

BETÆNKNING

OM

FORANSTALTNINGER TIL BEKÆMPELSE
AF PROSTITUTIONEN

AFGIVET AF

UDVALGET TIL OVERVEJELSE AF FORANSTALTNINGER
OVERFOR PROSTITUERED E KVINDER OG ÆNDRING AF
DE GÆLDENDE BESTEMMELSER TIL MODARBEJDELSE
AF PROSTITUTIONEN

Det administrative Bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

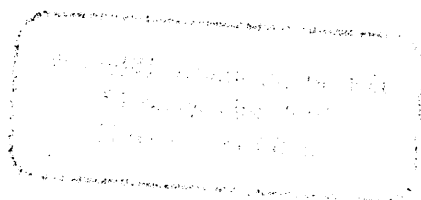
BETÆNKNING NR. 139

1955

Det administrative Bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

D. 11. 11. 1955

modtaget af biblioteket

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Kapitel I. Udvalgets nedsættelse og sammensætning.....	5
Kapitel II. Historisk udvikling.....	8
Kapitel III. Prostitutionens årsager.....	14
a. Prostitutionens begreb.....	14
b. Kunderne.....	15
c. Kvinderne.....	16
Kapitel IV. Gældende lovgivning og praksis.....	22
Kapitel V. Oplysninger om prostitutionens omfang og de prostitueredes forhold	30
Kapitel VI. I hvilket omfang bør samfundet gribe ind overfor prostituerede?	48
Kapitel VII. Forebyggelse af prostitution og foranstaltninger overfor prostituerede.....	55
Forebyggelsen.....	55
Foranstaltninger overfor prostituerede.....	56
Kritik af gældende bestemmelser	56
Udvalgets forslag.....	59
Kapitel VIII. Samfundsmæssig indgriben overfor andre end de prostituerede.....	69
Kapitel IX. Den homoseksuelle prostitution.....	79
A. Udkast til lov om særlig forsorg til bekæmpelse af prostitution	95
B. Udkast til ændringer i borgerlig straffelov	99
Bemærkninger til lovudkastene	100
 Bilag I. Forslag til lov om særlige foranstaltninger overfor prostituerede m. fl., udarbejdet af det af Dansk Kriminalistforening på årsmødet den 15. november 1937 nedsatte udvalg.....	 108
Bilag II. Udkast til lov om tilsyns- og forsorgsforanstaltninger overfor visse kvinder. (Udarbejdet af professor, dr. jur. Stephan Hurwitz på grundlag af drøftelser i et af Dansk Kriminalistforenings bestyrelse nedsat snævrere udvalg).....	111
Bilag III. Konvention om bekæmpelse af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution.....	113
Bilag IV. Skrivelse af 10. december 1954 fra udvalget til justitsministeriet vedrørende et i justitsministeriet udarbejdet udkast til forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelovs §§ 228 og 229	118
Bilag V. Redegørelse fra Københavns politi angående „Amerikaner- og Nyhavnspiger“ i 1954.....	122
Bilag VI. Redegørelse for nogle tilsynsforløb (af afdelingsleder i Dansk Forsorgsselskab Elisabeth Møller).....	124

	Side
Bilag VII. Betænkning fra det den 8.december 1952 nedsatte underudvalg angående oplærings- og uddannelsesskolens indretning m. v.	127
Bilag VIII. Uddrag af Jens Jersild: Den mandlige prostitution. Årsager, omfang, følger .	130
Bilag IX. Statistisk undersøgelse vedrørende 87 elever, som har været anbragt i opdragelseshjem	140
Bilag X. Vedrørende straffesager for overtrædelse af borgerlig straffelovs § 225, stk. 2. (Af politiinspektør Jens Jersild)	142
Bilag XI. Redegørelse for mandlige prostitueredes kriminalitet. (Af politiinspektør Jens Jersild)	143
Bilag XII. Litteraturfortegnelse	144

Kapitel I.

Udvalgets nedsættelse og sammensætning.

I.

Med skrivelse af 8. oktober 1940 modtog justitsministeriet fra Dansk Kriminalistforening en henstilling om at optage spørgsmålet om reformer af lovgivningen vedrørende prostitutionen til overvejelse. Kriminalistforeningens bestyrelse havde, efter at emnet „Prostitutionen som politimæssigt og socialt problem“ havde været drøftet på foreningens årsmøde i november 1937, nedsat et udvalg¹⁾, som havde udarbejdet en betænkning med udkast til lovforslag om særlige foranstaltninger overfor prostituerede m. fl. samt om ændringer i straffeloven og i lov om offentlig forsorg. Denne betænkning med lovudkast blev tillige med et efter drøftelser i bestyrelsen af professor *Hurwitz* udarbejdet på væsentlige punkter afvigende udkast og en særudtalelse fra professor *Krabbe* stillet til justitsministeriets rådighed. Justitsministeriet indhentede en udtalelse fra rigsadvokaten, der i skrivelse af 3. marts 1942 gav udtryk for, at han anså gennemførelse af de udarbejdede lovudkast for principielt betænkelig, og at der på en række punkter kunne rettes mere formelle indvendinger imod forslagene. Han fremhævede, at tilstandene ikke var i den grad utilfredsstillende, at spørgsmålet om en snarlig reform på dette område kunne siges at være af presserende karakter, og at det, hvis en reform ønskedes gennemført, ville være særdeles ønskeligt, at sagen forinden blev gjort til genstand for undersøgelse i et udvalg med en mere alsidig sammensætning end det af kriminalistforeningen nedsatte.

Ved skrivelse af 24. juli 1942 nedsatte justitsminister Thune Jacobsen derefter et udvalg til overvejelse af foranstaltninger overfor prostituerede kvinder og ændring af de gældende bestemmelser til modarbejdelse af prostitutionen. Højesteretsdommer *Jesper Simonsen* beskikkedes som formand for udvalget, der fik følgende medlemmer:

Højesteretsdommer *Jesper Simonsen* (formand),
politiinspektør *Frits C. V. von Magius*,
læge *Éstrid Hein*,
borgerrepræsentant *M. Bjørneboe*,
byretsdommer *Jørgen Berthelsen*,
dr. med. *Tage Kemp*,
statsadvokat *Olafsson*,
politiinspektør *K. Larsen*,
politimester *E. Hoeck*,
overlæge, dr. med. *Johs. Nørvig*,
professor, dr. med. *H. Harthausen*,
fuldmægtig i arbejds- og socialministeriet
J. J. Ricard,

og daværende fuldmægtig i justitsministeriet *Erik Andersen*, der tillige beskikkedes som udvalgets sekretær. Den 8. oktober 1942 beskikkedes endvidere professor, dr. jur. *Stephan Hurwitz* og daværende fuldmægtig *Vera Skalts* som medlemmer af udvalget.

Udvalget afholdt et enkelt møde den 8. september 1942, og der indhentedes en del statistisk materiale. Som følge af begivenhedernes udvikling i tiden derefter i det besatte Danmark blev udvalgets arbejde ikke videreført, og da der efter besættelsens ophør påny blev spørgsmål om arbejdets fort-

¹⁾ Bestående af rigspolitichef *Thune Jacobsen* (formand), dr. med. *Tage Kemp*, overlæge, dr. med. *J. A. V. Nørvig*, byretsdommer *Jørgen Berthelsen* samt politiinspektør *F. von Magius*.

sættelse, var ikke alle medlemmer villige eller i stand til at fortsætte. Et nyt udvalg blev derfor nedsat ved justitsministeriets skrivelse af 23. december 1949, stadig med højesteretsdommer *Jesper Simonsen* som formand.

Som medlemmer af dette udvalg har iøvrigt de nedennævnte deltaget i udvalgsarbejdet:

Professor, dr. med. *Tage Kemp*,
overlæge, dr. med. *Johs. Norvig*,
højesteretsdommer *Jorgen Trolle*,
direktor for mødrehjælpen *Vera Skalts*,
byretsdommer *Helga Pedersen*,
læge *Inga Christensen*,
afdelingsleder i Dansk Forsorgsselskab
Elisabeth Møller,
overlæge dr. med. *Emma Vestergaard*,
politiinspektør *J. Jersild*,
kontorchef i socialministeriet *H. Horsten*
og
kontorchef i justitsministeriet *Chr. Ludvigsen*.

Fuldmægtig i justitsministeriet *Hervert Grell* har fungeret som udvalgets sekretær.

Under udvalgets arbejde udnævntes byretsdommer *Helga Pedersen* i oktober 1950 til justitsminister og har derefter ikke deltaget i udvalgets arbejde.

Direktor *Skalts* har i vidt omfang af andet arbejde været forhindret i deltagelse i udvalgsarbejdet, men har i så fald været repræsenteret ved kontorchef *Birgitte Andersen*.

Under kontorchef *Horsten's* bortrejse til U.S.A. i tiden fra 5. april 1952 til 30. september 1952 repræsenterede ekspeditionssekretær *Munch-Petersen* socialministeriet i udvalget.

Resultatet af udvalgets arbejde foreligger i nærværende betænkning med udkast til lov om forsorgsforanstaltninger og udkast til visse ændringer i borgerlig straffelov.

II.

Udvalgets opgave har som nævnt været den at overveje foranstaltninger overfor prostituerede kvinder og ændring af de gældende bestemmelser til modarbejdelse af prostitutionen.

Selv om man ved udarbejdelsen af kommissoriet alene har haft den kvindelige pro-

stitution i tankerne, hvilket hænger sammen med, at også de tidligere udvalg praktisk talt udelukkende har beskæftiget sig med denne, har udvalget dog også beskæftiget sig med de spørgsmål af ikke ringe aktuel betydning, som den mandlige homoseksuelle prostitution særlig i København giver anledning til, og har under de seneste stadier af sit arbejde fået forelagt politiets materiale til belysning af disse problemer. Disse behandles i betænkningens kapitel IX.

De øvrige kapitler i betænkningen, derunder særlig også den i kapitel II givne redegørelse for prostitutionens historie og betragtningerne i kapitel III om prostitutionens årsager, vedrører alene den heteroseksuelle, kvindelige prostitution. En del af de bestemmelser, der gøres rede for i kapitel IV (Gældende lovgivning og praksis) finder dog anvendelse på personer af begge køn, og de straffebestemmelser overfor prostitutionens bagmænd, som omtales i kapitel VIII, er ligeledes — i hvert fald til dels — anvendelige uden hensyn til, om den, der prostitueres eller udsættes derfor, er mand eller kvinde og uden hensyn til, om det drejer sig om hetero- eller homoseksuelle forhold.

Som grundlag for sit arbejde har udvalget i første række haft de foran side 5 omtalte betænkninger og lovudkast udarbejdede af udvalg nedsat af Dansk Kriminalistforening. Udkastene findes gengivet som bilag I og II, side 108 ff. Betænkningerne har man derimod måttet afstå fra at optrykke. Deres hovedindhold findes refereret i nærværende betænkning side 57f. og iøvrigt trindt om.

Ud over disse udkast med bemærkninger, der har været af væsentlig betydning for udvalgets arbejde, har udvalget kunnet øse af en betydelig foreliggende litteratur, hvorom henvises til litteraturfortegnelsen, side 144. Særlig skal nævnes de svenske betænkninger vedrørende påtænkte og til dels gennemførte reformer på dette område (litteraturfortegnelse nr. 9 og det righoldige materiale, disse indeholder.

Udvalget har fra politiet, særlig i København, og fra Dansk Forsorgsselskab fremskaffet en del statistisk og kasuistisk materiale og andre oplysninger til belysning af prostitutionens omfang og de prostitueredes psyke og forhold. For det foreliggende statistiske materiale redegøres der sammenfattende i kapitel V. Af det kasuistiske mate-

riale er udvalgt nogle eksempler, der refereres dels i kapitel IV og V, dels i bilag VI.

Kapitel VI indeholder udvalgets betragtninger over, i hvilket omfang samfundet bør gribe ind overfor prostituerede kvinder, og kapitel VII redegør for udvalgets opfattelse af, på hvilken måde og med hvilke foranstaltninger der bør gribes ind overfor dem.

Udvalgets lovudkast findes side 95 ff. Foruden i de kortfattede bemærkninger, som er knyttet dertil, findes begrundelsen for

udkastene særlig i kapitlerne VI og VII samt, forsåvidt angår indgreb overfor andre end de prostituerede, i kapitel VIII og, forsåvidt angår den homoseksuelle prostitution, i kapitel IX.

I skrivelse af 18. oktober 1954 har justitsministeriet anmodet udvalget om en udtalelse angående ratifikation af konvention om bekæmpelse af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution. Der henvises herom til bilag III og IV.

København, den 29. november 1955.

Inga Christensen.

Holger Horsten.

Jens Jersild.

Tage Kemp.

Chr. Ludvigsen.

Elisabeth Møller.

Johs. Nørvig.

Jesper Simonsen.
Formand.

Vera Skalts.

Jørgen Trolle.

Emma Vestergaard.

H. Grell.
Sekretær.

Kapitel II.

Historisk udvikling.

Om prostitutionens form og omfang i det danske middelaldersamfund ved man kun lidt¹⁾. Kilderne er få og ufuldstændige, men synes at vise, at tilstanden i Danmark har været den samme som i andre europæiske lande; det vil sige, at der fandtes en offentlig reguleret prostitution, hvis medlemmer var henvist til at bo i bestemte kvarterer og bære en bestemt klædedragt som kendetegn på deres erhverv, men iøvrigt tolereredes og i et vist omfang beskyttedes af de kommunale myndigheder. Utugtshusene blev enten direkte drevet af bysamfundet eller betalte en afgift til dette²⁾.

Myndighederne har formentlig i Danmark som i det øvrige Europa i et vist omfang arbejdet for at give de prostituerede adgang til at komme under ordnede forhold særlig ved at hjælpe dem til at indgå ægteskab; der fandtes også stiftelser, som modtog prostituerede, der ville opgive erhvervet³⁾.

Henimod middelalderens slutning tog den skjulte prostitution, som hele tiden, skønt bekæmpet af myndighederne, havde eksisteret jævnsides med den åbenlyse, stærkt til, og samtidig hærgedes Europa af voldsomme syfilisepidemier⁴⁾. I bestræbelserne for at standse smittens udbredelse vendte man sig mod prostitutionen; de offentlige huse lukkedes, og de prostituerede udvistes af byen⁵⁾.

Efter reformationens gennembrud fandt disse bestræbelser støtte hos kirken, som i skøgerne så en fare for ægteskabernes bevarelse⁶⁾.

I sidste halvdel af det 16. århundrede tog forfølgelsen af de prostituerede for alvor fat. Da det viste sig, at det hidtil anvendte middel i bekæmpelsen, udvisning af bysamfundet, var utilstrækkeligt, gik man over til forinden at afstraffe de prostituerede på byens kag, en skamstøtte på en over det omliggende terræn hævet platform, på hvilken straffen fuldbyrdedes ved, at bøddelen foretog hudstrygning af kvinderne og afskar deres hår, hvorpå de „fulgtes af by“ af bøddelen med trusel om straf på livet, såfremt de påny tog ophold i byen⁷⁾.

Forfølgelsen grundede sig ikke på nogen udtrykkelig lovgivning, men støttedes på bysamfundets almindelige ret til at holde justits indenfor murene i forbindelse med lovgivningens bestemmelser om straf for hor og lejermål⁸⁾. Kongemagten gav undertiden bysamfundene pålæg om at straffe prostituerede. I 1574 pålagde således Frederik II borgmester og råd i Helsingør at pågribe alle skøger „stuppe dem til kagen og jage dem af staden“ og, såfremt de vendte tilbage, at straffe dem med afskæring af begge øren, „og end hvis de ydermere lader dennem

¹⁾ Hugo Mathiesen: De kagstrøgne. Kbh. 1919 p. 24.

²⁾ Anf. værk p. 8.

³⁾ Anf. værk. p. 21 f.

⁴⁾ Anf. værk pp. 8, 24, 28, 81.

⁵⁾ Anf. værk p. 36.

⁶⁾ Anf. værk p. 37 f.

⁷⁾ Anf. værk p. 65 ff, p. 48 ff, p. 57.

⁸⁾ Anf. værk p. 77, p. 65.

findes i byen, at I da lader dennem binde udi en sæk og forsænke¹⁾. I Helsingør som i de øvrige danske byer tålte man ikke ledige kvinder, men krævede at de tog tjeneste hos hæderlige borgere; man lod sig ikke nøje med, at de som skalkeskjul for deres egentlige næringsvej drev småhandel ved omvandring eller udskænkning, og man havde indseende med at beværtere ikke beskæftigede prostituerede²⁾.

Man søgte ikke at sikre sig, at de udviste prostituerede tog lovlig beskæftigelse, og efterhånden opstod et omstrejfende proletariat af skøger, som sluttede sig til de store skarer af landstrygende tiggere³⁾. Til bekæmpelse af omstrejferondet oprettedes allerede fra slutningen af det 16. århundrede tugt- og tvangshuse. I 1662 oprettedes på Christianshavn et tugt- og børnehus, hvor „omstrippere og skøger“ fra hele Sjælland skulle samles, og lignende institutioner indrettedes efterhånden i det øvrige land⁴⁾.

I begyndelsen af det 17. århundrede fik man i den almindelige lovgivning hjemmel til kampen mod usadeligheden, idet Christian IV ved forordning af 12. oktober 1617 bestemte, at tredje gang „beligget“ kvindfolk uden al nåde skulle straffes „til kaget“⁵⁾.

Christian V's Danske Lov forbød at holde bordel, og i tilfælde af overtrædelse straffedes såvel bordelværten (D.L. 6-22-5) som de prostituerede og kunder, der blev anruffet i bordellet (D.L. 6-13-30). Straffebestemmelsen for bordelprostituerede antoges, omend det var omtvistet, at være analogt anvendelig på kvinder, som søgte erhverv ved utugt uden at være knyttet til et bordel. Nogle domme gav endog — omend ikke ganske utvivlsom — grund til at antage, at bestemmelsen analogt kunne anvendes på kvinder, der indlod sig i tilfældige kønsforbindelser for betaling, selvom de ikke drev utugt erhvervsmæssigt⁶⁾.

Forbudet mod bordeller synes ikke at være blevet håndhævet særlig strengt; i 1701 fandt man i hvert fald anledning til ved en forordning at pålægge politimesteren i København at våge over horehuses afskaffelse⁷⁾.

Ved Placat af 27. november 1775 suppleredes den gældende prostitutionslovgivning med følgende bestemmelser: „(§ 7). Leedige Qvindfolk maa ei staa i Connexion med Verts- eller Ponsche-Husene, eller samme saavel som Dantse-Boederne Nat eller Dag frequentere; ei heller paa deres egne Værelser tillade Frequence af Mandfolk“ og „(§ 9) Løse og leedige Fruentimre, som logere paa Sahle eller aparte Værelser, skal gjøre Politimesteren Reede for deres Levemaade, og af ham straffes, naar derom i Henseende til unge Menneskers Forførelse eller i andre Maader klages.“

I medfør af de citerede bestemmelser gennemførtes en politimæssig kontrol med de prostituerede og fra begyndelsen af det 19. århundrede knyttedes hertil en sundhedsmæssig kontrol ved en af politiet ansat visiterende læge⁸⁾.

På grundlag af et utrykt reskript af 6. juni 1815 til politidirektøren i København, hvorved denne bemyndigedes til „dels at føre nøje Kontrol med de i Plakat af 27de November 1775 ommeldte løse og ledige Fruentimmer, dels at lade de for Politiet mistænkelige Fruentimmer, der sad paa deres egen Haand, og de Piger, der opholdt sig i Værtshuse, hvor Politiet havde Mistanke om, at der drives Utugt, underkaste en regelmæssig Visitation og i Tilfælde af, at de befandtes smittede, tvinge dem til at lade sig underkaste Behandling paa et Hospital“, udvikledes efterhånden den praksis, at politidirektøren dels kunne tvinge løsagtige kvinder til at underkaste sig en regelmæssig visitation dels indskrive dem under den offentlige prostitution mod deres vilje⁹⁾. Herved

¹⁾ Anf. værk p. 67.

²⁾ Anf. værk p. 85.

³⁾ Anf. værk p. 105.

⁴⁾ Anf. værk. p. 111.

⁵⁾ Anf. værk p. 67.

⁶⁾ Bornemann: Samlede skrifter bind IV, p. 200, motiverne til straffeloven af 1866, citeret nedenfor side 10, og Goos: Den danske strafferet, speciel del, 1887, p. 358.

⁷⁾ Grethe Hartmann: Boliger og bordeller. Kbh. 1949, pp. 31 og 38.

⁸⁾ Rigsdagstidende 1873-74, tillæg A., spalte 1119 ff.

⁹⁾ Rigsdagstidende 1873-74, tillæg A., spalte 1119 ff.

blev de undergivet visse reglementariske forskrifter om deres færden på offentlige steder og fik pligt til at møde til visitation. Hvis de rettede sig efter disse forskrifter, kunne de ustraffet hengive sig til deres løsagtige levevis. I en del købstæder udenfor København indførtes lignende politimæssige forskrifter for prostitutionens udøvelse¹⁾.

Dette såkaldte tolerancesystem blev indirekte godkendt ved straffeloven af 10. februar 1866, der i § 180 bestemte, at „Fruentimmer, som imod Politiets Advarsel søge Erhverv ved Utugt, straffes med Fængsel“.

I kommissionsudkastet til straffeloven hed det i bemærkningerne til bestemmelsen: „Uden videre, som i D.L. 6-13-30, at foreskrive Straf for Fruentimmer, der søge Erhverv ved Utugt eller opholde sig i Horehuus, ville næppe være rigtigt, eftersom det dog ikke kan være anderledes, end at det offentlige maa, ikke blot see igjennem Fingre med, men endog paa en vis Maade sanctionere Løsagtighed for at kunne inddrage den under et omhyggeligt, ved strænge Regler ordnet Tilsyn. Disse Regler og Straffene for deres Overtrædelse høre naturligviis ikke hjemme i den almindelige Straffelov, men det modsatte gjælder formeentlig med Hensyn til Straffebestemmelserne for Fruentimmer, der uden at være inddragne under Politiets Tilsyn, give sig af med at øve Utugt for Betaling“. Efter sin begrundelse var § 180, skønt den var anbragt i kapitlet om sædelighedsforbrydelser, nærmest en sanitær forholdsregel²⁾.

Den nærmere regulering af de tolererede prostitueredes forhold skete for Københavns vedkommende ved et den 9. marts 1877 udfærdiget regulativ for politiets tilsyn med „offentlige Fruentimmer“, der foruden regler om indskrivning af prostituerede som „offentlige Fruentimmer“ bl. a. indeholdt bestemmelser om de prostitueredes boligforhold, færden på offentlige steder og pligt til at møde til lægekontrol.

Konssygdommene havde omkring midten af det 19. århundrede påny fået en foruroligende udbredelse og en af justitsministeriet i den anledning nedsat kommission foreslog i sin i 1870 afgivne betænkning bl. a., at der

blev fastsat regler til undertrykkelse af den hemmelige prostitution, idet „denne Klasse af prostituerede Fruentimmer, der optræder under de forskellige Forklædninger som Sangerinder, Sypiger, Værtshuspiger, forladte Koner o.s.v., efter Erfaringens Vidnesbyrd overalt er anset for den farligste Kilde til Udbredelse af venerisk Smitte“³⁾. Kommissionen stillede forslag om at gennemføre en prostitutionslov i overensstemmelse med disse synspunkter, som også blev lagt til grund ved lov nr. 47 af 10. april 1874 om foranstaltninger til at modarbejde den veneriske smittes udbredelse, af hvis bestemmelser følgende skal citeres:

„§ 3.

Naar et Fruentimmer, som ikke henhører til dem, der ifølge Regulativ eller Vedtægt ere Politiets Tilsyn med løsagtige Fruentimmer undergivne, paadrager sig bestemt Mistanke for at søge Erhverv ved Utugt, skal hun til Politiprotokollen advares herimod og derhos underrettes om de Følger, som Overtrædelse af Advarselen vil kunne medføre. Hun bliver da tillige, forsaavidt hun dertil giver sit Samtykke eller hun vedgaar at føre et løsagtigt Levnet, at undersøge af en Læge og, saafremt hun findes lidende af venerisk Sygdom, at undergive Kur.

§ 4.

Straffelovens § 180 forandres derhen, at der i Stedet for den i samme fastsatte Straf af Fængsel kan, hvor der er indrettet Tvangsarbeidshuse, som ere godkendte til Udstaaelse af Straf for Løsgængeri, idømmes indtil 90 Dages Tvangsarbeide i disse.

Naar et Fruentimmer tiltales til Straf efter Straffelovens § 180, skal hun undersøges af en Læge, og saafremt hun findes smittet af venerisk Sygdom, undergives Kur efter § 1. Efter udstaaet Straf bliver der paany at give hende Advarsel overensstemmende med § 3, hvorhos hun kan undergives Politiets Tilsyn i Overensstemmelse med Reglerne i de følgende Paragrafer.

§ 5.

Naar et Fruentimmer i Medfør af forrige Paragraf undergives Politiets Tilsyn eller frivillig underkaster sig samme, gives der hende Tilhold til Politiprotokollen om at underkaste sig Lægeundersøgelse til

¹⁾ Rigsdagstidende 1873—74, tillæg A., spalte 1122 f.

²⁾ Goos, anf. sted, p. 358.

³⁾ Rigsdagstidende 1873—74, tillæg A., spalte 1115.

bestemte Tider og om at anmelde enhver Forandring af Bopæl. Findes hun ved Lægeundersøgelsen smittet af venerisk Sygdom, skal hun undergives Kur efter § 1.

§ 6.

Overtrædelse af de i henhold til forrige Paragraf givne Tilhold straffes. Udebliver vedkommende Fruentimmer fra Lægeundersøgelsen uden antagelig Grund og derefter findes at være smittet af venerisk Sygdom, kan hun derhos, ved Beslutning af vedkommende Politimester undergives de ved Regulativ eller Vedtægt for Stedet fastsatte Bestemmelser om Tilsynet med løsagtige Fruentimmer. Dog kan det ikke paalægges hende at tage Ophold i et offentlig Hus, medmindre hendes senere Opførsel gjør en saadan Forholdsregel nødvendig.

§ 7.

Findes et Fruentimmer, der engang har været anset med Straf efter Straffelovens § 180 (jfr. denne Lovs § 4), paany at have gjort sig skyldig i at søge Erhverv ved Utugt, skal hun, foruden atter at lide Straf efter de anførte Bestemmelser, under den i foranstaaende § 6 nævnte Indskrænkning, være undergIVEN de ved Regulativ eller Vedtægt fastsatte Forskrifter om Tilsynet med løsagtige Fruentimmer

§ 8.

Det i § 5 ommeldte Tilsyn ophører, forsaavidt det paagjældende Fruentimmer ikke forinden i Medfør af §§ 6 og 7 er blevet undergivet eller selv har underkastet sig det ved Regulativ eller Vedtægt paa visse Steder ordnede Tilsyn med løsagtige Fruentimmer, i hvert Fald efter Forløbet af 6 Maaneder. Saafremt der i et Fruentimmers Stilling eller Forhold maatte ske saadan Forandring, der skjønnnes at afgive tilstrækkelig Sikkerhed med Hensyn til hendes fremtidige Opførsel, bør Politimesteren dog lade hende udgaa af Tilsynet, inden Forløbet af den nævnte Frist."

Der rejste sig imidlertid efterhånden en stemning mod „den lovbeskyttede prostitution“, en særlig forening „imod lovbeskyttelse for usædelighed“ arbejdede ihærdigt for en ændring af lovgivningen, og fra mid-

ten af 1880'erne blev der med mellemrum på rigsdagen indbragt private lovforslag, som alle tog sigte på at komme bort fra den gældende ordning, hvis sanitære værdi iøvrigt af mange læger blev anset for ringe¹⁾. Angrebene på ordningen førte til, at man ved lov af 1. marts 1895 dels forbød, at kvinder under 18 år tog ophold i et offentligt hus, dels ophævede politiets adgang til at pålægge en prostitueret at tage ophold i et sådant hus, samt til, at man ved lov af 11. april 1901 forbød bordeller. I folketinget var der imidlertid flertal for en gennemgribende ændring af principperne i den gældende lovgivning. I en den 15. marts 1899 af folketingets udvalg vedrørende forslag til lov om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte afgiven betænkning udtalte udvalgets flertal²⁾, at man var „fuldt ud enig om, at den bestaaende Tilstand, hele „den offentlige Prostitution“ nred alt hvad dertil knytter sig, bør hurtigst muligt afskaffes“. Folketinget vedtog i samlingerne 1898/99—1900/01 et af Svend Høgsbro m.fl. fremsat lovforslag³⁾, som gik ud på⁴⁾ ophævelse af straffelovens § 180, de bestemmelser i loven af 10. april 1874, som angik den offentlige prostitution, og endelig de i medfør af politilovene udfærdigede regler vedrørende prostituerede; men forslaget stødte på modstand i landstinget.

I rigsdagssamlingen 1904—05 fremsatte justitsminister Alberti et forslag til lov om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte⁵⁾, som i væsentlige henseender byggede på det af folketinget tidligere vedtagne lovforslag, men i en afgørende henseende brød med det tidligere forslags princip, idet det ikke som dette lod straffen for utugtserhvervet som sådant bortfalde, men foreskrev straf for „den, som helt eller delvist ernærer sig ved løsagtigt Levned“. I bemærkningerne til forslaget hed det: „Naar det er blevet indvendt, at man ikke gennem Straffebestemmelser kan udrydde Utugtserhvervet, er dette vel til en vis Grad rigtigt, men ikke afgørende. Noget tilsvarende gælder talrige andre Livsforhold,

¹⁾ Rigsdagstidende 1905—06, tillæg B., spalte 617 ff.

²⁾ Rigsdagstidende 1898—99, tillæg B., spalte 1567.

³⁾ Rigsdagstidende 1900—01, tillæg A., spalte 2795 ff.

⁴⁾ Rigsdagstidende 1899—1900, landstinget, spalte 677.

⁵⁾ Rigsdagstidende 1904—05, tillæg A., spalte 1923 ff.

uden at Staten dog derfor finder sig beføjet til at drage sin Straffemyndighed tilbage. Her som paa andre Omraader kan Ondet ikke udryddes — Strafforfølgningens Organer maa atter og atter træde i Funktion — men det kan bekæmpes, holdes i Ave. Ligesom det ikke kan skjules, at Straffebudets Bortfald paa dette Omraade ville virke i høj Grad stødende overfor bestemte Følelser indenfor langt de største Lag af Befolkningen, saaledes maa man ogsaa være paa det rene med, at der kun i ganske forsvindende Grad vilde raades Bod herpaa ved Bestemmelser, der alene tage Sigte paa de Tilfælde, hvor Utugten tilbydes under Forhold, der direkte vække den offentlige Forargelse.

Hvad der kræves, er da efter Ministeriets Mening ikke et „laissez passer“, en Opgiven af Straffemyndigheden, men derimod dennes Frigørelse fra den nuværende Sammenkæden med et politimæssigt Kontrolsystem, der begrænser og modvirker den¹⁾. Som begrundelse for at straffe ogsaa halvprostituerede anførtes det i bemærkningerne²⁾, at man anså det for „ikke blot praktisk, men reelt fuldt beføjet“.

Under behandlingen på rigsdagen erklærede et af landstinget nedsat udvalg sig „enigt i, at den nuværende Ordning af den offentlige Prostitution med sin Indskrivning og Kontrol har faaet saa stor Misstemning mod sig, at det ville være formaalstjenligt at gennemføre en Forandring paa dette Omraade, men ophæve den bestaaende Ordning uden at sætte Bestemmelser i Stedet, der i nogen Maade kunne hemme Udskejelser, turde ingen tilraade. Der har været Enighed i Udvalget om, at det ikke kunne gaa an at straffe Prostitutionen som saadan, da det ikke er muligt at ramme den i alle Tilfælde, hvorved der let kunde fremkomme en Vilkaarlighed, der vilde være uheldig . . . Overvejelserne om, hvad der burde gøres, førte til en Forhandling om Anvendelsen af Løsgængeriloven overfor de Personer, som ikke holdt sig indenfor Velanstændighedens og Sædelighedens Grænser³⁾“.

Justitsministeren omarbejdede herefter

lovforslaget⁴⁾, der, efter at det var blevet ændret yderligere under rigsdagsbehandlingen, vedtoges som lov nr. 81 af 30. marts 1906 om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte. I lovens § 1 hed det: „Politimæssig Reglementering af Erhverv ved Utugt ophæves. Mod den, der driver saadant Erhverv, er Politiet berettiget til at skride ind under de Betingelser og paa den Maade, som hjemles ved Lovgivningen om Løsgængereri. Dog skal det Tilhold, som Lov af 3. Marts 1860 § 2 omtaler, kun kunne gives efter forudgaaet Advarsel“. Efter § 2 i loven af 3. marts 1860 kunne politiet afordre „enhver, der ikke vides at have Formue, fast Næringsvej eller anden Stilling, der afgiver Betyrrelse for, at han finder sit Underhold uden Skade for det almindelige, Rede og Rigtighed for, hvorledes han ernærer sig“. Fandtes forklaringen ufyldstgørende, skulle politiet give ham tilhold om at søge lovligt erhverv og eventuelt anvise ham saadant. Det kunne endvidere pålægge den pågældende til visse tider at møde og give oplysning om sine erhvervsforhold. Overtrædelse af tilhold og pålæg straffedes.

Loven af 1906 indeholdt desuden straffebestemmelser, som dels tilsigtede at værne andre mod særlig krænkende udslag af løsgægtig livsførelse, dels tilsigtede at værne løsgægtige kvinder mod udnyttelse. I lovens bestemmelser om modarbejdelse af venerisk smitte fandtes hjemmel til efter rettens beslutning at gennemtvinge lægeundersøgelse af enhver, som sigtedes for overtrædelse af lovens § 1 eller dens straffebestemmelser vedrørende offentlig usædelighed.

Bestemmelserne om modarbejdelse af den offentlige usædelighed i loven af 1906 blev uden principielle ændringer overført til den gældende borgerlige straffelov af 15. april 1930.

Ændringerne i den danske prostitutionslovgivning omkring århundredskiftet afspejlede en almindelig europæisk udvikling, som navnlig var præget af den såkaldte abolitionistiske bevægelses indsats⁵⁾. Denne bevægelse angreb ikke alene ud fra alminde-

¹⁾ Rigsdagstidende 1904—05, tillæg A., spalte 1933.

²⁾ Rigsdagstidende 1904—05, tillæg A., spalte 1934.

³⁾ Rigsdagstidende 1904—05, tillæg B., spalte 1699 f.

⁴⁾ Rigsdagstidende 1905—06, tillæg A., spalte 2390.

⁵⁾ Prevention of Prostitution, Genève 1943, p. 9 ff.

lige humanitære synspunkter det rådende indskrivnings- og tolerancesystem, men tog også initiativet til undersøgelser af prostitutionens årsager. Herigennem fik man klarhed over, at årsagerne ofte måtte søges i økonomisk nød, i sygelige tilstande eller ulykkelige personlige forhold eller i andres indflydelse. Dette bidrog til at fjerne grundlaget for den moralske fordømmelse, som ofte stillede sig i vejen for et positivt hjælpearbejde.

Det er nu den almindelige opfattelse, at de prostituerede må betragtes som ulykkelige mennesker, der er kommet ind i prostitutionen på grund af ringe evner eller psykiske afvigelser eller under indflydelse af et uheldigt milieu, og det anses i overensstemmelse hermed for samfundets opgave at træffe virksomme foranstaltninger til forebyggelse af prostitution — ikke mindst ved at skride

ind mod enhver virksomhed, der går ud på at fremme eller udnytte prostitutionen — samt at drage omsorg for, at de, som allerede er blevet prostituerede, hjælpes til at komme under ordnede forhold. Den nævnte opfattelse har fundet udtryk i den af De forenede Nationer udarbejdede konvention om bekæmpelse af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution. Ifølge denne er konventionens parter enige om ikke alene at straffe prostitutionens bagmænd, men tillige at træffe eller gennem deres officielle og private organer på undervisningens, sundhedsvæsenets, det sociale, økonomiske og beslægtede områder at virke for foranstaltninger, som er egnede til at forebygge prostitution og bevirke, at personer, som er blevet ofre for prostitution, genrejses og tilpasses samfundet¹⁾.

¹⁾ Bilag III, p. 113 ff.

Kapitel III.

Prostitutionens årsager.

a. Prostitutionens begreb.

En kvinde betegnes efter de sædvanlige definitioner som prostitueret, når hun indlader sig på sexuel samkvem med hvem som helst mod betaling¹). Det er karakteristisk for den prostitueredes forhold til kunden, at hun først og fremmest ønsker at få økonomisk udbytte af forbindelsen og derfor ikke tillægger momenter som alder og udseende m. v., der ellers ville bestemme hendes valg af seksualpartner, afgørende betydning; forholdet er uden følelsesmæssig baggrund. Mellem denne merkantile prostitution og promiscuiteten, hvor der er en vis følelsesmæssig kontakt, og hvor der ikke er tale om betaling for det kønslige forhold — i hvert fald ikke direkte —, findes en glidende overgang. Den letlevende kvindes gunst opnås ofte kun ved gaver, restaurationsbesøg o. lign., som vel ikke kan opfattes som egentligt vederlag for det kønslige forhold, men som af begge parter anses for en stiltiende forudsætning for det seksuelle samkvem. Hvis en kvinde faktisk indlader sig med hvemsomhelst mod restaurationsbesøg og foræringer, kan det synes nærliggende at tale om prostitution, selvom der ikke som ved den egentlige prostitution er tale om en direkte handel.

Den kvinde, der til gengæld for sexuel imødekommenhed overfor en enkelt mand bliver underholdt af denne, er ikke prostitueret, selvom hun modtager kontanter, og selvom hun måske ret jævnligt skifter partner. Det er dog klart, at der findes over-

gangstilfælde, som rettest må karakteriseres som prostitution, selvom afgørelsen i det enkelte tilfælde kan være tvivlsom.

Efter den nævnte definition anses som prostituerede både de kvinder, som helt ernærer sig ved utugt (helprostituerede) og de kvinder, som har et anerkendt erhverv, men supplerer deres indtægter ved kønsligt forhold til tilfældige (halvprostituerede)²). Inden for begge grupper kan prostitutionen være et forbigående eller et varigere fænomen.

Udtrykket prostitution eller prostitueret anvendes ikke i det danske lovsprog bortset fra § 322 i lov om offentlig forsorg, hvor der tales om aflevering af „en prostitueret kvinde“ til forsørgelsesvæsenet. Iøvrigt betegnes prostitution i lovgivningen ved udtryk som „drive erhverv ved kønslig usædelighed“ (straffelovens §§ 228 og 229) eller „at søge fortjeneste ved utugt“ (beværterlovens § 37). Disse udtryk omfatter ligesom den nævnte definition både helprostitution og halvprostitution. Den almindelige bestemmelse af begrebet prostitution vil være af en vis vejledende betydning for fortolkningen af de nævnte lovbestemmelser. Det må således, selvom det ikke udtrykkeligt er sagt, antages, at der ikke foreligger „erhverv ved kønslig usædelighed“, medmindre der er tale om kønsligt forhold til tilfældige personer. Straffelovens § 199 er snævrere. Den omfatter kun kvinder, der ikke har lovligt erhverv, men ernærer sig ved utugt.

I de fleste lande er det således, at prosti-

¹) Jfr. således Kirsten Auken, *Unge kvinders seksuelle adfærd*, p. 356 og Kinsey, Pomeroy, Martin: *Sexual behavior in the human male*, p. 595.

²) *Prevention of prostitution*, p. 23.

tutionslovgivningen praktisk kun kommer til anvendelse overfor den del af de prostituerede, som støder an mod den offentlige orden eller sædeligheden ved deres udøvelse af erhvervet, eller som holder til under forhold, der fører dem ud i almindelig kriminalitet eller iøvrigt udsætter dem for nærliggende fare for forsimpling og forråelse. Man betegner denne del af prostitutionen som den „åbenlyse“ prostitution. Ved siden af denne findes overalt en „hemmelig“ („skjult“) prostitution, hvis udøvere virker med mere diskrete midler og derfor undgår at overtræde de almindelige ordensbestemmelser; de synes også gennemgående at forstå at indrette deres tilværelse således, at de ikke præges i den grad af deres levevis, at de afskærer sig fra ved egen hjælp at komme under ordnede forhold. Om omfanget af den „hemmelige“ prostitution kan man kun have visse formodninger, men det antages i almindelighed, at dens omfang ikke er mindre end den åbenlyse prostitution¹⁾.

Sondringen mellem den „åbenlyse“ og den „hemmelige“ prostitution falder i det væsentlige sammen med sondringen mellem den „lavere“ og den „finere“ prostitution.

b. Kunderne.

Man kan ikke forklare prostitutionens eksistens uden at redegøre både for de faktorer, som bestemmer udbudet, og for de faktorer, som bestemmer efterspørgslen efter denne form for sexuel samkvem. Medens der foreligger en omfattende litteratur om årsagerne til, at kvinder hengiver sig til prostitution, er årsagerne til efterspørgslen kun belyst ved få undersøgelser, senest og mest omfattende ved Kinsey, Pomeroy og Martins afhandling fra 1948: *Sexual behavior in the human male*. Afhandlingen bygger på bearbejdelsen af et omfattende materiale tilvejebragt ved systematisk tilrettelagte samtaler med ca. 6 000 amerikanske mænd²⁾. På grundlag heraf anslås det³⁾, at ca. 69 pct. af den mandlige, hvide befolkning i

Amerika har haft sexuel samkvem med prostituerede.

Som forklaring på, at mænd søger prostituerede, anføres det⁴⁾, at det naturligvis først og fremmest skyldes, at de pågældende mænd ikke har adgang til sexuel samkvem med andre kvinder i et sådant omfang eller under sådanne former, at det giver dem afløb for deres trang til kønslig tilfredsstillelse.

Selve den kommercialiserede form for kønsforbindelse ansås imidlertid af mange af de udspurgte for at byde visse fordele fremfor den kønsforbindelse, som bygger på en personlig tilknytning mellem parterne. De fandt, at det var en fordel, at den prostituerede ligesom de i den pågældende situation straks var indstillet på et sexuel forhold. De havde derfor sikkerhed for at opnå den ønskede seksuelle kontakt, når de søgte prostituerede, og de undgik en langvarig og måske forgæves kurtiseren. De fandt det også billigere at betale den prostituerede for det kønslige forhold end at afholde de udgifter til gaver og restaurationsbesøg, som ofte var en forudsætning for iøvrigt at opnå sexuel samkvem. Endelig fremhævede de, at de ved forholdet til prostituerede undgik uønskede sociale og legale forpligtelser. Det var heller ikke ualmindeligt, at de udspurgte oplyste, at de anså faren for venerisk smitte for mindre ved forhold til prostituerede end ved forhold til letlevende kvinder iøvrigt.

Nogle angav, at de på grund af legemlige eller sjælelige defekter havde vanskelighed ved at opnå sædvanlig kontakt med ligestillede kvinder, nogle søgte prostituerede af nysgerrighed. Andre fandt det tillokkende stadig at kunne skifte partner; nogle fandt endelig ved omgangen med prostituerede adgang til seksuelle praktiker, som de ellers var afskåret fra.

Undersøgelsen viste, at kunderne navnlig kom fra de jævne kulturelle lag⁵⁾. Af mænd med folkeskoleuddannelse (grade school level) havde 74 pct. i 25-årsalderen haft sexuel forbindelse med prostituerede, medens kun 54 pct. af mænd med eksa-

¹⁾ Se f. eks. Inghe: *Socialpsykologiska synpunkter på lösdrivare och prostituerade*, p. 59.

²⁾ Afhandlingens p. 6.

³⁾ Afhandlingens p. 597.

⁴⁾ Afhandlingens p. 606 ff.

⁵⁾ Afhandlingens p. 600.

mensskoleuddannelse (high-school level) og kun 28 pct. af mænd med akademisk uddannelse (college level) i samme alder havde haft seksuelle erfaringer med prostituerede. Yderligere søgte mænd med folkeskoleuddannelse hyppigere prostituerede end mænd med højere uddannelse.

I tilknytning til den refererede afhandling, hvis resultater formentlig med en vis reservation kan tages som typiske for befolkninger med vesteuropæisk kultur og levesæt, kan det anføres, at efterspørgslen forøges af den ret høje ægteskabsalder i disse befolkninger¹⁾ og af den omstændighed, at det i hvert fald i visse kredse anses for let latterligt, at en ung mand ikke har seksuelle erfaringer. Disse momenter fører naturligvis ikke specielt til efterspørgsel efter prostituerede. Det må i det hele erindres, at prostitutionen kun udgør en ret lille del af samtlige uægteskabelige kønsforbindelser²⁾. Den lettere adgang til andre uægteskabelige forbindelser, som følger af et friere forhold mellem kønnene, må vel antages at påvirke efterspørgslen efter prostituerede i negativ retning.

I den foran omtalte afhandling af Kinsey m. fl. siges det³⁾, at undersøgelserne har vist, at den procentdel af mænd i de forskellige sociale lag, som søger prostituerede, stort set er den samme som for 20—30 år siden, men forholdenes hyppighed er nu mindre — mellem $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{2}$ — end i forrige generation. Dette antages at hænge sammen med, dels at bordellerne er afskaffede, og at de prostituerede nu opererer enkeltvis, dels at hyppigheden af forhold til ikke-prostituerede kvinder er steget.

Til de „naturlige“ impulser til at søge prostituerede kommer endelig kunstige stimulanser. Mange af de restauranter, varietéer og natklubber, hvor de prostituerede holder til, søger bevidst at fremkalde en lummer erotisk atmosfære bl. a. ved underholdningens art. Hertil bidrager også de prostitueredes ofte udfordrende optræden og dristige påklædning. På disse etablissementer er de prostituerede ikke blot tolereret af ledelsen, men i et vist omfang velsete. De

skaffer flere kunder til og øger omsætningen af alkohol, som disse restauranter væsentligt er baseret på.

Også de mandspersoner, alfonser, der ofte ledsager de prostituerede på restauranter og formidler forbindelsen med kunderne, bidrager til at stimulere efterspørgslen⁴⁾.

Endelig kan måske også pornografisk litteratur have en vis betydning som spore for efterspørgslen.

c. Kvinderne.

En naturlig forklaring på, at kvinder bliver prostituerede, er den enkle, at de finder, at prostitutionen byder dem iøjnefaldende fordele. Den giver dem mulighed for langt rigeligere indtægter end de beskæftigelser, de ellers er henvist til, samtidig med at den tillader dem at hengive sig til lediggang. Den åbner mulighed for en afgørende forbedring af deres levestandard, den giver adspredelse og spænding i en ellers ensformig tilværelse.

På den anden side medfører erhvervet alvorlige ulemper og farer. De prostituerede løber en særlig risiko for venerisk smitte, for mishandling og måske for drab. de betragtes som et samfundsmæssigt bundfald og afskæres herved ofte fra senere at komme under ordnede forhold ved at indgå ægteskab eller ved at opnå en nogenlunde attraktiv beskæftigelse.

Disse ulemper og farer ved erhvervet er så iøjnefaldende, at de kvinder, der desuagtet glider ind i prostitutionen, på forhånd må antages at adskille sig fra det normale. Dette bekræftes også stort set af de undersøgelser af prostitutionsproblemet, som er foretaget siden slutningen af forrige århundrede i forskellige lande. Undersøgelserne har dog alle beskæftiget sig med de prostituerede, som hørte til, hvad der foran er betegnet som den „lavere“ eller „åbenlyse“ prostitution.

Selvom undersøgelserne i et vist omfang har givet indbyrdes afvigende resultater — hvad man måtte vente, allerede fordi de sociale forudsætninger og betingelserne for

¹⁾ Prev. of prost., p. 26 f.

²⁾ Kinsey m. fl. Sex. beh. in the human male, pp. 597 og 601.

³⁾ P. 603.

⁴⁾ Se Prev. of prost. som anført og Inghe p. 72.

den samfundsmæssige indskriden veksler fra land til land — er det dog muligt at finde fælles karakteristiske træk for prostituerede i lande af den vesteuropæiske kulturkreds.

I en af Folkeforbundet i 1943 udsendt publikation: *Prevention of prostitution* gives der en sammenfattende oversigt over forskningsresultaterne¹⁾, som kan gengives således:

„Kvinder bliver prostituerede af nød, af tilbøjelighed eller gennem påvirkning fra andre, men det endelige valg er forberedt og bestemt af deres indre egenskaber og ydre kår. Visse karakteristiske afvigelser fra det normale i de pågældende kvinders psyke og milieu går så ofte igen i undersøgelserne, at det er rimeligt at antage, at de prædisponerer til prostitution.

Det er således påfaldende, at de prostituerede kvinders intelligensniveau gennemgående er lavt. Antallet af åndssvage er ikke stort, men mellem en trediedel og halvdelen er sinker i mere eller mindre udpræget grad eller iøvrigt intelligensmæssigt under normalen. Hertil kommer, at lette karakterafvigelser som f. eks. følelsesfladhed, instabilitet, pirrelighed og neurotiske tilstande er almindeligt forekommende også hos normalt begavede prostituerede kvinder.

Visse karaktertræk iagttages særlig hyppigt. Det er således meget almindeligt at finde en stærk trang til luksus i levevis og beklædning og i forening hermed en overdreven lyst til fornøjelser og adspredelser. Det er endvidere karakteristisk for de prostituerede kvinder, at de viser en påfaldende mangel på initiativ og opfindsomhed ikke mindst i henseende til udnyttelse af fritiden, og de er ofte dovne, undertiden indtil det apatiske. Det må dog i denne forbindelse bemærkes, at deres helbredstilstand ikke sjældent er ringe; mange lider af alvorlige kroniske sygdomme, der gør dem helt eller delvis uarbejdsdygtige, andre er hæmmede af forbigående sygdomme. Det er endvidere et gennemgående træk, at de har haft deres første seksuelle erfaringer i en meget tidlig alder, ofte medens de endnu var skolesøgende.

Det er næppe muligt med sikkerhed at fastslå, i hvilket omfang de faktorer, som prædisponerer til prostitution, er udslag af

nedarvede egenskaber, og i hvilket omfang de må henføres til milieu'ets skadelige indflydelse.

De undersøgelser, som har været udstrakt til de prostituerede kvinders familier, synes at vise, at de psykiske afvigelser, som prædisponerer til prostitution, ofte er nedarvede, men de viser tillige, at de prostituerede kvinder ofte er vokset op under ulykkelige ydre vilkår. Mange har levet deres barndom på institutioner, hos fremmede eller slægtninge eller har mistet en af forældrene tidligt. Nogle er vokset op i den yderste fattigdom, flere i en ugunstig åndelig atmosfære. Undertiden var faderen drunker. Ofte var der et dårligt forhold mellem forældrene indbyrdes eller mellem forældrene og barnet. Nogle forældre var urimeligt strenge, andre overdrevent milde og andre igen lod børnene skotte sig selv. Lejlighederne var ofte overbefolkede, hvilket bl. a. medførte, at pigerne fik et alt for tidligt kendskab til seksuelle forhold. De fik hverken hjemme eller i skolen nogen vejledning i sexuel hygiejne eller nogen belæring i moralske spørgsmål.

De mere umiddelbare grunde til, at kvinder bliver prostituerede, er af forskellig art. Som en af de hyppigst forekommende nævnes økonomiske vanskeligheder. Undertiden er der tale om en egentlig nødstilstand som følge af arbejdsløshed eller sygdom. Hyppigere har kvinderne vel været i stand til ved deres arbejdsindtægt at klare de daglige fornødenheder, men er kommet i vanskeligheder, fordi deres indtægter ikke strækker til til fornøjelser og luksus.

Pengetrangen er ofte forbundet med en hang til lediggang, der kan skyldes dovenskab, men lige så hyppigt synes at være fremkaldt af strengt og kedeligt arbejde. Mange af de senere prostituerede kvinder havde arbejdet, fra de var 14 eller 15 år gamle, hovedparten som tjenestepiger, andre i restauranter, vaskerier, butikker og fabrikker. De dårligst begavede måtte se sig henvist til det mindst tiltrækkende arbejde og fremtidsudsigterne forekom så godt som alle kvinderne så ringe, at de efter 5 eller 6 års arbejde var rede til at indlade sig på hvad som helst for at opnå spænding i tilværelsen og adspredelse.

¹⁾ Anf. sted p. 28 ff.

En tredje vigtig grund er andres indflydelse. Nogle har ladet sig påvirke af veninder, som er prostituerede, eller af prostituerede kvinder, som de tilfældigt stiftede bekendtskab med under hospitalsindlæggelse eller under institutionsanbringelse. Andre er kommet under indflydelse af ruffere eller blevet tilskyndet til prostitution af deres ægtefælle eller forlovede, som ønskede at få andel i indtægterne ved deres utugtserhverv.

Af andre umiddelbare grunde til prostitution kan nævnes sygdom, depression, ulykkeligt ægteskab, og ensomhedsfølelsen hos unge, som er rejst hjemmefra for at arbejde i en storby¹.

De nævnte faktorer, som prædisponerer til prostitution, er dog ikke årsager i den forstand, at de nødvendigvis fører til prostitution. Mange kvinder har en lige så svær arvelig belastning, en lige så ringe intelligens, lige så udprægede psykopatiske træk og lige så vanskelige kår uden nogensinde at blive prostituerede. Hertil kommer, at de abnormaliteter, som undersøgelserne af de „åbenlyst“ prostituerede har vist, ikke med sikkerhed kan antages at have en lignende udbredelse blandt de „hemmeligt“ prostituerede, og at det har vist sig, at prostitutionen i perioder af økonomisk depression, får tilgang af kvinder, som ofte hidtil har været normalt socialt tilpassede, og som ikke i samme omfang frembyder afvigende træk¹).

De hidtidige undersøgelser af årsagsforholdene kan derfor ikke umiddelbart lægges til grund for arbejdet med forebyggelse af prostitutionen. Lagde man de omhandlede prædisponerende faktorer til grund ville forebyggelsesarbejdet dels blive udstrakt til kvinder, som alligevel aldrig blev prostituerede, dels ikke komme til at omfatte de senere prostituerede, som ikke frembyder de omhandlede afvigelser. Den hidtidige forskning har koncentreret sig om undersøgelse af de prostituerede og har ikke tilvejebragt grundlag for en sammenlignende vurdering af de forskellige faktors indflydelse på kvindernes skæbne²). Der er forøvrigt så mange og så variable faktorer, der spiller

ind, at det næppe vil være muligt at nå frem til en sikker diagnostik.

Studiet af de enkelte prostituerede kvinders sociale udviklingshistorie viser imidlertid, at det er muligt at foretage en socialpsykologisk typeinddeling, som kan være af praktisk værdi. Et forsøg herpå er gjort af den svenske psykiater Gunnar Inghe i afhandlingen „Socialpsykologiska synpunkter på lösdrivare och prostituerade“, der er trykt som bilag til den svenske „Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. avgiven av 1948 års lösdriveriutredning“. Inghe opstiller følgende typer³):

1. Prostituerede, som altid har været socialt uselevstændige og underlegne.

Det er svagt begavede kvinder, de fleste tilhører sinkegruppen, enkelte er åndssvage. De er godmodige og nemme at have med at gøre, de er passive og stillestående, barnlige og letforledelige. De føler sig underlegne og ængstelige og savner ganske evnen til at overvinde vanskeligheder.

Inghe refererer kort udviklingshistorien for 3 piger, som hører til denne gruppe. Alle havde haft det nogenlunde godt i barndommen. De kom tidligt hjemmefra og måtte klare sig selv. To af dem, der var fra landet, flyttede efter nogen tid til en by, hvor de ikke havde slægt eller venner. De fik imidlertid snart bekendte; blandt disse var tilfældigvis prostituerede. Pigerne havde alle svært ved at få pengene til at slå til, en af dem kom i vanskeligheder på grund af graviditet, og under indflydelse af de prostituerede veninder begyndte de at „trække på gaden“. De havde ret gode indtægter herved, assimileredes hurtigt i prostitutionsmilieuet og henfaldt alle til alkoholmisbrug.

De henledte hurtigt politiets opmærksomhed på sig og fik advarsel efter løsgangerilovgivningen. De følte sig opskræmt herover og prøvede at tage arbejde, men havnede snart igen i prostitutionen.

Uden effektiv støtte kan disse prostituerede ikke resocialiseres. Da de imidlertid i og for sig er arbejdsvillige og ikke er egentlig

¹) Inghe p. 71.

²) Jfr. dr. Suzanne Serin: La prostitution au cours des syndromes psychopathiques i F.A.I.'s publikation *Quelques aspects de la prostitution en 1953*, p. 55 og Inghe p. 58 f.

³) Inghe p. 86 ff.

asocialt indstillede, skulle et resocialiseringsarbejde have gode udsigter, såfremt det påbegyndes, inden kvinderne er varigt fixerede i løsagtigheden, og deres alkoholmisbrug har antaget en kronisk karakter.

2. *De pludseligt prostituerede.*

Det er kvinder, som efter en ganske dagligdags tilværelse med normal tilpasning i samfundet, pludselig kaster sig ud i uhammet og intensiv prostitution og i forbindelse hermed hengiver sig til misbrug af alkohol. Udviklingen kan føres tilbage til sygelige faktorer, som har nedbrudt modstandskraften og skabt behov for spænding og adspærelse.

Også på denne type nævnes 3 eksempler. Alle de tre kvinder kom fra milieuer, der måtte betegnes som ganske gode, og de havde skikket sig pænt under opvæksten. Efter flere års gunstige, normale forhold indtraf imidlertid visse komplikationer. Hos en opstod forstyrrelser i den indre sekretion, som medførte en psykisk forandring, og samtidig mistede hun sit arbejde. En anden fik hjernebetændelse. Den tredje fik børnelammelse, men syntes iøvrigt at have lidt af en angstneurose, som måtte sættes i forbindelse med hendes meget puritanske opdragelse. De to sidstnævnte reagerede undertiden ganske afsindigt; da de siden fik forbindelse med prostituerede kredse, grebes de af en hæmningsløs hang til spiritus. De fik hurtigt advarsler efter løsgængerilovgivningen og blev snart indsat på arbejdsanstalt.

Indgriben overfor denne type med udsigt til resocialisering er vanskelig. Foranstaltninger burde egentlig iværksættes, inden prostitutionen er begyndt.

3. *Socialt undflyende prostituerede.*

Det er kvinder med god forstand og fyldigt følelsesliv. De har længe klaret sig hæderligt, men drives af en neurotisk angst ud i en uordnet levevis. De indser klart det fornærende i prostitution og gør også gentagne forsøg på at rette sig, men uden held. Deres neurotiske disharmoni gør dem til hjælpeløse kastebolde. Under indflydelse af alkoholmisbrug og af hele prostitutionsmilieuet kan de, trods deres sociale grundindstilling, gøre sig skyldige i almindelig kriminalitet.

Der nævnes et enkelt eksempel på typen, som iøvrigt genfindes hos mandlige løsgængere. Det drejede sig om en nu 30-årig kvinde, som var født udenfor ægteskab og vokset op hos moderen. Da hun var 21 år, blev moderen sindssyg, og i sin ensomhed lod hun sig af en veninde påvirke til at hengive sig til prostitution. Hun blev indbragt af politiet og efter en afhøring anbragt på Frelsens Hærs redningshjem. Hun følte undersøgelsen og anbringelsen som en social brændemærkning, og under indtrykket heraf hengav hun sig siden påny påfaldende modstandsløst til utugtserhvervet. Hun blev gentagne gange anbragt på arbejdsanstalt, og man søgte at yde hende støtte til at komme under ordnede forhold, men alt viste sig forgæves. Hun var særdeles velbegavet og i stand til at reflektere over sin og kammeraternes tilværelse. Hun var ofte deprimeret og modløs over sin tilværelse, men hun savnede aldeles udholdenhed i forsøgene på at rette sig og led under bestandig uro og rastløshed. Efterhånden blev hun ret forfalden til misbrug af alkohol.

En psykisk behandling i stedet for anbringelsen på redningshjemmet kunne måske have ændret hendes skæbne.

4. *Tidligt aktive, „flagrende“ prostituerede.*

De karakteriseres som infantile, rodløse og upålidelige. De er indsmigrende og facile, men er ude af stand til andet end en overfladisk kontakt med deres medmennesker. De kan ikke fastholde en målsætning, de kan gribes af en stemning, men et øjeblik efter er de flagret videre. De er hensynsløse og ansvarsløse, de er intrigante og lunefulde, de er fremfor alt kortsynede, de fleste er sinker. Deres udviklingshistorier giver indtryk af, at de så at sige er født til at blive prostituerede.

Der redegøres nærmere for et enkelt tilfælde. Den pågældende viste allerede vanskeligheder i skolen. Hun rapsede og skulkede og læste aldrig lektier. Hun var en typisk øjentjener, nægtede først alt, græd siden og lovede bod og bedring. Hjemme var hun upålidelig og ulydig og stjal fra forældre og naboer. Hjemmet synes at have været dårligt, og faderen skal have vist sig seksuelt aggressiv mod børnene. Efter seksuelle udskjelser i 14-årsalderen blev hun fjernet fra

hjemmet af børneværnet og anbragt på pighjem. Hun var trodsig og uinteresseret, stjal igen, og gjorde forsøg på rømning. Da det viste sig, at hun pralede af sine eventyr for de andre, blev hun flyttet fra hjemmet og var anbragt på forskellige anstalter, indtil hun i 17-årsalderen blev udskrevet og fik anvist arbejde. Hun forlod pladsen efter et par dages forløb, holdt til med mandfolk og søgte efterhånden til Stockholm, hvor hun levede som prostitueret. Det lykkedes hende længe at undgå politiets opmærksomhed, men i 22-årsalderen blev hun anholdt for løsgængeri, og det var på dette tidspunkt undersøgelsen fandt sted. Hun viste sig koket, indsmigrende, naiv og hjælpeless. Hun var forceret af væsen, talende, livlig og ivrig efter at spille en rolle. Undersøgelsen viste stærke stemningssvingninger og et stadig angstberedskab. Hun gjorde meget for at indynde sig hos omgivelserne men kunne hensynsløst anvende ethvert middel for at beskytte sig selv. Hun gav efter for tilfældige indskydelser; „hun er som en ave for vinden, kan ikke tænke længere, end næsen rækker, og er fuldkommen ude af stand til at knytte sig mere varigt til sine medmennesker“.

Overfor denne type må en psykisk behandling iværksættes allerede i barneårene, om den ellers skal have udsigt til at give nyttige resultater. Senere er behandling yderst vanskelig, navnlig fordi kvinderne af denne type ikke kan fastholde indtryk. Med tiden indtræder der dog af og til en vis senmodning og stabilisering.

5. *De forretningsmæssige prostituerede.*

De er følelsesmæssigt kolde, egocentriske, ligegyldige overfor andre. De optræder nonchalant og udfordrende, lyver frækt. De er velbegavede og forstår at tilrettelægge og få udbytte af utugtserhvervet. De føler sig draget af prostitutionen og synes at befinde sig vel som prostituerede. De skaffer sig ofte soutenører og gifter sig men uden af den grund at holde op med utugtserhvervet eller at leve noget egentlig familieliv. Som prostituerede optræder de udfordrende og ag-

gressivt, men forstår dog længe at undgå politiets indskriden. De er sjældent forfaldne til misbrug af spiritus i større omfang. Mange er så beregnende og selvsikre, at de selv skaber sig mulighed for at forlade prostitutionen, når alderen medfører, at indtægterne daler.

Der redegøres skematisk for 6 tilfælde. Nogle var kommet fra usle familier eller plejehjem med prygl og fattigdom, andre fra ganske tiltalende familier med god økonomi. De havde klaret sig godt i skolen. Nogle havde vist opførselsvanskeligheder i puberteten, to havde således i 14 årsalderen været på optagelseshjem, fordi de havde holdt til med drenge. De havde alle haft pladser og klaret arbejdet godt. Prostitutionen var begyndt i forbindelse med sociale vanskeligheder. De umiddelbare motiver syntes dog at have været trang til spænding og ønsket om en højere levestandard.

Det er på grund af deres psykiske indstilling vanskeligt at udøve nogen afgørende social indflydelse på dem. Resocialiseringsarbejdet vanskeliggøres yderligere af, at man ikke kan tilbyde dem beskæftigelse med en aflønning, som tilnærmelsesvis svarer til deres hidtidige indtægter.

Typen må antages at være ret almindelig.

Inghe understreger selv¹⁾, at de enkelte typer ved yderligere undersøgelser formentlig vil kunne differentieres nøjere, og at typeinddelingen kun er foreløbig og måske må ændres ved dyberegående undersøgelser.

Som supplement til Inghes typeinddeling kan anføres en inddeling som den engelske psykiater Edward Glover har foretaget. Han opstiller tre grupper²⁾. Den første består hovedsagelig af gadeprostituerede af den „triste“ type. De er apatiske og selvopgivende; nogle lider af mentale forstyrrelser, andre er præget af ringe begavelse, næsten alle er forfaldne til alkoholmisbrug. De er varigt prostituerede; kun ganske få stabiliseres.

Den anden gruppe, som han betegner som de „unge“ prostituerede, består af unge, ansvarsløse, letforledele kvinder, hvis begavelse sædvanligvis er i nærheden af sinke-

¹⁾ P. 92 og p. 87.

²⁾ Jfr. hans pjece „The Psycho-Pathology of Prostitution“ udsendt af Institute for the Study and Treatment of Delinquency. — P. 7 f.

stadiet. De gør sig ingen bekymringer og har ingen tanke på fremtiden. De er dog ret modtagelige for social påvirkning, og under gunstige ydre vilkår retter de sig undertiden selv.

Mellem disse to grupper står en stor gruppe, som omfatter en flæthed af typer. En af de mest fremtrædende er „den blomstrende professionelle“, som forstår at undgå politiets indskriden. De prostituerede af denne type er velbegavede kvinder, som er i stand til at varetage deres egne interesser, men de er instabile, rastløse, og utilfredse og hengiver sig ofte til excesser af forskellig art. En anden type i denne gruppe er „den diskrete prostituerede“, som efter en forholdsvis kort blomstringsperiode etablerer fastere forbindelser med enkelte mænd og ofte ender som agtværdig pebermø „with conservative domestic interests“.

I forbindelse med disse forsøg på en typeinddeling af prostituerede bør det understreges, at inddelingerne — navnlig for Inghes vedkommende — grunder sig på oplysninger om kvinder, som ikke rent forbigående eller lejlighedsvis har drevet erhverv ved utugt. Som en afrunding af billedet kan refereres en af Sybil Neville Rolfe foretaget typeinddeling. Rolfe opstiller 4 typer¹⁾:

1) De lejlighedsvis letlevende som fra tid til anden indlader sig på uægteskabelige

kønsforbindelser i et vist omfang mod betaling eller andet vederlag, men altid efter emotionel udvælgelse af partnerne. Typen findes i alle sociale klasser og har formentlig en ikke ringe udbredelse. I en stor del af tilfældene er promiscuiteten et forbigående fænomen.

2) Den varigt letlevende type, der omfatter kvinder, som over en længere periode jævnligt indlader sig på utugt, men aldrig indlader sig på prostitution, idet de enten ikke indvilliger i forhold til hvem som helst eller ikke modtager betaling. Også denne type findes i alle sociale lag.

3) De lejlighedsvis eller forbigående prostituerede, som ukritisk indlader sig i tilfældige kønsforbindelser mod vederlag, men kun gør det over en kort periode eller med mellemrum og ikke indretter sig på at have prostitutionen som varigt erhverv.

4) De kronisk eller vanemæssigt prostituerede, der omfatter en forholdsvis lille gruppe, som har passeret grupperne 1 og 3, undertiden også 2, og som ikke har været i stand til siden at skaffe sig indtægter ved lovligt arbejde eller at komme under ordnede forhold gennem ægteskab. Det er denne gruppe, som navnlig frembyder sociale problemer, og hvis medlemmer ved psykiatriske undersøgelser viser afvigelser fra det normale i intelligens, karakter og sociale forudsætninger.

¹⁾ Prev. of prost., p. 52.

Kapitel IV.

Gældende lovgivning og praksis.

Der findes ikke i Danmark nogen lov, som i sammenhæng tager stilling til de problemer, prostitutionen frembyder, og der er i det hele taget i den gældende lovgivning kun få regler, der udelukkende angår prostitutionen. Den sidestilles gennemgående i lovgivningen med andre sociale adfærdsafvigelser både i henseende til adgangen til indgriben, og i henseende til de midler, der bringes til anvendelse. Det gælder f. eks. bestemmelserne i børneforsorgslovgivningen og straffelovens § 199, der er de praktiske hovedbestemmelser.

De gældende lovbestemmelser, som finder anvendelse på prostitutionen, kan efter deres formål deles i to hovedgrupper. Den ene gruppes formål er at forebygge tilgang af prostituerede, at forhindre prostituerede til at begynde en ordnet levevis, at fjerne de hindringer, der måtte være herfor, og at beskytte de prostituerede mod udnyttelse og yde dem den personlige og økonomiske støtte, som kræves ved overgangen til en livsforelse bygget på lovligt erhverv. Den anden gruppes formål er at værne samfundet mod ordensforstyrrende og sædelighedsnedbrydende udslag af prostitutionserhvervet samt mod faren for veneriske sygdommes udbredelse gennem prostituerede.

Til den første gruppe hører en del bestemmelser i forsorgslovgivningen samt reglerne i borgerlig straffelovs §§ 199, 200, 228 og 229.

Til den anden gruppe hører, foruden visse bestemmelser i politivedtægterne, § 233 i straffeloven, §§ 15 og 17 i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme, § 20 i lov nr. 212 af 31. maj 1939 om boligtilsyn og sanering af usunde

bydele samt beværterlovens § 36, stk. 4 og § 37.

Efter børneforsorgslovgivningen, jfr. kapitlerne VIII og IX i bekendtgørelse af 23. september 1954 af lov om offentlig forsorg, kan der altid, når et barn -- det vil i denne forbindelse sige en person under 18 år -- trænger til særlig støtte, iværksættes visse mindre indgribende foranstaltninger (forebyggende børneværn). Børneværnsmyndighederne kan således tildele opdragere og eventuelt også barnet en advarsel. Skønnes det ikke tilstrækkeligt, kan børneværnet beskikke barnet en tilsynsværge, der følger barnets forhold i hjemmet og på arbejdspladsen og retleder barnet med hensyn til fritidsbeskæftigelse og omgangskreds. Udvalget kan endelig som forebyggende foranstaltning give forældrene pålæg angående barnets pleje, opdragelse, oplæring eller arbejde. Medfører pålæg udgifter, kan der i trangtilfælde bevilges den nødvendige hjælp.

Har barnet en særlig vanskelig karakter, eller har det udvist meget slet opførsel, og skønnes opdragerne ikke at kunne magte deres opgave, eller er barnet på grund af uheldigt forhold fra opdragernes side udsat for vanrøgt og fordærvelse, kan børneværnet, når barnets velfærd kræver det, træffe bestemmelse om, at barnet skal fjernes fra hjemmet og anbringes i lære eller tjenesteplads eller på en til uddannelse og oplæring bestemt institution.

Når børneværnet bliver bekendt med et forhold, der indicerer iværksættelse af en børneforsorgsforanstaltning, lader det hjemmets forhold undersøge og forældrene og eventuelt andre afhøre, ligesom det indhenter erklæringer fra skole, præst og even-

tuelt andre offentlige myndigheder samt lærermester eller husbond. Børneværnet har adgang til bistand af politiet til sagens belysning.

Bliver der tale om at fjerne et barn fra hjemmet, tiltrædes udvalget af vedkommende underretsdommer. Forinden beslutning om fjernelse træffes, lader udvalget barnet undersøge af en læge, som afgiver en udførlig erklæring til udvalget om undersøgelsens resultater. Er barnet åndssvagt, sindssygt, epileptisk, døvt, talelidende, blindt, vanført eller tuberkuløst, påser udvalget, at det afgøres, om barnet skal indtrædes under særforsorg.

Normale børn over 14 år, som fjernes fra hjemmet, anbringes, hvis deres karakter ikke er vanskelig, i lære, tjenestepuds eller lignende og får i forbindelse hermed beskikket en tilsynsværge. Børn med forsinket eller mangelfuld udvikling anbringes i fredshjem; børn med særlig vanskelig karakter og børn, der har udvist særlig slet opførsel, anbringes i ungdomshjem, hvis opgave det er dels at give børnene en faglig oplæring, dels at stabilisere den karaktermæssigt. Er børneværnet i tvivl om den rette anbringelsesmåde, kan barnet til nærmere oplysning herom en kortere tid anbringes i optagelses- eller iagttagelseshjem. Endelig er der mulighed for at anbringe barnet i læringlejehjem, hvor det får ophold under uddannelse hos en privat lærermester, eller på husholdningsskole, hvor det får såvel ophold som uddannelse.

Oversigt over normerede pladser samt belægningsforhold ved opdragelseshjem for piger over 14 år pr. 1. april 1955.

	Antal institu- tioner	Samlet nor- meret belæg- ning	Samlet faktisk belæg- ning	Under- belæg- ning
Optagelses- og iagttagelseshjem	11	247	196	51
Ungdomshjem	6	162	111	51
Fredshjem	7	198	188	10
Læringlejehjem	1	13	13	0
Husholdningsskoler	3	96	92	4
Ialt	28	716	600	116

Af oversigten, der omfatter de forskellige opdragelseshjem, bortset fra mødrethjem, der er indrettet til modtagelse af piger over 14 år, fremgår det, at 116 af et samlet antal normerede pladser på 716 var ubesatte, hvilket svarer til en underbelægning på 16 pct.; det største antal ledige pladser findes i ungdomshjemmene og optagelses- og iagttagelseshjemmene, hvor der er en underbelægning på henholdsvis 32 og 21 pct.

De meget vanskelige, psykopatisk prægede piger i alderen fra 15 til 21 år anbringes på Vejstrup Statsungdomshjem, der er normeret til modtagelse af 23.

Langt den største del af de piger, som børneværnet beslutter at fjerne fra hjemmet, er i alderen fra ca. 15 til 18 år, og de forseelser, der giver anledning til fjernelsen, er for ca. 40 pct.s vedkommende af seksuel art. Erhvervsmæssig utugt er dog ret sjældent forekommende.

Efter forsorgslovens kapitel XII ophører forsorgen som regel, når barnet fylder 18 år, men den kan forlænges, hvis beslutning træffes inden dette tidspunkt, dog ikke udover barnets fyldte 21. år. For elever, der er eller har været anbragt i ungdomshjem, vedvarer forsorgen uden særlig beslutning til det fyldte 21. år. Beslutning om forsorgens ophør inden de nævnte tidspunkter kan træffes af vedkommende børneværnsudvalg eller landsnævnet for børneforsorg, når enten formålet med forsorgen skønnes at være nået eller ikke kan ventes opnået, fordi barnet viser sig uimodtageligt for opdragelse. Fra ungdomshjemmene udskrives årlig ca. 5—6 pct. som uopdragelige.

I forbindelse med omtalen af børneværnenes arbejde er der grund til at nævne den forebyggende virksomhed, som udføres i fritids- og ungdomsklubberne, og hvortil der ydes støtte i medfør af forsorgsloven. Klubberne står åbne for alle unge i alderen fra ca. 14 til 18 år og søger ved ledig underholdning, hobbyvirksomhed og studiekredsarbejde at vænne medlemmerne til selvvirksomhed og til at bruge fritiden på en nyttig måde.¹⁾

¹⁾ En fyldig redegørelse for børneforsorgslovgivningen og det forsorgsarbejde, der knytter sig hertil, findes i Horsten: Børneforsorgen i Danmark, samt i ungdomskommissionens betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom.

Selv om en ung pige under 18 år ved sin løsagtige livsførelse har gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovgivningen eller opfylder betingelserne for at få meddelt pålæg efter dennes bestemmelser, er det kun sjældent, at straffelovgivningen bringes i anvendelse på løsagtige kvinder af denne alderskategori. Når det ved en politimæssig efterforskning er oplyst, at en sådan ung pige hengiver sig til en uordnet og usædelig livsførelse, afgives sagen normalt til børneværnet til videre foranstaltning, medmindre den pågældende er udskrevet af børneforsorgen som uopdragelig. /

Adgangen til at iværksætte foranstaltninger overfor løsagtige voksne kvinder i anledning af deres livsførelse er væsentlig snævrere end overfor unge piger under 18 år. Hovedbestemmelsen herom er straffelovens § 199, der foreskriver, at politiet, hvis nogen hengiver sig til lediggang under sådanne forhold, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke søger at ernære sig på lovlig vis, skal give vedkommende pålæg om at søge lovligt erhverv inden en vis frist. Politiet skal såvidt muligt anvise sådant erhverv. Efterkommes pålæg et ikke, straffes overtræderen for løsgængeri. Det siges udtrykkeligt i lovbestemmelsen, at utugt ikke anses som lovligt erhverv. Det, der efter § 199 er strafbart, er altså undladelsen af at efterkomme politiets pålæg; at drive erhverv ved utugt er ikke i sig selv strafbart. Straffen for overtrædelse af et pålæg efter § 199 er fængsel indtil 1 år. Bestemmelsens formål er at modvirke, at arbejdsføre personer ved uordnet livsførelse mister evnen til at ernære sig selv på lovlig vis.

En kvinde, som er dømt efter § 199, kan politiet i medfør af straffelovens § 200 indenfor et tidsrum af 5 år fra hendes endelige losladelser give tilhold om at møde og oplyse, hvor hun bor eller opholder sig, og gøre rede for, hvorved hun ernærer sig. Overtrædelse af tilholdet straffes med fængsel indtil 4 måneder, under særlig formildende omstændigheder med bøde.

Indbringes en kvinde til sædelighedspolitiet¹⁾, fordi hun mistænkes for ikke at ernære sig på lovlig måde, iværksættes der

en undersøgelse af hendes personlige forhold, idet man såvidt muligt søger at undgå at gøre skade ved henvendelser, der må foretages til hendes slægtninge, tidligere arbejdspladser eller til beboere i den ejendom, hvor hun bor eller har boet. Sådanne henvendelser vil ofte være nødvendige for at få fastslået, i hvor stort omfang utugten har været drevet, eller for at få oplysninger om kvindens identitet og eventuelle alfonser, samt for at få fastslået omfanget af hendes påståede nuværende eller tidligere erhverv.

Indbragte kvinder tilbageholdes som anholdte, indtil de kan blive fremstillet for politiets visiterende læge til undersøgelse for kønssygdomme.

Er det ved politiets undersøgelse godtgjort, at kvinden ikke har lovligt erhverv, meddeles der hende pålæg om at søge lovligt erhverv inden en frist af 14 dage, og samtidig tilkendegives det hende, at hun ved at undlade dette udsætter sig for at blive straffet med fængsel.

I forbindelse med pålæg et, eller selv om pålæg ikke gives, fordi betingelserne herfor ikke er til stede, eller fordi man efter omstændighederne ikke finder tilstrækkelig anledning hertil, f. eks. fordi kvinden er frugtsommelig, har små børn hjemme, lider af en sygdom, der gør hende uskikket til arbejde, eller fordi hun kun har drevet erhvervsmæssig utugt i et kort tidsrum, søger politiet at retlede og vejlede kvinderne, og man tilbyder dem hjælp til arbejdsøgning samt frit ophold i det hjem, som drives af foreningen „Unge Kvinders Vel“. Foreningen hjælper desuden kvinderne med arbejdstøj og hjemsendelse, såfremt de ønsker det, og midler dertil ikke på anden måde kan skaffes til veje. Den nævnte forening, som alene driver virksomhed i København, modtager mindre tilskud fra Københavns og Gentofte kommuner samt bidrag fra filmsfonden. Endvidere har foreningen indtægter fra legater, ligesom Dansk Forsorgsselskab og politiet yder refusion for unge kvinders ophold. Foreningens økonomi er imidlertid så stram, at den kun tillader at yde de unge kvinder den nødtørftigste hjælp.

¹⁾ De følgende oplysninger bygger på meddelelser fra Københavns politi, der — som det fremgår af tabel 1 og 2, p. 30 — behandler langt de fleste sager angående meddelelse af pålæg efter straffelovens § 199 og angående overtrædelse heraf. Praksis udenfor København svarer i det væsentlige hertil.

I 1954 henvistes 160 unge kvinder til foreningen; heraf tog 156 ophold i foreningens optagelseshjem. Hovedparten var henvist af politiet og Dansk Forsorgsselskab, nemlig henholdsvis 75 og 67. 44 af de 156, der tog ophold i optagelseshjemmet, anbragtes i pladser fra hjemmet, 42 fik ophold hos familie eller bekendte, 14 blev indlagt i hospitaler, 7 anbragtes af børneværnet på ungdomshjem og 34 udeblev fra hjemmet ved pladssøgning eller besøg i byen. Af de øvrige fik nogle ophold på højskoler, andre fik ophold på mødre- eller kvindehjem, en enkelt gik til afsoning af dom.

Politiet lader prostituerede kvinder, mod hvem der første gang rejses tiltale for overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199, undersøge af overlægen ved justitsministeriets psykiatriske klinik. Såfremt den undersøgte kvinde findes åndssvag eller sindssyg, foranlediger politiet, at det afgøres, om hun skal inddrages under den særlige forsorg for sådanne personer. Sker det, henlægges straffesagen.

Når en kvinde første gang findes skyldig til straf for overtrædelse af pålæg efter § 199, vil straffen som hovedregel blive gjort betinget bl. a. af, at hun, sædvanligvis i 3 år, undergives tilsyn af Dansk Forsorgsselskab.

I de senere år er man ved Københavns Byret kommet ind på at gøre straffen betinget ikke blot af, at den domfældte retter sig efter tilsynets forskrifter, men tillige, at hun tager ophold og arbejde efter tilsynets bestemmelse. Dette muliggør en mere effektiv tilrettelæggelse af tilsynsarbejdet og har ifølge oplysninger fra Dansk Forsorgsselskab givet gode resultater.

Ved tilsynets tilrettelæggelse søger Forsorgsselskabet på grundlag af mentalerklæringen og sagens øvrige oplysninger om kvindens personlige forhold samt af en personlig samtale med hende at individualisere behandlingen mest muligt. Skyldes tilpassevanskelighederne væsentlig mangel på oplæring i et fag og dermed følgende vanskeligheder ved at klare sig i erhvervslivet, søger man at give en uddannelse, skyldes de hjemlige konflikter, forsøger man milieu-skifte o. s. v.

Man skønner ved første samtale over behovet for indgriben fra tilsynets side. Det vil ofte være påkrævet at yde bistand

til fremskaffelse af logi og kost, lægebehandling, beklædning og arbejde. Hvis kvinden selv er istand til at skaffe sig forsvarligt ophold, f. eks. hos forældrene, og foretrækker selv at skaffe sig arbejde, som kan godkendes af tilsynet, vil man i første omgang ikke modsætte sig dette. Men i mange tilfælde er hun ikke i stand til det, og man tilbyder hende da midlertidigt ophold på det optagelseshjem, som drives af foreningen „Unge Kvinders Vel“ eller et andet kvindehjem, mens man søger at dække de øvrige nævnte behov.

Kvinderne er i reglen overbeviste om, at de ikke vil recidivere. De forsikrer, at de nu vil i arbejde og aldrig mere vil i konflikt med politiet, og tilsynet finder det uklogt at vise tvivl om de gode forsætters holdbarhed, idet man anser det for meget vigtigt, at kvinden får en „fair chance“ for at klare sig uden tilsynets aktive indgriben. Påtvinger man hende opholdssted og arbejde, som hun ikke ønsker, indtræder der i reglen en trodsreaktion, der modvirker hensigten med anbringelsen. Hun vil da til stadighed hævde, at hun havde været i stand til at klare sig uden indgriben, hvis hun selv havde måttet disponere. Giver man hende chancen, vil hun, hvis hun senere i tilsynsperioden recidiverer, lettere erkende, at hun ikke har kunnet klare sig ved egen hjælp og være mere modtagelig for bistand fra tilsynets side.

Som eksempler på tilsynsarbejdets tilrettelæggelse har Dansk Forsorgsselskab anført følgende eksempler:

Eksempel I.

En 20-årig pige med stærk trang til selvhævdelse, som i et halvt år havde levet som prostitueret, ønskede ikke at modtage tilbud om hjælp til ophold og arbejde, men erklærede at kunne klare sig selv. Hun fik lov til at forsøge, men indbragtes få dage efter pany af sædelighedspolitiet og blev indlagt på hospital til undersøgelse for konssygdom. Ved udskrivning herfra ville hun pany klare sig selv, men man forlangte nu, at hun skulle tage arbejde med kost og logi, anvist af selskabet, men således at hun selv måtte søge pladsen, uden at principalen fik kendskab til at hun var undergivet tilsyn. Hun søgte og fik pladsen og blev hjulpet

med nødvendig beklædning, men gik på tourné i Nyhavn i stedet for at tiltræde pladsen den fastsatte dag. Da hun et par uger efter atter blev indbragt af sædelighedspolitiet, stillede man hende overfor valget mellem at tage ophold uden for Sjælland (for at hun ikke kunne tage til Nyhavn om lørdagen) eller at blive fængslet som sigtet for ny overtrædelse af pålæg om at søge lovligt erhverv. Hun valgte efter en dags betænkningstid det første og blev derefter, da man skønnede, at hun ikke havde forudsætninger for anbringelse i plads, anbragt på højskole, hvor hun også vil få nogen uddannelse i praktisk husligt arbejde. Det er tanken efter højskoleopholdet at skaffe hende arbejde i et af nabolandene, da hun selv har givet udtryk for, at hun ikke vil være i stand til at klare sig i Danmark, hvor livet i Nyhavn har en stærk tiltrækningskraft.

Eksempel 2.

En 19-årig pige, der ved mentalundersøgelsen betegnedes som sinke i lettere grad, ønskede selv at skaffe sig arbejde, hvad hun fik lov til; hun recidiverede ganske kort efter. Hun blev derefter anbragt i huslig plads i privat hjem udenfor Sjælland og klarede sig tåleligt i ca. 6 måneder; dog blev det stadig fremhævet fra pladsen, at hun var uordentlig og ikke kunne arbejde selvstændigt. Da hun begyndte at skeje ud og forlod pladsen, blev hun anbragt på et hjem for unge kvinder til 2-årig uddannelse i husligt arbejde. Man opnåede derved, at hun fik fornøden oplæring, og at hun, som endnu var barnlig og umoden, fik mulighed for under beskyttede forhold at opnå den modenhed, som kræves for at kunne klare sig selvstændigt.

Man henviser iøvrigt til de i bilag VI givne eksempler på tilsynsforløb.

Er kvinden gift, eller indgår hun ægteskab i tilsynsperioden, eller påtager kæresten sig at forsørge hende, er man særlig tilbageholdende med at gribe aktivt ind og tolererer ofte ustabilitet i bolig- og arbejdsforhold. Man indskrænker sig til at vedligeholde kontakten med kvinden og yde hende hjælp og støtte, hvis hun trænger til det, uden at gennemtvinge ændringer i forholdene.

Nogle kvinder har været under anden forsorg gennem mange år, og føler sig „overadministreret“. I sådanne tilfælde har man skønnet, at venlig forståelse suppleret med tiltrængt økonomisk hjælp har større værdi end aktiv indgriben med hensyn til arbejds- og opholdssted.

Idømmes en kvinde, der har overtrådt et pålæg efter § 199 en ubetinget straf, hvilket er det sædvanlige i tilfælde af gentagen overtrædelse af pålægget, fastsættes straffen til fængsel som regel i et tidsrum mellem 40 dage og 4 måneder. Straffen udstås i statsfængslet i Horserød. Udvalget har ved et besøg i statsfængslet og forhandling med fængslets personale faet det indtryk, at det med de nuværende beskæftigelsesmuligheder på grund af afsoningstidens kortvarighed er overordentlig vanskeligt at vænne afsonerne således til rationelt arbejde, at de ved løsladelsen er i stand til at følge det sædvanlige tempo på arbejdspladserne; dog synes arbejdet i fængslets vaskeri og køkken at være af praktisk værdi for deres senere beskæftigelse. Der er adgang til deltagelse i undervisning i fængslet, men adgangen benyttes ikke i videre omfang af prostituerede kvinder.

Forud for løsladelsen bistår en til fængslet knyttet kvindelig forsorgssekretær afsonerne med at få egnet beskæftigelse. Tilbudt arbejde modtages villigt, men det hænder ofte, at de løsladte ikke tiltræder pladsen, eller at de efter kort tid forlader den, fordi de ikke kan følge med i det krævede arbejds-tempo, eller fordi deres gamle milieu indfanger dem.

Som tidligere anført kan politiet efter straffelovens § 200 give den, der er dømt efter § 199, tilhold om til visse tider at møde og gøre rede for sine forhold. Denne bestemmelse benyttes vel fremdeles, men politiet fører, i hvert fald i København, ingen kontrol med, om tilholdet tilside-sættes, og der rejses kun tiltale for overtrædelse af § 200, når der tillige er grundlag for at tiltale den pagældende til straf for andre lovovertrædelser.

Er en prostitueret kvinde erhvervs- og subsistensløs, kan hun efter § 322 i lov om offentlig forsorg straks indlægges på arbejdsanstalt. Har hun kun en enkelt gang været straffet for løsgængeri, overtrædelse af tilhold eller lignende, påhviler det amtmanden

snarest at søge at få en privat forening til at tage sig af hende.

Bestemmelsen har i de senere år kun været anvendt udenfor København og kun i ringe omfang. Grunden til, at bestemmelsen ikke anvendes i København, er først og fremmest, at sædelighedspolitiet i København har adgang til at få sådanne prostituerede anbragt midlertidigt i det hjem, som drives af foreningen „Unge Kvinders Vel“.

Prostitutionens bagmænd, rufferne og alfonserne, rammes af bestemmelserne i straffelovens §§ 228 og 229.

Efter § 228 straffes for rufferi den, som for vindings skyld enten forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved kønslig usædelighed, fra at opgive det, eller som holder bordel. Straffen er fængsel indtil 4 år. På samme måde straffes den, der tilskynder eller bistår en person under 18 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet.

Efter § 229, stk. 1, straffes den, som i hvervsmæssigt fremmer kønslig usædelighed ved at optræde som mellemmand, eller som udnytter en andens erhverv ved kønslig usædelighed, med fængsel indtil 3 år, og efter paragraffens stk. 2 straffes den mandsperson, som helt eller delvis lader sig underholde af en kvinde, der driver utugt som erhverv, med fængsel i indtil 4 år. I gentagelsestilfælde kan straffen forøges med indtil det halve (§ 231), og der kan i sådanne tilfælde blive tale om indsættelse i arbejdsbureau (§ 62, nr. 3) eller sikkerhedsforvaring (§ 65). Bestemmelserne suppleres af regelen i § 229, stk. 3, hvorefter den mandsperson, som imod politiets advarsel deler bolig med en kvinde, der driver utugt som erhverv, straffes med fængsel indtil 1 år, jfr. herved ovenstående om forhøjelse af straf og idømmelse af arbejdsbureau.

Der er ikke i mange år forekommet sager om overtrædelse af straffelovens forbud mod at holde bordel. Sådanne massageklinikker har undertiden været drevet på en sådan måde, at de havde en bordellignende karakter, idet de ansatte kvinder for betaling havde kønslige forhold til eller udøvede

seksuelle praktiker med kunderne. Det er også forekommet, at enkelte ruffersker har organiseret forhold, der nærmede sig det bordelagtige. Da sådanne forhold inidertid sædvanligvis hurtigt bliver kendt af politiet, er de normalt kun kortvarige.

Om anvendelsen af straffelovens §§ 228 og 229 kan det oplyses, at politiet i 1950 i hele landet opklarede ialt 87 forhold, der indebar overtrædelse af de nævnte paragraffer. Overfor 23 personer blev tiltale frafaldet: 39 blev domfældt for overtrædelse af bestemmelserne. Det bemærkes, at hver af de omhandlede personer kan have været sigtet eller dømt for flere forhold, der hver for sig er medregnet i de nævnte ialt 87 forhold, og at en del af domfældelserne og tiltalefrafaldene kan angå forhold fra tidligere år. Af de domfældte var 35 mænd og 4 kvinder. Samtlige kvinder og 31 af mændene blev dømt i hovedstaden.

Tallene for overtrædelse af straffelovens § 229, stk. 2 og for advarsler efter § 229, stk. 3 fordeler sig for Københavns vedkommende således:

§ 229, stk. 2:					advarsel § 229, stk. 3
	Sigtede	dømte	Fri- fundet	sluttet uden tiltale	
1946....	22	16	2	4	5
1947....	44	27	3	14	31
1948....	51	24	4	23	46
1949....	58	33	6	19	60
1950....	52	22	3	27	50
1951....	56	31	1	24	59
1952....	56	36	4	16	44
1953....	55	28	1	26	43
1954....	39	21	2	16	42

Sager mod alfonser er meget vanskelige at behandle, fordi kvinden, der som oftest er den eneste, der kan fælde alfonsen, i reglen ikke ønsker eller ikke tør give politiet de fornødne oplysninger, og der må derfor ofte gøres et stort arbejde fra politiets side for at bevise, at mandspersonen helt eller delvis har fået sit underhold af kvinden.

Medens de hidtil omtalte bestemmelser navnlig tilsigter at bringe prostituerede under ordnede forhold, har bestemmelser i politivedtægterne svarende til § 9 i politivedtægten for København det formål at værne almenheden mod skadelige udslag af prostitutionen. De medfører dog i deres

praktiske anvendelse tillige, at politiet får adgang til at bistå løsagtige kvinder med at komme under ordnede forhold. Efter den nævnte bestemmelse i Københavns politivedtægt er det forbudt på eller ud til gade, vej eller plads at vise uanstændig opførsel, derunder at opføre sig til utugt. Politiet kan, når der findes anledning dertil, forbyde løsagtige kvinder, der findes på offentlig gade, vej eller plads, at stå stille eller at færdes frem eller tilbage på kortere strækninger.

Når en kvinde sigtes for overtrædelse af politivedtægtens § 9, foretager sædeligheds-politiet en undersøgelse af, om hun har lovligt erhverv. Har man formodning om, at hendes oplysninger herom er urigtige, aflægges man hende et besøg om formiddagen, og meget ofte har hun hos sig en eller anden mandsperson. Hun indbringes derefter til nærmere afhøring med henblik på, om der er grundlag for at give hende pålæg efter straffelovens § 199, og efter omstændighederne indbringes tillige mandspersonen som sigtet for alfonseri. Kvinden bliver derpå undersøgt af politiets visiterende læge for kønssygdom.

Foreligger der ikke overtrædelse af andre bestemmelser end § 9, henlægges sagen normalt med en af politiet meddelt advarsel. Kun i ganske enkelte tilfælde fremmes sagerne til bødestraf, nemlig overfor kvinder, der har et godt lovligt erhverv eller samlever med en mand med lovligt erhverv.

Efter straffelovens § 233 straffes den, som opfordrer eller indbyder til utugt på sådan måde eller stiller usædelig levevis således til skue, at blufærdigheden krænkes, offentlig forargelse gives eller omboende forulempes, med hæfte eller med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Straffelovens § 233 anvendes kun i ringe omfang, hovedsagelig fordi det er overordentlig vanskeligt at få de personer, som er blevet krænket eller forulempet af de løsagtige kvinders opfordringer og levevis, til at vidne mod kvinderne i retten, idet de frygter for og ofte udsættes for alvorlig chikane fra de pågældende kvinders omgangskreds.

Det er tidligere nævnt, at politiet lader indbragte løsagtige kvinder undersøge for kønssygdom. Det sker med hjemmel i § 15

i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme, hvorefter den, der med føje sigtes for de i straffelovens §§ 199, 200, 228, 229 og 233 omhandlede forbrydelser eller for overtrædelse af nogen af de i de gældende politivedtægter indeholdte bestemmelser om modarbejdelse af offentlig usædelighed, kan undersøges for kønssygdom; modsætter den pågældende sig at blive undersøgt, kan undersøgelsen finde sted ved politiets foranstaltning efter bestemmelse af retten, såfremt der findes tilstrækkelig anledning dertil.

Tvangsindlæggelse på sygehus til undersøgelse eller behandling for smitsom kønssygdom kan efter lovens § 17 ske, når en person med føje mistænkes for erhvervsmæssigt at udøve utugt og er sigtet for overtrædelse af gældende bestemmelser om modarbejdelse af offentlig usædelighed. Spørgsmålet om tvangsindlæggelse afgøres af politimesteren, i København af politidirektøren. Politiets afgørelse kan indbringes for retten til provelse.

I 1952 fremstilledes ialt 566 kvinder og i 1953 ialt 664 for politiets visiterende læge til undersøgelse for kønssygdom. Heraf fandtes henholdsvis 166 (29 pct.) og 209 (31 pct.) lidende af gonorrhoe. Der diagnosticeredes kun eet tilfælde af frisk syfilis i hvert af de 2 år. Af tidligere diagnosticeret syfilis fandtes i 1952 37 tilfælde og i 1953 29 tilfælde. I hovedparten af disse tidligere konstaterede tilfælde var lidelsen opstået i årene lige efter besættelsen.

Efter § 20 i lov nr. 212 af 31. maj 1939 om boligtilsyn og sanering af usunde bydele skal politiet snarest give børnevarnsmyndigheden underretning om enhver dom for overtrædelse af straffelovens §§ 199, 228, 229 og 233 med oplysning om, i hvilken ejendom overtrædelsen er begået. Børneværnsudvalget skal derefter undersøge, hvorvidt der i den pågældende ejendom bor børn og i bekræftende fald tage stilling til, om de omhandlede forhold af hensyn til børnenes velfærd giver anledning til særlig foranstaltning. Skønnes det, at der er grund til at befrygte, at de straffede personers forhold på forargelig måde vil udsætte børn for skadelig påvirkning, kan børneværnsudvalget træffe beslutning om, at der skal gives ejendommens ejer pålæg om at opsigte vedkommende lovovertræder.

Om anvendelsen af denne bestemmelse har direktoratet for Københavns kommunes børneværn oplyst, at børnenævnet i årene 1948—53 i 42 tilfælde har besluttet at pålægge vedkommende ejendoms ejer at opsiges personer dømt for overtrædelse af straffelovens §§ 199, 228, 229 eller 233. Af beslutningerne blev 15 truffet i 1948, 7 i 1949, 12 i 1950, 2 i 1951 og 6 i 1952. I 1953 blev der ikke givet pålæg. I næsten halvdelen af tilfældene blev beslutningerne tilbagekaldt efter fornyede undersøgelser.

Drives en beværtning eller gæstgiveri på en sådan måde, at utugt eller uterlighed fremmes, kan den næringsdrivende, såfremt han har ladet det mangle på fornødent tilsyn eller iøvrigt er ansvarlig for de nævnte misligheder, og når han en gang uden tilstrækkelig virkning er advaret af politiet, i medfør af beværterlovens § 36, stk. 4, dømmes til at have sin næringsadkomst undergivet politiets bestemmelse, i gentagelsestilfælde have den forbrudt. Efter beværterlovens § 37 skal politiet, forsåvidt det af hensyn til sædeligheden må anses for

nødvendigt, forbyde en beværter eller en gæstgiver i sin virksomhed eller i sin i nærheden beliggende bolig eller ejendom som gæster, logerende, medhjælpere eller lignende at have personer, der søger fortjeneste ved utugt. De pågældende skal af politiet navngives og om fornødent påvises for værten. Politiet kan i forbindelse med forbudet forbyde sådanne personer at indfinde sig de nævnte steder.

Vedrørende anvendelsen af disse bestemmelser i beværterloven har Københavns politis bevillingskontor oplyst, at der i året 1953 i København er meddelt 4 beværtere advarsel i medfør af beværterlovens § 36, stk. 4, og at 2 beværtere efter samme bestemmelse er dømt til at have deres næringsadkomst undergivet politiets bestemmelse. I 1953 blev der i København i medfør af beværterlovens § 37, stk. 1, meddelt 23 beværtere forbud mod i deres virksomhed eller i deres i nærheden beliggende bolig eller ejendom at have 20 navngivne kvinder som gæster, logerende, medhjælpere eller lignende.

Kapitel V.

Oplysninger om prostitutionens omfang og de prostitueredes forhold.

Som det fremgår af tabel 1 og 2, der belyser anvendelsen af den praktiske hovedbestemmelse i den danske prostitutionslovgivning, straffelovens § 199, er prostitutionen her i landet som i andre lande et storbyfænomen.

Tabel 1.

Antallet af domfældte for overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199:

	København	(Stor-København*)	Aarhus	Odense	Aalborg	Hele landet
1948.....	115	(118)	7	4	3	135
1949.....	94	(96)	1	4	5	111
1950.....	90	(98)	4	1	2	112
1951.....	112	(123)	8	12	6	150
1952.....	95		5	5	5	
1953.....	111		1	4	11	
1954.....	108		1	2	2	

*) D. v. s. København, Frederiksberg samt Københavns amts nordre og søndre birk.

Tabel 2.

Antallet af pålæg meddelt kvinder i medfør af straffelovens § 199:

	København	Aarhus	Odense	Aalborg
1948.....	205	22	10	12
1949.....	189	15	3	7
1950.....	138	19	9	10
1951.....	166	19	15	11
1952.....	142	10	3	11
1953.....	153	7	6	8
1954.....	149	7	2	9

Af tabel 3, som viser antallet af de pålæg i medfør af straffelovens § 199, som sædelighedspolitiet i København har meddelt i

årene 1937—1954, ses det, at tallene nu stort set svarer til tallene fra årene før besættelsen, når man tager i betragtning, at befolkningstallet i hovedstaden er steget fra 843 200 i 1935 til 983 900 i 1950.

Tabel 3.

Antal pålæg i medfør af straffelovens § 199 meddelt kvinder af Københavns politi:

1937... 116	1943... 141	1949... 189
1938... 103	1944... 111 (til 18/9)	1950... 138
1939... 101	1945... 128 (fra maj)	1951... 166
1940... 125	1946... 313	1952... 142
1941... 113	1947... 213	1953... 153
1942... 195	1948... 205	1954... 149

Tallene for meddelte pålæg efter straffelovens § 199 giver imidlertid ikke noget fuldstændigt billede af prostitutionens omfang. Den nævnte straffelovsbestemmelse angår nemlig kun de prostituerede, som ikke har andet erhverv, og faktisk rammes kun en del af disse helprostituerede af bestemmelsen. Det må, som det er nævnt i kapitel III, antages, at der findes en „skjult“ helprostitution af et ikke ganske ringe omfang. Det må endvidere tages i betragtning, at sædelighedspolitiet er tilbageholdende med at meddele pålæg til kvinder, som kun i kortere tid har været uden andet erhverv, og som kan antages at ville ændre livsførelse efter den advarsel, de har fået ved politiets undersøgelse. Man har ikke nogen opgørelse over antallet af halvprostituerede, men det må formodes, at antallet overstiger tallet af helprostituerede.

For at få nøjere rede på prostitutionsproblemet har udvalget indhentet oplysninger fra Københavns politi om, i hvilket omfang man har foretaget anholdelse af kvinder med henblik på meddelelse af pålæg efter straffelovens § 199 eller på strafforfølgning for overtrædelse af sådant pålæg. Af de modtagne oplysninger fremgår det, at sædelighedspolitiet anholdt 499 kvinder i 1952 og 580 kvinder i 1953.

Tabel 4 a.

Kvinder anholdt af sædelighedspolitiet i København med henblik på foranstaltninger efter straffelovens § 199:

	Alder	Antallet af afhørte	Ikke afhørt tidligere i tilsvarende sag	Indbragt flere gange samme år			Tidl. børne- forsorg
				2 g.	3 g.	3 g.	
1952:	Und. 18 år	38	36 (95 %)	4		1	4
	18—21 -	147	94 (64 %)	34	8		58
	21—25 -	140	43 (31 %)	25	10	6	52
	over 25 -	174	55 (32 %)	24	3	2	36
	Ialt...	499	228 (46 %)	87	21	17	150
1953:	Und. 18 år	55	49 (89 %)	11	6	2	17
	18—21 -	158	98 (62 %)	27	20	12	49
	21—25 -	173	66 (38 %)	33	16	6	71
	over 25 -	194	60 (31 %)	32	6	6	46
	Ialt...	580	273 (47 %)	103	48	26	183

Foruden helprostituerede, som tidligere har fået pålæg eller har fået det i forbindelse med anholdelsen, omfatter gruppen halvprostituerede og enkelte, som er taget med under sædelighedspolitiets raziaer på skibe og hoteller, men som hverken er hel- eller halvprostituerede.

Det fremgår af tabel 4 a, at ca. 37 pct. af de afhørte var under 21 år, og at ca. 80 pct. heraf tilhørte aldersgruppen 18—21 år. Det må i denne forbindelse understreges, at den overvejende del af de afhørte kvinder over 21 år tidligere havde været afhørt af politiet i anledning af løsgatighed.

De nævnte talmæssige oplysninger giver ikke mulighed for sikre slutninger om, i hvilken alder de pågældende kvinder har påbegyndt en løsgatig livsførelse af en sådan karakter, at den har kunnet give mulighed for indskriden fra politiets side efter den

gældende straffe- og forsorgslovgivning, men den omstændighed, at ca. 80 pct. af kvinderne under 21 år tilhørte aldersgruppen 18—21 år, tyder dog på, at de fleste først har indladt sig på den utugtige levevis efter det fyldte 18. år. Til belysning af dette spørgsmål kan det iøvrigt anføres, at professor Kemp ved sin undersøgelse af 530 prostituerede kvinder fandt, at begyndelsestidspunktet for prostitutionen, fastlagt efter sædelighedspolitets første afhøring af dem, kunne fastsættes således:

	pet.
Under 18.....	6,0
18—20.....	43,2
21—25.....	39,6
26—30.....	7,9
over 30.....	3,3

Politiets oplysninger om den store gruppe af løsgatige kvinder er ikke så omfattende, at det er muligt ved en analyse at påvise afgørende særpræg i disse kvinders sociale udvikling. Oplysningerne giver dog mulighed for en vis bedømmelse af to af de faktorer, som man har tillagt betydning som årsag til, at kvinder bliver prostituerede, nemlig tilflytningen til storbyerne og beskæftigelsen i visse erhverv.

Det fremgår af tabel 4 b (p. 32), at de tilflyttede udgør en stor procentdel af materialet. Sammenligner man tilgangen fra Storkøbenhavn, provinsbyerne og landet viser det sig, at den største absolutte tilgang kom fra Storkøbenhavn, og at tilgangen fra provinsbyerne var større end tilgangen fra landet. Der foreligger ikke for hovedstadsbefolkningen som helhed sådanne oplysninger om fordelingen mellem tilflyttere og personer, der er opvokset i hovedstaden, at det lader sig gøre at fastslå, i hvilket omfang tilflytterne er overrepræsenteret blandt de prostituerede, eller for hvilken af de i skema 4 b omhandlede grupper risikoen for seksuel afsporing er størst. Tallene synes imidlertid at vise, at risikoen herfor er større for tilflytterne end for de kvinder, der er opvokset i storbyen.

Disse oplysninger suppleres af en undersøgelse, som sædelighedspolitiet i København foretog i 1952 vedrørende 125 prostituerede kvinder i alderen fra 17 til 21 år. Den viste, at 86 eller ca. 70 pct. var født udenfor København, og at 61 eller ca. 49 pct.

Tabel 4 b.

Oplysninger om de afhorte kvinders opholdssted
indtil udskrivningen fra skolen.

		Antallet af afhorte kvinder		Stor- københavn	Aalborg Aarhus Odense	Stor- re prov. ge byer	Det ovri- ge land
Alder							
1952:	{	Under 18 år	38	19 (50 %)	3	7	9
		18 - 21 -	147	66 (45 %)	20	32	29
		21 - 25 -	140	50 (36 %)	10	43	37
		over 25 -	174	62 (36 %)	12	60	40
	Ialt ...		499	197 (40 %)	45	142	115
1953:	{	Under 18 år	55	32 (58 %)	4	5	14
		18 - 21 -	158	76 (48 %)	8	43	31
		21 - 25 -	173	65 (38 %)	11	52	45
		over 25 -	194	66 (34 %)	12	46	70
	Ialt ...		580	239 (41 %)	35	146	160

var flyttet til København uden pårørende efter 17-års alderen. Til sammenligning kan det anføres, at en i 1952 foretagen undersøgelse vedrørende samtlige kvinder i alderen fra 17—21 år i et antal københavnske gader, hvis indbyggertal udgjorde ca. 5 pct. af hele Københavns befolkning, viste, at kun 29 pct. var flyttet til København uden pårørende efter det fyldte 17. år.

Spørgsmålet om, hvorvidt tilflytningen og de vanskeligheder, som milieuskiftet medfører, i sig selv kan antages at være årsag til kvindernes seksuelle afsporing, er behandlet af ungdomskommissionen i dens betænkning om den tilflyttede ungdoms særlige problemer. Man har heri lagt vægt på at få oplyst, hvor hurtigt efter tilflytningen afsporingen er begyndt, og i hvilket omfang afsporingen må sættes i forbindelse med psykiske afvigelser, der var til stede før tilflytningen. Man har for de prostitueredes vedkommende navnlig støttet sig på oplysningerne i professor Kems afhandling om prostitution og på et materiale, som overlage Georg V. Bredmose, Ostifternes åndssvageanstalt „Andersvænge“, stillede til rådighed for kommissionen.

I professor Kems afhandling fremhæves det, at det ofte er iagttaget, at kvinder, der er rejst til København uden at have sikret sig arbejde og værelse, bliver prosti-

tuerede næsten umiddelbart efter ankomsten. Disse kvinder var imidlertid som regel udtalte psykopater, og derfor kunne deres tilflytning til København fra landet næppe betragtes som den virkelige (actual) årsag til afsporingen.

Overlæge Bredmose materiale, der omfattede 156 prostituerede fra København, viste, at godt $\frac{2}{3}$ var tilflyttere. Det var det almindelige indtryk af materialet, at langt de fleste allerede før tilflytningen havde vist tilpasningsvanskeligheder, ofte allerede i skoleårene. Der havde derfor ikke været tale om nogen egentlig moralsk eller social deroute efter milieuændringen. Efter ganske kortvarige pladser i huset eller på restauranter var de ophørt med regelmæssigt arbejde, og mange af dem var begyndt at drive erhvervsmæssig utugt et halvt til et helt år efter ankomsten til København, ikke helt få straks eller i løbet af de første par måneders ophold i storbyen. Materialet indeholdt særlig mange psykisk defekte kvinder. Udviklingen syntes i store træk at være den samme, hvadenten det drejede sig om lettere karakterdefekte, egentlige psykopater eller åndssvage og sinker. I et mindre antal tilfælde, hvor der ikke kunne påvises nogen afsporing før tilflytningen, fik man af og til det indtryk, at milieuændringen havde spillet en medvirkende, undertiden afgørende rolle for den efterfølgende usædelighed. Som specielle anledninger kunne nævnes veninders påvirkning, uheldigt erhverv (specielt restaurationsfaget), bekendtskab med alfonser, arbejdsløshed, i en hel del tilfælde sikkert i forbindelse med dovenskab. En særlig kategori udgjordes af dem, for hvem ægteskabeligt forlis eller svigtende kæreste ved graviditet og fødsel har været en mere eller mindre fremtrædende årsag, men den gruppe var kun lille.

Ungdomskommissionen anfører som konklusion, at tilflytningen for de usædelige kvinder synes at være en faktor af væsentlig betydning, men understreger, at man må erindre, at de grupper af prostituerede, der er undersøgt, hører til de lavest stående indenfor denne gruppe af asociale. Det er — hedder det — for en stor del piger, der har trukket på gaden eller pådraget sig kønssygdom. Det synes sandsynligt, at deres københavnske medsøstre er heldigere

stillet. De kender forholdene i en storby bedre og har lettere ved at unddrage sig politiets opmærksomhed.

I tilslutning hertil kan det oplyses, at undersøgelser af tilflytningsproblemet i Sverige¹⁾ klart synes at vise, at risikoen for prostitution er større for kvinder, der er flyttet til en by end for kvinder, der er opvokset i byen.

Man har — ikke mindst i den udenlandske litteratur — hæftet sig stærkt ved de prostituerede kvinders beskæftigelse, idet man har ment at kunne påvise, at beskæftigelse i visse erhverv medfører en særlig fare for afsporing. I Folkeforbundets publikation fra 1938 „Prostitutes: Their early lives“ henvises der således til, at internationale undersøgelser har vist, at henvend halvdelen af alle de undersøgte prostituerede havde beskæf-

tigelse som „domestic servants“ (d. v. s. som husassistenter, medhjælpere i hoteller eller restauranter eller lignende), og at det måtte antages, at arbejdets karakter og arbejdsvilkårene kunne befordre overgangen til en løsagtig livsførelse. Man pegede således særlig på, at „domestic servants“ kommer tidligere hjemmefra end f. eks. en fabriksarbejderske eller en lærling, at arbejdstiden ofte er lang og ubestemt, at de ikke har samme mulighed som f. eks. fabriksarbejdersker for at træffe arbejdskammerater, som de kan omgås i fritiden, og at de i det daglige er omgivet af mennesker med en betydelig højere levestandard, end deres beskæftigelse nogensinde vil tillade dem selv. Professor Kemp fandt ved sin undersøgelse, at 81,2 pct. var „domestic servants“.

Tabel 4 c.

De afhorte kvinders seneste beskæftigelse før anholdelsen.

	Alder	Antallet af afhorte kvinder	Huset	Fabrik	Restauration	Hotel	Forretning
1952:	Under 18 år.	38	14 (37 %)	12 (c. 32 %)	1 (c. 3 %)	5 (c. 13 %)	6 (c. 16 %)
	18—21 - .	147	68 (c. 46 %)	41 (c. 28 %)	16 (c. 11 %)	12 (c. 8 %)	10 (c. 7 %)
	21—25 - .	140	54 (c. 39 %)	38 (c. 27 %)	22 (c. 16 %)	16 (c. 11 %)	10 (c. 7 %)
	over 25 - .	174	78	44	32	3	17
	Ialt...	499	214 (c. 43 %)	35 (c. 27 %)	71 (c. 14 %)	36 (c. 7 %)	43 (c. 9 %)
1953:	Under 18 år.	55	17 (c. 33 %)	19 (c. 35 %)	5 (c. 9 %)	3 (c. 5 %)	11 (c. 20 %)
	18—21 - .	158	47 (c. 30 %)	56 (c. 35 %)	17 (c. 11 %)	24 (c. 16 %)	14 (c. 9 %)
	21—25 - .	173	70 (c. 40 %)	46 (c. 27 %)	27 (c. 16 %)	13 (c. 8 %)	17 (c. 10 %)
	over 25 - .	194	87	44	40	8	15
	Ialt...	580	221 (c. 38 %)	165 (c. 28 %)	89 (c. 15 %)	48 (c. 8 %)	57 (c. 10 %)

Den seneste opgørelse over den kvindelige befolkningsfordeling efter alder og beskæftigelse, der bygger på oplysningerne fra folketællingen i 1940, viser følgende:

Alder	Husmedhjælpere	Arbejdersker i håndv. og industri	tjener- og køkkenpersonale	Kontor- og butikspersonale
15—17 år	55 %	8 %	0,4 %	9 %
18—19 -	45 %	11 %	1,1 %	17 %
20—24 -	27 %	12 %	1,3 %	13 %
af samtlige kvinder	11 %	5 %	0,5 %	4 %

En sammenligning af disse tal og tallene i tabel 4 c synes at vise, at der kun i de ældre aldersklasser findes flere med huslig beskæftigelse blandt de prostituerede, end man efter den almindelige erhvervsfordeling måtte vente, hvorimod hotel- og restaurationsfaget samt fabriksarbejde er afgørende overrepræsenteret blandt de prostituerede. Det må imidlertid tages i betragtning, at de prostituerede, som har været genstand for den politimæssige undersøgelse, overvejende stammer fra et meget jævnt miljø, hvor den erhvervsmæssige fordeling utvivl-

¹⁾ Inghe p. 63.

somt viser andre forhold end de foran anførte, der angår den kvindelige befolkning som helhed.

En af den svenske socialstyrelse foretaget grundig undersøgelse¹⁾, der udelukkende angik kvindernes beskæftigelse før prostitutionens begyndelse, viste en stærk overrepræsentation for beskæftigelse i restaurations- og hotelfaget, særlig som „uppasser-skor och servitriser“. Der var derimod ingen overrepræsentation af beskæftigede i huset eller på fabrik.

Politiets oplysninger om de i tabel 4 a—c omhandlede løsgættige kvinder er som nævnt ikke så omfattende, at de giver mulighed for en nøjere redegørelse for kvindernes sociale udvikling. Som supplement skal man derfor anføre oplysninger fra overlæge, dr. med. Emma Vestergaards mentalundersøgelser af 150 kvinder, der i tiden fra 1952—54 er henvist til overlægen af sædeligheds-politiet i København i anledning af verserende straffesager for overtrædelse af straffelovens § 199. Det drejer sig altså om helprostituerede og til dels om kvinder, som har været i erhvervet i længere tid. Den yngste af de undersøgte var 18 år, den ældste 41 år; gennemsnitsalderen var 22 år. 37 pct. var tidligere straffet for tyveri, overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199 m. v. 36 pct. havde ikke haft lovligt arbejde i 2—3 måneder, 24 pct. ikke i ca. et halvt år, 28 pct. ikke i henved et år og 12 pct. ikke i over et år.

21 pct. var født udenfor ægteskab; 24 pct., hvoraf de fleste var skilsmissebørn, havde stedfader eller stedmoder. Til disse oplysninger, som vel i sig selv tyder på, at kvinderne i deres opvækst har levet under ustabile familieforhold, føjes, at ialt 41 pct. angav, at barndomshjemmet var præget af fortrædeligheder og konflikter, som påvirkede dem sjæleligt. De anførte således, at de havde savnet følelsesmæssig kontakt med forældrene, som i deres forhold til børnene havde været præget af bitterhed og irritation eller vist sig hårde og strenge, eller at faderen havde været drikfældig, eller at der ofte havde været alvorlige stridigheder og skændier mellem forældrene. Andre undersø-

gelser, således Folkeforbundets fra 1938²⁾, har vist, at kun en trediedel syntes at have haft lykkelige og trygge hjem. De øvrige var forældreløse eller født udenfor ægteskab og blev opdraget af fremmede eller slægtninge; mange mistede en af forældrene, medens de endnu var unge. Hertil kom, at stridigheder mellem forældrene, disses skodesløshed og mangel på kontrol over børnene eller overdrevne strenghed, faderens drikfældighed og familieskænderier særlig med stedforældre også fremkaldte gnidninger og utryghed. Professor Kemps undersøgelser viste ganske overensstemmende resultater.

Når man vil vurdere disse faktorerers betydning for tilpasningsvanskelighedernes opståen, kan det være af interesse at se, i hvilket omfang de samme faktorer er fundet ved undersøgelser af en større gruppe, hvor tilpasningsvanskelighederne også har givet andre udslag end seksuel vidtløftighed. Man kan i så henseende henvise til, at sociallæge Helge Kjems ved sin som bilag til ungdomskommissionens betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom trykte social-psykiatriske undersøgelser af et børneværns-klientel fandt, at 39 pct. af børnene ved fjernelsen var hos samlevende forældre, 28 pct. havde stedfader eller stedmoder og 22 pct. var hos en enlig moder. I de to sidste grupper havde der været megen skiften, således at kun en af de enlige mødre havde været „enlig“ under hele barnets opvækst. Resten af børnene var hos adoptiv- eller plejeforældre, slægtninge eller i børnehjem. Dr. Kjems mente, at det på grundlag af undersøgelserne kunne påvises, at visse milieuer er „farlige“, f. eks. hvor opdragelsen er desorganiseret, eller hvor opdragelsen er ukærlig-streng eller skiftende, som man hypotetisk ser det i hjem med bevidst eller ubevidst fjendskab mellem moder og barn samt i disharmoniske hjem.

I de seneste svenske undersøgelser³⁾ har man fundet, at henved halvdelen af de prostituerede kvinder, som i medfør af løsgængeriloven var anbragt på tvangsarbejdsanstalt, var vokset op i „brudte hjem“. I Jonssons undersøgelser fra 1945 udtaler han: „Med det kendskab, man nu har til

¹⁾ Cit. fra Inghe p. 69.

²⁾ Prostitutes, Their early lives p. 64.

³⁾ Cit. fra Inghe p. 64.

betydningen af hjemmilieuet under opvækst-årene for individets senere psykiske udvikling og sociale tilpasning, må det fremhæves som meget bemærkelsesværdigt, at en fra normen afvigende opvækstsituation forekom i det mindste i halvdelen af tilfældene, for såvidt angår dette kvindelige løsgænger-klientel. Dette forhold er et klart indicium både angående beskaffenheden af forældrene, som har sat børn i verden uden selv at kunne eller ville tage vare på dem, og angående mulighederne for tidlige sjælelige forstyrrelser hos de kvinder, som siden er havnet på tvangsarbejdsanstalten“.

Af de 150 prostituerede, som overlæge Vestergaard har undersøgt, tilhørte 43 eller 29 pct. underklassen, 83 eller 55 pct. den lavere mellemklasse og 4 eller 3 pct. den højere mellemklasse. 20 eller 13 pct. var født udenfor ægteskab og måtte formodes at tilhøre underklassen. (Ved denne inddeling er anvendt samme inddelingsgrundlag som i lektor, dr. jur. Karl O. Christiansens afhandling: Landssvigermentaliteten i sociologisk belysning (p. 271).) Oplysningerne i professor Kemps afhandling om, fra hvilket økonomisk milieu, de af ham undersøgte prostituerede stammer, viser, at faderen i henvend to trediedel af tilfældene var arbejder, og at ca. 88 pct. af hjemmene var præget af fattigdom, heraf halvdelen af, hvad der betegnes som „extreme poverty“. En svensk undersøgelse fra 1938¹⁾ viste, at kun 6 pct. af de undersøgte prostituerede kvinder kom fra hjem, der kunne betegnes som vel-situerede, men at på den anden side kun 24 pct. kom fra et egentlig fattigt hjem. I Folkeforbundets undersøgelser¹⁾ hed det sammenfattende, at få af kvinderne havde det materielt godt i opvæksten; „deres egne oplysninger, alderen, hvori de begyndte at arbejde, faderens beskæftigelse, alt vidner om, at flertallet kom fra fattige arbejderfamilier.“

Den omstændighed, at 98 pct. af de af overlæge Vestergaard undersøgte kvinder kun havde almindelig folkeskoleuddannelse uden eksamen, tyder på, at hovedparten er kommet ud på arbejdsmarkedet omkring konfirmationsalderen. Det var op-

lyst, at 81 pct. væsentlig havde været beskæftiget ved husligt arbejde og de øvrige hovedsagelig med fabriksarbejde. 39 pct. angav selv, at de altid havde vist ustadighed i pladserne. Ingen af kvinderne havde efter det oplyste fået nogen egentlig faglig uddannelse. Kun for 9 pct.'s vedkommende forelå der fra hjem, skole eller principaler m. v. oplysninger om deres karakter og væsen, der kunne betegnes som gode. For 45 pct.s vedkommende omtales mindre karaktervanskeligheder og for 25 pct.s vedkommende karakterbrist som uomgængelighed, hidsighed og lignende. 40 pct. af kvinderne blev efter konfirmationsalderen inddraget under børneværnsforsorg og anbragt på hjem på grund af rapseri, vagabondage eller løsaagtighed eller på grund af andre udslag af tilpasningsvanskeligheder.

Folkeforbundets undersøgelser²⁾ viste ligeledes, at kun ganske få af de prostituerede kvinder havde fået en faglig uddannelse. Hovedparten var beskæftiget med ukvalificeret arbejde væsentligt i huset eller på fabrik. Mange skiftede plads hyppigt, og mange gav udtryk for arbejdslede, men næsten alle havde dog haft lønnet beskæftigelse, og mange havde arbejdet regelmæssigt i 6 eller 7 år, før de blev prostituerede. Hermed stemmer også undersøgelserne af disse forhold i Sverige³⁾, som tillige viste, at 25 pct. var flyttet hjemmefra i 15-års alderen, og at kun 6 pct. boede hjemme, til de var over 18 år.

Mangelen på stabilitet i de prostitueredes tilværelse understreges også af oplysningerne om tidspunktet for deres første seksuelle erfaringer samt af oplysningerne om deres ægteskabelige forhold og om forholdet til deres børn.

I overlæge Vestergaards materiale findes der oplysninger om, i hvilken alder 100 af de undersøgte 150 prostituerede havde deres første samleje. 20 pct. havde haft samleje i 15-års alderen eller tidligere, 23 pct. havde det første samleje i 16-års alderen, 19 pct. i 17-års alderen og 25 pct. i 18-års alderen. Gennemsnitligt havde de første gang samleje i 17-års alderen. Til sammenligning kan det

¹⁾ Cit. fra Inghe p. 65.

²⁾ Prostitutes: Their early lives p. 65 f.

³⁾ Inghe: pp. 67 og 70.

anfores, at dr. med. Kirsten Auken¹⁾ ved sine undersøgelser vedrørende tilfældigt udvalgte kvinder fandt, at af 287 havde 2,1 pct. haft samleje i 15-års alderen eller tidligere, 7,7 pct. i 16-års alderen, 13,7 pct. i 17-års alderen og 23,9 pct. i 18-års alderen. Gennemsnitligt havde det første samleje fundet sted i 19-års alderen. Det fremgår af Folkeforbundets publikation *Prevention of Prostitution*²⁾, at man i de foreliggende undersøgelser af de prostitueredes forhold gennemgående har fundet, at det er et typisk træk, at de prostituerede havde tidligere seksuelle erfaringer end andre kvinder, og nogle forskere har ment at kunne fastslå, at det var en medvirkende årsag til prostitutionen. Det kan tilføjes, at nyere svenske undersøgelser³⁾ ligesom de nævnte danske har vist, at den seksuelle debut blandt prostituerede gennemsnitlig fandt sted i 17-års alderen, medens den blandt svenske kvinder i almindelighed gennemsnitlig fandt sted i 19-års alderen.

33 pct. af de af overlæge Vestergaard undersøgte prostituerede var eller havde været gift, men kun 6 pct. af dem samlevede med ægtefællen. Resultatet stemmer nøje med resultaterne af professor Kems undersøgelser og med Folkeforbundets rapporter⁴⁾, hvori det hedder: „En trediedel af kvinderne var gift, de fleste før de blev prostituerede. Nogle havde indgået ægteskab i en meget ung alder, og næppe et eneste af ægteskaberne var lykkeligt. Nogle få var enker, men det store flertal var skilt eller separeret fra deres ægtefæller. Undertiden varede ægteskaberne meget kort — nogle måneder eller et år.“ De senere svenske undersøgelser synes at vise, at de prostituerede, som indgik ægteskab, hyppigst gjorde det efter prostitutionens begyndelse.

Ifølge overlæge Vestergaards materiale havde 31 pct. af de undersøgte kvinder født børn. Af disse havde 81 pct. født 1 barn, 15 pct. 2 børn og 4 pct. 3 børn. 65 pct. af dem havde født børnene, førend prostitu-

tionen begyndte. I enkelte tilfælde var det ikke lykkedes at få oplysninger om børnenes skæbne, men i de øvrige var det oplyst, at mødrene ikke selv tog sig af børnene, som enten var anbragt på børnehjem eller i privat pleje eller bortadopteret. Af en svensk undersøgelse fra 1938⁵⁾ fremgår det, at 57 pct. af de undersøgte prostituerede havde født børn, og at 55 pct. af børnene var født inden prostitutionens begyndelse. De fleste havde kun et barn, og kun ganske få havde barnet hos sig; iøvrigt var børnene fjernet af børneværnet, anbragt i pleje eller bortadopteret.

Om de prostitueredes helbredstilstand oplyses det i overlæge Vestergaards materiale, at 81 pct. havde haft gonorrhoe en eller flere gange, at 16 pct. havde haft syfilis, og at 31 pct. havde haft underlivsbetændelse, der oftest var af gonorrhøisk oprindelse. Professor Kemp fandt ved sin undersøgelse, at ca. 73 pct. havde eller havde haft en venerisk sygdom; ialt 46 pct. havde haft syfilis. Han konstaterede endvidere, at omkring halvdelen af de undersøgte prostituerede led eller havde lidt af alvorlige kroniske sygdomme⁶⁾. En af de hyppigst forekommende sygdomme var betændelse i æggelederen (salpingitis), som næsten altid var af en alvorlig karakter og med anfald, der ofte varede adskillige måneder. Hos de fleste af patienterne var arbejdsevnen mere eller mindre nedsat: de kunne ikke tåle hårdt arbejde og måtte i det hele taget være forsigtige. I det lange løb var dette sædvanligvis umuligt, og nye anfald af sygdommen var derfor ikke sjældne. Nogle af patienterne havde pådraget sig sygdommen, før de blev prostituerede, andre efter. I de første tilfælde var den nedsatte arbejdsevne, som sygdommen medfører, ofte en medvirkende årsag til prostitutionen. I de sidste tilfælde formindskede de nedsatte erhvervsmuligheder ofte de prostitueredes muligheder for at opgive erhvervet. For en kvinde med ringe begavelse og uden nogen særlig faglig ud-

¹⁾ Undersøgelse over unge kvinders seksuelle adfærd, p. 159.

²⁾ Anf. værk p. 29.

³⁾ Inghe p. 80.

⁴⁾ Prost.: Their early lives p. 65.

⁵⁾ Cit. fra Inghe p. 73.

⁶⁾ Prev. of prost. p. 44 f.

dannelse var den eneste erhvervsmulighed oftest hårdt legemligt arbejde, og et alvorligt anfald af salpingitis kunne derfor betyde, at hun blev slået fuldstændigt ud. I nogle svenske undersøgelser¹⁾ har man fundet, at arbejdsvevnen hos over 30 pct. af de prostituerede var nedsat på grund af sygdom, hos 11 pct. i meget høj grad.

I forbindelse med oplysningerne om de legemlige sygdomme kan det anføres, at 31 pct. af de af overlæge Vestergaard undersøgte prostituerede vedgik mindre drikfældighed, og 18 pct. større drikfældighed. Ingen af de undersøgte var drikfældige før prostitutionens begyndelse.

I de svenske undersøgelser²⁾ har man fundet, at omkring 68 pct. var „i høj grad hjemfaldne til alkoholmisbrug“. De fleste skaffede sig spiritus på restauranter eller hos kunder, mange også gennem alfonser (soutenører). Meget ofte (i en trediedel af tilfældene) reagerede de på spiritusmisbruget med aggressivitet, væsentligt ved støjende optræden og slagsmål. Mange angav, at de måtte drikke spiritus for at kunne prostituere sig. I socialstyrelsens undersøgelser fremhæves det imidlertid, at prostitution er det primære og spiritusmisbruget det sekundære, men de lidt efter lidt erhvervede drikkevaner spillede efterhånden en selvstændig rolle. Kvinderne blev afhængige af spiritus, og misbruget udgjorde ofte den alvorligste vanskelighed ved behandlingen. I mange tilfælde fortsatte prostitutionen, fordi kvinden for enhver pris måtte skaffe sig penge til spiritus. Om narkotikamisbrug er det i en nyere svensk undersøgelse oplyst, at 11 pct. havde anvendt kokain.

Et stort antal af de prostituerede afviger psykisk fra det normale. Ved overlæge Vestergaards undersøgelser fandtes 25 pct. småtbegavede, 18 pct. sinker og 3 pct. åndssvage; 51 pct. var jævnt begavede, og 3 pct. var velbegavede. De psykiatriske diagnoser viste, at kun 32 pct. kunne betegnes som „raske“. 13 pct. havde karakterneurose, 14 pct. var prægede af milieu-skade, 16 pct. var psykopater, 18 pct. var sinker, 3 pct. åndssvage, 3 pct. måtte be-

tegnes som uudviklede og barnlige (psyko-infantile), og 1 pct. led af sindssygdom.

Disse resultater stemmer ret nøje overens med resultaterne af professor Kemps undersøgelser, der viste, at 23 pct. var småt begavede, 19 pct. sinker og 8 pct. åndssvage, medens resten, 50 pct., var normalt begavede eller derover. Undersøgelsen viste endvidere, at godt 22 pct. var psykopater, og at kun ca. 29 pct. var mentalt normale uden intelligensdefekter. Både blandt de normale og de psykisk afvigende fandtes alkoholisme, kriminalitet, arbejdsskyhed, tilbøjelighed til vagabondage, manglende sjælelig balance, karaktersvaghed eller følelsesfladhed. I nogle få tilfælde konstateredes hyperseksualitet og andre seksuelle abnormaliteter, men disse tilfælde var ikke særlig karakteristiske eller hyppige.

I en svensk undersøgelse fra 1938³⁾ fandt man, at 81 pct. var psykisk syge eller abnorme. Åndssvaghed forekom i 20 pct. af tilfældene og psykopati i 54 pct.

De konstaterede, varige, psykiske afvigelser antages gennemgående at hidrøre fra tiden forud for prostitutionens begyndelse eller at være medfødte⁴⁾.

Ved bedømmelsen af de foreliggende oplysninger må det tages i betragtning, at sædelighedspolitiet både her i landet og andetsteds fortrinsvis beskæftiger sig med den laveste del af prostitutionen, og at især de småt begavede og de, som på grund af deres psykiske afvigelser eller drikfældighed optræder udfordrende, udsætter sig for politimæssig indskriden. Der er altså ikke grundlag for at slutte, at de halvprostituerede eller de helprostituerede, som hører til den „finere“ prostitution, eller som iøvrigt udøver erhvervet på en diskret måde eller forstår at skaffe sig et dæk-erhverv og derfor hyppigst undgår politiets indgreb, i samme omfang er præget af intelligensdefekter eller andre psykiske afvigelser, alkoholisme eller kroniske sygdomme, og der er heller ikke grundlag for at slutte, at disse i så høj grad som de undersøgte prostituerede rekrutteres fra arbejderklassen eller fra bestemte erhverv.

¹⁾ Inghe: p. 75.

²⁾ Inghe: p. 80.

³⁾ Inghe: p. 76.

⁴⁾ Prevention of Prostitution: p. 46.

Den omstændighed, at medlemmerne af den „skjulte“ prostitution sjældent senere falder forsørgelsesvæsenet til byrde eller gør sig skyldig i kriminalitet, taler for, at de sjældent f. eks. ved alkoholmisbrug eller lignende forsimples i samme grad som de „åbenlyst“ prostituerede, og at deres levevis derfor ikke i så høj grad lægger hindringer i vejen for deres overgang til lovlig beskæftigelse eller for indgåelse af ægteskab. Der er altså ikke grund til at tro, at den „skjulte“ prostitution i samme grad som den „åbenlyst“ er et alvorligt socialt problem.

Den omstændighed, at de foreliggende undersøgelser omfatter begyndere og viderekomne under eet, bevirker, at oplysningerne ikke giver noget virkeligt billede af den fare, prostitutionen frembyder for den unge kvinde i henseende til nedbrydelse af helbredet og dermed nedsættelse af arbejdskraften ved „erhvervssygdomme“ og alkoholisering eller i henseende til at gøre hende egentlig kriminell. Alkoholiseringen og de kroniske sygdomme kan ligesom kriminaliteten være typiske for de ældre årgange men sjældne i de yngre. Oplysningerne giver derfor ikke sikker vejledning med hensyn til, hvilke foranstaltninger der bør søges bragt til anvendelse for at drage unge prostituerede kvinder bort fra deres levevis tilbage til det normale erhvervsliv.

At det hidtil anvendte system ikke har været effektivt, fremgår klart af oplysningerne i tabel 4 a, der viser, at 36 pct. af de anholdte unge kvinder mellem 18 og 21 år tidligere havde været afhørt i en lignende sag — 30—40 pct. af dem havde været undergivet børneforsorg —, og at ca. 68 pct. af de anholdte kvinder i de ældre aldersklasser tidligere havde været genstand for politimæssig undersøgelse i samme anledning.

Systemets svigten kan skyldes, at de gældende bestemmelser ikke har givet myndighederne mulighed for indgreb i tilstrækkelig vidt omfang og i tide, men den kan også skyldes, at de anvendte midler — pålæg og straf eventuelt i forbindelse med tilsyn — har været uhensigtsmæssige og måske skadelige. Der savnes imidlertid en nærmere analyse af gengangermaterialets sociale udvikling og en vurdering heraf ved sammenligning med tilsvarende oplysninger dels om de prostituerede, som ikke er recidiveret

efter lignende indgreb, dels om ikke-prostituerede kvinder.

For at kunne bedømme, om kriterierne for indgriben bør ændres — måske navnlig således, at der gives adgang til indskriden, før den pågældende er blevet helprostitueret og dermed i nogen grad indlevet i prostitutionsmilieuet —, og hvilke andre midler man eventuelt bør bringe i anvendelse, er det af vigtighed at få kendskab til de udviklingsmekanismer, der gennemgående fører kvinderne ud i prostitutionen. Nogen omfattende systematisk undersøgelse heraf foreligger ikke.

I det følgende refereres derimod syv af overlæge Vestergaard fremdragne eksempler fra praksis, der er udarbejdet på grundlag af den foretagne psykiatriske undersøgelse og derfor særlig giver oplysning om de pågældende kvinders psykiske habitus, men i nogen grad også om deres milieu og udvikling. Eksemplerne er suppleret med oplysninger fra politiet og Dansk Forsorgsselskab.

I.

A. Ved undersøgelsen 22 år gammel. Født i provinsen, hvor hun er opvokset. Moderen, der skal have været letlevende, var ugift; hun kender intet til sin fader. I sine første leveår var hun på børnehjem og derpå i privat pleje, hvor hun mener at være blevet behandlet strengt. Da hun var 7 år gammel, kom hun hjem til moderen, der imidlertid var blevet gift. Hun var glad for stedfaderen, der var arbejdsmand, og for sine mindre halv søskende, men kom i et stærkt modsætningsforhold til moderen. Hun gik i den eksamensfri folkeskole, og betegnedes af skolen som godt begavet, men overfladisk og ikke helt pålidelig.

Hun forklarer, at hun i 13-års alderen blev voldtaget, men at hun ikke turde fortælle det hjemme, da hun ventede, at moderen ville have „givet hende klø for en sådan historie“. På grund af modsætningsforholdet til moderen begyndte hun at vagabondere; i 15-års alderen blev hun under en af sine eskapader smittet med syfilis, hvilket gav anledning til, at hun blev inddraget under børneforsorg og anbragt på et pigehjem, hvor hun opholdt sig i 2 år. Herfra prøvede man hende i en huslig plads på landet, som hun imidlertid forlod efter 14 dages forløb, og hun var derefter påny på pigehjemmet i nogle måneder, indtil hun blev udskrevet af børneforsorgen som uopdragelig. I den følgende tid havde hun dels nogle huslige pladser dels beskæftigelse i

et omrejsende tivoli. Hun var i denne periode forlovet, men „var ikke fin nok til kærestens familie“.

19 år gammel rejste hun til København, hvor hun siden har holdt til. Hun søgte straks til Nyhavn og begyndte at „trække“ og fik efter kort tids forløb af sædelighedspolitiet pålæg om at søge lovligt arbejde. Hun overtrådte pålægget og blev samme år, som hun var kommet til København, idømt en betinget straf for overtrædelsen (hun var ikke blevet mentalundersøgt). Ved dommen blev hun fra august 1951 sat under tilsyn af Dansk Forsorgsselskab. Hun giftede sig i tilsynsperioden med en mand, som må antages at have været hendes alfons. Hun forlod ham året efter. Trods pålægget og dommen fortsatte hun med at søge erhverv ved utugt, idet hun i nogen tid unddrog sig det danske politi ved sammen med manden at tage ophold i Sverige, hvor hun ligeledes „trak“. I nogle måneder af tilsynsperioden havde hun arbejde på en fabrik, men forlod det, siger hun, skønt det interesserede hende, fordi „chefen var nærgående“.

Hun oplyste, at hun var kommet ind på at drikke meget spiritus, når hun gik ud, hyppigt 10—12 genstande hver aften. Hun blev ikke sjældent så påvirket heraf, at hun ikke vidste, hvad hun foretog sig. Hun røg 30—40 cigaretter daglig, men nægtede narkotikamisbrug.

Hun havde „trukket“ i Istedgade, haft 1—4 kunder pr. aften og modtaget 30—50 kr. af hver. Den tilsynsførende erklærede, at hun anså fortsat tilsyn med hende for formålsløst.

Ved den nu foretagne psykiatriske undersøgelse fandt man, at hun var småt begavet, på grænsen til sinkestadiet, lad og holdningsløs. Hun var svært milieuskadet af opvæksten i det ringe hjem, havde formentlig medfødte psykopatiske anlæg og var nu forsimplet og afstumpet af sin utugtige livsforløb.

Hun klagede over tilbagevendende hovedpineanfald, som hun angav skulle stamme fra en lumбалpunktur i 1947, da hun var blevet smittet med syfilis. Disse hovedpineanfald af migræneagtig karakter synes at have fulgt hende i hele tilsynsperioden.

Hun blev for den fornyede overtrædelse af pålægget i august 1953 idømt fængselsstraf. Efter afsoningen fik hun arbejde, som hun passede, ligesom hun overholdt et tilhold om at møde hos politiet og gøre rede for sine forhold. Hun er gift på ny.

Om tilsynets forløb har Dansk Forsorgsselskab oplyst følgende:

Da hun havde været anbragt på pighjem sammenlagt 3 år, skønnede man, at fornyet institu-

tionsbehandling ved tilsynets overtagelse ville være formålsløs og formentlig fremkalde trods.

Man beskikkede en 30-årig kvindelig socialrådgiver som tilsynsførende og skaffede A. plads med kost og logi i restaurant, hvorfra hun bortgik samme aften og unddrog sig tilsynet. Det første halve år af tilsynsperioden gik derefter væsentligst med at efterspore hende, når hun havde gjort sig usynlig.

Derefter forlovede hun sig med en mand, som antagelig forsørgede hende i den følgende periode, uden at det dog kunne konstateres, at han havde lovligt erhverv, og med hvem hun efter ½ års forløb blev gift. Et par måneder senere ville hun skilles, og skilsmisse blev søgt (på grund af begge parter utroskab).

Hun var stadig uden arbejde og var en tid indlagt på Balders Hospital af sædelighedspolitiet. Det var ikke muligt at kontrollere hendes færden, og den tilsynsførende anmodede derfor om at blive fritaget for tilsynet.

Efter at A. på ny var blevet indlagt på Balders Hospital, blev der beskikket en ny tilsynsførende (en 32-årig sygeplejerske), hvem det lykkedes at få hende i arbejde i 7 uger på en fabrik, men derefter blev hun på ny indlagt på Balders Hospital.

Efter udskrivning fra hospitalet fik hun af Dansk Forsorgsselskab tilladelse til — efter en ny karestes opfordring — at søge hyre som messe- eller salonpige. Hun unddrog sig på ny tilsynet, indtil hun atter anholdtes og fængsledes for ny overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199.

De tilsynsførende måtte give op, da A. stadig unddrog sig tilsynet. Ægtefællens indflydelse var sikkert hovedårsagen til det mislykkede resultat af tilsynet.

Håvde man i de første 4 uger af tilsynsperioden kunnet skabe kontakt med A. og derefter kunnet anbringe hende under ordentlige boligforhold, f. eks. i *ungdomspension*, hvorfra hun kunne gå på arbejde ude i byen, er det muligt, at man havde fået et bedre resultat.

Anbringelse på en *opførings-skole* ville næppe have været hensigtsmæssig, da hun allerede havde været institutionsbehandlet i 3 år.

II.

B. ved undersøgelsen 23 år gammel. Født i provinsen, hvor hun også voksede op. Hendes mor var ugift; faderen har hun aldrig kendt. Da hun var 3 år gammel, giftede moderen sig med en mand, der adopterede hende. Stedfaderen var, som følge af sit erhverv, sjældent hjemme. Hun holdt meget af moderen, men havde ikke nogen egentlig fortro-

lighed til hende; hun var ligesom moderen og de mindre halvsøskende lidt bange for stedfaderen, der var påholdende. Forældrene flyttede meget rundt, og hun gik i 8 forskellige skoler. Hun blev udskrevet af skolen i 14-års alderen og havde derpå en del huslige pladser, idet hun dog periodevis var hjemme og hjalp moderen.

17 år gammel tog hun en plads i København som husassistent. Under indflydelse af veninder begyndte hun at søge til Nyhavn, hvor hun traf en musiker, som hun blev forelsket i. Hun kom sammen med ham i et halvt års tid, men opgav forbindelsen, da han var gift. Hun fik hurtigt smag på restaurationslivet og begyndte at drikke spiritus og efterhånden også at indlade sig i tilfældige konsforbindelser. I 18-års alderen var hun i nogen tid forlovet med en sømand, som imidlertid svigtede hende.

I 20-års alderen blev hun første gang afhørt af sædelighedspolitiet i anledning af sin løsgangende livsførelse, men først i 1953 — altså 2 år efter — fandt politiet grundlag for at give hende pålæg om at søge lovligt erhverv. Efter at hun havde fået pålægget, havde hun i nogle måneder beskæftigelse i en større provinsby. Her blev hun forlovet med en håndværker, som snart gav udtryk for, at det var hans mening, at hun skulle søge fortjeneste ved utugt. Hun forlod sin plads og rejste sammen med kæresten til København. Han havde fortalt hende, at han havde udsigt til en stilling i Sverige, men det viste sig at være urigtigt, og de blev hængende i Nyhavn, hvor hun genoptog sin tidligere livsførelse og snart påny henedte politiets opmærksomhed på sig.

Hun angav, at hun i perioder havde drukket meget, særligt i tiden omkring moderens død i 1952. Om sit nuværende spiritusforbrug oplyste hun, at hun ofte indtog 10–15 genstande pr. aften.

Ved den psykiatriske undersøgelse fandtes hun jævnt begavet og af karakter neurotisk, mindre-værdsfolende, selvusikker, eftergivende og veg. Hun syntes i nogen grad at have indsigt i sin egen psyke og var ikke forhærdet, næppe nok forsimplet. Hun var primitiv, følelsesbetonet og karakterologisk umoden.

Hun blev for overtrædelsen af pålægget i november 1953 idømt fængsel i 30 dage betinget bl. a. af, at hun undergav sig tilsyn af Dansk Forsorgsselskab og tog ophold og arbejde efter dettes bestemmelse.

Om tilsynets forløb har Dansk Forsorgsselskab oplyst:

B. virkede efter dommen deprimeret og inde-

sluttet. Hun var dårligt klædt, hvorfor man hjalp hende til en frakke.

Hun blev anbragt på optagelseshjemmet i Kroghsgade (foreningen „Unge Kvinders Vel“) i 8 dage, udeblev i denne periode en enkelt nat, hvor hun turede i Nyhavn og mødte beruset på optagelseshjemmet, da hun kom tilbage.

Hun fik tilladelse til selv at søge arbejde og tiltrådte få dage senere en plads som stuepige med kost og logi.

Fra selskabet fik hun udbetalt 30 kr. i lomme- penge, til hun kunne få sin løn. De største problemer for hende syntes at være ensomhedsfølelse i fritiden samt en betydelig skatterestance til forskellige kommuner. Den tilsynsførende fik hende ind som medlem af Dansk Forsorgsselskabs ugentlige fritidsklub for kvinder, skaffede hende betydelig skattenedsættelse, og sørgede ved selskabets hjælp for, at hendes sygekasseforhold blev bragt i orden.

B. forblev i pladsen i 13 måneder, hvorefter hun, der var blevet forlovet med en sømand fra et af de andre nordiske lande, fik ophold hos svigerforældrene i hans hjemland og arbejdede på fabrik. Hun er nu gift med kæresten, og forholdene er oplyst at være fuldt tilfredsstillende.

Tilsynet kunne i dette tilfælde gennemføres tilfredsstillende med de til rådighed stående midler.

De fastsatte vilkår om, at hun skulle tage ophold og arbejde efter selskabets bestemmelse, har sikkert medvirket til, at hun blev i pladsen. Selvom B. i det første ½ år af tilsynsperioden søgte Nyhavn, forsømte hun ikke arbejdet. Efter sin forlovelse har hun angiveligt ikke haft trang til at søge Nyhavn.

III.

C. 30 år gammel. Opvokset i en landsby. Faderen var landarbejder, og moderen måtte ofte arbejde ude. Hun blev opdraget i hjemmet sammen med to brødre. Hun oplyser, at faderen var god og kærlig, medens moderen var vanskelig at omgås og ofte slog hende, ligesom hun ikke lagde skjul på, at hun foretrak de to brødre. Der var ofte skænderier mellem forældrene, og hjemmet var præget af ufred og spektakler. Hun gik i den stedlige landsbyskole til sit 14. år og fulgte efter lærerens oplysning nogenlunde med i skolearbejdet trods ringe flid.

Efter udskrivningen af skolen fik hun plads i huset, men længtes hjem og fik lov at komme tilbage til forældrene. Da hun begyndte at vagabondere og ikke ville bestille noget, blev hun inddraget under børneforsorg og anbragt på fredel hjem, hvorfra hun efter 2 års forløb blev overført til en ånds-

svageanstalt, idet man ved en intelligensundersøgelse havde fundet hende åndssvag. Efter 1½ års ophold på åndssvageanstalten blev hun udskrevet, idet en fornyet intelligensundersøgelse viste, at hun ikke var åndssvag, men sinke. Hun tog igen ophold i hjemmet, men begyndte at gå med tyske soldater og blev i den anledning påny anbragt på et fredeshjem, hvor hun var et par år. De forskellige hjem er enige om at betegne hende som barnlig og godmodig.

Efter at hun var blevet udskrevet af børnefor sorgen, styrede hun en tid hus for faderen, medens moderen var indlagt på hospital. Ved moderens hjemkomst i 1948 tog hun til København, hvor hun havde forskellige kortvarige pladser i huset og på hoteller. Nogle steder blev hun afskediget, fordi hun ikke passede arbejdet, andre steder sagde hun op, fordi hun ikke kunne enes med sine foresatte. En faster, der havde taget sig noget af hende, skaffede hende i sommeren 1951 stilling på en offentlig institution, men hun forlod pladsen, fordi kollegerne drillede hende med, at hun gik til behandling for kønssygdom. Hun var i 1950 blevet smittet med syfilis. Imidlertid var hun blevet uenig med fasteren, og da hun forlod pladsen, op søgte hun en veninde, der tidligere havde søgt fortjeneste ved utugt. Både af hende og af andre veninder havde hun fået „besked om utugtserhvervet“. Umiddelbart derefter traf hun tilfældigt en mand, med hvem hun flyttede på hotel. Hun prøvede en tid at søge lovlig beskæftigelse, men uden held og så til sidst ingen anden udvej end at „gå på gaden“. („Trak på Vesterbro“). Hun gav udtryk for, at hun nu ville opgive dette erhverv, og mente, at hun kunne klare sig, hvis hun fik en plads på landet.

Hun angav, at hun ikke brød sig om restaurationsliv og kun nu og da gik på be værtninger. Der kunne gå halve år imellem, at hun drak et par genstande. Hun røg 10—20 cigaretter daglig.

Ved den psykiatriske undersøgelse fandt man, at hun var sinke, barnlig af psyke, umoden, selvstændig og ustadig, præget af opvæksten og tilhold i et åndeligt ringe milieu.

Efter mentalundersøgelsen fik hun af politiet pålæg efter straffelovens § 199. Hun har siden været anholdt for gadeuorden og er blevet indbragt af politiet ved razzia på et skib. Hun har endvidere fået tilhold efter politivedtægten om at holde sig fra Hovedbanegården, men hun har ikke været sat under tiltale for overtrædelse af pålægget efter § 199.

IV.

D. 20 år gammel. Opvokset i København og sammen med en broder opdraget hos forældrene.

Faderen var arbejdsmand og meget drikfældig; moderen måtte arbejde ude for at opretholde hjemmet og var ofte nervøs og irriteret. Hun folte sig stærkt knyttet til moderen, men nærede afsky for faderen, der ofte slog hende. Hans drikfældighed gav anledning til drillerier fra andre borns side. Da hun var 12 år, blev forældrene skilt; moderen giftede sig et års tid efter med en arbejdsmand, som viste sig ligeledes at have hang til spiritus. Hun bor endnu ved undersøgelsen i 1953 hos moderen og stedfaderen.

Hun gik i den eksamensfri mellem skole og havde efter udtalelser fra skolen jævnt gode evner og passede skolearbejdet upåklageligt. Hun gik ud af skolen i 14-års alderen, var først en kort tid i lære, men opgav det, fordi der var vanskeligheder med at få oprettet en lærlingekontrakt, og siden har hun haft arbejde på forskellige fabrikker.

Som 17-årig var hun et halvt års tid forlovet, men forbindelsen blev afbrudt væsentlig på grund af hendes jalousi. I 18-års alderen blev hun gravid; barnet blev født for tidligt og døde efter en dags forløb. Hun var blevet besvangret under beruselse af en mand, som hun ikke ønskede at indgå ægteskab med.

I foråret 1953 begyndte hun sammen med en jævnaldrende veninde at gå på barer, hvor de kunne træffe amerikanske soldater, og efterhånden blev hendes besøg på barerne så hyppige, at hun opgav sit arbejde. I september 1953 fik hun pålæg af politiet om at søge lovligt erhverv og blev samtidig indlagt på hospital til behandling for kønssygdom. Hun blev udskrevet i oktober og fortsatte straks med sin tidligere levevis.

Hun hævdede, at hendes spiritusforbrug var meget beskedent, og at hun kun enkelte gange havde været beruset.

Ved den psykiatriske undersøgelse fandt man hendes begavelse normal. Hun var følsom og sårbar, havde en del sjælelige konflikter, var tilbøjelig til at reagere med trods og stædighed, men kunne ikke betegnes som forsimplet. Hendes psykiske brist var formentlig begrundet i svær milieuskade under opvæksten.

I november 1953 blev hun idømt en straf af fængsel i 30 dage betinget af, at hun undergav sig tilsyn af Dansk Forsorgsselskab og tog ophold og arbejde efter dettes bestemmelse.

Om tilsynets forløb har Dansk Forsorgsselskab oplyst:

D. var bitter over dommen og særlig vred over at skulle melde sig 1 gang ugentlig i 5 år hos sædeligheds politiet.

Hun fik lov at bo hos moderen og stedfaderen og fik straks arbejde på en fabrik; hun skiftede plads et par gange, men var dog nogenlunde konstant i arbejde, indtil moderen og stedfaderen et halvt år senere flyttede i sommerhus og overlod hende og en veninde deres lejlighed. Derefter forsøgte hun jævnlige arbejdet, og da dette påtaltes, flyttede hun hjemmefra og tog en måned på ferie til Tyskland. Hun kom straks i arbejde, da hun vendte tilbage, men blev tre måneder senere indlagt på hospital i 2 måneder for underlivsbetændelse. Efter udskrivningen har hun været upåidelig og uvillig til at arbejde. Hun unddrog sig tilsynet og blev derefter af politiets 3. afd. indlagt på Balders Hospital i 3 uger. Efter udskrivningen ville hun rejse til sjællandsk provinsby, hvor hun ville søge arbejde og angiveligt kunne bo hos en veninde. Hun fik tilladelse dertil, efter at venindens hjem var undersøgt. D. tog imidlertid ikke afsted, men turede rundt med en amerikansk orlovssoldat.

Der er endnu 1½ år tilbage af tilsynsperioden.

Det havde i dette tilfælde været ønskeligt, om man gennem anbringelse en kortere tid på et *behandlingshjem* havde kunnet opnå en solidere kontakt med D. under opholdet der.

Da forældrene flyttede på landet burde D. have været anbragt i *ungdomspension*, hvor der kunne have været mere kontrol med hende, end tilsynsførende kunne have, når hun boede alene med veninden i forældrenes lejlighed.

Hun er dygtig til sit arbejde på fabrikken og kunne godt lide arbejdet, hvorfor der næppe er trang til anbringelse på oplæringskole.

V.

E. 22 år gammel. Opvokset i København. Hun er født udenfor ægteskab og har aldrig kendt sin fader, men hørte, at han skulle være „rigtig flink“. Hun blev opdraget hos moderens forældre, der forærede hende. Hun holdt meget af dem og betragtede dem nærmest som sine rigtige forældre. Hun gik i den eksamensfri kommuneskole, og efter oplysning fra skolen havde hun gode evner, men var meget doven; hun var oftest ulykkelig og ret egenrådig og havde et uholdigt væsen.

Hun blev udskrevet af skolen i 14-års alderen og kom samtidig — efter at bedstemoderen var død — hjem til moderen, der imidlertid var blevet gift. Det lykkedes hende ikke at komme i noget nærmere forhold til moderen, som hun fandt ufor-

stående og bebrejdende. Hun var bestandig i konflikt med stedfaderen, som iøvrigt gentagne gange begik alvorlige berigelsesforbrydelser og afsonede langvarige straffe herfor.

Fra sit 14. til sit 18. år havde hun arbejde på forskellige fabrikker, men efterhånden var hun arbejdsløs i lange perioder. Hun forklarede herom, at hun var tilbøjelig til at opgive en plads på meget ringe foranledning, og at hun på grund af kontaktvanskeligheder var ked af at begynde et nyt sted.

I 18-års alderen begyndte hun at komme i Nyhavn, først sammen med en „ven“, men da han en aften udeblev, og hun traf en veninde, „blev hun hængende“. Moderen, der var betænkelig ved hendes udsvævelse, henvendte sig herom til politiet, som i 1950 meddelte datteren pålæg om at søge lovligt erhverv. Hun fortsatte dog uanfægtet sit Nyhavns-liv og blev i 1951 idømt en betinget straf med tilsyn af Dansk Forsorgsselskab. Hun var ikke mentalundersøgt forud for denne dom. Da hun fremturede i sin løsagtige livsførelse og ikke rettede sig efter tilsynet, fik hun senere samme år en ubetinget fængselsstraf. Efter løsladelsen fra fængslet drog hun påny til Nyhavn og fik senere samme år en ny ubetinget straf af fængsel for overtrædelse af pålægget om at søge lovligt erhverv.

Hun gav udtryk for, at hun i Nyhavn følte sig „blandt sine egne“. Ingen der kom med bebrejdelser eller så ned på hende. Folk var muntre og ukritiske og havde tilsyneladende penge nok. Grunden til hendes løsagtige livsførelse var efter hendes egen mening, at hun ikke befandt sig godt i sit hjem, at hun ikke kunne vise stadighed i sine pladser, og at hun følte sig draget af Nyhavnmilieuet. Hun oplyste, at hun ikke havde noget større spiritusforbrug, og hun benægtede medicin- og tobaksmisbrug.

Ved den psykiatriske undersøgelse fandt man hende normalt omend småt begavet. Hun var indadvendt af væsen, impulsiv, tankeløs, lad, slap og holdningsløs, uden opdriftstrang eller ansvarfølelse. Hun var psykopatisk præget og tillige milieuskadet. Hun gjorde et stilfærdigt og forsagt indtryk, var ind imellem noget forknyttet, men var ikke egentlig deprimeret.

Hun blev i 1953 for sin fornyede overtrædelse af pålægget efter straffelovens § 199 idømt en straf af fængsel i 60 dage, som hun afsonede.

Om forløbet af tilsynet, der varede 4 måneder mellem den betingede og den første ubetingede dom, har Dansk Forsorgsselskab oplyst:

Efter domsafsigelsen blev E. indlagt på Balders Hospital, blev udskrevet februar 1951 og anbragt på optagelseshjemmet i Kroghsgade. Arbejde som husmedhjælper på hospital med kost og logi blev fremskaffet til tiltrædelse tre dage senere. Hun mødte beruset og bortgik dagen efter; unddrog sig derefter tilsynet et par måneder, hvorfor man måtte lade hende efterlyse, og da politiets 3. afd. anholdt hende, blev hun idømt 70 dages fængsel, som hun afsonede.

Kontakten med hende i tilsynsperioden var således meget spinkel. Hun har senere i 1951 afsonet en ny ubetinget straf på 40 dages fængsel.

I december 1953 blev hun fra statsfængslet i Horserød løsladt til forældrenes adresse i København og i januar 1954 modtog politiets 3. afd. brev fra hende, hvori hun meddelte, at hun havde taget ophold i Sverige og opgav sin adresse. Hverken politiet eller Dansk Forsorgsselskab har siden været i forbindelse med hende. Da hun ikke ses at være udvist af Sverige, klarer hun sig formentlig tilfredsstillende der; man har for få oplysninger til at kunne bedømme årsagen til denne vending i hendes livsførelse.

Et samarbejde mellem psykiatere, sygeplejersker og forsorgsassistenten under et kortvarigt ophold på et behandlingshjem ville formentlig have kunnet skabe en bedre kontakt med E.

Trods hendes tidligere fængselsstraffe ville en ny betinget dom med vilkår om ophold og arbejde efter selskabets bestemmelser formentlig have været hensigtsmæssig 3. gang.

VI.

F. 23 år gammel. Moderen var ugift; faderen har hun intet kendskab til. Hun voksede op i en købstad i provinsen hos moderens forældre, der var velstillede og gav hende en streng, „gammeldags“ opdragelse. Hun havde respekt for bedsteforældrene, men ingen fortrolighed til dem.

I skolen kom hun godt ud af det med kammeraterne, men havde ingen nære venner eller veninder, efter sigende fordi bedstemoderen „ikke ville have det rend“. Hun afsluttede — efter bedstemoderens ønske — skolegangen med realeksamen. Efter udtalelse fra skolen havde hun gode evner og viste en god opførsel. Efter eksamen styrede hun et års tid hus for bedstefaderen og tog derpå — i 1947 — plads som husassistent i en nærliggende købstad. Her begyndte hun straks at gå på restaurationer „for at træffe mænd“. Hun var en tid forlovet med en soldat, men han svigtede hende. Moderen, som kort efter datterens fødsel var taget til København

og siden havde ophold der, har oplyst, at datteren, der ikke var vanskelig som barn, siden 14-års alderen var uregerlig og besværlig, havde talrige, mandlige forbindelser og brugte mange penge på restaurationer.

Selv oplyser hun, at hun første gang havde samleje i 17-års alderen med en noget ældre mand. „Det drejede sig om et væddemål om hendes jomfruelighed“. Siden har hun hyppigt haft kønsligt forhold til forskellige mænd.

I 1949 rejste hun til København, hvor hun siden har holdt til. Hun har haft pladser i huset og på hotel. Hun gik ofte på restaurant og fik efterhånden smag for spiritus. Når hun havde drukket 3—4 genstande, blev hun pjanket og følte sig seksuelt opstemt. Hun hævder imidlertid, at hun længe passede sit arbejde tilfredsstillende trods sine udsvævelser.

I 1950 blev hun forlovet med en marinesoldat, som hun smittede med gonorrhoe. Han tilgav hende, og forholdet mellem dem var godt, indtil han begyndte at bebrejde hende hendes stemningssvingninger, og hun i den anledning fik „hysteriske“ anfald. Da han svigtede hende til fordel for en anden pige, forsøgte hun selvmord.

Siden 1951 har hun især søgt barer, hvor amerikanske soldater holder til. Hun gav udtryk for, at hun fandt det morsomt „at lege med mænd“. Hun syntes, at hun så ofte var blevet skuffet, at det ville være urimeligt, om hun selv var trofast, og da hun så hyppigt selv var blevet såret, gav det hende nogen tilfredsstillelse at såre igen. Hertil kom, at hun havde en ret stærk seksualtrang og holdt af selskabelighed og morskab. Hun gav udtryk for, at hun, da hun i de sidste år flere gange var blevet afskediget fra pladserne, havde set sig „nodsaget“ til at tage imod betaling for at stå i forhold til sine restaurationsbekendte, men hun hævdede dog, at hun aldrig direkte havde forlangt penge for samleje.

I maj 1953 fik hun pålæg af politiet om at søge lovligt arbejde, men fortsatte desuagtet sin løsgættige livsførelse. Hun gjorde ikke noget for at få arbejde og havde ingen fast bopæl, men boede på forskellige hoteller sammen med sine kunder.

Hun havde ikke noget større spiritusforbrug og benægtede medicinmisbrug.

Ved den psykiatriske undersøgelse fandtes hun velbegavet, stemningsskiftende og stærkt reagerende, selvoptaget og sårbar, tillige upålidelig og holdningsløs. Hun gjorde indtryk af at være følelsesmæssigt forsimplet, men ikke af at være forrået. Hun gav under mentalundersøgelsen udtryk for, at hun var klar over, at hun var på vej ned ad skråplanet, og at denne udvikling nu måtte standses.

Hun så med glæde frem til at få en tilsynsførende, som hun kunne betro sig til.

I oktober 1953 blev hun for løsgænger i idomt en straf af fængsel i 40 dage betinget bl. a. af at hun undergav sig tilsyn af Dansk Forsorgsselskab og tog ophold og arbejde efter dettes bestemmelse.

Om tilsynets forløb har Dansk Forsorgsselskab oplyst:

Da man overtog tilsynet, var F. forlovet med en amerikansk orlovssoldat. Hun blev anbragt på optagelseshjemmet i Kroghsgade.

Efter 10 dages ophold på optagelseshjemmet fik F. arbejde med kost og logi hos et amerikansk ægtepar, hvor hun styrede huset, medens fru var syg. Efter fire måneders forløb rejste familien bort, og hun skaffede sig arbejde på en fabrik og boede i en ungdomspension, hvor hun betalte for sit ophold. Efter en måneds forløb rejste hun på ferie til den amerikanske kæreste i Tyskland, hvor hun var ca. 4 uger. Da hun kom hjem, tog hun arbejde med kost og logi på restaurant i Jylland i ca. 3 måneder, rejste derefter til København, hvor hun begyndte at ture, og 14 dage senere blev hun af politiets 3. afd. anholdt og indlagt på Balders Hospital. Efter udskrivningen skaffede hun sig en ny huslig plads med kost og logi i hovedstaden, hvor hun endnu er.

Hun fik en ny amerikansk kæreste, med hvem hun skulle giftes, hvilket strandede på, at hun ikke kunne få indrejsetilladelse i U.S.A.

Skønt det også i dette tilfælde ville have været heldigt, om man under kortvarigt ophold i *behandlingshjem* havde haft mulighed for at skabe bedre kontakt, er det dog stort set lykkedes at holde F. i arbejde, og der har kun været enkelte recidiver i tilsynsperioden.

VII.

G. 20 år gammel. Hun er født udenfor ægteskab og blev opdraget i provinsen hos moderens forældre, der var jævnt velstillede. Moderen viste ingen særlig interesse for hende, og indtil hun var 14 år, troede hun, at morforældrene var hendes forældre. Faderen har hun truffet enkelte gange, men aldrig haft nærmere forbindelse med.

Hun gik i den stedlige kommuneskole indtil 15-års alderen. Forholdet til lærere og kammerater var godt, og hun syntes selv, at hun havde let ved at følge med. Hun interesserede sig meget for idræt og dans. Ved udskrivningen af skolen var det hendes ønske at blive danselærerinde, hvad familien imidlertid modsatte sig. Hun havde så forskellige

huslige pladser og forsøgte sig også en tid som kontorelev, men fandt dette arbejde for stillesiddende. I 1952 tog hun til København, hvor hun havde skaffet sig arbejde på en fabrik. Det var hendes tanke, at hun i fritiden kunne uddanne sig til danselærerinde. Samme aften, som hun kom til hovedstaden, kom hun i selskab med nogle jævnaldrende unge mennesker, med hvem hun gik på restaurant. Den følgende morgen sov hun over sig og mødte overhovedet ikke i sin plads. I den følgende tid holdt hun til på restauranter og søgte fortjeneste ved utugt. Efter en måneds forløb fik hun af politiet pålæg om at søge lovligt erhverv. Kort efter stiftede hun bekendtskab med en ung pige Y. og fik lov til at bo hos dennes forældre mod lidt husgerning. Sammen med Y. fortsatte hun restaurationslivet, men blev i maj måned 1952 påny anholdt af sædelighedspolitiet og blev derefter af børneværnet anbragt på optagelseshjem, hvor hun opholdt sig indtil august, da mormoderen døde, og hun tog hjem til morfaderen.

På optagelseshjemmet fandt man hende meget nervøs og urolig og derfor egentlig uegnet til ophold på hjemmet. Hun var overfladisk, sjusket, tålte ikke irettesættelser og var praktisk udygtig. Hun tænkte kun på sit udseende og på mænd og havde svært ved at omgås kammeraterne. Selv oplyste hun, at hun befandt sig godt på hjemmet.

Mormoderens død gjorde et stærkt indtryk på hende. Hun opholdt sig i nogen tid efter dødsfaldet hos morfaderen, men da en moster hyppigt lod hende høre, at hendes livsførelse havde været en hård belastning for mormoderen og sikkert havde medvirket til hendes død, fandt hun forholdene uudholdelige og tog påny til København. Hun skaffede sig en huslig plads, men tiltrådte ikke, da familien ikke hentede hende på Hovedbanegården. Hun var imidlertid klar over, at hun måtte have et lovligt erhverv, og tog arbejde på en rutebåd, hvor hun var beskæftiget indtil september 1953, da hun syntes, at hun trængte til en ferie. Hun tog ophold hos Y.'s forældre, men flyttede snart, da hun blev uenig med Y. Hun hengav sig derefter igen til løsagtig levevis, holdt til på barer og restauranter med amerikanske soldater, søgte ikke arbejde og havde ikke fast bopæl.

Hun angav, at hun jævnligt drak 4–5 snapse i løbet af en aften, men sjældent mere, da hun let blev beruset; hun brød sig ikke synderligt om spiritus.

Ved den psykiatriske undersøgelse fandtes hun jævnt begavet, umoden, sårbar og selvoptaget. Hun gjorde umiddelbart et ganske reelt indtryk, men var noget vævende og udflydende, når konkrete

forhold ønskedes belyst. Hun var hastig og flygtig i sine betragtninger og gav udtryk for en barnlig optimisme. Hun angav, at hun i nogen tid havde søgt arbejde, men hun ville ikke have hvad som helst; hun ville således nødigt være køkkenpige, men håbede på at få arbejde på en fabrik, således at hun kunne få lejlighed til i fritiden at uddanne sig til danselærerinde.

Hun blev i februar 1954 for overtrædelse af pålægget efter straffelovens § 199 idømt straf af fængsel i 30 dage betinget, men uden tilsyn af Dansk Forsorgsselskab. Hun har siden en gang været afhort med henblik på sigtelse for overtrædelse af pålægget, men sagen blev henlagt. I oktober 1954 er hun for overtrædelse af pålægget idømt fængsel i 60 dage.

De anførte eksempler kunne synes at vise, at de midler, som nu anvendes i bekæmpelsen af prostitutionen, er lidet egnede til at få prostituerede kvinder til at opgive deres levevis. Det er imidlertid uberettiget at drage en sådan almindelig slutning af det omhandlede materiale. Eksemplerne er få og ikke udvalgt for at belyse typiske behandlingsvanskeligheder, men for at illustrere, hvilke typer man jævnligst træffer ved psykiatriske undersøgelser af prostituerede. Dertil kommer, at det klientel, blandt hvilke eksemplerne er hentet, ikke er repræsentativt for de prostituerede som helhed, idet normalt kun de prostituerede, som ikke har rettet sig efter pålæg om at søge lovligt erhverv, bliver henvist til mentalundersøgelse. Eksemplernes oplysninger giver derfor ligesom de foran side 34 ff. gengivne resultater af mentalundersøgelser af prostituerede fortrinsvis et billede af den gruppe prostituerede kvinder, som frembyder de alvorligste og behandlingsmæssigt sværeste tilpasningsvanskeligheder. For dette udsnits vedkommende synes det berettiget at slutte af oplysningerne, at det hidtil anvendte system er mangelfuldt. Det er navnlig ikke muligt at skride tidligt nok ind, jfr. herved B., hvis seksuelle afsporing allerede i hendes 20. år var så udtalt, at hun blev anholdt af sædelighedspolitiet, men hvis beskæftigelsesmæssige forhold var således, at der først var grundlag for pålæg i medfør af straffelovens § 199, da hun var 22 år gammel. De behandlingsmæssige muligheder synes også at være

for begrænsede og ikke i tilstrækkelig grad at kunne afpasses efter det enkelte tilfælde. Den omstændighed, at iværksættelse af mere indgribende tvangsmæssige foranstaltninger forudsætter, at et meddelt pålæg har vist sig virkningsløst, synes i disse tilfælde at betyde en unødigt forsinkelse af behandlingen.

At pålæg om at søge lovligt erhverv ikke har nogen praktisk betydning overfor de prostituerede kvinder, som frembyder karakterbrist eller karakterafvigelse, som gennem længere tid er vænnet til prostitutionsmilieuet og måske forfaldne til alkohol- eller narkotikamisbrug, eller som er blevet afhængig af en alfons, er i og for sig ikke mærkeligt, og det berettiger ikke den slutning, at pålæg i det hele taget er en virkningsløs foranstaltning. Pålæg kan betyde, at en prostitueret kvinde gør sig det uholdbare i sin livsførelse klart, og at hun med den støtte, der i forbindelse med pålæg ydes hende af foreningen „Unge Kvinders Vel“, opgiver at søge fortjeneste ved utugt.

Afgørelsen af, om der efter pålæg indtræder en varig stabilisering, kan naturligvis først træffes, når en årrække er forløbet. I 1941 foretog Københavns politi en undersøgelse vedrørende 352 kvinder, som havde fået pålæg om at søge lovligt erhverv i årene 1934—36. 132 af disse kvinder eller ca. 37,5 pct. blev senere straffet for overtrædelse af pålæg. Om de øvrige 220 kvinder indhentede man oplysninger bl. a. gennem folkeregistret, ligesom man naturligvis undersøgte, om sædelighedspolitiet eller andre politiafdelinger havde noget kendskab til deres levevis efter pålægets meddelelse. Ved disse undersøgelser viste det sig, at 69 måtte antages at have fortsat med at søge fortjeneste ved utugt, uden at det dog kunne fastslås, i hvilket omfang de ved siden af havde lovlig beskæftigelse. 151 eller 43 pct. af kvinderne måtte antages at have opgivet utugtserhvervet efter at have fået pålæg. I forbindelse hermed kan det oplyses, at af 80 unge kvinder, som i årene 1945—46 fik pålæg om at søge lovligt erhverv, var ved udgangen af 1949 50 eller 62,5 pct. ikke senere straffet for overtrædelse af pålæg; af de øvrige var 11 straffet med betinget dom, som ikke senere var fuldbyrdet. Der er ikke foretaget nogen nærmere undersøgelse af, om de

ustraffede kvinder har opgivet utugts-erhvervet.

Man kan ikke af de anførte oplysninger drage sikre slutninger om pålæggenes og det i forbindelse hermed udførte sociale hjælpearbejdes virkning, idet det måtte forudsætte, at man som sammenligningsgrundlag havde fornødne oplysninger om det sociale udviklingsforløb for prostituerede kvinder, som ikke har fået meddelt pålæg eller fået støtte til resocialisering. Det er dog formentlig rimeligt at antage, at pålægene og hjælpearbejdet i et ikke helt ringe omfang har medført, at de prostituerede har opgivet erhvervet. Oplysningerne synes derfor, ligesom oplysningerne nedenfor om virkningen af betinget dom med tilsyn, at berettigede den antagelse, at en udbygning af støtteforanstaltningerne ville medføre, at betydelig flere af de prostituerede — i hvert fald af de yngre — opgav erhvervet.

Ved en undersøgelse, som Dansk Forsorgsselskab i 1950 foretog vedrørende 64 kvinder, der i 1947—48 for overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199 var idømt betingede straffe bl. a. med tilsyn af Forsorgsselskabet, fandt man, at 18 af kvinderne eller 28 pct. var recidiverede; heraf var 17 dømt for overtrædelse af straffelovens § 199. Til sammenligning anførtes det, at recidivprocenten var 16 for de kvinder, som i samme tidsrum for andre overtrædelser af straffeloven var idømt betinget straf med tilsyn af Forsorgsselskabet. Af de 18 kvinder recidiverede 10 i løbet af den første måned af tilsynsperioden, 2 i den anden og 2 i den tredje.

Oplysningerne om tidspunktet for recidiv synes at vise, at der er trang til en tid at kunne fastholde de prostituerede kvinder, som ikke frivilligt indordner sig under tilsynets forskrifter.

Til belysning af prostituerede kvinders recidiv efter afsoning af straf har udvalget indhentet nedenstående statistiske oplysninger fra statsfængslet ved Horserød.

Det ville formentlig have været mere vejledende, om man — i lighed med, hvad der var tilfældet ved Københavns politis foran omtalte undersøgelse vedrørende virkningen af pålæg efter straffelovens § 199 — havde udvalgt et større antal prostituerede kvinder, og havde fulgt deres sociale udvikling over en periode af f. eks. 5 år efter at de

Tabel 5 a.

1952.

Ikke tidl. straffet	Tidligere straffet		
	Efter straffelovens §§ 199 og 200	For andre straf- bare forhold	Efter straffel. §§ 199 og 200 og for andre strafb. forhold
Tidl. idømt			
bet. straf.	14	2	1 a)
Tidl. afsonet			
1 fgsl. straf. ...	7	2	
2 — straffe...	10	1	2
3-4 — — ...	5		3 b)
5 — — — og derover ...			2 c)
Ialt. ...	7	36	5 8

Samlet antal indsættelser i 1952, 56.

- a) 1 straf i. h. t. §§ 199—200 og 1 straf for andre for-
seelser.
- b) Heraf havde
2 fanger afsonet 1 straf i. h. t. §§ 199—200 og
2 straffe for andre fors.
- 1 fange afsonet 2 straffe i. h. t. §§ 199—200 og
1 straf for andre fors.
- c) Heraf havde:
1 fange afsonet 8 straffe i. h. t. §§ 199—200, og
4 straffe for andre fors.
- 1 fange afsonet 3 straffe i. h. t. §§ 199—200, og
2 straffe for andre fors.

første gang havde afsonet straf for overtrædelse af straffelovens § 199 med henblik på at få oplyst, ikke alene i hvilket omfang de efter afsoningen påny var straffet for løsgængeri, men tillige hvor mange der herudover havde fortsat en livsførelse, som prostitueret eller halvprostitueret, samt hvilke faktorer der måtte antages at have været afgørende for recidiv og resocialisering.

Udvalget har imidlertid ikke fundet det påkrævet at iværksætte en så omfattende undersøgelse. Dels har professor Kemp ved sin undersøgelse påvist, at straffuldbyrdel-
sen overfor mange prostituerede må anses for virkningsløs på grund af deres psykiske afvigelser, dels fremgår det allerede af de i tabel 5 a og b givne oplysninger, at straffen gennemgående må anses for lidet

Tabel 5 b.

1953.

	Ikke tidl. straffet	Tidligere straffet		
		Efter straffe- lovens §§ 199 og 200	For andre straf- bare forhold	Efter straffel. §§ 199 og 200 og for andre strafb. forhold
Tidl. idømt				
bøde			1	
bet. straf		12	5	
Tidl. afsonet				
1 ¹ / ₂ fgs. straf . . .		8		
2 — straffe . . .		10	1	1
3-4 — — . . .		5		4 a)
5 — — og				
derover . . .		1		1 b)
Ialt . . .	0	36	7	6

Samlet antal indsættelser i 1953, 49.

a) Heraf havde

1 fange afsonet 3 straffe i. h. t. §§ 199—200 og 1 straf for andre fors.

1 fange afsonet 2 straffe i. h. t. §§ 199—200 og 1 straf for andre fors.

2 fanger afsonet 2 straffe i. h. t. §§ 199—200 og 2 straffe for andre fors.

b) 4 straffe i. h. t. §§ 199—200 og 2 straffe for andre fors.

egnet til at hidføre en resocialisering af dette klientel, dels er en mere indgående undersøgelse, som omtalt nedenfor, for en begrænset del af klientelletes vedkommende foretaget af socialministeriets udvalg angående forsorgen for de i forsorgslovens kapitel XXIV—XXVII omhandlede personer.

Oplysningerne i tabel 5 viser for året 1952, at 29 eller 52 pct. af de til afsoning indsatte prostituerede tidligere havde afsonet straf for overtrædelse af pålæg efter § 199; 21 eller 37,5 pct. havde tidligere afsonet 2 eller flere straffe herfor. Tallene for 1953 viser, at 30 eller 61 pct. tidligere havde afsonet straf for løsgængeri, og at

22 eller 45 pct. tidligere havde afsonet 2 eller flere straffe herfor.

Af afsonerne var i de nævnte år henholdsvis 40 (71 pct.) og 39 (80 pct.) under 25 år. Henholdsvis 14 (25 pct.) og 15 (31 pct.) var i alderen 18—21 år.

De oplysninger om de prostituerede kvinders psykiske afvigelser, som er meddelt foran på grundlag af professor Kempes og overlæge Vestergaards undersøgelser, suppleres af resultaterne af en klientelundersøgelse, der er foretaget på foranledning af det ovenfor nævnte udvalg. Undersøgelsen omfattede 23 prostituerede, der alle var anbragt på arbejdsanstalt og forud for denne anbringelse havde afsonet straf for overtrædelse af pålæg efter § 199. Undersøgelsen belyser altså de psykiske ejendommeligheder hos de prostituerede, som trods pålæg og betinget straf med de dertil knyttede hjælpeforanstaltninger ikke har formået at optage en ordnet tilværelse. Ingen af de undersøgte var åndssvag; 3 var sinker og 9 stod på grænsen mellem normal begavelse og sinkestadiet. 1 var sindssyg. Halvdelen var psykopater, og de øvrige var karakterpåfaldende uden dog at kunne kaldes egentlig karakterafvigende. Halvdelen var forfaldne til misbrug af alkohol. Langt de fleste stammede fra provinsen og var flyttet til København uden at have bekendte eller slægtninge der. Milieuskiftet syntes for disse svagt udrustede kvinder at have været den faktor, der udløste afsporingen.

På grundlag af de oplysninger, der således foreligger, er det prostitutionsudvalgets opfattelse, at de kortvarige fængselsstraffe for overtrædelse af pålæg overfor de unge ikke er noget egnet resocialiseringsmiddel, idet de ikke giver nogen virkelig mulighed for en efter de enkelte kvinders forhold afpasset, stabiliserende behandling. Straffene kan tværtimod undertiden have en skadelig indflydelse ved at påtrykke prostituerede et stempel, der binder dem stærkere til det milieu, som i særlig grad begunstiger deres livsførelse.

Kapitel VI.

I hvilket omfang bør samfundet gribe ind overfor prostituerede?

Prostitutionen frembyder alvorlig fare både for den prostituerede selv og for samfundet.

For den prostituerede medfører den forærende indflydelse af kønslig omgang med tilfældige, ofte ledsaget af perversiteter, drikkeriet, lediggangen, den uregelmæssige livsførelse, kønssygdommene, det kriminelt belastede milieu og bevidstheden om at have sat sig udenfor det borgerlige samfund, en nærliggende fare for en fuldstændig og uhjælpelig, social deroute.

For samfundet betyder prostitutionen med sit tros af mere eller mindre anløbne personer, som forfølger deres egne formål uden at kere sig om, hvilke skadelige virkninger deres virksomhed kan have, et socialt uroelement. De prostituerede tilskynder ofte unge kvinder til prostitution, de krænker hyppigt andres anstændighedsfølelse og den offentlige orden ved utilslørede opfordringer til utugt eller ugenerte forhandlinger med kunder på offentlige steder, de giver børn og unge et slet eksempel, de forstyrrer ikke sjældent omgivelsernes fred med utugtige udfoldelser og larmende drikkelag på bopælen, de gør sig i et ikke ringe omfang skyldig i kriminalitet, og de bidrager til udbredelsen af kønssygdomme. Disse skadelige udslag af prostitutionen er dog ikke nødvendigvis forbundet med den og er tildels ikke særlige for prostitutionen, men optræder også sammen med anden losagtig levevis. Derimod må det vel antages, at den commercialiserede form for seksuelt samkvem — mere end promiscuiteten iøvrigt — virker nedbrydende på den almindelige kønsmoral ved sin rendyrkelse af det sensuelle uden enhver følelsesmæssig baggrund. Ved vurderingen

af prostitutionen som social foreteelse kan man endelig ikke se bort fra, at mange prostituerede som følge af utugtserhvervets fysisk og psykisk nedbrydende virkninger før eller siden mere eller mindre varigt falder forsørgelsesvæsenet til byrde.

Af det anførte fremgår det efter udvalgets opfattelse, at det må være en samfundsmæssig opgave at søge at forebygge prostitution og — i hvert fald i et vist omfang — at skride ind overfor prostitutionen.

En indgriben mod prostitutionen i sig selv — altså uden at den har givet sig konkrete, skadelige udslag udadtil — er dog både vanskelig at praktisere og vanskelig at forsvare.

Der vil af praktiske grunde kun kunne gribes ind overfor en begrænset og noget tilfældig del af de prostituerede. Da det er vanskeligt at afgrænse prostitutionen koncist, ville en almindelig adgang til indgriben føre til undersøgelser af folks privatliv i et sådant omfang, at det ville føles som en utålelig indblanding.

Det må endvidere tages i betragtning, at erhvervet kan drives på en sådan måde, at det ikke støder an mod den offentlige orden eller omgivelsernes fred eller krænker nogens blufærdighed, og at det ikke er alle prostituerede, som gør sig skyldige i kriminelle handlinger. De prostituerede bidrager efter foreliggende oplysninger næppe i så høj grad som letlevende kvinder iøvrigt til udbredelsen af kønssygdomme. For mange er prostitutionen kun et forbigående fænomen, og nogle undgår, selv om de varigere hengiver sig til erhvervet, det håbløse forfald, som medfører, at de falder samfundet til byrde. En indskriden overfor prostitu-

tionen som sådan begrundet i samfundets ønske om at undgå de skadelige udslag, den kan give, ville altså føre til indgreb mod formentlig ikke helt få kvinder, hvis prostitution ikke har medført og ikke behøver at komme til at medføre sådanne for samfundet skadelige virkninger.

Endelig bør det tages i betragtning, at man ved at skride ind mod prostitution som sådan kan komme til at fixere de kvinder, overfor hvem man griber ind, i utugts-erhvervet, fordi de ved indgrebet føler sig stejnplet som udskud.

At begrænse adgangen til indgreb til visse former for prostitution — f. eks. gadeprostitution — ville næppe heller være heldigt. Dels ville det give anledning til vilkårlighed, idet grundene til indgriben kunne være ligeså stærke i tilfælde, hvor prostitutionen udøvedes under en anden form, dels er det en erfaring, at angreb på visse former af prostitutionen, får dens udøvere til at søge andre former for erhvervsudøvelsen.

De anførte betragtninger kunne synes at tale for, at samfundet kun burde træffe foranstaltninger overfor prostitution i sådanne tilfælde, i hvilke den konkret har haft skadelige virkninger for andre.

Hensynet til de prostituerede selv taler imidlertid for at åbne adgang til støtteforanstaltninger og for i et vist omfang at iværksætte disse tvangsmæssigt, selv om prostitutionen ikke har givet sig konkrete skadelige udslag.

Det må således efter udvalget opfattelse være en samfundsopgave at træde til, om fornødent med tvangsforanstaltninger, når de kvinder, som hengiver sig til prostitution, på grund af deres unge alder ikke kan forudsættes at have en sådan modenhed, at det kan forsvares at overlade til dem selv at tilrettelægge deres tilværelse. For de unodne vil selve den løsslupne sexualitet i et uhemmet forlystelsesliv ofte virke dragende, og de vænner sig til at modtage traktement. De erfarer, at indladdenhed åbner mulighed for adspredelse, lediggang og gode indtægter. Udsigten hertil vil let veje tungt overfor de farer, prostitutionen indebærer, og muligheden for tilbagevenden til ordnede forhold vil let blive vurderet for optimistisk. De unge er særlig modtagelige for uheldige påvirkninger og tilskyndelser. Ofte er modstandskraften nedsat på grund

af ringe begavelse eller psykopatiske karaktertræk.

Den gældende danske børneforsorgslovgivning giver, som omtalt i kap. IV, adgang til indskriden ved forebyggende foranstaltninger, såsnart et barns velfærd kræver det, og ved mere indgribende tvangsforanstaltninger, når barnet har udvist meget slet opførsel eller er udsat for fordærvelse. Anvendelsen af disse foranstaltninger forudsætter imidlertid, at beslutning om deres iværksættelse træffes, inden barnet fylder 18 år.

Det er imidlertid ikke usædvanligt, at unge over 18 år fremdeles er ligeså prægede af mangel på moden skønsomhed og ligeså let forledelige og eftergivende overfor tilfældige indskydelser som unge under 18 år. Selv om det fastholdes, at unge over 18 år principielt må kunne tage vare på deres personlige forhold uden forældrenes eller det offentliges indblanding, er det ikke nødvendigt ganske at sidestille dem med voksne og begrænse muligheden for at gribe ind til tilfælde af kriminalitet eller anden grov asocialitet. Hensynet til den personlige frihed synes at måtte vige, når disse unge ved deres livsførelse faktisk viser, at de mangler den fornødne modenhed, og deres levevis giver sig sådanne udslag, at de udsætter sig for alvorlig fare for at gå socialt til grunde.

Er der overfor denne gruppe unge på overgangen mellem børn og voksne trang til en udvidet adgang til indgriben, synes det på den anden side også påkrævet, at adgangen til indgriben overfor dem må være snævrere og nøjere afgrænset end overfor de unge under 18 år. Hensynet til at opnå varigt nyttige resultater af den samfunds-mæssige indgriben taler for at åbne adgang til at iværksætte foranstaltninger inden den egentlige alsporing. Man bør således ikke — som det nu er tilfældet efter straffelovens § 199 — vente med at skride ind, til den unge kvinde er blevet helprostitueret og dermed ofte sløvet af sin livsførelse og den vanemæssige lediggang og mere eller mindre akklimatiseret i prostitutionsmilieuet. På den anden side er det næppe forsvarligt at skride ind overfor piger af denne aldersmæssigt mere fremskredne gruppe, hvis de har regelmæssig beskæftigelse i et lovligt erhverv, blot fordi de supplerer deres ind-

tægter derfra med indtægter fra utugtskunder.

Hvis en ung pige ikke har regelmæssigt arbejde, men holder til med tilfældige mandspersoner og lever af, hvad hun får af dem i form af traktement, logi, tøj og konstanter, og hvis hun derudover indlader sig i kønsligt forhold til tilfældige mandspersoner, selv om det ikke sker mod nogen direkte betaling eller andet vederlag, finder udvalget derimod, at der bør være adgang til indgriben, hvis der er grund til at antage, at denne uordnede og losagtige levevis indebærer en alvorlig fare for pigen.

Flertallet (formanden, Christensen, Hørsten, Jersild, Kemp og Nørvig) finder, at der bør være adgang til indgriben, når der er alvorlig fare for *enten* hendes legemlige eller sjælelige sundhed *eller* for hendes sociale muligheder. *Et mindretal* (Ludvigsen, Møller, Skalts, Trolle og Vestergaard) er af den opfattelse, at indgriben ikke bør kunne ske, medmindre *både* kvindens sjælelige eller legemlige sundhed *og* hendes sociale muligheder er udsat for fare.

Flertallet mener, at der vel oftest vil foreligge alvorlig fare for både sundhed og sociale muligheder, men at det dog, når en ung kvindes levevis er sådan, at de øvrige ret strenge betingelser for indgriben er opfyldt, vil være urigtigt at afskære muligheden for indgriben, fordi det endnu ikke tør siges at den fare, hun udsætter sig for, både berører hendes helbred og hendes sociale muligheder.

Mindretallet mener derimod, at det — også under hensyn til, at indgriben ikke kræver nogen forudgående advarsel — er nødvendigt, at adgangen til indgreb tydeligt afgrænses på en sådan måde, at det klart fremgår af lovteksten, at indgreb forudsætter fare for, at den pågældende socialt skal forkomme, og således, at den personlige frihed til at bestemme over sine kønslige forhold bortset fra sådanne tilfælde ikke berøres. Som flertallet har formet bestemmelsen,¹⁾ kunne den læses, som om det var nok a), at den pågældende fører et uordnet og losagtigt levned af den angivne karakter og b), at hendes sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for fare. Da den sidste betingelse i en vis forstand altid kan siges

at være opfyldt, når den første foreligger bør det efter mindretallets opfattelse tydeliggøres, at paragraffen kun åbner adgang til indgreb overfor den, der lever som beskrevet, når den pågældende derved løber fare for social deroute. Det må som en selvstændig betingelse kræves, at den pågældende er i fare for socialt at forkomme, idet det er dette sociale hovedhensyn, der bærer loven, hvis foranstaltninger er af rent forsorgsmæssig karakter.

Ved afgrænsningen har man lagt vægt på umiddelbart iagttagelige momenter, idet man har ment at måtte tilvejebringe et kriterium, som er umiddelbart praktisk anskueligt for de politifolk, som i det daglige skal skønne over, om der er grundlag for indgreb. De pågældende kvinder vil formentlig næsten undtagelsesfrit indlade sig i kønsligt forhold til tilfældige mod betaling eller andet vederlag, men udvalget har ikke ment, at det var rigtigt at optage dette betingethedsmoment som led i kriteriet for indgriben. Det ville ofte medføre omfattende undersøgelser at tilvejebringe det nødvendige bevis for, at der er ydet betaling for det seksuelle forhold, og det ville ikke sjældent være umuligt at fremskaffe et sådant bevis. Dermed ville man enten helt afskære sig fra eller i bedste fald forhale iværksættelsen af de foranstaltninger, som efter udvalgets opfattelse er tilstrækkelig indiceret, når det konstateres, at den pågældende lever af, hvad hun modtager af tilfældige mandspersoner, og ukritisk indlader sig i kønslige forhold, og der er tilvejebragt formodning for, at hun ved denne livsførelse udsætter sig for at forkomme. Man henviser i denne forbindelse til det side 39 f. refererede eksempel (II).

Udvalget har indgående drøftet, hvorledes denne gruppe af unge bør afgrænses aldersmæssigt. Man har herved særlig haft opmærksomheden rettet på 23 års alderen og på 21 års alderen. Man har anset det for betænkeligt at gribe tvangsmæssigt ind overfor unge over 21 år og er derfor kommet til det resultat, at man bør sætte grænsen for adgangen til indgriben ved det fyldte 21. år. Ved denne alder vil en psykisk senmodning sædvanligvis være afsluttet. Det er den alder, hvori lovgivningen tillægger de unge

¹⁾ Se lovudkastets § 1, p. 95.

fuldmyndighed, og det er erfaringsmæssigt ved den alder, at påvirkning gennem mere varige opdragende foranstaltninger begynder at have mindre udsigt til positive resultater. Efter udvalgets opfattelse bør de foranstaltninger, som er iværksat inden de pågældende unge kvinders 21. år, ikke udstrækkes udover det fyldte 25. år.

Forsåvidt angår normale, prostituerede kvinder over 21 år, synes hensynet til de farer, erhvervet frembyder for dem selv, ikke i almindelighed tilstrækkeligt at kunne motivere et indgreb i deres personlige handlefrihed med det formål at hindre dem i at hengive sig til prostitution. Det fremgår imidlertid af de i kap. V refererede undersøgelser, at der blandt de prostituerede kvinder findes et stort antal, som i større eller mindre grad afviger fra det normale. Viser det sig, hvor det offentlige griber ind overfor prostituerede, at de er åndssvage eller sindssyge, kan de inddrages under særforborg efter de almindelige bestemmelser herom; men mellem disse ydertilfælde og gruppen af normale findes en ikke ringe gruppe af prostituerede kvinder, som er sinker, let psykopatiske, neurotiske eller iøvrigt psykisk afvigende i en sådan grad, at det hæmmer dem i deres daglige tilværelse. Disse kvinder drives ofte ud i prostitution som følge af personlige eller økonomiske vanskeligheder, de forstår sjældent at indrette sig på en måde, som samfundet kan affinde sig med, de forfalder til alkoholmisbrug og henleder snart politiets opmærksomhed på sig. De udgør en væsentlig del af den „åbenlyse“ prostitution. De er ikke alene mere udsat for et afgørende forfald end de bedre begavede og mere normale kvinder i den „skjulte“, („finere“) prostitution, men det er også fortrinsvis dem, som støder an ved deres livsførelse.

Overfor denne mellemgruppe af psykisk afvigende, voksne prostituerede, som savner væsentlige forudsætninger for at kunne administrere voksne personers normale handlefrihed, synes det i og for sig både ønskeligt og berettiget at kunne iværksætte foranstaltninger for at prøve at bringe dem ud af prostitutionen, uanset om de i forbindelse med utugtserhvervet har gjort sig skyldig i handlinger, som har krænket eller skadet andre. Det er imidlertid vanskeligt nøjere at afgrænse gruppen, som foruden

sinker i sværere og lettere grad omfatter personer med mere eller mindre udprægede karakterafvigelser, neurotikere, alkoholister, narkomaner, personer, hos hvem de sjældige forstyrrelser er et forbigående fænomen, og personer med varige psykiske afvigelser fra det normale. Afgrænsningen af afvigelserne fra det normale vil gennemgående være så vanskelig, at de næppe isoleret bør gøres til kriterium for anvendelsen af tvangsmæssige foranstaltninger.

For at kunne imødekomme den trang, der er til at iværksætte hjælpeforanstaltninger overfor de prostituerede, der hører til den nævnte mellemgruppe af psykisk afvigende, selv om de ikke ønsker hjælp, må man som det fremgår af det anførte have lovbestemmelser, der giver hjemmel herfor, og som hviler på et andet kriterium end de psykiske afvigelser.

Som nævnt i kap. VII, havde det af Dansk Kriminalistforening i 1937 nedsatte udvalg foreslået en bestemmelse, der tog sigte på disse tilfælde, idet udvalgets lovudkast, jfr. bilag I, side 108, gav hjemmel til at iværksætte foranstaltninger overfor alle prostituerede (herunder halvprostituerede), som måtte antages at være i fare for at gå socialt til grunde ved løsagtig livsførelse. Imod denne bestemmelse rettede professor Hurwitz den indvending, at kriteriet for indgriben var alt for vagt. Overfor voksne, psykisk normale kvinder burde efter hans opfattelse samfundets indskriden betinges af begået strafbart forhold.

Udvalget er som professor Hurwitz af den opfattelse, at det nævnte kriterium for indgriben er for vagt, og har ikke fundet det muligt på tilfredsstillende måde at udforme en lovregel, efter hvilken man i praksis vil kunne gribe ind overfor de tilfælde, i hvilke der er trang dertil, uden derved at gøre hjemmelen til indgriben videre end forsvareligt. Det er ikke let at afgøre, hvornår et voksent menneske ved sin livsførelse er i fare eller nærliggende fare for at gå socialt til grunde, og det vil ikke være muligt for politiet på grundlag af dette kriterium at skønne tilstrækkelig sikkert over, om der bør gribes ind.

Der er noget rigtigt i den tanke, at et begået strafbart forhold kan være et klart og håndgribeligt symptom på, at en kvindes liv som prostitueret er ved at udarte således,

at den udsætter hendes sjælelige eller legemlige sundhed eller hendes sociale muligheder for alvorlig fare, og at det derfor kan være et indicium for, at indgriben er berettiget. Det strafbare forhold behøver ikke nødvendigvis at være særligt groft, som f. eks. overtrædelse af straffeloven; også overtrædelser af særlovgivningen (f. eks. politivedtægten eller bevrærterloven) må efter omstændighederne kunne begrunde iværksættelse af foranstaltninger; men en forudsætning må det være, at det strafbare forhold står i forbindelse med den løsagtige livsførelse og må anses som udslag af tilstedeværende fare for kvindens sociale forlis.

Da en levevis, der udsætter kvinder for en sådan fare, ikke altid giver sig udslag i strafbare handlinger, vil det imidlertid efter udvalgets opfattelse ikke være tilfredsstillende, såfremt adgangen til indgriben er betinget af strafbart forhold, i hvert fald ikke hvis borgerlig straffelovs § 199 ophæves.

Ud fra udvalgets principielle standpunkt kunne meget tale for at ophæve denne bestemmelse eller dog dens anvendelighed overfor prostituerede kvinder, (overfor hvilke den i praksis udelukkende anvendes). Det kan ikke nægtes, at bestemmelsen reelt betyder, at prostitution, skønt ikke strafbar, kun ikke lovligt erhverv, dog kan straffes, nemlig for så vidt de prostituerede ikke efterkommer politiets pålæg om at søge lovligt erhverv. Det kan forekomme mindre tilfredsstillende, at de prostituerede straffes for løsgængeri, når de dog til forskel fra de fleste andre løsgængere ikke aktuelt falder det offentlige til byrde.

Imidlertid bør man, når man skal vurdere bestemmelsen, ikke blive stående ved en teoretisk-konstruktiv betragtning af den; man må se på, hvilke virkninger den har i praksis.

For den udvikling, som har fundet sted i politiets og domstolenes praksis gøres der rede i kap. IV, p. 25, og i kap. VII, p. 57 ff. Det fremgår heraf, at bestemmelsen i praksis, — i overensstemmelse med sin oprindelse og traditionelle anvendelse — kun anvendes på de socialt mest forkomne prostituerede, som ved deres tilholdssteder eller ved deres optræden henleder politiets opmærksomhed på sig. Det er utvivlsomt, at det af nogle af disse kvinder føles som en uretfærdighed, at

der kun gribes ind overfor dem, skønt bestemmelsen giver adgang til at skride ind overfor enhver form for helprostitution. Det er også rigtigt, at bestemmelsen i og for sig kan give plads for nogen vilkårlighed i praksis, men det kan ikke med rette karakteriseres som vilkårlighed, at man kun skrider ind overfor de socialt mest forkomne.

Det er jo netop over for denne gruppe, at der er særlig trang til indgriben. De prostituerede, som optræder særlig aggressivt, som holder til på bevrætninger, hvor miljøet er mere eller mindre alkoholiseret og ofte kriminelt præget, viser nu engang klare tegn på, at et socialt forfald er forestående. Noget andet er, at den hidtil anvendte form for indgriben som nævnt i kap. V, p. 45, ikke er fuldt tilfredsstillende, jfr. herom nærmere i kap. VII.

Det har således i praksis vist sig, at bestemmelsen i straffelovens § 199 er egnet til at give hjemmel for indgriben i det omfang, i hvilket udvalget anser det for indiceret. Bestemmelsen har den fordel fremfor de forannævnte kriterier, der forkastes som for vage, at den kan håndhæves af politiet i overensstemmelse med en gennem lang tid indarbejdet praksis.

Til de anførte betragtninger, der taler imod at ophæve § 199, kommer endvidere, at den omstændighed, at der kan gribes ind overfor helprostituerede, indirekte kan bevirke, at tilgangen til utugtserhvervet bremses. Nogle, som har fortjeneste ved utugt, bevarer i hvert fald en vis lovlig beskæftigelse, antagelig for at undgå politimæssig indgriben i deres forhold, og frygten for tvangsforanstaltningerne må antages at medføre, at kvinder, som tilskyndes til prostitution, er mindre modtagelige derfor. Bestemmelsen medvirker endvidere til, at helprostituerede anvender mere diskrete midler i erhvervsudøvelsen for at undgå at henlede politiets opmærksomhed på sig.

Hele udvalget er udfra de anførte betragtninger nået til det resultat, at borgerlig straffelovs § 199 kun bør ophæves for så vidt angår personer under 21 år, jfr. herom nærmere lovudkastet side 99 og bemærkningerne dertil side 106. Udvalgets *flertal* (alle, undtagen Trolle) er endvidere af den opfattelse, at den mulighed for anvendelse af Forsorgsnævnets foranstaltninger overfor kvinder over 21 år, som efter deres mening

bør stå åben, må begrænses til tilfælde, i hvilke en kvinde har begået et strafbart forhold, som står i forbindelse med hendes uordnede og løsagtige levevis, jfr. nærmere herom lovudkastets § 3 (side 95) og bemærkningerne dertil.

Et *mindretal* (Trolle) kan ikke tiltræde, at kvinder over 21 år efter lovudkastets § 3 kan inddrages under loven, der efter hans skøn efter sin karakter alene bør indeholde regler om socialt betonedede foranstaltninger overfor unge personer. Hertil kommer, at han finder, at udsigten til, at de noget ældre kan hjælpes ad de her anviste veje, er lille og det valgte kriterium for dens anvendelse næppe videre brugbart eller rationelt, jfr. herom nærmere i bemærkningerne til § 3. Det er mindretallets opfattelse, at man ved anvendelse af de almindelige regler i straffelovgivningen om tiltalefrafald eller betinget dom — særlig såfremt dette institut omformes i overensstemmelse med straffelovskommissionens forslag, — kan opnå en tilfredsstillende og nuanceret løsning af de problemer, som de ældre frembyder, navnlig ved i forbindelse med en betinget dom at sætte dem under tilsyn i overensstemmelse med reglerne i lovudkastet, og at bestemmelsen i dettes § 3 derfor bør udgå som overflødig.

Flertallet har derimod, uanset at man er enig i, at tilsvarende resultater i vidt omfang vil kunne nås ved anvendelse af betinget dom eller — såfremt regler derom måtte blive gennemført — dom til forsorg, fundet det rigtigt ved at optage den nævnte bestemmelse at give udtryk for, at anvendelse af samme foranstaltninger, som foreslås anvendt overfor de unge (bortset fra anbringelse på skole), i visse tilfælde kan og bør forsøges anvendt overfor de ældre kvinder. Flertallet mener ikke, at det vil dreje sig om et ganske ringe antal tilfælde, når det tages i betragtning, at også overtrædelse af borgerlig straffelovs § 199 kan komme i betragtning som strafbart forhold.

Udover den indgriben overfor prostituerede kvinder, som er begrundet i hensynet til kvinderne selv, kan der være grund til indskriden af hensyn til andre. Det er en udbredt overbevisning, som støtter sig på et erfaringsmæssigt grundlag, at promiscuitet er samfundsmæssig uønskelig. Under-

søgelser af de prostitueredes sociale oprindelse og tilsvarende undersøgelser af børneværnsskientellets hjemlige forhold viser, at ustabile familieforhold skaber eller i hvert fald beforder en tilbøjelighed til tilpassevanskeligheder hos bornene. Familieforholdenes manglende stabilitet kan naturligvis have forskellige årsager, men det er formentlig utvivlsomt, at seksuel løshed er en af de væsentlige.

Prostitutionen indebærer som anden promiscuitet, og i særlig høj grad, fordi konsforholdet mangler personlig tilknytning og følelsesmæssig baggrund, en fare for en overhåndtagende løshed i kønslige forhold. Det er navnlig uønskeligt, at unge mennesker gennem prostitutionen får seksualvaner, som kan vanskeliggøre stabile, harmoniske, ægteskabelige forhold. Straffelovens bestemmelser om forbud mod samleje med børn under 15 år og mod forførelse af unge mennesker under 18 år er ikke et tilstrækkeligt værn herimod. De åbenlyse opfordringer til utugt eller ugenerte forhandlinger mellem prostituerede og deres kunder er ligesom tilfælde, hvor løsagtige kvinder iøvrigt stiller deres usædelige leveris til skue, i sig selv ved den fare, de frembyder som uønskede handlingsmønstre for umodne personer, af en sådan karakter, at samfundsmæssige interesser taler imod at tolerere sådanne handlinger. Skål indgreb heroverfor have nogen praktisk effekt, kan indskriden imidlertid ikke begrænses til tilfælde, hvor det kan påvises, at unge mennesker har overværet dem og derved været udsat for uheldig påvirkning, og hvor det kan bevises, at den prostituerede eller hendes kunde har indset, at dette var tilfældet. Også voksne, der lever i overensstemmelse med den almindelige moralkodeks, kan der være grund til at beskytte mod at få påtvunget indtryk af kønslig løsagtighed.

I den gældende straffelovgivning er disse hensyn tilgodeset dels ved de i kapitel IV omhandlede politivedtagtsbestemmelser, som forbyder uanstændig opførsel, herunder opfordringer til utugt på eller ud til gade, vej eller plads, og giver politiet adgang til at forbyde prostituerede, som træffes på gaden, at stå stille eller at færdes frem og tilbage på kortere strækninger, dels ved straffelovens § 233, som foreskriver straf for den, der opfordrer eller indbyder til utugt

på sådan måde eller stiller usædelig levevis således til skue, at blufærdigheden krænkes, offentlig forargelse gives, eller omboende forulempes.

Bestemmelserne adskiller sig fra hinanden ikke alene derved, at § 233 angår grovere anstødelige handlinger end politivedtægterne, men også ved, at § 233 i modsætning til politivedtægterne kan anvendes på handlinger, som ikke foretages på eller ud til gade, vej eller plads. Det er fælles for bestemmelserne, at de kan finde anvendelse både på de prostituerede og deres kunder og på andre, som hengiver sig til eller opfordrer til løsagtighed. Det er dog ikke udvalget bekendt, at der i noget tilfælde er rejst tiltale mod prostitueredes kunder for overtrædelse af § 233.

Anvendelsen af § 233 forudsætter, at nogen er blevet krænket eller forulempet ved de i bestemmelsen beskrevne handlinger. Dette har, som det fremgår af fremstillingen foran i kap. IV, medført, at bestemmelsen kun har fundet praktisk anvendelse i ret ringe omfang, idet de fleste nødig vil fremtræde som anmeldere eller vidner mod prostituerede kvinder, bl. a. fordi erfaringen viser, at de kan blive udsat for forulempelser fra kvindernes, deres alfonseres eller deres mandlige bekendtes side.

Politivedtægterne foreskriver derimod straf for uanstændig opførsel uden at betinge strafbarheden af, at nogen er blevet krænket eller forulempet herved. For overtrædelse af disse — såvel som af de andre — bestemmelser i politivedtægterne var der oprindeligt kun hjemmel til at anvende bødestraf, og domstolene har med rette været utilbojelige til at anvende den i lov nr. 219 af 1. maj 1940 om skærpet straf for visse overtrædelser af borgerlig straffelov og om ændring af politilovgivningen formelt eksisterende hjemmel til at anvende frihedsstraf for overtrædelse af politivedtægternes forbud mod uanstændig opførsel. De tilfælde, som kvalificerer til frihedsstraf, må forudsætte påvisning af en krænkelser eller forulempelse af den i § 233 omhandlede art.

Den beskyttelse, som den gældende straffelovgivning således giver borgerne — og derunder navnlig ungdommen — mod løsagtige personers samfundsmæssigt uønskede handlinger, er imidlertid efter udvalgets opfattelse utilstrækkelig. Straffe-

lovens § 233 er af den fornævnte grund uden væsentlig betydning, og overfor prostituerede kvinder er politivedtægternes bestemmelser uden større værdi, fordi man kun undtagelsesvis kan anse det for forsvarligt at idømme dem straf af bøde.

Der må efter udvalgets opfattelse foretages en sådan ændring af straffelovens § 233, at den kan finde praktisk anvendelse, uden at de, som har været udsat for forulempelse ved de prostitueredes eller andres utugtige opfordringer eller usædelige levevis, udsætter sig for chikane eller forfølgelse. Noget vil formentlig kunne opnås, såfremt man gør de handlinger, som nu omfattes af § 233, strafbare, blot de foretages under omstændigheder, der gør dem egnet til at krænke eller forulempe andre. I det overvejende antal tilfælde vil handlingerne vel have krænket andre, men den fare, de frembyder som uønskede handlingsmønstre, gør det ønskeligt at kunne skride ind overfor alle sådanne handlinger. Bevisførelsen vil herefter kunne indskrænkes til en godtgørelse af, at handlinger af den art er foretaget, hvilket om fornødent vil kunne ske ved vidneudsagn af politifolk. I det omfang, man iøvrigt måtte finde vidneførsel nødvendig, vil afhøringerne få en mere neutral karakter, idet man ikke behøver at komme ind på, om handlingerne har krænket vidnerne. Udvalget foreslår derfor, at § 233 ændres således, at den fastsætter straf for den, som opfordrer eller indbyder til utugt eller stiller usædelig levevis til skue på en måde, der er egnet til at forulempe omboende eller andre eller vække offentlig forargelse.

I kravet om, at handlingerne skal være foretaget på en sådan måde eller under sådanne omstændigheder, at de er egnede til at forulempe andre eller at vække forargelse, ligger, at de skal være af en vis grovere karakter. Egnede til at forulempe vil handlingerne bl. a. være, når de har kunnet krænke nogens blufærdighed.

Udvalget finder ikke anledning til at foreslå ændringer i politivedtægtsbestemmelserne, men i det følgende kapitel drøftes spørgsmålet om, hvilke andre foranstaltninger end bøder, overtrædelse af politivedtægterne bør kunne medføre for prostitueredes vedkommende.

Kapitel VII.

Forebyggelse af prostitution og foranstaltninger overfor prostituerede.

Forebyggelsen.

Som det fremgår af kapitlerne III og V skiller de prostituerede sig hverken i psyke eller social oprindelse eller i deres tidligere, sociale udvikling således ud fra andre, at man kan påpege faktorer, som på forhånd gør det overvejende sandsynligt, at de senere vil blive prostituerede, og som derfor kan danne grundlag for en praktisk afgrænsning af det forebyggende arbejde. De faktorer, særlig psykiske afvigelser og dårlige opvækstvilkår, som man har betegnet som årsager til prostitutionen, er — som tidligere anført — ikke årsager i den forstand, at de nødvendigvis fører til prostitution; dels kan de give sig andre udslag som symptom på foreliggende tilpasningsvanskelighed, dels kan mange trods psykiske afvigelser eller dårlige opvækstvilkår nogenlunde gnidningsløst finde sig til rette i samfundet; endelig bliver en del kvinder prostituerede, hvis psykiske eller sociale forudsætninger ikke afviger fra det normale.

At de psykisk afvigende og de milieu-mæssigt hæmmede løber større risiko for at blive prostituerede end normale individer, er imidlertid utvivlsomt; de har derfor større behov for støtte gennem et forebyggende arbejde. Dette kan imidlertid, som det fremgår af det anførte, ikke i første række tilrettelægges med særlig henblik på forebyggelse af prostitution, men må have et videre sigte: forebyggelse af tilpasningsvanskeligheder i almindelighed.

For så vidt angår dette problem, derunder spørgsmålet, om der bør og under hvilke former der kan etableres serforsorg for personer i denne grænsegruppe mellem det abnorme og det normale, har udvalget ment

at kunne henvise til ungdomskommissionens betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom. Som værende af særlig betydning skal udvalget fremhæve de deri indeholdte forslag om

- 1) tilvejebringelse af øget mulighed for tidlig og dyberegående, psykiatrisk observation,
- 2) udvidet hjælpeskoleundervisning for svagt begavede med adgang til særlig erhvervsuddannelse og erhvervsforberedelse, og
- 3) familierådgivning og ambulant behandling gennem klinikker, hvor psykiatere, psykologer og socialrådgivere arbejder sammen.

Med henblik på de vanskeligheder, der kan opstå i forbindelse med tilflytning til en storby, med vanskeligheder på arbejdspladserne og med anvendelse af fritiden, kan man henvise til ungdomskommissionens betænkning om den tilflyttede ungdoms særlige problemer og særlig til deri indeholdte forslag om et centralt rådgivnings- og hjælpekontor, hvortil de unge, hvis tilværelse i hovedstaden ikke er ordnet inden tilflytningen, straks ved ankomsten kunne henvende sig om vejledning og bistand. Kontoret skulle gennem arbejdsanvisningskontorerne søge at skaffe de unge tilflyttere arbejde svarende til deres evner og uddannelse, samt hjælpe dem med at få logi og søge at skabe dem muligheder for og få dem til at udnytte fritiden på en sund og gavnlig måde.

Det er imidlertid muligt at supplere dette mere almindelige, forebyggende arbejde med en virksomhed, som specielt er rettet mod

at forebygge prostitution, idet den tilsigter at eliminere faktorer, som erfaringsmæssigt befordrer prostitution.

Oftre er det indflydelse fra andre, som er den udløsende faktor, gennem hvilken en ung kvinde føres ind i prostitutionen. Der kan være tale om en mere erfaren venindes påvirkning, tilskyndelse fra en alfons eller om den almindelige indflydelse af prostitutionsmilieuet, således som det kommer til udfoldelse på barer og restauranter. I et vist omfang er det allerede — som anført i kapitel IV — muligt at skride ind herimod ved straf og pålæg. I det følgende kapitel drøftes spørgsmålet om udbygning af disse bestemmelser, men man finder grund til her at pege på, at indskriden kan have forebyggende betydning, og at politiet i sit arbejde med bekæmpelse af prostitutionen derfor bør lægge megen vægt på at ramme denne bagmandsvirksomhed. Det vil utvivlsomt ved en grundig efterforskning med henblik herpå være muligt i større omfang end hidtil at finde frem til og få bremset sådanne personers og virksomheders skadelige indflydelse. Navnlig ville det være ønskeligt og formentlig muligt at få saneret beværtninger og barer, somotorisk er stadige tilholdssteder for prostituerede, og hvis drift i væsentlig grad er lagt an herpå. I København ville formentlig et snævrere samarbejde mellem vedkommende politiafdelinger kunne bidrage til at opnå dette formål.

Det omtalte forebyggelsesarbejde burde følges op — således som det også er foreslået af ungdomskommissionen — med oprettelse af billige ungdomscafeer og dansehallen, som ved deres beliggenhed og de forlystelser, de gav adgang til, kunne virke tiltrækkende på unge mennesker, og som blev ledet af personer med særlige kvalifikationer for ungdomsarbejde i nær kontakt med ungdomsklubberne og de forskellige ungdomsforeninger, således at de unge, som besøgte disse institutioner, kunne blive ansporet til at deltage i det almindelige ungdomsarbejde.

Der kunne måske også opnås forebyggende resultater af en oplysende virksomhed gennem dags- og ugepressen og ved radioudsendelser, hvorved man kunne søge at skabe forståelse for de skadelige følger af losagtig livsførelse og særlig af prostitution, og ikke mindst søge udbredt den indstilling,

at de, der søger kønsforhold til prostituerede, har medansvar for, at det går mange af disse dårligt, og derfor gør sig skyldig i en umoralsk og forkastelig handling. Særlig kunne vel øget oplysning om de eksisterende muligheder for at opnå bistand givet på passende tid og sted tænkes at kunne få nogen betydning. En sådan oplysningsvirksomhed ville formentlig også kunne bidrage til, at offentligheden i større omfang virkede med til, at der blev skredet ind mod prostitutionens bagmand.

Denne oplysende virksomhed vil kunne organiseres i tilknytning til det navn, som udvalget foreslår oprettet, jfr. nedenfor p. 67. Den burde imidlertid suppleres med direkte, personlige henvendelser til kvinder, hvis forhold viser, at de er i fare for at glide ud i prostitution. Politiet kommer i kontakt med mange af disse kvinder og opnar ikke sjældent positive, forebyggende resultater ved advarsler. Det ville imidlertid være hensigtsmæssigt, om man udbyggede dette forebyggende arbejde, således at politiet kunne henvise de pågældende til social rådgivning f. eks. hos de til nævnets kontor knyttede forsorgsmedarbejdere. Disse burde måske også i et vist omfang selv opsøge steder, hvor unge løsagtige kvinder holder til og regelmæssigt besøge klinikker for behandling af kønssyge for at opnå kontakt med kvinderne inden en endelig afsporing, vejlede dem og tilbyde dem bistand gennem arbejdsanvisning, anvisning af egnet logi, formidling af forbindelsen med ungdomsorganisationer m. v. Det burde sikkert også i et vist omfang være muligt at yde øjeblikkelig, økonomisk hjælp til sådanne kvinder til anskaffelse af arbejdstøj, logi, hjemrejse til provinsen eller lignende. Det ville endelig være ønskeligt, om kontoret f. eks. i Nyhavn rådede over et lokale, hvor de unge kvinder kunne henvende sig og få råd og bistand, hvis de ønskede det.

Foranstaltninger overfor prostituerede.

Kritik af gældende bestemmelser.

Hovedbestemmelsen i den danske prostitutionsslovgivning, straffelovens § 199, kan — som omtalt i kapitel II — føres tilbage til løsgængerbestemmelserne i loven af 3. marts 1860. På den tid var forsorgslovgiv-

ningen lidet udviklet, og faren for, at personer gennem lediggang og løsgængeri ville skille sig ud til et proletariat, der som udvej til at klare dagen og vejen ville gribe til betleri, tyveri eller anden kriminalitet, var ganske nærliggende. Det var af hensyn til ordenen og sikkerheden i samfundet påkrævet at søge at værgе sig imod, at der opstod et sådant proletariat af løsgængere. Med datidens manglende kendskab til de forskellige årsager til løsgængeriet var det nærliggende, at man greb ind med pålæg og straf. Oktober-loven og straffelovens § 199, der videreførte denne lovgivning i det væsentlige uden ændringer, forekom efterhånden som de sociale synspunkter ændredes, og man fik kendskab til de årsager, som lå bag løsgængeriet, stadig mere utilfredsstillende.

Socialreformens nu ved lov nr. 33 af 25. februar 1953 ophævede bestemmelser om, at prostituerede ved løsladelse efter straffafsoning efter amtmandens bestemmelse kunne undergives en varigere arbejdsskoling eller anbringes på afvænningshjem for alkoholist, var udtryk for, at man anså de foranstaltninger, som § 199 anviste, for ufyldestgørende. Bestemmelserne fik kun liden praktisk betydning.

Indtil midten af 1930'erne blev sager mod løsaftige kvinder behandlet ret stereotypt. Havde den pågældende ved utugtige opfordringer eller trækken på gaden i strid med politiets forbud overtrådt politivedtagten, fik hun bøder efter en bestemt stigende skala. Overtrådte hun et pålæg efter straffelovens § 199, fik hun frihedsstraf ligeledes efter et fast takstsystem og efter afsoningen tilhold efter straffelovens § 200. Nogle blev efter afsoningen afleveret til forsorgsmyndighederne og anbragt på arbejdsanstalt.

Resultaterne af denne praksis var nedslående. De prostituerede blev ofte straffet gang på gang og sank stadig dybere. På initiativ af den daværende leder af sædelighedspolitiet i København, politiinspektør Schepelern-Larsen foretog professor, dr. med. Tage Kemp i årene 1931--35 en grundig social-psykiatrisk og medicinsk undersøgelse af 530 kvinder, der af sædelighedspolitiet var kendt som prostituerede. Undersøgelsens resultater er omtalt foran i kapitel V. Professor Kemp fandt, at tilhold

og pålæg måtte anses for nytteløse, undertiden ligefrem skadelige. De blot nogenlunde velbegavede havde let ved at omgå dem, og de øvrige fik ikke den støtte, der var fornøden, hvis de skulle kunne efterkomme pålæggene. Straf var oftest formålsløs, da en meget stor del af de prostituerede på grund af psykiske afvigelser var upåvirkelige herfor. Det hidtidige system burde derfor afskaffes, og i stedet burde man dels åbne adgang til forlængelse af børneforsorgen udover det 21. år, dels skabe mulighed for på forsorgsmæssigt grundlag af iværksætte tilsyn med de prostituerede, som iøvrigt havde behov for støtte til at komme under ordnede forhold. For tilrettelæggelse af behandlingen var det af vigtighed, at man altid lod de pågældende prostituerede mentalundersøge.

Professor Kems undersøgelse førte i praksis til, at man ved Københavns byret i samarbejde med politiet lod de prostituerede, der rejstes sag imod, undersøge af en psykiater og anmodede Dansk Værneselskab (nu Dansk Forsorgsselskab) om at afgive erklæring efter straffelovens § 56, og at man på grundlag heraf tit skabte en mere individuel behandling end hidtil, idet man i et vist omfang gav betinget dom med tilsyn af værneselskabet i fra 2 til 5 år. Sæfremt kvinden stammede fra landet, fastsatte man ofte som yderligere vilkår, at hun i et nærmere bestemt tidsrum skulle tage ophold udenfor Storkøbenhavn.

Med udgangspunkt i professor Kems afhandling og ændringen i praksis satte Dansk Kriminalistforening på sit årsmøde i 1937 prostitutionen som politimæssigt og socialt problem under debat. Forhandlingerne førte til nedsættelse af et udvalg, som fik til opgave at fremkomme med forslag til reform afstitutionslovgivningen. Udvalget, der bestod af daværende rigspolitichef E. Thune Jacobsen som formand, professor Kemp, overlæge dr. med. J. A. V. Norvig, byretsdommer Jørgen Berthelsen og politiinspektør F. v. Magius, afgav betænkning med lovudkast i marts 1939. Udkastet findes optrykt som bilag I til nærværende betænkning, pag. 108 ff.

Udvalget fandt, at det havde vist sig, at straffetruslen og straffuldbyrðelsen var uden nævneværdig virkning på de prostituerede, og at det gældende system derfor ikke kunne

opretholdes. Hertil kom, at man af teoretiske grunde fandt straffelovens § 199 utilfredsstillende, idet man anså det for unaturligt at betragte de prostituerede kvinder som losgængere, da de i almindelighed ikke faldt nogen til byrde.

Man anså det imidlertid for nødvendigt, at samfundet havde et vist indseende med prostitutionen. Dels var der med prostitutionen forbundet megen kriminalitet og en væsentlig fare for udbredelse af venerisk smitte, dels var der en fare for, at de prostituerede uden effektiv støtte udefra ville gå socialt til grunde. For så vidt angik yngre kvinder, skomedes der at være nogen ud-sigt til, at de ved egnede sociale foranstaltninger kunne bringes ind på en ordnet livsforelse. Overfor ældre prostituerede var ud-sigterne hertil vel ringere, men da mange af disse ældre virkede som ruffersker for de yngre og ikke sjældent tilskyndede de yngre til at indlade sig på prostitutionen, fandtes det nødvendigt at have et vist indseende også med dem og om fornødent at anvende en art asylbehandling ved anbringelse af dem på arbejds- eller tvangsarbejdsanstalt.

Udvalgets lovforslag gik kort refereret ud på, at retten skulle sætte kvinder, der for betaling indlod sig på utugt med tilfældige forbindelser, under opsigst af en tilsynsværge eller pålægge dem at tage ophold i godkendt hjem eller anstalt, når der måtte antages at være fare for, at de ellers gik socialt til grunde ved losagtig livsforelse. Lignende foranstaltninger skulle retten iværksætte overfor kvinder, som på anstødelig måde opfordrede til utugt eller stillede usædelig levevis til skue. Straffelovens § 233 foresloges ophævet, og § 199 ændret, således at den ikke fandt anvendelse på prostituerede kvinder. Havde en kvinde, som opfyldte betingelserne for inddragelse under lovens foranstaltninger, gjort sig skyldig til straf, f. eks. for tyveri, kunne forsorgsforanstaltningerne efter rettens bestemmelse træde i stedet for forskyldt straf.

Man fandt indenfor kriminalistforeningens bestyrelse dette forslag for vidtgående. Et snævrere udvalg foreslog, jfr. bilag II, at man kun gav retten en mulighed for at anordne tilsyn eller anbringelse i et forsorgshjem, men ikke gjorde anordningen af disse foranstaltninger obligatorisk. Adgangen til at træffe sådan bestemmelse skulle

retten have, når en kvinde, der var under 21 år eller led af en væsentlig mental defekt, for betaling indlod sig på utugt med tilfældige personer, samt når en kvinde iøvrigt i forbindelse med, at hun for betaling indlod sig på utugt med tilfældige personer, gjorde sig skyldig i en strafbar handling. Forsorgsforanstaltningerne trådte i så fald i stedet for straf. Det snævrere udvalg lod det stå hen, om straffelovens § 199 skulle bibeholdes, ændres eller ophæves.

I en særudtalelse til de omhandlede forslag udtalte professor Krabbe, at en eventuel ny lov burde begrænses til at omfatte kvinder under 21 år og mentalt abnorme kvinder, og at § 199 uanset den fremkomne kritik, som han kunne tiltræde, fortsat burde anvendes på voksne, normale kvinder. At anvende de påtænkte foranstaltninger overfor disse kvinder anså han for formåls-løst, da de normalt var kommet ud over den for opdragelsespåvirkning tilgængelige alder. Det ville desuden formentlig frembyde overmåde store vanskeligheder at holde sådanne kvinder fast ved de anordnede forsorgsforanstaltninger, og for regimet i forsorgshjemmet ville det næppe være heldigt, at dette kom til at rumme kvinder af højst forskellige aldersklasser. Han mente ikke, at man kunne undvære kontrol med prostitutionen, for så vidt angik disse voksne kvinder, og fandt, at man derfor måtte opretholde § 199, sålænge der ikke kunne anvises mere egnede kontrolforanstaltninger.

De afgivne betænkninger med bilag blev af kriminalistforeningen fremsendt til justitsministeriet, der som nævnt i kapitel I indhentede erklæringer herom fra anklage-myndigheden.

Rigsadvokaten gav udtryk for, at en reform af de gældende bestemmelser efter hans opfattelse på ingen måde var påtrængende nødvendig. Han erkendte, at de nuværende tilstande i flere henseender var irrationelle og uheldige, men han fandt det af generalpræventive grunde yderst uheldigt helt at udelukke anvendelsen af straf og advarsler, og han fremhævede de tilsyneladende gode virkninger af pålæg og betingede domme. Såfremt en reform dog anses for ønskelig, kunne han på det foreliggende grundlag i det væsentlige tiltræde professor Krabbes forslag.

I nærværende udvalg har Dansk For-

sorgsselskabs repræsentant fremhævet, at den gældende praksis er behæftet med væsentlige mangler. De prostituerede, som ved en betinget dom sættes under tilsyn af Dansk Forsorgsselskab, er som hovedregel ganske unge; de har intet arbejde og intet logi; de har ingen uddannelse og har ikke evner eller initiativ til at arbejde selvstændigt med på at komme under ordnede forhold; de har ofte gennem en ikke helt kort periode vænnet sig til lediggang og restaurationsliv. Det arbejde, man kan tilbyde, er i regelen trivielt og således aflønnet, at det kun i ringe omfang giver dem mulighed for selv at betale for deltagelse i forlystelseslivet.

Det er vanskeligt at give disse unge kvinder mulighed for en fritidsbeskæftigelse, der ikke stiller for store krav til dem efter deres forudsætninger. Efter det gældende system har tilsynet ingen anden pression bag sine pålæg end truslen om straffens fuldbyrdelse. Det drejer sig i reglen om en ganske kortvarig frihedsstraf, og enkelte af de domfældte udsætter sig for straffuldbyrdelsen frem for at undergive sig de bånd, som opfyldelsen af tilsynets pålæg med hensyn til arbejde, bolig og omgangskreds ville lægge på dem. Mange er på grund af deres ringe forudsætninger og deres vanemæssige lediggang ikke modne for retledning gennem tilsyn. De burde først i nogle måneder anbringes — om fornødent tvangsmæssigt — på et hjem eller en hospitalsafdeling, hvor de kunne gennemgå behandling for konsygdom, hvor der var adgang til psykiatrisk bistand, hvor psykiateren, en socialrådgiver, en beskæftigelsesterapeut og sygeplejepersonalet på grundlag af observationer af og samtaler med den pågældende kunne tilrettelægge den fremtidige behandling, og hvor der kunne skabes kontakt og fortrolighed mellem den tilsynsførende og den domfældte. Arbejdet mislykkes nu i mange tilfælde, fordi den domfældte unddrager sig tilsynet, inden der har været mulighed for at skabe nøjere kontakt, og fordi der ikke er fornøden adgang til en pædagogisk-psykologisk bistand i tilrettelæggelsen af tilsynsarbejdet, jfr. herved de foran i kapitel IV og V, pag. 25 og 38 ff. og nedenfor i bilag VI, p. 124, refererede eksempler på forløb af tilsyn med prostituerede. Forsorgsselskabet savner endvidere i sit arbejde ungdoms-

pensioner for det kvindelige klientel ledet af personer, der kan vejlede og have opsyn med de unge kvinder, og organiseret således, at der kan ydes tilskud til opholdet. I øjeblikket anbringer man i regelen de unge kvinder, som ikke har bolig, når Forsorgsselskabet overtager tilsynet, på det af foreningen „Unge Kvinders Vel“ oprettede optagelseshjem. Så snart de får arbejde, kan de imidlertid ikke længere bo på hjemmet, og de nuværende boligforhold medfører ofte, at de flytter hen til mindre heldige bekendte og falder tilbage i det gamle miljø.

Under et besøg i statsfængslet ved Horserød har udvalget fået det indtryk, at de muligheder, afsoningen åbner for at påvirke de domfældte til at ændre livsforelse og give dem praktiske forudsætninger herfor, ikke er store. Dette hænger for en del sammen med, at afsoningstiden gennemgående er kort — sjældent mere end 3-4 måneder — og derfor ikke tillader en rationel oplæring og arbejdstilvænnning. Der er ikke personale til at tage sig af afsonerne i fritiden, hvorfor de er overladt til at beskæftige sig selv med fare for, at uheldige elementer kommer til at dominere. På grund af straffetidens kortvarighed bliver der ikke tale om løsladelse på prøve, og de har derfor ikke den i prøveløsladelsen liggende særlige tilskyndelse til at modtage anvist arbejde eller til fortsat at holde sig beskæftiget. Mange opsøges straks af venner fra det gamle miljø eller søger selv dertil, fordi de ved, at de kan blive accepteret der. Det må erindres, at der også blandt disse afsonere er mange med psykiske afvigelser, og det overvejende antal er ganske unge.

Udvalgets forslag.

Skal det kunne lykkes at få prostituerede ind i en ordnet livsforelse med regelmæssig beskæftigelse, må man for det første tilstræbe at gribe ind, for den losagtige levevis og lediggangen er blevet en vane, og for livet i prostitutionsmiljøet og hang til spiritus eller narkotika har medført afstumpethed og forrælse, og dernæst må man søge at afpasse indgrebet efter den enkeltes særlige situation, idet man lægger vægt på at finde årsagen til, at hun er blevet prostitueret, og tilstræber enten at fjerne årsagen eller i hvert fald prøve at hindre, at den fortsat bevirker afspring.

Foranstaltninger overfor prostituerede under 21 år.

Ved overvejelsen af, hvilke foranstaltninger der bør tilvejebringes hjemmel til at iværksætte overfor de unge kvinder, som man ifølge kapitel VI (p. 49 f.) vil yde bistand, er det naturlige udgangspunkt dels den behandling, der under børneforsorgen gives piger under 18 år, der fører et usædeligt liv, dels den behandling, som der foran i kapitel IV er gjort rede for, og hvis mest positive træk er bistandstilbudet på pålægsstadiet og de fastsatte vilkår særlig vedrørende opholdssted og tilsynsarbejdet i forbindelse med de betingede domme. De foranstaltninger, der kan blive tale om at foreslå bragt til anvendelse, er i virkeligheden efter deres art de samme, som allerede anvendes. Man kunne da spørge, om en naturlig løsning af problemet ikke ville være blot at lade de unge kvinder under 21 år indgå under børneforsorgen, således at de skulle kunne inddrages indtil det 21. år, og forsorgen forlænges f. eks. indtil det 25. år. En tilsvarende ordning findes i Sverige.

Det må vel antages, at børneforsorgen ikke med sin nuværende organisation ville kunne løse også denne opgave, hverken for så vidt angår tilsynstilfældene eller de tilfælde, i hvilke en anbringelse på hjem eller skole måtte være nødvendig. Allerede en del af de yngre piger, der nu hører under børneforsorgen, må opgives som uopdragelige. Ganske vist påtænkes nu en udbygning af børneforsorgen, jfr. den i 1953 afgivne betænkning vedrørende forsorgsforanstaltninger overfor børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, hvorefter der særlig påtænkes indrettet et hjem egnet for psykopatisk prægede piger; men det tør næppe antages, at dette vil kunne rumme også piger af ældre aldersklasser. Udvalget ville for sit vedkommende også anse det for uheldigt, selv om pladsforholdene tillod det, at blande efter det 18. år inddragne prostituerede med de i hvert fald overvejende under 18-årige, tildels meget yngre piger, — som vil udgøre dette hjemsklientel. Dertil kommer, at udvalget i det hele må mene, at forsorgen for de unge prostituerede kvinder bør ordnes som en selvstændig forsorgsgren, idet den er af en så særlig karakter, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at over-

lade den til børneværnsudvalgene, hverken for så vidt angår tilsynstilfældene eller de tilfælde, i hvilke en anbringelse på hjem eller skole måtte være nødvendig. Den myndighed, der skal udøve forsorgen for de unge kvinder, bør have en ganske særlig sagkundskab og erfaring, som de enkelte børneværnsudvalg ikke vil have mulighed for at erhverve.

Den anden mulighed er en videre udbygning af det tilsynsarbejde, som nu praktiseres af Dansk Forsorgsselskab. Det er imidlertid som nævnt udvalgets opfattelse, at der overfor de unge under 21 år ikke længere bør anvendes palæg og straf, men at den bistandsydelse, herunder tilsyn og eventuel anbringelse, som er påkrævet, skal have en forsorgskaraktter.

Disse unge kvinder befinder sig i en kritisk periode. De, som er psykisk afvigende, ser sig distanceret på arbejdspladserne af jævnaldrende eller yngre kammerater og kan i deres personlige forhold ikke svare til de større krav om selvstændighed, der stilles til dem. Også mange, som ikke er psykisk afvigende, kommer i denne alder ud for personlige vanskeligheder gennem et mislykket ægteskab, fødsel af et barn uden for ægteskab eller konflikter på arbejdspladserne, der gør dem rastløse og ustabile. De unge kvinder, overfor hvem der efter udvalgets forslag vil være grundlag for at iværksætte foranstaltninger, vil alle være prægede af manglende modenhed og af tilpasningsvanskeligheder. De vil derfor trænge til en pædagogisk-psykologisk behandling, eventuelt tillige til en psykiatrisk. I de fleste tilfælde vil behandlingen kunne gives ambulat. Det vil imidlertid sjældent ligge umiddelbart klart, hvilke foranstaltninger der bør bringes i anvendelse. Tilrettelæggelsen vil altid kræve en indgående undersøgelse, herunder i de fleste tilfælde en mentalundersøgelse og oplysning om den pågældendes sociale udvikling og milieumæssige forudsætninger samt om den umiddelbare baggrund for prostitutionen.

En sådan undersøgelse må nødvendigvis tage nogen tid, og det vil oftest være påkrævet at iværksætte øjeblikkelige foranstaltninger, særlig med henblik på at fjerne den unge kvinde fra hendes hidtidige miljø. Kan hun modtages af forældrene, og findes de egnede til at tage sig af hende, bør der

straks kunne meddeles hende pålæg om at tage ophold i hjemmet. Er dette ikke tilfældet, og er det heller ikke muligt at få hende anbragt i egnet privathjem, må man på anden måde tage skridt til at forhindre fortsættelsen af den hidtidige livsførelse. I nødsfald må hun kunne undergives varetagtsfængsling; dette middel bør dog kun bringes i anvendelse, når hun ikke kan anbringes på anden måde, f. eks. på grund af ustyrlighed, og sådan anbringelse bør ikke opretholdes længere end strengt nødvendigt. Mange af de unge losagtede kvinder må — som hidtil — straks indlægges på hospital til observation og eventuel behandling for konssygdom. Denne indlæggelse kan efter den gældende lovgivning ske tvangsmæssigt, og man har derfor mulighed for samtidig at gennemføre den påkrævede isolering og for at opnå en vis frist til at gennemføre personundersøgelsen og træffe afgørelse om de mest egnede foranstaltninger. Der er imidlertid efter udvalgets opfattelse trang til at udbygge denne mulighed, således at indlæggelse kan ske på en hospitalsafdeling eller et særligt behandlingshjem, hvor de foruden af en venerolog kan blive undersøgt af en psykiater, og hvor de har pligt til at opholde sig, indtil de fornødne oplysninger om deres personlige forhold er tilvejebragt. Under opholdet på afdelingen eller hjemmet kan de falde til ro under isolering fra deres hidtidige milieu, og de foranstaltninger, som findes fornødne kan forberedes. Forsorgsassistenten kan endvidere i denne periode opnå den personlige kontakt med den pågældende, der — som Dansk Forsorgsselskabs medarbejdere har erfaret — er af afgørende betydning for forsorgsarbejdets heldige udfald. Opholdet på behandlingshjemmet eller hospitalsafdelingen, der ikke bør udstrækkes over længere tid end 1—2 måneder, ville endvidere give mulighed for en så grundig sortering, at man undgår at anvende mere indgribende foranstaltninger end i det enkelte tilfælde absolut påkrævet.

Afgørelsen om foranstaltningernes art må, for at de kan blive formålstjenlige, og for at det kan sikres, at afgørelsen træffes på det rette grundlag, henlægges til en særlig instans. Om dennes sammensætning og virkemåde henvises til p. 67 f.

Da næppe nogen af disse unge kvinder er i stand til at klare sig uden personlig støtte

og rådgivning, og da denne bistand kun i meget få tilfælde vil kunne ydes af hjemmet, vil det i de fleste tilfælde være nødvendigt at beskikke en forsorgsmedarbejder til at varetage denne opgave. Den vil navnlig i tilsynsperiodens første tid blive meget omfattende og tidkrævende og stille store fordringer til forsorgsmedarbejderens pædagogiske evner og psykologiske forståelse. Det vil derfor være nødvendigt, at der ansættes særlige forsorgsmedarbejdere hertil med erfaring i socialt arbejde og med nogen pædagogisk og psykologisk uddannelse. På grund af den særlige erfaring, som udelukkende beskæftigelse med dette klientel, der trods store individuelle forskelle dog også viser visse fællestræk og har fælles for dem særlige problemer og reaktionsmåder, vil give, vil det være at foretrække, at der ansættes medarbejdere med netop dette virkefelt frem for at benytte medarbejdere, der arbejder med et bredere, mere nuanceret og tildels lettere klientel, således som Dansk Forsorgsselskabs medarbejdere gør det.

Den, der får beskikket en forsorgsmedarbejder, må være forpligtet til at rette sig efter dennes anvisninger, men pålæg, der medfører en mere følelig indgriben i den inddragnes tilværelse, bør kun kunne meddeles af en overordnet myndighed, jfr. nedenfor side 67 f.

Det vil ofte være nødvendigt at træffe forholdsregler til at sikre, at en kvinde, der inddrages under forsorgen, opgiver forbindelsen med prostitutionsmilieuet. Der kan være brug for at give pålæg om at tage ophold udenfor storbyen eller at tage ophold i eller udenfor en bestemt del af den eller om at tilbringe fritiden på en bestemt måde eller i hvert fald afholde sig fra omgang med bestemte personer. Man bør naturligvis ikke nøjes med at give forbud; man bør tilbyde hjælp til en fornuftig fritidsanvendelse. Det ville ofte være nyttigt, om man i hvert fald en tid kunne få anbragt sådanne unge kvinder i særlige ungdomsspensioner med en kvalificeret ledelse. Det kan endvidere undertiden være påkrævet at pålægge den unge prostituerede at gennemgå en afvænningskur for spiritus eller narkotika eller at afholde sig fra at nyde (misbruge) spiritus eller narkotika. Det kan også være nødvendigt at kunne foreskrive en psykiatrisk eller anden legelig behandling.

Hyppigst vil der være brug for at give pålæg om at tage lovlig beskæftigelse og at skaffe et efter de pågældendes forudsætninger afpasset arbejde. Man bør på forhånd søge forbindelse med egnede arbejdspladser, hvor der er mulighed for at opnå støtte og overbærenhed med hensyn til manglende stabilitet i den første periode. Hvis en kvinde har lyst til og forudsætninger for at gennemgå en bestemt uddannelse, bør der søges tilvejebragt mulighed herfor. Undertiden vil det være hensigtsmæssigt at foreskrive, at forsorgsmedarbejderen overtager administrationen af arbejdsindtagt, eller at give nærmere pålæg om dens anvendelse.

Man må forudse, at nogle af de unge prostituerede ikke vil være i stand til at tilpasse sig dagliglivets krav under disse friere former, men efter omstændighederne med held vil kunne undergives en varigere behandling ved anbringelse på en særlig skole, for at de kan søges stabiliseret gennem arbejds træning, regelmæssig livsførelse og en mere intens pædagogisk-psykologisk påvirkning. Undertiden vil det straks gennem opholdet på behandlingshjemmet eller hospitalet blive klart, at en sådan anbringelse er påkrævet, undertiden vil det først senere vise sig, at disse mere indgribende forholdsregler er fornødne. De unge prostituerede, der må anbringes på skolen, må forventes at blive de psykisk mest afvigende, særlig psykopater og sinker i højere grad og de socialt mest forkomne. Sådanne unge kvinder har dels behov for psykiatrisk behandling dels for en personlig omsorg, der vil stille ret betydelige krav til skolens personale.

Der har til behandling af spørgsmålet om skolens indretning, personalets sammensætning og størrelse og skolearbejdets tilrettelæggelse være nedsat et særligt sagkyndigt underudvalg, hvis betænkning findes optrykt som bilag VII, p. 127 ff.

Det fremgår af denne, at man lægger afgørende vægt på, at eleverne på skolen ikke isoleres mere end højst nødvendigt; man tænker sig således skolen anbragt i nærheden af København, hvorfra de fleste af eleverne må formodes at komme, og hvor de må antages at ville slå sig ned efter udskrivningen, og man foreslår, at eleverne i hvert fald under en del af skoleopholdet beskæf-

tiges udenfor skolen under vilkår, der svarer til dem, de efter udskrivningen bliver stillet overfor.

Skoleopholdet kan efter formålet deles i to perioder. I den første tid efter anbringelsen vil hovedformålet være at få eleverne til at falde til ro og vænne dem til en ordnet tilværelse. I denne periode, der er præget mere af behandling og personlig omsorg end af oplæring og uddannelse, tænkes eleverne beskæftiget med husligt arbejde, havebrug og omsorg for dyr, men med rigelig tid til fritidssysler. Når skolens medarbejdere har opnået kontakt med eleverne og fået indtryk af deres evner og anlag for erhvervsmæssig uddannelse, og når en vis stabilisering er indtrådt, begynder den anden periode, hvor hovedformålet er erhvervsmæssig uddannelse. Denne tænkes som nævnt i videst muligt omfang gennemført ved beskæftigelse på almindelige arbejdspladser i hovedstadsområdet, først med kort senere med fuld arbejdstid.

Skolen foreslås indrettet med to afdelinger, een for hver af de omhandlede perioder, således at eleverne begynder i den ene afdeling og flytter over til den anden, efterhånden som de falder til ro og kan påbegynde en uddannelse.

Man lægger vægt på, at forholdene bliver hjemlige og frie. Skolen tænkes indrettet med ikke over 25 pladser, 10-12 i hver afdeling, med eneværelse til alle elever og med adgang til at indrette værelserne efter personlig smag. Hertil kommer, at der bør indrettes et par gæsteværelser, således at man er i stand til at hjælpe tidligere elever, der er i forbigående vanskeligheder, og således at tidligere elever kan komme på besøg i ferier og på fridage, særlig sådanne elever, som savner eget hjem. Skolens faste personale bør bo på skolen under forhold, der giver let mulighed for personlig kontakt med eleverne udenfor skoletiden.

Man anser det ikke for muligt at gennemføre en samlet undervisning i almindelige skolefag, bortset fra en vis elementær undervisning i dansk og regning. Der bør imidlertid være adgang til videregående undervisning på frivilligt grundlag ved lærerkræfter udefra eller ved deltagelse i kursus udenfor skolen.

Skolen tænkes ledet af et forstanderpar, således at manden har den pædagogiske

ledelse af skolen, medens hustruen varetager en husmoders pligter overfor eleverne. Da det imidlertid er af afgørende betydning for værdien af skolens arbejde, at skolens leder har særlige, personlige kvalifikationer, kan det tænkes, at man vil foretrække en kvinde for et forstanderpar. Man bør imidlertid ikke på forhånd ved indretningen af for sparsomme lokaler til bolig for lederen begrænse adgangen til frit at kunne vælge den bedst kvalificerede. Når udvalget mener, at et forstanderpar bør foretrækkes, skyldes det, at man har lagt stor vægt på værdien af hustruens husmoderlige omsorg for eleverne, og at man har antaget, at det ikke kan udelukkes, at en mand i visse situationer bedre end en kvinde vil kunne varetage disciplinære opgaver.

Skolens leder bør have en pædagogisk uddannelse suppleret med praktisk og teoretisk kendskab til socialt arbejde. Som stedfortræder for lederen bør ansættes en førstelærerinde med lignende kvalifikationer. Endvidere foreslås der -- foruden to praktiske medarbejdere -- knyttet en socialrådgiver og en skolekøkkenlærerinde til skolen.

Udgifterne til skolens etablering er ud fra den forudsætning, at der skal opføres en nybygning til formålet, opgjort til 60 000 kr. til erhvervelse af en passende grund, 40 000 kr. til anlæg af have, opsætning af hegn m. v., 450 000 kr. til byggeudgifter samt 62 500 kr. til montering. De samlede udgifter vil altså incl. erhvervelse af grund andrage ca. 612 500 kr., hvilket svarer til ca. 24 500 kr. pr. elevplads.

Imidlertid er det for udvalget oplyst, at de ændrede belægningsforhold på opdragelseshjem for store piger, hvorfor der er regnet side 16 ff. i den af udvalget til undersøgelse af sparemulighederne indenfor børneforsorgen i marts 1955 afgivne betænkning, muliggør, at et af de bestående opdragelseshjem for store piger eventuelt vil kunne stilles til rådighed som uddannelses- og oplæringsskole. Udvalget har i så henseende haft sin opmærksomhed henvendt på ungdomshjemmet „Skovly“, der er beliggende i Søllerød kommune, og som er normeret til at modtage 35 piger i alderen 14--17 til 18--20 år. Hjemmet er oprettet i 1908 af Magdalenehjemmets bestyrelse og drives i tilknytning til Skovtoftehjemmene, der sær-

lig tager sig af vanskeligt stillede unge kvinder i alderen 15--25 år.

Skovtoftehjemmene er oprindelig oprettet med henblik på modtagelse af usædelige, unge kvinder i alderen op til 25 år, men er i de senere år gået over til -- i hvert fald på „Skovly“ -- kun at modtage unge piger under børneforsorg.

Selv om „Skovly“ er opført i 1908, er det dog forholdsvis moderne indrettet og har eneværelser til alle elever. Hjemmet, der er frit beliggende, er delt i 2 afdelinger og har et areal på ca. 4,8 ha.

Udvalget har haft lejlighed til at besigtige ejendommen og mener, at den vil være velegnet som grundlag for en oplærings- og uddannelsesskole. I øjeblikket stilles ejendommen til rådighed for børneforsorgen mod, at staten betaler ejendomsudgifterne, herunder udgifter til forrentning og afdrag på de i ejendommen indestående lån, der ialt andrager ca. 160 000 kr. Udvalget går ud fra, at ejendommen vil kunne stilles til rådighed til benyttelse som oplærings- og uddannelsesskole for unge kvinder som den i nærværende betænkning omhandlede på lignende vilkår i betragtning af, at dette formål ligger meget nær op ad Skovtoftehjemmenes oprindelige formål. Sker dette, vil det være muligt at undgå de meget betydelige etableringsudgifter ved oprettelse af en ny institution. Selv om der selvsagt må foretages en del ombygningsarbejder, før „Skovly“ kan blive egnet til uddannelses- og oplæringsskole, vil de dermed forbundne udgifter dog blive meget begrænsede i forhold til de med oprettelse af en ny institution forbundne udgifter.

Man skal derfor meget henstille, at det nærmere overvejes, om en løsning efter disse retningslinier vil kunne gennemføres.

For alle i medfør af lovudkastet iværksatte foranstaltninger gælder det, at de bør bringes til ophør, når der er foje til at tro, at den pågældende kan klare sig på egen hånd. Mere indgribende foranstaltninger bør afløses af mere lempelige, såsnart forholdene tillader det. Der må være adgang for den, der er inddraget under forsorg og hendes pårørende til at kræve spørgsmålet om ophævelse eller ændring af foranstaltningerne prøvet, men det må også være den beskikkede forsorgsmedarbejders eller skoleleders pligt på eget initiativ at rejse spørgs-

malet, når forholdene tilsliger det; det vil også være ønskeligt, at den centrale myndighed selv følger de enkelte så nøje, at den kan drage omsorg for, at foranstaltningerne ikke er strengere eller udstrækkes længere end fornuddent.

Det er en erfaring indenfor børneforsorgen, hvis foranstaltninger som nævnt kan udstrækkes indtil 21-års alderen, at mange i denne alder ikke har modenhed til at klare sig på egen hånd, og man har følt det som en mangel, at der ikke var mulighed for fortsat at kunne tage sig af dem. Foranstaltningerne bør derfor kunne udstrækkes en passende tid ud over det fyldte 21. år, og det må også være muligt at bestemme, at en ung kvinde, som er inddraget under forsorg inden denne alder, senere skal anbringes på skolen, hvis hun har behov for en særlig behandling. Udvalget finder, at der bør være adgang til at udstrække foranstaltningerne, indtil den inddragne fylder 25 år; det bemærkes i denne forbindelse, at det efter den svenske børneværnslovs §§ 22 og 46 er muligt at iværksætte børneværnsforanstaltninger overfor unge mennesker indtil 21-års alderen og at udstrække dem indtil 23-års alderen, i særlige tilfælde indtil 24-års alderen, samt at en svensk kommission, som i 1949 har afgivet betænkning om ændring i den svenske prostitutionslovgivning, har foreslået børneværnsloven ændret således, at der bliver adgang til også at iværksætte sådanne foranstaltninger overfor unge prostituerede mellem 21 og 23 år og til at udstrække foranstaltningerne indtil det fyldte 25. år. (Efter den gældende svenske lov, som på det punkt ikke foreslås ændret, skal udskrivning af forsorgen ske efter 2 års forløb fra foranstaltningernes iværksættelse, dog med adgang til i særlige tilfælde at forlænge forsorgen yderligere 1 år. I ændringsforslaget hedder det udtrykkeligt, at denne regel aldrig kan føre til at udstrække forsorgen ud over det 25. år).

Foranstaltningernes varighed bør ikke fastsættes på forhånd. Det vil oftest være vanskeligt forud at danne sig et nogenlunde sikkert skøn over varigheden af behovet for støtteforanstaltninger, og en bestemt tidsgrænse vil efter udvalgets opfattelse ofte vanskeliggøre forsorgsarbejdet navnlig i den senere del af perioden.

Forsaviddt angår den mest indgribende af

foranstaltningerne, anbringelse på skolen, har man ment, at der bør gælde visse almindelige grænser for anbringelsens varighed. *Flertallet* (formanden, Christensen, Horsten, Kemp, Møller, Nørvig, Skalts og Vestergaard) foreslår, at anbringelsen normalt ikke skal kunne udstrækkes ud over eet år, men at den dog, når særlige grunde taler derfor, skal kunne opretholdes i indtil tre år. *Mindretallet* (Jersild, Ludvigsen og Trolle) foreslår, at anbringelsen på skolen aldrig skal kunne udstrækkes ud over eet år.

Flertallet lægger herved vægt på, at der i visse tilfælde kan være behov for et længere ophold på skolen, om det skal have nogen gunstig virkning, ikke mindst, hvor der er tale om mindre veludrustede piger (sinker) eller iøvrigt om „senmodning“. Desuden taler erfaringerne f. eks. fra ungdomsfængslet efter flertallets mening afgjort for, at muligheden for en længere udstrækning af opholdet kan virke gunstigt ind på de pågældende, således at de indretter sig på en sådan måde, at deres udbytte også af kortere ophold som følge deraf bliver større.

Mindretallet finder, at allerede en tvangsmæssig anbringelse på skole i eet år er en særdeles følelig frihedsberøvelse og en væsentlig stærkere reaktion end den, som kan bringes til anvendelse overfor langt mere alvorlige forhold, som er kriminaliseret i straffeloven. Det er endvidere mindretallets opfattelse, at der ikke vil kunne påregnes resultater af betydning af et skoleophold, hvis de ikke opnås i løbet af eet år. Dertil kommer, at mindretallet finder det betænkeligt, at betingelsen for fastholdelse på skole udover eet år ikke har kunnet angives mere præcist end ved udtrykket „hvor særlige grunde foreligger“; afgørelsen af, om „særlige grunde“ foreligger, vil kunne blive og vil i hvert fald let blive opfattet som ganske vilkårlig og må jo efter sagens natur ofte komme til at afhænge af den indstilling, skolens leder afgiver om den pågældende kvinde.

Der er indenfor udvalget enighed om, at udskrivning bør ske på prøve med adgang til genanbringelse, hvis den pågældendes forhold gør det nødvendigt. I prøvetiden må kontakten med skolen opretholdes, således at de forsorgsmedarbejdere, som gennem skoleopholdet har fået nøje kendskab

til elevens psyke og forudsætninger, kan støtte hende under vanskelige perioder. Det vil formentlig ofte være hensigtsmæssigt, at en af skolens medarbejdere beskikkes til at vejlede og føre tilsyn med den prøveudskrevne. Genanbringelse bør efter flertallets forslag aldrig ske for længere tid end eet år. Efter mindretallets forslag bør genanbringelse ikke kunne ske for længere tid, end der tilbagestod af eet år, dog med mulighed for udstrækning i indtil et halvt år, jfr. nærmere i bemærkningerne til lovudkastets § 16, p. 104.

Man bør være tilbageholdende med at bestemme genanbringelse på skolen af prøveudskrevne kvinder, hvis det kan befrygtes, at de i kraft af deres alder og erfaring vil have en uheldig indflydelse på de andre elever. Skolen bør efter udvalgets opfattelse netop forbeholdes de helt unge kvinder for at undgå, at ældre og erfarne prostituerede kommer til at dominere og give anledning til uro.

Foranstaltninger overfor prostituerede kvinder over 21 år.

Som anført p. 52, mener udvalget, at man for kvinder over 21 år må opretholde straffelovens § 199, for så vidt den angiver de betingelser, under hvilke der kan gribes ind over for dem. Dette betyder imidlertid ikke, at udvalget anser de midler, bestemmelsen anviser, for tilfredsstillende.

Der er trang til i videre omfang at åbne adgang til egnede støtteforanstaltninger for voksne løsgangende kvinder på grundlag af frivillighed. Blandt de prostituerede kvinder, som politiet i kraft af bestemmelsen i straffelovens § 199 kommer i forbindelse med, findes som tidligere anført et meget stort antal med psykiske afvigelser. Udbygningen af de børnepsykologiske og børnepsykiatriske behandlingsmuligheder vil formentlig medføre, at man fremtidig i flere tilfælde vil kunne forebygge, at piger med psykiske afvigelser glider over i en livsførelse som prostituerede. Den af udvalget foreslåede adgang til indgriben uden forudgående pålæg overfor unge løsgangende kvinder må ligeledes antages at virke i retning af, at prostituerede ofte tidligt kommer under egnet forsorg eller behandling. Allige-

vel må man dog fortsat regne med, at der i det klientel, politiet kommer til at beskæftige sig med i kraft af § 199, vil være mange, der på grund af psykiske afvigelser er hæmmet i deres daglige tilværelse, i erhvervslivet, i deres familieliv og i fritiden. Disse kvinder har behov for støtteforanstaltninger af videregående karakter end pålæg om at søge lovligt erhverv og arbejdsanvisning, hvis de skal komme under ordnede forhold. Hertil er der — bortset fra visse tilfælde af psykiske afvigelser — ikke hjemmel i den gældende lovgivning.

Udvalget finder derfor, at man i tilslutning til et pålæg efter § 199 bør tilbyde de voksne prostituerede kvinder en mere omfattende bistand end hidtil. I forbindelse med pålæggets meddelelse bør en særlig udannet forsorgsmedarbejder gennem samtale med den prostituerede søge at komme til klarhed over baggrunden for, at hun er kommet ud i en løsgangende livsførelse, og prøve at få indsigt i de omstændigheder, der for den prostituerede står som en afgørende hindring for at optage en ordnet tilværelse. Forsorgsmedarbejderen må have forudsætninger for at yde den prostituerede vejledning i personlige anliggender og må foruden at anviser arbejde indenfor en kreds af særlig udvalgte arbejdssteder påtage sig at ordne praktiske forhold som f. eks. forholdet til fagforening, sygekasse o. s. v.; eventuelt må hun prøve at få den prostituerede anbragt i et privat hjem, som har særlige forudsætninger for at tage sig af hende. Der må være adgang til at yde økonomisk støtte til at afhjælpe øjeblikkelig mangel, således til anskaffelse af nødvendigt arbejdstøj, indløsning af pantsatte nødvendighedsgenstande, betaling af logi indtil første arbejdsløn, billet til hjemrejse til provinsen m. v., og eventuelt at sætte hende i stand til at gennemgå en kur, f. eks. til afvænnelse fra spiritus. I hvert fald for de yngres vedkommende bør det også tilstræbes, at de sættes i forbindelse med foreninger eller institutioner, hvor de kan tilbringe fritiden. Der er her tale om et rent hjælpearbejde, som bygger på kvindens egen medvirken, og der kan ikke mod hendes vilje gennemføres en mere indgribende omlægning af hendes tilværelse. Det må dog erindres, at risikoen for straf eller andre tvangsmæssige foranstaltninger i tilfælde af

overtrædelse af pålægget faktisk vil virke som en pressio.

Rejses der tiltale mod en prostitueret kvinde for overtrædelse af pålæg efter straffelovens § 199 eller for andre strafbare handlinger, som står i forbindelse med hendes losagtige levevis, bør der være adgang til at undlade idømmelse af straf og iværksætte forsorgsmæssige foranstaltninger, når disse skønnes at være mere virksomme til opnåelse af resocialisering.

Udvalget stiller ikke forslag om oprettelse af et særligt hjem eller en skole, hvor voksne prostituerede kan anbringes. De vil sjældent være modtagelige for sådanne opdragende foranstaltninger, og det vil på grund af deres ofte fremskredne afsporing være vanskeligt at skabe den fornødne ro omkring behandlingen på en sådan institution. De forsorgsforanstaltninger, der bliver tale om, er da tilsyn af særligt uddannede forsorgsmedarbejdere i forbindelse med pålæg om opholdssted, arbejde og fritidsbeskæftigelse samt eventuelt om anvendelse af arbejdsindtægt, om afvænningskur eller om psykiatrisk behandling.

Gennemførelsen af dette forsorgsarbejde må bygge på den pågældende kvindes egen medvirken. Dette begrænser principielt kredsen af de voksne prostituerede, overfor hvem forsorgsforanstaltningerne bør iværksættes, til dem, der må antages at have forudsætninger for at rette sig op ved ambulant behandling og vejledning, men uden mere indgribende tvangsmæssige foranstaltninger. Det vil navnlig være tilfældet, for så vidt angår yngre prostituerede, som har været kort tid i erhvervet, og kvinder, der er blevet prostituerede under indflydelse af særlige konfliktsituationer. Det må erindres, at de åndssvage bliver foranlediget inddraget under særforsorg. Sindssyge prostituerede vil efter omstændighederne kunne indlægges på sindssygehospital til behandling.

Det vil imidlertid kun i ret få tilfælde være muligt på forhånd med sikkerhed at udelukke, at den prostituerede har forudsætninger for at rette sig ved den foreslåede ambulante behandling, og denne vil vel derfor blive forsøgt i det overvejende antal tilfælde, hvis kriminaliteten ikke er af en sådan grovhed eller beskaffenhed, at retten finder, at straf bør komme til anvendelse.

Man må følgelig regne med et ikke helt ubetydeligt recidiv.

Særlig behandlingen af de udprægede psykopater og af sinker på grænsen til åndssvagestadiet må forventes at ville give anledning til vanskeligheder. Antallet af udprægede psykopater og sinker i svær grad blandt de prostituerede er ikke så stort, at det vil være muligt at etablere en anstaltsmæssig særbehandling indenfor institutionsforsorgens rammer, og man må derfor, så længe en almindelig løsning af de særlige behandlingsmæssige problemer for tilpassningsvanskelige af disse to grupper ikke er gennemført, søge at klare sig med den ambulante behandling, som i hvert fald må foretrækkes for straf.

Det fremgår af det anførte, at straf for overtrædelse af pålæg i medfør af straffelovens § 199 kun må forventes at komme til anvendelse i meget få tilfælde, idet retten bør træffe bestemmelse om, at forsorgsforanstaltninger bringes til anvendelse i alle tilfælde, hvor der er udsigt til social genrejsning ved forsorgsnævnets foranstaltninger. Det vil praktisk talt altid være tilfældet ved første gangs overtrædelse af pålæg; men selv om en kvinde, der er inddraget under forsorg, påny overtræder pålæg (eller gør sig skyldig i anden strafbar handling), skal der efter udvalgets opfattelse være mulighed for at undlade tiltalerejsning eller strafidømmelse, således at det har sit forblivende ved Forsorgsnævnets foranstaltninger. Herved bliver antallet af tilfælde, i hvilke straf for overtrædelse af pålæg kommer til anvendelse ganske ringe og betydelig mindre end efter den nuværende retstilstand. Når udvalget desuagtet er veget tilbage for den mulighed at foreslå § 199 helt afkriminaliseret, således at inddragelse under forsorg blev den eneste mulige følge af voksne prostituerede kvinders overtrædelse af pålæg, er grundene hertil følgende:

Det kan ikke ganske udelukkes, at muligheden for straf overfor nogle kvinder kan have en præventiv virkning i højere grad end den blotte mulighed for at blive inddraget under forsorg i den foreslåede form.

Af større betydning er det, at muligheden for straf overfor nogle af de kvinder, som man har en vis udsigt til at kunne resociali-

sere gennem forsorgsforanstaltninger, vil virke som en pression til at følge de givne anvisninger og derved forøge chancen for et gunstigt resultat. I nogle tilfælde vil forsorgsforanstaltninger formentlig overhovedet ikke kunne gennemføres med held, hvis en sådan pression ikke er til stede.

Endelig finder man, at det er af betydning, at samfundet ikke berøver sig ethvert middel til indgriben overfor sådanne prostituerede, som det må anses for nytteløst at søge hjulpet op gennem forsorgsforanstaltninger. Muligheden for straf for overtrædelse af politivedtægt og straffelovens § 233 vil bl. a. af bevisgrunde næppe være tilstrækkelig til at forhindre den prostitution, overfor hvilken der, såfremt muligheden for straf for overtrædelse af politiets pålæg falder bort, kun kunne skrides ind i medfør af disse bestemmelser, i at udarte og antage former, som ikke kan tolereres. Pålæg efter § 199 har overfor disse kvinder den funktion, at den tvinger dem til at opretholde en vis beskæftigelse, hvilket kan medvirke til, at de ikke synker helt til bunds. Og da forsorgsforanstaltninger overfor disse kvinder antages at være nytteløse, har man intet andet middel overfor dem til at få pålægget efterkommet end straf. Ganske vist er der i § 322 i lov om offentlig forsorg hjemmel til at indlægge en prostitueret kvinde på arbejdsanstalt, hvorfra hun eventuelt kan anbringes i afvænningshjem for alkoholister; men bestemmelsen forudsætter, at den prostituerede er erhvervs- og subsistensløs i forsorgslovens forstand; at hun i længere tid har været uden arbejde, er ude af stand til selv at skaffe sig lovlig beskæftigelse og endvidere er uden fast bopæl og uden tilholdssted hos familie eller andre pårørende. Disse forudsætninger vil ofte ikke være til stede. Bestemmelsen vil dog kunne have en vis betydning for behandlingen af nogle af de mest forkomne, ældre prostituerede. Spørgsmålet om ændring af forsorgslovens bestemmelser om anstaltsanbringelse er genstand for overvejelse i det af socialministeriet nedsatte anstaltsudvalg. Det ville være ønskeligt, om der gennem sådanne ændringer tilvejebragtes mulighed for en egnet anbringelse af visse af de ældre prostituerede ligesom forøvrigt af visse kategorier af psykisk afvigende, prostituerede kvinder.

De organer, der skal træffe afgørelse vedrørende forsorgsforanstaltningernes iværksættelse og udførelse, og retsmidler mod deres afgørelser.

Som nævnt foran p. 61 mener udvalget, at der til administration af den foreslåede prostitutionsforsorg bør oprettes et særligt nævn, hvis opgave bliver at træffe afgørelse dels om, hvorvidt en prostitueret under 21 år bør inddrages under forsorgen, dels hvilke foranstaltninger der bør iværksættes overfor disse og andre prostituerede, der inddrages under forsorgen, dels endelig at organisere og lede den praktiske forsorg.

Man har overvejet, om det ville være mere hensigtsmæssigt i stedet at benytte sig af bestående organer, f. eks. således, at man for de unges vedkommende henlagde hele administrationen til børneværnsmyndighederne, og således at man for de ældres vedkommende altid lod domstolene træffe bestemmelse også om foranstaltningernes art og overlod den praktiske udførelse til Dansk Forsorgsselskab. Udvalget mener imidlertid, at der ville være væsentlige ulemper forbundet hermed.

Af de grunde, som er nævnt foran p. 60 findes det ikke hensigtsmæssigt, at den forsorg, som iværksættes overfor de unge, overlades til børneværnsudvalgene.

Afgørelsen om, hvorvidt unge prostituerede bør inddrages under forsorgen, vil næppe heller kunne overlades til domstolene, navnlig fordi domstolsafgørelsen i den almindelige opfattelse ville forlene foranstaltningerne med en ponal karakter, som det netop for disse unge kvinders vedkommende har været udvalgets formål at undgå.

For de unges vedkommende er det altså i hvert fald nødvendigt at oprette et særligt forsorgsorgan til at træffe afgørelse om inddragelse under forsorgen og om foranstaltningernes art og udstrækning. Det vil efter udvalgets opfattelse være mest hensigtsmæssigt, at selve administrationen af forsorgen ikke skilles ud fra dette organ og overlades til f. eks. Dansk Forsorgsselskab, idet man må lægge vægt på, at organet får kendskab til de daglige forsorgsmæssige problemer og dermed større erfaring og bedre forudsætninger for at vælge de rette foranstaltninger.

Da de behandlingsmæssige problemer i overvejende grad vil være de samme for de

prostituerede over 21 år, som findes egnede til inddragelse under forsorg, vil det være naturligt at udnytte de behandlingsmuligheder, som bringes til veje gennem denne særlige forsorgsinstitution. Da inddragelsen for disse aldres vedkommende forudsætter et strafbart forhold (herunder overtrædelse af pålæg om at søge lovligt erhverv), må det, når tilståelse ikke foreligger, ved sædvanlig strafferetlig procedure afgøres, om den pågældende er skyldig, og det må i alle tilfælde tilkomme vedkommende domstol at afgøre, om der bør anvendes straf, eller om den pågældende i stedet bør inddrages under forsorgen ved en betinget dom eller en dom, hvorved strafidømmelse betingelsesvis udsættes eller som sikkerhedsforanstaltning efter straffelovens § 70.

Det vil imidlertid efter udvalgets opfattelse være nødvendigt, at domstolene ved disse afgørelser får sagkyndig vejledning med hensyn til de særlige behandlingsproblemer; for afgørelse træffes, bør derfor nævnets erklæring indhentes af anklagemyndigheden eller af retten, og en prostitueret bør ikke mod nævnets erklæring ved dom inddrages under forsorgen.

Det er udvalgets tanke, at anklagemyndigheden i tilståelsessager skal kunne frafalde tiltale på vilkår af, at den pågældende kvinde undergiver sig de foranstaltninger, som nævnet indenfor lovens rammer måtte bestemme. Også i så tilfælde bør selvfølgelig nævnet forinden have udtalt sig for anvendelsen af forsorgsforanstaltninger.

Udvalget foreslår, at nævnet får 3 medlemmer, nemlig en i psykiatri uddannet læge, et medlem, der har særlig indsigt i forsorgsarbejde, og, da nævnets afgørelser i et betydeligt omfang har en retlig karakter, en dommer som formand. Nævnet bør have sæde i København, hvor det altovervejende antal sager forekommer. Der er i hvert fald ikke for tiden grundlag for at oprette særlige nævn i de større provinsbyer. Oprettelsen af et enkelt centralt nævn vil også have den fordel, at man sikrer en ensartet praksis og, gennem nævnets erfaringer ved behandlingen af et stort antal sager, en indgående sagkundskab. Det er derimod klart, at nævnet må organisere et lokalt forsorgs-

arbejde med særlig uddannede forsorgsmedarbejdere i de større provinsbyer.

Om nævnets virkemåde og organisationen af forsorgsarbejdet henvises iøvrigt til lovudkastets §§ samt til de til disse bestemmelser knyttede bemærkninger p. 102 f.

Nævnet er ingen domstol men et administrativt organ, og i det omfang, i hvilket dets beslutninger medfører frihedsberøvelse, vil de derfor være omfattet af bestemmelsen i grundlovens § 71, stk. 6, således at beslutningernes lovlighed skal kunne prøves af domstolene, når det begæres af den pågældende selv eller den, der handler på hendes vegne. Det samme gælder politiets pålæg til en kvinde i medfør af lovudkastets afsnit II, om at tage ophold på et anvist sted, for så vidt dette medfører frihedsberøvelse, f. eks. ved anbringelse i arrest eller lignende. Reglerne om domstolsprøvelse af et sådant pålægs lovlighed og om prøvelse af forsorgsnævnets beslutninger findes i udkastets afsnit VII. Prøvelsesadgangen ifølge disse regler er videre end foreskrevet ved grundloven, idet ikke blot beslutninger om frihedsberøvelse i medfør af § 13 (anbringelse på oplærings- og uddannelsesskole) altid kan kræves prøvet, uanset om inddragelse under forsorg tidligere har fundet sted og er fundet lovlig, men også lovligheden af enhver beslutning om inddragelse under forsorg skal kunne kræves prøvet af en domstol. Selv om en sådan beslutning (jfr. § 12) kun kan medføre en begrænset indskrænkning i lokal-friheden, medmindre der træffes beslutning om anbringelse på skole i medfør af § 13, og slet ikke behøver at medføre nogen frihedsberøvelse, har udvalget fundet, at indgrebet har en sådan betydning og rækkevidde, at det er rettest at give de pågældende lejlighed til at få en domstols afgørelse af, om betingelserne for deres inddragelse under forsorgen er til stede. Der skulle således være tilvejebragt fuldt tilstrækkelig garanti mod følgerne af fejltagelser og misgreb. Om det nærmere indhold af reglerne om domstolskontrol med de trufne beslutninger henvises iøvrigt til de nævnte paragraffer i lovudkastet og de dertil knyttede bemærkninger.

Kapitel VIII.

Samfundsmæssig indgriben overfor andre end de prostituerede.

Den af De Forenede Nationers plenarfor-samling den 2. december 1949 vedtagne kon-vention om bekæmpelse af handel med per-soner og udnyttelse af andres prostitution¹⁾, der er undertegnet af Danmarks repræsen-tant ved De Forenede Nationer den 12. februar 1951, men hvis ratifikation afventer en eventuel ændring af den danske straffe-lovgivning, er udtryk for et ønske om ved international samvirken og ved gennem-førelse af dertil egnet lovgivning og andre bestræbelser i hvert enkelt land at bekæmpe den erhvervsmæssige, kønslige usædelighed. Dette mål søges ikke opnået ved at fore-skrive straf for prostitution. Konventionens artikel 16 forpligter deltagerlandene til at virke for foranstaltninger, som er egnede til at forebygge prostitution og bevirke, at personer, som er blevet ofre for prostitution, genrejses og tilpasses samfundet. Konven-tionen lægger derimod vægt på at imødegå forskellige årsager til og misbrug af prosti-tution; nogle hovedtyper blandt sådanne forhold har fundet udtryk i kommissionens titel: „handel med personer“ og „udnyttelse“ af andres prostitution, og artiklerne 1 og 2 beskriver nærmere de forhold, som kon-ventionsparterne forpligter sig til at belægge med straf. Forud for Danmarks underteg-nelse af konventionen afgav udvalget på justitsministeriets anmodning en erklæring, i hvilken man udtalte, at tiltrædelse af kon-ventionen ikke ville nødvendiggøre ændring af straffeloven, men at det på den anden side ville være ubetænkeligt at bringe straffeloven i formel overensstemmelse med konventionens regler, såfremt dette måtte blive foretrukket. Udvalget fremhævede, at konventionens krav om, at de handlinger,

som skal straffes, skal være foretaget til fremme af erhvervsmæssig utugt (for pur-pose of prostitution), må indeholde en sådan begrænsning, at også bestemmelserne i kon-ventionens artikel 1, stk. 1, og artikel 2, stk. 2, i deres helhed måtte anses for dækket af de gældende danske straffe-bestemmelser.

De nævnte artikler 1 og 2 i konventionen udtaler, at konventionens parter er enige om at straffe (art. 1) enhver, som for at til-fredsstille andres lidenskaber *med prosti-tution for øje skaffer, forleder eller bortleder nogen*, selv med dennes samtykke, *eller udnytter en andens prostitution*, selv med dennes samtykke, samt (art. 2) enhver, som *driver eller leder eller forsætligt finan-cierer eller tager del i finansieringen af et bordel*, eller som *forsætligt udlejer eller lejer en bygning eller andet område eller nogen del deraf med henblik på andres prostitution*.

Selv om det må erkendes, at konventio-nens ord i visse henseender kan fortolkes noget videregående end de gældende dan-ske bestemmelser, er det dog sikkert rigtigt, at det i praksis vil være muligt efter disse at straffe alle de forhold, som konventionen tager sigte på at modarbejde, og at det derfor ville kunne forsvares uden lovæn-dring at ratificere konventionen. Imidlertid var udvalgets arbejde, da den nævnte ud-talelse blev afgivet ikke så vidt fremskredet, at man havde taget de omhandlede be-stemmelser i straffeloven og de forhold, de sigter til, op til nærmere undersøgelse. Under udvalgets fortsatte arbejde har man mere indgående beskæftiget sig med disse forhold og har herved fundet, at der også bortset fra spørgsmålet om, hvorvidt de dækker

¹⁾ Jfr. bilag III, p. 113.

det, som efter konventionen skal være strafbart, er grund til at rejse spørgsmål om visse ændringer i bestemmelserne.

Det drejer sig her om bestemmelser rettet mod „prostitutionens bagmænd“ o: personer, som, fordi de direkte eller indirekte har fordel deraf, fremmer prostitutionen, befordrer tilgangen til den eller søger at hindre, at prostituerede opgiver erhvervet.

Den omstændighed, at den prostituerede må afgive en del af sin fortjeneste ved utugt, fører til en mere forceret utugtsdriven med mere aggressiv kundehvervning eller en udnyttelse af kunderne, f. eks. i forbindelse med smugkrovriskomhed, og eventuelt til tyverier fra kunderne. Det bevirker en forræelse af den prostituerede og fører dels derved, men også ofte ved mere direkte påvirkning til, at den prostituerede fastholdes i erhvervet. Den omstændighed, at bagmanden har indrettet sig på indtægter fra prostitution, medfører endvidere, at han, når indtægterne svigter, f. eks. fordi den prostituerede afsoner straf, forleder eller prøver at forlede andre til prostitution.

Tre hensyn kan anføres for indgreb mod bagmændene: hensynet til de kvinder, som af bagmændene føres ud i eller fastholdes i prostitutionen, det samfundsmæssigt ønskelige i at begrænse prostitutionen og dens skadelige virkninger for de almindelige seksuelle adfærdsmonstre, og hensynet til at undgå, at der af bagmændene opstår en klasse af lediggængere, som ofte er kriminelle, og som i hvert fald kan forventes at falde forsorgelsesvæsenet til byrde.

Straffelovens almindelige bestemmelser til værn for kvindens kønsfrihed medfører, at det er muligt at skride ind med strengheid, såfremt en kvinde tvinges til samleje, såfremt samleje opnås med en sindssyg eller udpræget andssvag kvinde eller en kvinde, som er bragt i en tilstand, hvori hun ikke kan modsætte sig gerningen eller forstå dens betydning. Straffelovens forbud mod samleje eller anden kønslig omgængelse med børn under 15 år og mod forførelse af personer under 18 år værner yderligere de ganske unge, og bestemmelsen om straf for krænkelse af blufærdigheden giver en almindelig beskyttelse mod grovere tilskyndelser til utugt.

Kun i ganske få undtagelsestilfælde vil imidlertid disse bestemmelser være anvende-

lige overfor den, der søger at forma en kvinde til at drive erhvervsmæssig utugt eller at fastholde hende i erhvervet.

De samme grunde, som fører til, at samfundet må skride ind mod unge kvinder, som hengiver sig til prostitution, medfører også, at samfundet må gribe ind overfor personer, som tilskynder dem til prostitution eller fastholder dem i erhvervet. Udvalget er, som anført, af den opfattelse, at der bør gives adgang til indskriden overfor kvinder under 21 år, som hengiver sig til uordnet og løsagtig livsførelse af en sådan karakter, at de udsætter sig for at forkomme socialt. Efter de oplysninger, der foreligger for udvalget, er det ikke ualmindeligt, at unge kvinder kommer ud i prostitution under påvirkning af veninder eller tilfældige kvindelige bekendte, som har fundet sig til rette i en sådan livsførelse og anviser den som vej til adspredelser og lediggang. Bag denne påvirkning kan ligge et ønske om at få økonomisk fordel ud af den andens utugt, men det er ikke altid tilfældet; andre motiver kan gøre sig gældende, f. eks. ønsket om at trække den anden ned i sit eget niveau, men ofte er der ikke tale om nogen bevidst plan, men om, hvad der for den pågældende står som hjælpssomhed. Hun giver veninden et „råd“.

Efter den gældende straffelovs § 228, stk. 2, er det strafbart at tilskynde eller bistå en person under 18 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed. Bestemmelsen fremtræder som et supplement til § 228, stk. 1, hvorefter det er strafbart for *vindings skyld* at forlede nogen til kønslig usædelighed — hvad enten denne er erhvervsmæssig eller ikke.

Som en naturlig konsekvens af det tidligere anførte om grundene til, at der bør være adgang til indskriden overfor unge kvinder under 21 år, må udvalgets *flertal* (alle med undtagelse af Trolle) mene, at aldersgrænsen i § 228, stk. 2, bør forhøjes til 21 år, som det iøvrigt allerede er sket i paragraffens bestemmelse om forbud mod „hvid slavehandel“ i overensstemmelse med de internationale konventioner herom.

Der kunne være grund til på samme måde at beskytte den tidligere omtalte gruppe af kvinder, som er lettere psykisk afvigende (sinker, psykopater m. v.) mod virksomhed, der fremmer deres overgang til

utugtserhvervet. De psykiske afvigelser er imidlertid som tidligere anført vanskelige at afgrænse og fremtræder ikke alle så karakteristisk, at de kan antages at være let erkendelige for omgivelserne. Det er derfor næppe praktisk muligt at yde de psykisk afvigende en tilsvarende beskyttelse som de unge kvinder.

Den gældende straffelov foreskriver, som nævnt, i § 228, stk. 1, straf for den, der for vindings skyld enten forleder nogen til kønslig usædelighed med andre eller afholder nogen, der driver erhverv ved kønslig usædelighed, fra at opgive det.

Bestemmelsen behandler altså under eet forledelse til kønslig usædelighed overhovedet og sonderer ikke mellem, om der er tale om forledelse til et enkeltstående, ikke-erhvervsmæssigt, usædeligt forhold eller til hengivelse til prostitution. Strafbarheden er altid betinget af, at gerningsmanden handler for vindings skyld.

Det vil formentlig være det praktisk hyppigste, at den, der udfolder så energiske bestræbelser for at få en kvinde til at drive erhverv ved utugt eller for at afholde hende fra at opgive sådant erhverv, at der er tale om forledelse, ikke blot om tilskyndelse, gør det for at få eller vedblive at få økonomisk fordel deraf, men for bedømmelsen af forholdets strafværdighed forekommer det udvalgets *flertal* (alle med undtagelse af Trolle) uvæsentligt, om gerningsmandens motiv har været økonomisk eller af anden art f. eks. udslag af skadelyst eller perversitet.

I den i 1912 udsendte *betænkning* vedrørende revision af den gældende straffelovgivning havde den pågældende bestemmelse heller ikke denne begrænsning. Det hed i forslagets § 210:

„Den, der for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed, samt den, der forleder nogen til at drive erhverv ved kønslig usædelighed eller afholder nogen, der driver sådant erhverv, fra at opgive det, straffes for rufferi“.

I bemærkningerne anførte kommissionen (betænkningens p. 204): „Går påvirkningen ud på, at den påvirkede skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller afholdes fra at opgive sådant erhverv, opstilles dette krav ikke, dels fordi vin-

dings øjemed her faktisk vel altid vil foreligge og derfor med foje kan presumeres, dels fordi forholdet i alt fald er af så ondartet natur, at straffen for det ikke bør gøres afhængig af denne betingelse, hvis den undtagelsesvis ikke foreligger, endside af, at dens tilstedeværelse skulle godtgøres.“

I sin i 1917 afgivne betænkning angående straffelovskommissionens forslag foreslog professor *Torp* at ændre denne bestemmelse, således at strafbarheden, også når der var tale om forledelse til erhvervsmæssig kønslig usædelighed, blev gjort betinget af, at gerningsmanden havde handlet for vindings skyld. Som begrundelse herfor anførte han (betænkningens p. 195): „Det synes urimeligt at straffe f. eks. en prostitueret, der, selv tilfreds med sin levevej, af rent venskab råder en anden til også at forsøge sig eller navnlig fraråder en kollega at opgive dette erhverv, fordi hun formentlig vanskeligt vil kunne klare sig i andet erhverv.“

Straffelovskommissionen af 1917 sluttede sig til *Torp* og bemærkede i motiverne til bestemmelsen (spalte 327): „Men bortset herfra (d. v. s. fra tilskyndelse af mindreårige) vil handlingen, hvis den ikke foretages for vindings skyld falde udenfor rufferibestemmelsen. Kommissionen er med *Torps* udkast, jfr. motiverne s. 195, enig i, at handlingen i disse tilfælde i almindelighed ikke vil have en sådan samfundsskadelig karakter, at der er grund til at inddrage den under det straffbares område.“

Der er efter udvalgsflertallets mening trang til en straffebestemmelse, som uden hensyn til motivet tager sigte på at modvirke påvirkning af den kraftigere og mere intensive art, som ligger i forledelse, når det drejer sig om påvirkning (forledelse) til prostitution. Der kan, uden at tvang foreligger, være tale om et sådant pres, at den normale, modne bedømmelse er hæmmet væsentligt.

I den internationale litteratur har man særlig fremhævet den virksomhed, som udøves af de bagmand, der betegnes som *soutenører*. Begrebet kendes ikke af straffeloven, men i forarbejderne¹⁾ fremhæves *soutenørerne* som „en forbrydertype for sig selv skarpt adskilt fra andre, der udnytter en persons kønsusædelige erhverv..... Det kunne være ønskeligt at karakterisere dem skarpere end sket, men dette turde være vanskeligt, fordi vi savner et specifikt dansk udtryk for denne virksomhed og

¹⁾ *Torps* udkast p. 196, kommissionsudkast II (1923) spalte 328.

disse personer." I motiverne, ifølge hvilke denne forbrydertype bør straffes særlig strengt, antydes det ikke, hvori soutenørernes særlige farlighed består.

Ved en soutenør forstår man sædvanligvis en person, som helt eller delvis lever af understøttelse fra en prostitueret¹⁾, eller mere specielt enhver, der for vindings skyld virker som mellemmand mellem en prostitueret kvinde og hendes kunde²⁾. Den sædvanlige definition giver ikke udtryk for soutenørens farlighed, idet den holder sig til det passive, at han modtager penge af den prostituerede, og den mere specielle definition omfatter kun et enkelt udslag af soutenørens farlige virksomhed.

I det følgende benyttes i stedet for betegnelsen „soutenør" ordet „alfons", der i almindelig dansk sprogbrug benyttes i væsentlig samme betydning.

Den indflydelse, alfonsen øver, er ofte den umiddelbare grund til, at en kvinde bliver prostitueret³⁾. Alfonsen søger ved at holde til på danserestauranter eller lignende eller gennem sin beskæftigelse forbindelse med unge kvinder, som måske allerede er seksuelt vidtløftige, men som dog ikke søger fortjeneste ved deres utugt, hvad enten det nu er af frygt for straf, af moralske grunde eller på grund af praktiske vanskeligheder f. eks. med at få indpas på de restauranter, hvor de kunne ønske at søge kunder, med at få egnet logi eller lignende. Alfonsen overvinder den pågældende kvindes betænkeligheder og bistår med den praktiske tilrettelæggelse. Han lover hende f. eks. en skinbeskæftigelse, der kan give hende et alibi overfor politiet, ledsager hende på restauration og formidler forbindelsen med kunder, og påtager sig at beskytte hende mod voldsomme klienter. Ofte indleder alfonsen et erotisk forhold til den pågældende kvinde, forlover sig med hende og indgår undertiden ægteskab med hende for derefter at udnytte sin indflydelse til at formå hende til at drive erhverv ved utugt.

Alfonsen søger at hindre politiet i at skride ind overfor kvinden, ikke alene ved

undertiden at skaffe hende et dækkerhverv, men også ved at advare hende mod politipatruljer eller at bringe hende af vejen ved politirazziaer, og han truer — mere eller mindre direkte — naboer til at undlade at anmelde den prostituerede kvinde for den ufred og de forulempelser, hendes utugtige udfoldelser medfører⁴⁾.

Alfonsen bidrager desuden til at fastholde kvinden i prostitutionserhvervet, undertiden ved at misbruge den afhængighed, som et erotisk forhold mellem ham og kvinden giver, undertiden ved trusler og vold. Han formidler forbindelser med kunder og driver derved den prostituerede til at øve utugt i videre omfang end hendes virksomhed på egen hånd ville have medført. Det er endvidere en erfaring, at myndighedernes arbejde med resocialisering af prostituerede kvinder vanskeliggøres eller umuliggøres, fordi alfonsen opsøger kvinden og påvirker hende til at vende tilbage til det gamle milieu.

Alfonsen er ikke sjældent smugkrovært eller narkotikaforhandler og gør derigennem erhvervet mere samfundsfarligt og kvindens tilbagevenden til ordnede forhold vanskeligere, idet han, når hun har fået hang til alkohol eller narkotika, udnytter hendes afhængighed heraf til at fastholde hende i erhvervet.

Foruden de mere aktive alfonser findes der alfonser, som indskrænker sig til at modtage penge af den prostituerede. De passive alfonser er ofte gift eller forlovet med den prostituerede og forholdet har ikke sjældent en varigere karakter. Det er iøvrigt karakteristisk for forbindelserne mellem de prostituerede og alfonserne i det hele taget, at de prostituerede viser megen loyalitet og, selv om alfonserne ofte har mishandlet dem groft, sjældent giver oplysninger om dem til politiet.

Alfonserne er — ligesom de prostituerede kvinder selv — hyppigt småt begavede og psykopatisk prægede. De er ikke sjældent kriminelle iøvrigt eller ledes gennem deres asociale tilværelse over i anden kriminalitet⁵⁾.

¹⁾ Prevention of Prostitution p. 107.

²⁾ smstds. p. 147.

³⁾ Prevention of Prostitution p. 108, Kemp p. 214.

⁴⁾ Stat. Off. Utredn. 1939: 25, bilag F. p. 104.

⁵⁾ Kemp p. 215.

Det er på grund af kvindernes utilbøjelighed til at give oplysninger herom vanskeligt at fastslå, i hvilket omfang de har alfonser. Det anslås i den foreliggende litteratur, at 90 pct. af alle prostituerede kvinder i byer, hvor der ikke findes bordeller, har alfonser. Professor Kemp udtaler i sin afhandling om prostitution, der bygger på oplysninger vedrørende 530 københavnske prostituerede, at det ikke var hans indtryk, at disse havde alfonser i nær så stort omfang¹⁾. I en af Gunmar Adell og Gustav Johnson i 1938 foretaget psykiatrisk undersøgelse vedrørende 54 kvindelige prostituerede i Sverige fandt man, at 75 pct. af kvinderne havde alfonser²⁾.

Til bedømmelse af alfonsernes virksomhed kan det iøvrigt anføres, at professor Kemp i sin nævnte afhandling anslår, at alfonsernes indflydelse i 8,3 pct. af tilfældene var den umiddelbare grund til, at kvinden hengav sig til prostitution.

På grundlag af de i Københavns sædelighedspoliti indhøstede erfaringer har politiinspektør Jersild anført, at formentlig størstedelen af de helprostituerede kvinder har alfonser, medens dette så godt som aldrig er tilfældet med de såkaldt halvprostituerede³⁾.

Politiinspektøren opdeler alfonserne i tre grupper: de passive, de aktive og de meget aktive. De passive alfonser affinder sig med, at deres samlevæske, som oftest hustruen, driver erhvervsmæssig utugt og opretholder hjemmet derved. De tilskynder hende ikke direkte til at drive utugt, men er som regel ved deres arbejdsskyhed eller drikfældighed skyld i de økonomiske vanskeligheder, som er baggrunden for prostitutionen.

De aktive alfonser opfordrer kvinden til at søge fortjeneste ved utugt og bistår hende f. eks. ved at leje aftrædelsesværelse, ved at advare hende, så hun undgår politiet, eller ved at yde hende hjælp, hvis hun bliver udsat for overfald.

De meget aktive alfonser driver ved vold eller trusler herom kvinden ud i prostitutionen, overfalder ofte utugtskunderne, hvis der bliver uenighed om betalingen, eller hvis kunden søger at tage pengene tilbage,

og fratager hyppigt kvinden hele hendes utugtsfortjeneste.

En gennemgang af et større antal sager mod alfonser viste, at ca. 50 pct. af alfonserne kunne betegnes som „passive“, 30 pct. som „aktive“ og 20 pct. som „meget aktive“. Gennemgangen viste endvidere, at ca. 60 pct. af alfonserne var alfonser i forhold til hustruen; ved vurderingen af denne oplysning må det imidlertid tages i betragtning, at ægtemanden automatisk kommer i politiets søgelys, når det opdagges, at en gift kvinde driver erhvervsmæssig utugt.

Den gældende straffelov indeholder i § 229, stk. 2 og 3, bestemmelser, som tager direkte sigte på alfonserne, idet stk. 2 foreskriver straf for den mandsperson, som helt eller delvis lader sig underholde af en kvinde, der driver utugt som erhverv, og stk. 3 foreskriver straf for den mandsperson, som imod politiets advarsel deler bolig med en prostitueret. Bestemmelserne finder ikke anvendelse på mandspersoner under 18 år, overfor hvem kvinden har underholdspligt. Anvendelsen af stk. 2 er derimod ikke udelukket, fordi den prostituerede og alfonsen (over 18 år) er gift.

Til belysning af, hvad der efter praksis kræves, for at en mand anses for at have modtaget delvis underhold af en prostitueret, kan anføres to domme. Ved højesterets dom, U. f. R. 1952, 494 blev det fastslået, at en mand, som boede sammen med sin fraskilte hustru, der med hans vidende drev utugt som erhverv, og som af hendes utugtsfortjeneste i løbet af 3—4 måneder modtog 100—150 kr., måtte anses for at have ladet sig underholde delvis af hende, uagtet han selv havde fast arbejde og betalte for indkøbene til husholdningen. Ved Vestre landsrets dom, V. l. t. 1937, 326, blev det statueret, at en mand, om hvem det var oplyst, at han havde modtaget 2 enkelte pengebeløb på henholdsvis 3 og 25 kr., som han vidste var erhvervet ved utugt, derved havde overtrådt straffelovens § 229, stk. 2.

Man frygtede på forhånd, at vanskelighederne ved at bevise, at en mandsperson, der boede sammen med en prostitueret, lod

¹⁾ Kemp p. 222.

²⁾ Stat. Off. Utredn. 1939: 25 bilag F. pag. 104.

³⁾ „Kampen mod forbrydelsen“, II bind, side 478 ff.

sig underholde i hvert fald delvis af hende, ville begrænse bestemmelsernes praktiske værdi så væsentligt, at den ikke kunne anses for at give myndighederne en tilstrækkelig mulighed for at bekæmpe soudenørsvæsenet effektivt. Man indsatte derfor til supplerung af bestemmelsen reglen i stk. 3, hvorefter det forhold at dele bolig med en prostitueret mod politiets advarsel blev gjort strafbart. I motiverne¹⁾ anførte man som begrundelse herfor, at „et sådant forhold i reglen er så misligt og mistænkeligt, at det bør kunne forbydes. Og når straffen betinges af forudgående advarsel således som her foreslået, er der næppe grund til at nære betænkkeligheder overfor en sådan præventiv bestemmelse.“ I praksis er det antaget, at politiets advarsel til en mand mod at dele bolig med en prostitueret, ikke behøver at angå en bestemt prostitueret, men kan gives i al almindelighed.

Stk. 2 og stk. 3 i § 229 forudsætter, at alfonsen underholdes af eller samlever med den prostituerede. Er der tale om samliv, er der, som det fremgår af det anførte, gode muligheder for at komme forholdet til livs efter de gældende bestemmelser. Et sådant mere omfattende personligt forhold mellem dem behøver imidlertid ikke at foreligge. Er alfonsens forbindelse med kvinden begrænset til kundeformidlingen, således at han ikke modtager noget af hende, vil han kun kunne rammes af bestemmelsen i § 229, stk. 1, der foreskriver straf for den, som erhvervsmæssigt fremmer kønslig usædelighed ved at optræde som mellemmand. Bestemmelsen kræver ikke, at den kønslige usædelighed, gerningsmanden formidler, drives som erhverv, men forudsætter, at gerningsmandens eget forhold kan betegnes som erhvervsmæssigt. Man har ikke villet gøre en „vennetjeneste“ strafbar, og man har heller ikke villet straffe det forhold, at en „hotelportier lejlighedsvis på anmodning giver en rejsende en offentlig piges adresse, eller at en hotelvært lejer et værelse ud til et rejsende par, selv om han nærmest antager, at de pågældende ikke er gift“²⁾. Det fremgår af de anførte eksempler fra straffelovens motiver, at man ved „erhvervs-

mæssig“ ikke sigter til det forhold, at gerningsmanden i sit lovlige erhverv formidler kønslig usædelighed, men til det forhold, at en person modtager betaling for sin formidlende virksomhed, og at hans virksomhed som mellemmand har en vis varigere karakter. Det er naturligvis et særlig farligt forhold, at den, der fremmer kønslig usædelighed som mellemmand, gør det erhvervsmæssigt, men et *flertal* af udvalgets medlemmer (alle med undtagelse af Trolle) finder bestemmelsen for snæver. Det vil ofte være vanskeligt at bevise, at mellemmanden har fået direkte betaling for sin virksomhed, og yderligere vanskeligt at godtgøre, at han har fået betaling i flere tilfælde, således at man kan anse hans virksomhed for erhvervsmæssig. Det forhold vanemæssigt at fremme kønslig usædelighed mellem andre bør --- uanset om det sker erhvervsmæssigt --- være strafbart i sig selv, således som det iøvrigt er det efter den svenske og norske straffelovgivning³⁾. Den, der fremmer kønslig usædelighed vanemæssigt, vil vel næsten undtagelsesfrit gøre det for at opnå økonomisk fordel, men der er ingen grund til at vanskeliggøre bekæmpelsen af nogle af de farligste af prostitutionens bagmand ved at kræve bevis for, at de har opnaet eller tilstræbt fortjeneste.

Udvalget har fra justitsministeriet ved skrivelse af 18. oktober 1954 modtaget anmodning om en udtalelse om et med henblik på konventionens ratifikation i ministeriet udarbejdet udkast til ændring af borgerlig straffelovs §§ 228 og 229. Udkastets bestemmelser havde følgende ordlyd:

„Forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov (bekg. nr. 215 af 24. juni 1939).

(§§ 228 og 229 rufferi og kobleri).

§ 1.

§ 228 i borgerlig straffelov affattes således:

Stk. 1. Den som

- 1) forleder nogen til at søge fortjeneste eller drive erhverv ved kønslig usædelighed med andre,
- 2) for vindings skyld afholder nogen, der driver sådant erhverv, fra at opgive det, eller

¹⁾ TU. p. 196, KU. II spalte 328.

²⁾ TU. p. 195, KU. II spalte 327-28.

³⁾ Norsk straffelov nr. 10 af 22. maj 1902 § 204, den svenske straffelovs 18. kapitel 11. §.

3) holder bordel,

straffes for rufferi med fængsel indtil 4 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som for vindings skyld forleder nogen til kønslig usædelighed med andre.

Stk. 3. Det samme gælder den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed samt den, der medvirker til en persons befordring ud af riget, for at denne i udlandet skal drive erhverv ved kønslig usædelighed eller benyttes til sådan usædelighed, når den befordrede person er under 21 år eller uvidende om formålet.

§ 2.

I borgerlig straffelovs § 229, stk. 1, erstattes ordet „erhvervsmæssigt“ af „erhvervs- eller vanemæssigt“.

Ud fra de anførte betragtninger kunne et *flertal* af udvalgets medlemmer (alle med undtagelse af Trolle) tiltræde de i udkastet indeholdte ændringsforslag. Man henviser til bilag IV, p. 118 f., der gengiver udvalgets svar til justitsministeriet, og hvori også den af mindretallet afgivne udtalelse findes optaget.

Hvis disse ændringer gennemføres, vil man efter *flertallets* opfattelse væsentligt have forbedret mulighederne for at skride ind mod prostitutionens bagmænd. Der findes imidlertid en bagmandsvirksomhed, som det ikke vil være muligt at ramme i tilstrækkeligt omfang selv med de foreslåede ændringer af straffelovens §§ 228 og 229. Udleje af lokaler udelukkende med henblik på prostitution vil vel som oftest være forbundet med en eller anden form for udnyttelse af den prostitueredes utugtserhverv og vil i så fald kunne straffes efter straffelovens § 229, stk. 1. Men det vil ikke sjældent være vanskeligt at bevise, at der foreligger udnyttelse, idet forholdet søges camoufleret, og udlejerens kan se sin fordel i at udleje til prostitution, uden at udlejningen indebærer nogen udnyttelse, da de prostituerede sjældent stiller så store krav som andre til udstyr og vedligeholdelse. Heller ikke bestemmelsen om straf for at bistå en kvinde under 18 år (efter forslaget 21 år) med at søge erhverv ved utugt vil give noget synderligt værn mod denne bagmandsvirksomhed. At indføre straf for udlejning til prostituerede i tilfælde hvor udnyttelse ikke kan statueres, tør udvalget ikke anbe-

fale, da de pågældende kvinder dog skal have et sted at bo. En særlig praktisk form for denne art bagmandsvirksomhed, nemlig udlejning af værelser i hoteller og gæstgiverier, vil derimod efter udvalgets opfattelse kunne bekæmpes ved en ny straffebestemmelse. Denne form for udlejning af værelser er særlig uønskelig, ikke blot, fordi den fremmer prostitutionen, men også fordi den ofte volder omboende ulempe og næsten uundgåeligt medfører gener for gæster, som intetanende er taget ind på hotellet.

I et vist omfang kan man skride ind mod denne form for hotelvirksomhed i medfør af bevrerterlovens §§ 36 og 37.

Efter § 36, stk. 1, kan den bevrerter eller gæstgiver, der driver sin virksomhed på en sådan måde, at utugt eller uterlighed fremmes, miste sin næringsadkomst, og efter § 37 kan politiet „forsåvidt det af hensyn til sædeligheden anser det for nødvendigt“ forbyde en gæstgiver eller en bevrerter i sin virksomhed eller i sin i nærheden beliggende bolig eller ejendom som gæster, logerende, medhjælpere eller lignende at have personer, der søger fortjeneste ved utugt.

Bestemmelserne kan imidlertid ikke anses for ganske fyldestgørende. Alvorligere konsekvenser af, at en bevrerter eller gæstgiver overtræder § 36, indtræder først, når politiet een gang har advaret den næringsdrivende uden virkning, og er gæstgiveren passiv i forbindelse med udlejningen, kan det måske vanskeligt statueres, at han fremmer utugt eller uterlighed.

Anvendelsen af bevrerterlovens § 37 vil være mindre effektiv, fordi mulighederne for udleje til andre end de af politiet påviste prostituerede er store.

Den gældende lovgivning bør efter udvalgets opfattelse skærpes således, at man straffer den, som udlejer værelser i hotel eller gæstgiveri vidende om, at de benyttes til erhvervsmæssig utugt, eller som i hotel eller gæstgiveri lader sådanne tilstande bestå, at det er åbenbart, at dets værelser benyttes til utugt. Udvalget foreslår, at man indsætter en bestemmelse herom ved en tilføjelse til borgerlig straffelovs § 233, og at man fastsætter samme straf som i § 233 iøvrigt. Ikke blot indehaveren af hotellet men enhver, som er ansvarlig for udlejningen, vil kunne straffes. Frakendelse af næringsadkomsten vil herefter i medfør af straffelovens § 79

kunne ske, uden at der forinden er givet indehaveren nogen advarsel fra politiets side.

Hensynet til den prostitueredes berettigede interesse i at have en bolig medfører, at der må kræves et særlig kvalificeret forhold, for en almindelig lejekontrakt kan bringes til ophør. I et vist omfang er der allerede taget stilling til dette spørgsmål ved saneringsloven. Dennes § 20 foreskriver, som nævnt i kapitel IV, at politiet skal underrette børneværnet om enhver dom eller anden retsafgørelse vedrørende straf for overtrædelse af straffelovens § 199 og § 233 og meddele, i hvilken ejendom overtrædelsen er begået. Bor der børn i ejendommen, og skønner børneværnsudvalget, at de straffede personer „på forargelig måde vil udsætte børn for skadelig påvirkning“, kan udvalget beslutte, at der skal gives ejendommens ejer pålæg om at opsiges vedkommende lovovertrædere.

Bestemmelsen er næppe tilstrækkelig vidtgående. Den forudsætter, foruden at der bor børn i ejendommen, at vedkommende lovovertræder er selvstændig lejer. Dens virkning vil endvidere som oftest først indtræde, efter at de pågældende ved dom er straffet for deres utugtserhverv. Da det jo ikke kan udelukkes, at dom og straf kan have medført en ændring i deres livsførelse, kræver iværksættelse af lovens påbud en fornyet politiuundersøgelse, idet det er sket, at en kvinde er blevet opsagt, efter at hun er ophørt med sin utugtsdriven og har taget lovligt erhverv, og en opsigelse vil derfor meget let påny kaste hende ud i prostitutionen.

Forslaget til saneringsloven jfr. rigsdagstidende tillæg A. II. 1938—39 spalte 3277 ff. indeholdt i § 23 — som svarer til lovens § 20 — i stk. 4 følgende bestemmelse: „Uanset om der findes familier med børn i en ejendom, kan boligtilsynet, såfremt der i løbet af 2 år er overgået en eller flere beboere i ejendommen to straffe for nogen af de her nævnte overtrædelser (d. v. s. foruden straffelovens §§ 199 og 233, dens §§ 228 og 229), give ejeren pålæg om at opsiges de straffede eller en af dem. Undlader ejeren at efterkomme boligtilsynets pålæg, kan tilsynet selv foranledige det fornødne foretaget.“ I bemærkningerne hertil, spalte 3307, hedder det: „Retten for boligtilsynet til at gribe ind gælder altså uanset, om der er børn i ejendommen. Retten indtræder, hvad enten der er tale om, at en person har modtaget to straffe,

eller at to personer har modtaget hver en straf, og reglens formål er at skabe hjemmel til at sprede sådanne samfundsfjendske elementer, der ellers gennem deres levevis og lovovertrædelser kan komme til at præge en bestemt ejendom eller et kvarter.“ Denne bestemmelse udgik, som det fremgår af rigsdagstidende tillæg B. 1938—39, spalte 1679, under folketingets udvalgs behandling efter forslag af indenrigsministeren. Det fremgår ikke af udvalgets betænkning, hvorfor bestemmelsen er sløjft. Et mindretal havde foreslået, at hele § 23 udgik, da den angik børneværnet og sædeligheds-politiet og derfor ikke hørte hjemme i en bolig-saneringslov.

Efter udvalgets opfattelse vil det være stridende mod forskriften i lejelovens § 54, hvorefter det påhviler udlejerens efter bedste evne at sørge for, at der i det hele hersker god orden i ejendommen, hvis han tolererer, at prostituerede, der bor i ejendommen, ved deres optræden er til forargelse og ulempe. Det er en kendsgerning, at mange ejendomme i visse gader i København før bolignøden var dominerede af prostituerede. Dette er ikke så hyppigt i dag, men der findes dog stadig ejendomme, som udnyttes eller er blevet udnyttet til dette formål. Når det først bliver kendt, at en ejendom væsentlig beboes af løsagtige kvinder, bliver gaden tilholdssted for folk, der søger kontakt med de prostituerede, og dette kan være til ulempe for andre, dels fordi utugtskunderne ofte er påvirkede af spiritus, dels fordi de ikke sjældent viser påtrængende opførsel overfor kvinder, som passerer forbi. Endvidere viser de prostituerede selv ofte en uanstændig opførsel, som i og for sig omfattes af § 233, men som det, når flere prostituerede bor sammen og skiftevis benytter de samme værelser, kan være vanskeligt at henføre til en bestemt prostitueret.

Når husværten tilsidesætter sin pligt til at holde orden i ejendommen så groft, at han upåtalet lader sådanne forhold gå for sig, finder udvalgets *flertal* (alle med undtagelse af Trolle), at politiet bør kunne pålægge ham at skride ind om fornødent ved opsigelse af indehaveren af den lejlighed, hvorfra den uanstændige optræden er udvist, og såfremt han ikke retter sig efter politiets pålæg, bør han kunne straffes som medansvarlig for overtrædelsen af § 233. Det foreslås derfor, at man i § 233 som

nyt stk. indføjer en bestemmelse om, at den udlejer, som imod politiets advarsel lader forhold, som omfattes af stk. 1, fortsætte fra de af ham udlejede lokaler, straffes med samme straf som den, der overtræder stk. 1. Bestemmelsen retter sig ikke alene mod hus-ejere, der lejer selvstændige lejligheder eller lokaler ud, men tillige mod enhver, som fremlejer.

Mindretallet (Trolle) finder en sådan bestemmelse uheldig — allerede fordi den straffer den ene person, fordi han ikke har hindret, at en anden har forset sig. Efter hans opfattelse bør bestemmelsen udgå, da den ikke tilstrækkelig tydeligt angiver, hvilke undladelser det er, der skal kunne medføre den ret betydelige straf, der er tale om, idet man ikke kan se, hvad det er, der kræves af den husvært, som engang har fået en advarsel af politiet, om han skal opsigte lejereren, eller det strafbare består i, at han undlader at påtale forhold af denne art, overfor hvilke påtale oftest ved siden af straffetruslen i stk. 1 vil være ganske virkningsløs. Hvis det er meningen, at værten efter advarslen skal føre en positiv kontrol — selv om han måske har kontor og bolig andetsteds — og eventuelt foretage anmeldelse til politiet, er det i strid med sædvanlige principper, at man straffes, hvis man ikke anmelder en af en anden begået forseelse. Og iøvrigt risikerer værten, at lejerne truer ham med, at de, hvis han melder dem, vil fortælle politiet, — være sig, at det er sandt eller ikke — at han længe har tolereret forholdet. Den usikkerhed, bestemmelsen giver anledning til, vil antagelig føre til, at en vært, som har modtaget advarsel, ikke vil løbe nogen risiko for, at undladelse skal kunne bebrejdes ham, eller for at han skal komme i vanskelighed med beviset for, hvilket tilsyn han har ført. Han vil derfor i praksis foretage opsigelse, hvilket har til konsekvens, at vanskeligheden blot flyttes over på en anden husvært, og at lejereren antagelig får logis i et ringere milieu. På den anden side vil det også sige, at politiet ikke kan give værten en advarsel uden at risikere, at han foretager opsigelse, det kan altså ikke advare uden at finde flytning ønskelig eller i hvert fald acceptabel. Reglens praktiske indhold vil derfor blive, at politiet rent faktisk får det i sin hånd — uden nogen domstolskontrol — at gennem-

tvinge, at personer, som har overtrådt stk. 1, skal flytte, når politiet finder det ønskeligt. Da mindretallet ikke kan overse, om konsekvenserne af, at man kan gennemtvinge og eventuelt gennemtvinger flytninger, socialt og kriminologisk er hensigtsmæssige eller tværtimod uheldige, må det derfor fraråde, at man uden nærmere undersøgelse giver en bestemmelse som den omtalte.

Flertallet kan ikke finde de af mindretallet anførte betænkeligheder afgørende. Det må være en selvfølge, at advarsel kun meddeles, når de omhandlede grove forhold gennem nogen tid har fundet sted fra de lokaler, der lejes ud, og det kan bebrejdes udlejereren, at han ikke har gjort tilstrækkeligt for at bringe dem til ophør. I forbindelse med advarslen kan han søge og få oplysning om, hvad politiet mener, han kan og bør gøre for at bringe uvæsenet til ophør. Har han gjort, hvad han kan og — ikke blot efter politiets men også efter *rettens* skøn — bør gøre i så henseende, vil han ikke kunne straffes. Det er ingenlunde givet, at en trusel om opsigelse ikke efter omstændighederne vil være nok så effektiv som straffetruselen; og trusel om anmeldelse til politiet vil i hvert fald utvivlsomt være virkningsfuld i de fleste tilfælde. Nogen risiko for, at værten skal blive truet med muligheden for straf for forud for advarslen at have tolereret forholdet, er der efter flertallets mening ikke. Advarslen forudsætter jo netop, at politiet ved, at han *har* tolereret det. Det må erkendes, at der vil kunne forekomme tilfælde, i hvilke værten ikke har anden udvej end opsigelse. Men kan en flytning gennemføres, hvilket afhænger af, om lejelovens betingelser derfor er til stede, og er undergivet rettens prøvelse, må dette efter flertallets mening også anses for ønskeligt, idet man derved som ved straffetruselen i § 233 bekæmper en uønsket adfærd, der jo dog ikke har et på forhånd givet omfang, således at den, fjernet fra en lokalitet, nødvendigvis *skal* vise sig andetsteds.

Udvalget har endvidere drøftet spørgsmålet om at *straffe de prostitueredes kunder*, hvis forhold er forudsætningen for prostitutionens eksistens. En straffetrusel og frygten for de sociale komplikationer, en straffesag

ville kunne medføre, ville sikkert i et vist omfang begrænse efterspørgselen.

En sådan kriminalisering ville imidlertid medføre en nærliggende fare for pengeafpresning fra prostitueredes eller andres side, og det ville kun i meget ringe omfang være praktisk muligt at håndhæve bestemmelsen, hvis anvendelse derfor ville blive højst tilfældig. Hertil kommer, at det ville være uhyre vanskeligt at afgrænse de forhold, som skulle være strafbare. Man kunne ikke fastsætte straf kun for forhold mod ydelse af vederlag til kvinder, som udelukkende driver erhverv ved utugt og derfor efter overtrædelse af pålæg om at søge lov-

ligt erhverv selv kan rammes af straf. Kunden ville normalt ikke vide besked om kvindens erhvervsforhold, og selv ville hun ikke fortælle ham noget, hvorved hun udsatte sig for at miste ham som kunde. Og en straffehjemmel, der rakte videre, ville, da halvprostitutionen vanskeligt kan skelnes fra almindelig promiscuitet, kunne give anledning til efterforskning i et omfang, som måtte føles som uberettiget indblanding i privatlivet. Udvalget mener derfor at man må afstå fra gennem straf for prostitutionens kunder at søge efterspørgselen efter prostituerede begrænset.

Kap. IX.

Den homoseksuelle prostitution.

*Flertallet*¹⁾ (alle undtagen Jersild og Ludvigsen) udtaler:

Det lovforslag, som det af Dansk Kriminalistforening i 1937 nedsatte udvalg havde udarbejdet²⁾, og som blev forelagt nærværende udvalg til overvejelse ved dets nedsettelse, havde direkte kun den heteroseksuelle kvindelige prostitution for øje. I § 12 foresloges imidlertid, at lovforslagets bestemmelser „med de af forholdets natur flydende lempelser kan ved kongelig anordning udvides til at omfatte mænd“. I bemærkningerne udtaler udvalget, at der „også overfor prostituerede mænd vil kunne være anledning til at træffe lignende foranstaltninger som overfor kvinder“. Udvalget nærede betænkelighed ved uden videre at lade forslaget omfatte mænd, fordi det foreliggende materiale var utilstrækkeligt til bedømmelse af forholdene vedrørende mandlig prostitution. Udvalget fandt derimod, at der ville være anledning til at give socialministeriet beføjelse til ved anordning at gøre lovens bestemmelser anvendelige på mænd i det omfang, hvori dette praktisk set kan lade sig gøre. — I det snævrere udvalgs forslag³⁾ fandtes ingen til § 12 svarende bestemmelse.

Hvilke forhold fra mandspersoners side udvalget af 1937 har haft for øje med forslagets § 12, fremgår ikke klart af det foreliggende. Men da mandlig, heteroseksuel prostitution ikke har pådraget sig opmærksomhed, må det forudsættes, at udvalget har tænkt på mandlig, homoseksuel prostitution,

for hvilken straf er hjemlet i straffelovens § 230.

Ud fra de synspunkter, der ligger til grund for 1937-udvalgets forslag i § 12, har nærværende udvalg overvejet, om det ville være muligt at udforme lovbestemmelser til modvirken af prostitutionen således, at de kunne finde anvendelse såvel på den kvindelige heteroseksuelle som på den mandlige, homoseksuelle prostitution. Da overvejelserne imidlertid førte til det resultat, at forudsætningerne for de to arter af prostitution i væsentlige henseender var forskellige, har udvalget foretrukket at behandle dem hver for sig.

Homoseksualisme er kendt så langt den menneskelige historie rækker tilbage. I oldtiden forekom homoseksuel prostitution bl. a. som drengeprostitution. Drenge og ynglinge har haft og har åbenbart en særlig tiltrækning for de homoseksuelle. Synet på homoseksualismen har vekslet gennem tiderne. Op imod den nyere tid blev homoseksualismen — formentlig under indflydelse af kristendommen — betragtet som etisk forkastelig og bekæmpet med straffebestemmelser som anden seksuel unatur såsom *crimen bestialitatis*. Når således selve de handlinger, der er den homoseksuelle prostitutionens forudsætninger, gøres straffbare, bliver der intet behov for særlige straffebestemmelser til bekæmpelse af prostitutionen.

Christian den V's Danske Lov af 1683 bestemte i 6—13—15: „Omgængelse, som

¹⁾ Mindretallets udtalelse findes pg. 90 ff.

²⁾ Jfr. bilag I, p. 108.

³⁾ Jfr. bilag II, p. 111.

er imod Naturen, straffes med Baal og Brand". Beskrivelsen af den straffbare handling giver muligheder for fortolkning, men den omfatter i alt fald mere end homoseksuelle konsakter. Straffemidlet var udviklingen vel allerede ved at løbe fra, da loven blev givet.

6—13—15 blev ophævet ved straffeloven af 10. februar 1866, hvis § 177 i stedet foreskrev: „Omgængelse mod Naturen straffes med Forbedringshusarbejde", hvilket vil sige, at straffen var mindst 8 måneders forbedringshusarbejde. Straffelovens motiver til § 177 (i forslaget § 174), der er ganske oplysende om stillingen dengang, er sålydende:

„For Omgængelse imod Naturen, hvorfor D.L.s 6—13—15 foreskriver Straf af Baal og Brand, har man, væsentlig i Lighed med den norske Straffelovs Kapitel 18 § 21, troet passende at kunne fastsætte Straffen i Almindelighed til Forbedringshusarbejde, hvorved man iøvrigt ogsaa holder sig i Overensstemmelse med de Regler, der i de senere Aar synes at have gjort sig gjældende ved de ad Benaadningsvejen skete Formildelser af de for den omhandlede Forbrydelse, eller Forsøg derpaa, idømte Straffe. Ved Affattelsen af Udkastets § 174 har man ikke anseet det nødvendigt, saaledes som det bl. a. er skeet i den preussiske Straffelovs § 143, nærmere at betegne de forskellige Maader (med Personer af det samme eller af det andet Kjøn eller med Dyr), hvorpaa den unaturlige Vellyst kan finde Sted. Ej heller har man fundet det rigtigt i Straffeloven at optage noget om, at det Dyr, hvormed Forbrydelsen er udøvet, skal dræbes, da dette, for saa vidt det antages at burde skee — i hvilket Tilfælde Forbryderen og subsidiairt det offentlige maa blive pligtig til at give Dyrets Ejere Erstatning —, synes at maatte være Gjenstand for administrativ Foranstaltning".

I retspraksis indskrænkedes § 177 efterhånden, forsåvidt angår homoseksuelle forhold, til handlinger af samlejligheds karakter, og der kunne derfor blive tale om homoseksuelle praktikker, der ikke som sådanne ramtes af straffebudet, og hvor prostitutionen derfor kunne forekomme, uden at der kunne skrides ind med straf. Dette førte til, at der i straffelovstillægget af 1.

april 1905 § 4, 2. stk. blev hjemlet straf for homoseksuel prostitution ved sålydende bestemmelse: „Samme Straf (Fængsel eller Tvangsarbejde og i Gentagelsestilfælde Forbedringshusarbejde) ifalder den, der for Betaling udøver eller lader sig bruge til Uterlighed med andre Personer af samme Køn, for saa vidt almindelig, borgerlig Straffelovs § 177 ikke medfører højere Straf". Bestemmelsen blev gentaget i straffelovstillægget af 1. april 1911 § 5.

Ved den nye straffelov af 15. april 1930 bortfaldt det generelle straffebud for omgængelse mod naturen. Crimen bestialitatis og homoseksuel forhold som sådant er her efter ikke længere strafbart efter dansk ret, men den, der over kønslig usædelighed med en person af samme køn under 15 år eller forskaffer sig et homoseksuel forhold ved vold, trusler, misbrug af stilling eller andre midler, som også gør opnåelse af normalt kønsforhold strafbar, kan straffes efter § 225, stk. 1, med fængsel indtil 6 år. Som beskyttelse for de unge bestemmes endvidere i § 225, stk. 2: „Med fængsel indtil 4 år anses den, der over kønslig usædelighed med en person af samme køn under 18 år. Straffen kan dog bortfalde, når de pågældende er hinanden omtrent jævnbyrdige i alder og udvikling", og i stk. 3: „Med fængsel indtil 3 år straffes den, der under misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person af samme køn under 21 år til kønslig usædelighed med sig". Har gerningsmanden til et af § 225, stk. 2 eller stk. 3, omfattet forhold handlet uden kendskab til, at den pågældende var under henholdsvis 18 og 21 år, kan han dog straffes for forholdet, hvis han har handlet uagtsomt. Der var under lovens forberedelse usikkerhed med hensyn til, hvorledes straffelovgivningen burde stille sig til homoseksuel prostitution. Man var stærkt inde på — således professor Torp og straffelovskommissionen af 9. november 1917 — at såvel den, der yder betaling, som den, der modtager betaling for kønslig usædelighed mellem personer af samme køn, skulle straffes; men man havde erfaring for, at straf for den, der yder betaling, kunne lede til grov pengeafpresning, og resultatet blev i alt fald bestemmelsen i straffelovens § 230, som lægger strafansvaret på modtageren alene. Paragraffen er så-

lydende: „Modtager nogen betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn, straffes han med fængsel indtil 2 år“.

Der foreligger en omfattende litteratur om homoseksualismen, men man er ikke nået til fuld klarhed over dens årsager. Det må dog antages, at homoseksualitet kan være „medfødt“ i den betydning, at den skyldes medfødte forhold i personens fysiske og/eller psykiske konstitution; at den altså har et objektivt grundlag i anlæg, som afviger fra de normale. Fra sådanne „rene“ tilfælde er der en gradvis overgang over biseksuelt anlæg til normal heteroseksualitet. Det er ingenlunde således, at det i disse overgangstilfælde drejer sig om anlæg, som behøver at give sig udslag i personens seksuelle livsførelse; forholdet vil kunne være det, at personens seksuelle anlæg giver større eller mindre mulighed for, at hans seksuelle attrå i givet tilfælde kan antage homoseksuel retning, og erfaringerne begrundet den antagelse, at således disponerede personer gennem misbrug fra homoseksuelle personers side eller under miljøpåvirkning, navnlig hvor den finder sted i en tidlig alder, kan blive stærkt fikserede i homoseksualitet. Det kan forekomme, at normalt heteroseksuelt anlagte personer indlader sig på homoseksuel tilfredsstillelse i tilfælde, hvor særlige forhold stiller sig i vejen for normal, seksuel udløsning; men faren for varig, seksuel pervertering må i sådanne tilfælde anses for ringe.

De forsøg, der er gjort på at beregne det forholdsvise antal af homoseksuelle mænd, lider af betydelig usikkerhed, og de resultater, som de forskellige undersøgere er nået til, er ret afvigende. Såvel afgrænsningen mellem grupperne som diagnosticeringen i de konkrete tilfælde er vanskelig, og dertil kommer, at man utvivlsomt må regne både med foregivet og med skjult homoseksualitet. De tal, der foreligger, går fra ca. 2 pct. og helt op til 5 pct. Det sidste tal er utvivlsomt for højt, og man tør formentlig regne med, at egentlig homoseksualitet ikke når 2 pct.

Bortfald af straffebestemmelser for homoseksuelt forhold som sådant har givet de homoseksuelle frihed til at indrette sig efter deres seksuelle egenart indenfor grænser, der svarer til, hvad der i almindelighed gælder for seksuel udfoldelse, idet dog aldersgræn-

serne her er 18 og 21 år, medens de tilsvarende aldersgrænser, når det drejer sig om heteroseksuelle forhold, er henholdsvis 15 og 18 år. De har dannet foreninger, herhjemme således „Forbundet af 1948“ og der udgives et månedligt, illustreret tidsskrift „Vennen, uafhængigt nordisk homofilt tidsskrift“. Foreningen havde en tid såvel mandlige som kvindelige medlemmer, men kvinderne har senere skilt sig ud. Tidsskriftets indhold behandler homoseksualisme litterært og sagligt og går navnlig ind for homoseksuelles seksuelle ligestilling med heteroseksuelle ud fra den kendsgerning, at der findes homoseksuelle, hvis driftsretning er ligeså fast rettet mod deres eget køn, som normale heteroseksuelle personers attrå er rettet mod det modsatte køn. Til illustration af tidsskriftets holdning kan anføres, at det optager annoncer, hvori homoseksuelt bekendtskab søges under angivelse af type. I anledning af kritik af sådan annoncering retter redaktionen i nummeret for januar 1955 en henvendelse til annoncørerne, hvori det hedder: „Af hensyn til den fordømmende og snerpede indstilling, der ofte kommer til udtryk fra offentligheden og fra enkelte homofile kredse, beklager vi ikke at kunne offentliggøre annoncer, hvori der udtrykkes ønsker om bestemte former og særlige indstillinger for seksualliv og partner. . . . Endvidere gøres opmærksom på, at „Vennen“ ikke optager annoncer om bekendtskaber af modsat køn, medmindre det tydeligt af annoncen fremgår, at det drejer sig om et pro forma ægteskab, der ønskes.“ Indbyrdes kontakt mellem homoseksuelle formidles endvidere derigennem, at der er visse restauranter og klublokaler, som fortrinsvis søges af homoseksuelle. Her kan eventuelt knyttes kontakter med erhvervsmæssig, homoseksuel forbindelse for øje, men restaurationslivet synes i dette forhold at spille en noget ringere rolle, end det gør for den heteroseksuelle, kvindelige prostitution.

Den friere, seksuelle livsudfoldelse, som den nugældende lovgivning tillader de homoseksuelle, findes ikke at give anledning til skærpede regler af hensyn til den forekommende prostitution, når de homoseksuelle holder sig indenfor deres egne cirkler. Den ubehagfølelse, kendskab til det homoseksuelle samkvem kan fremkalde hos hetero-

seksuelle personer, og som tidligere har givet sig så stærke udslag, kan under nævnte forudsætning ikke med rette begrunde særforanstaltninger, når det må erkendes, at den seksuelle afvigelse udelukker normalt, seksuelt samkvem og tvinger personen mod sit eget kon.

Derimod giver forholdet anledning til overvejelse, når homoseksuelle for at opnå seksuel tilfredsstillelse befordrer homoseksuel prostitution eller benytter umodne personer. Det er en erfaring såvel herhjemme som i forskellige andre lande, hvor straf for homoseksualitet er ophævet, at homoseksuel aktivitet også i form af prostitution er i tiltagende. Når denne aktivitet imidlertid ikke har givet sig udslag i kriminalstatistikken, hvor der kun forekommer forholdsvis få retsafgørelser efter straffelovens § 230, har dette forskellige grunde. Det har således i praksis vist sig vanskeligt at skaffe bevis i sådanne sager, så at de har måttet henlægges som uigennemførlige. Ofte kommer forholdene kun frem i forbindelse med kriminalitet af anden art, såsom vold eller tyveri, og man nøjes i sådanne tilfælde hyppigt med at gennemføre strafforfølgningen for disse mere håndgribelige forbrydelser bl. a. for at undgå bevisvanskelighederne. Det vil forøvrigt kunne være tvivlsomt, om de fordele, den prostituerede har opnået, forførelse, natlogi, småbeløb til hjemkørsel o. l. vil kunne karakteriseres som „betaling“. Kriminalstatistikken kan således ikke tages som vidnesbyrd om, at homoseksuel prostitution er uden praktisk betydning.

De oplysninger, der ved udvalgets nedsettelse forelå om den homoseksuelle prostitution herhjemme, var iøvrigt ret ufyldstgørende. Københavns politis tredje politiinspektorat har imidlertid nu foretaget en undersøgelse, bl. a. af 145 prostituerede mænds forhold, og resultatet er meddelt i politiinspektør Jens Jersilds bog „Den mandlige Prostitution. Årsager. Omfang. Følger“. (Dansk videnskabs forlag 1953). Det er endvidere efter udgivelsen af denne bog gennem samtaler med drenge på et opdragelseshjem søgt oplyst, hvorvidt drengene — i alderen mellem 14 og 18 år — havde været ude i mandlig prostitution. Anledningen hertil var, at en medarbejder ved hjemmet var kommet til klarhed over, at der her forelå et alvorligere problem, end

han tidligere havde været opmærksom på. Samtalerne blev gennemført i samråd med politiinspektør Jersild. Beretningen om drengenes åbenhjertige udtalelser om deres erfaringer vedrørende homoseksuel prostitution lader sig ikke medtage som bilag til betænkningen; thi selvom drengene betegnes med fingerede navne, og alle andre navne udelades, vil det være uundgåeligt, at mange vil kunne identificere personer og steder, og selve indholdet af drengenes beretning om det intime forhold til kunderne og disses seksuelle praktiker og perversiteter er ganske uegnede til offentliggørelse. Udvalget har derfor måttet nøjes med som bilag IX (p. 140) at medtage de statistiske kommentarer til beretningen. Idet der iøvrigt henvises til bilaget tilføjes, at drengenes oplysninger er søgt verificerede, og at der ved undersøgelser, der i dette øjemed hidtil er foretaget, ikke er påvist urigtigheder i drengenes opgivelser. Politiet har ved disse undersøgelser identificeret 34 af utugtskunderne, hvoraf kun 4 var hidtil ukendte af politiet. Fra beretningen anføres: „Orienteret af kammerater er drengene fristede af muligheden for fortjeneste. Forbindelsen med kunder opnås let ved at indfinde sig på steder — offentlige pladser eller visse bevertningslokaler — hvor sådanne kontakter erfaringsmæssigt knyttes. Tilstedeværelsen er som regel nok til at vække kundernes interesse og fremkalde initiativ til kontakt fra kundens side under et eller andet påskud. Hvor forholdene gør det muligt, er kunderne ofte pagaende. De bekymrer sig stort set ikke i særlig grad om drengenes alder. Det har i langt de fleste tilfælde drejet sig om manifest prostitution, og for adskillige af drengenes vedkommende foreligger der et betydeligt antal tilfælde. Homoseksuelle anlæg hos drengene synes ingen rolle at spille som årsag til drengenes prostitution. Under samværet kommer drengene ofte ud for grove perversiteter. Coitus in ore viri er almindelig; kunderne prøver, som en af drengene udtrykker det, om de kan få lov til „skrappere“ og „skrappere“ ting. Betalingen er sjældent under 10—15 kr.; den ligger ikke sjældent på 35—50 kr.; eventuelt mere.“

Der er endelig af politiinspektør Jersild foretaget en undersøgelse vedrørende afgørelser i § 225-sager. Det drejer sig ialt om

42 sager rejst mod ca. 20 homoseksuelle mandspersoner. Resultatet af undersøgelsen er gengivet i bilag X (p. 142).

Idet der henvises til politiinspektør Jersilds bog, hvoraf et udtog følger betænkningen som bilag VIII (p. 130), bemærker *flertallet* på grundlag af de således foreliggende oplysninger:

Det vil p. 134 ses, at det navnlig er de unge, der efterstræbes af den mandlige, homoseksuelle prostitutions kunder. Tilgangen i aldersklassen 14 til 17 år udviser et beskedent antal, men fra det 17. år stiger det stærkt og kulminerer med alderen 19 til 20 år. Tallet holder sig højt endnu i alderen 21 og 22 år for derefter at falde stærkt og praktisk taget at ebbe ud i løbet af tyverne. Det er politiinspektørens opfattelse, at alderen på grund af vanskelighederne ved det nøjagtige tidspunkts konstatering er angivet noget for højt. Efter det nu ved samtalerne med drengene på et opdragelseshjem fremkomne, må man gå ud fra, at statistikens tal for tilgang i aldersklasserne under 18 år er lavere end det faktiske tal. I hvilket omfang og hvorlænge de undersøgte fortsætter som prostituerede, haves der endnu ikke oplysninger om, men mandlige prostituerede i alderen over tyverne er i hvert fald ikke fremtrædende udadtil, og forholdet giver ikke anledning til særlige bemærkninger her.

Det må efter de foreliggende oplysninger antages, at en væsentlig grund til aldersfordelingen af de homoseksuelle, prostituerede er, at en betydelig del af de mandspersoner, der søger prostituerede som partnere til homoseksuelle praktiker, har særlig forkærlighed for de ganske unge. Nogle har tilbøjelighed for drenge, men i det omfang, betaleren ikke har mulighed for at kunne hævde, at han anså den unge for at være 18 år, må det formodes, at straffebestemmelsen i straffelovens § 225, stk. 2, virker hæmmende. Det er en erfaring, at soldater og navnlig marinesoldater virker særlig dragende på de homoseksuelle.

Det er et særligt træk ved den mandlige ungdom, som søger kontakt med homoseksuelle utugtskunder, de såkaldte „trækkerdrenge“, at kun få af dem selv er homoseksuelle. Der er her en væsentlig forskel i forhold til de unge kvinder, der føres ind på skråplanet af en normal, seksuel betonet

nyfikenhed og trang til oplevelser og fornøjelser, og som ender i et milieu, der gradvis depraverer deres moral og anstændighedsfølelse. Det seksuelle element i restaurationslivets tiltrækning på unge kvinder, gør sig utvivlsomt ikke på tilsvarende måde gældende hos den unge, ikke homoseksuelle mand i restaurationer med homoseksuelt klientel. For den unge, ikke homoseksuelle mand er affæren som regel fra starten af mere forretningsmæssig karakter. Han har af kammerater erfaret om muligheden for let tjente penge, og en dag gør han forsøget, og hermed er skridtet taget. Men selvom der således er et forskelligt udviklingsforløb, behøver følgerne ikke at være mindre skadelige for den unge mand end for den unge kvinde. Hvis han uden hidtil at være homoseksuelt orienteret dog hører til de disponerede, kan påvirkningen, han udsætter sig for, og de seksuelle erfaringer han gør, forårsage seksuelle komplikationer i fremtiden. Men også bortset herfra tør det siges at være en erfaring, at homoseksuel prostitution er velegnet til at vænne de unge mænd til kynisme og parasitær, asocial levevis, der gør resocialisering vanskelig og i mange tilfælde fører til kriminalitet også af anden art. Statistikken i bilag VIII (p. 135) viser, at en betydelig del af de prostituerede mænd forud har haft tilpasningsvanskeligheder eller gjort sig skyldige i kriminelle handlinger. I mange tilfælde stammer de unge mænd fra hjem, hvor forholdene har været dårlige og uden forudsætninger for at skabe socialt stabiliserende bindinger.

De oplysninger, der foreligger om de homoseksuelt prostitueredes kunder, giver ikke tilstrækkeligt grundlag for en almindelig karakteristik af dem. De kommer fra alle samfundslag og fra højst forskellig social og erhvervsmæssig placering. Fælles for dem alle er det, at de er aktivt ude efter kontakt med mandspersoner til seksuel tilfredsstillelse; de foretrækker som regel de helt unge og, som det synes, heteroseksuelle mænd; det er i hvert fald så godt som udelukkende sådanne, der er partnere i forhold, som giver anledning til politiindblanding. Kontakten fører almindeligvis ikke til varigere forbindelse, men eksempler på, at den prostituerede bliver „holdt“ for en periode af kortere eller længere varighed forekommer.

Som steder, hvor forbindelse mellem prostituerede og kunder indledes, må nævnes restauranter, hvor homoseksuelle holder til. Hvor stor rolle dette spiller, kan ikke belyses med statistik. I denne henseende har restaurationslivet dog ringere betydning, end det har for den kvindelige prostitutions vedkommende. Bestræbelserne for at opnå kontakt udfolder sig navnlig på steder som i eller ved almindelig tilgængelige nødtørftsanstalter (pissoirer) eller på visse gader eller pladser.

Iagttagelser er i denne henseende ret sammenfaldende for storbyernes vedkommende. I København har Raadhuspladsen en særlig tiltrækning på de unge mænd, som søger forbindelse med homoseksuelle utugtskunder. Kontakt gennem diskrete antydninger eller anmodning om en cigaret eller andet lader sig let etablere i færdselen uden at virke påfaldende for uindviede, og risikoen for at pådrage sig opmærksomhed føles antagelig mere påtrængende ved færdens omkring diskret beliggende nødtørftsanstalter end i en livlig færdsel. Er kontakten først sluttet, kan parterne let finde lejlighed til aftale om at gå hjem til kunden for at drikke kaffe, eller hvad andet der påskydes som formål. Det hænder, at kunden disponerer over aftrædelsesværelse, eller at parterne går på hotel, som ikke er kræsent med hensyn til, hvem det udlejer værelser til. Derimod synes det praktisk taget ikke at forekomme, at den unge prostituerede har værelse, som benyttes til samkvem med kunderne. Den mandlige prostitution har for så vidt et mindre forretningsmæssigt tilsnit end den kvindelige.

Den norske straffelovs § 213 hjemler straf af fængsel indtil 1 år for „utugtig omgængelse mellem personer af mandkøn“ eller medvirken dertil. Påtale finder dog kun sted, når det påkræves af almene hensyn. Overtrædelse af bestemmelsen bliver i praksis meget sjældent påtalt, medmindre handlingen er foretaget med mindreårige eller rammes af andre straffebud. Ud fra almene hensyn kan bestemmelsen anvendes, hvor det drejer sig om professionelle forhold, herunder mandlig prostitution.

Det har i en længere årrække været overvejet at ophæve bestemmelsen og erstatte den med andre til værn for ungdommen mod homoseksuel påvirkning. Om ophævel-

sen synes der i og for sig at være enighed mellem straffelovsrådet, helsedirektoratet, socialdepartementet og justis- og politidepartementet, men der er delte meninger om, hvad man bør sætte i stedet. Straffelovsrådet har i 1953 foreslået § 213 i den norske straffelov affattet således:

„Med fængsel inntil 2 år straffes person over 18 år, som foretar utuktig handling med en annen av samme kjønn under 18 år. Straffen kan falle bort, når de to personer er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

På samme måte straffes person over 21 år, som

1. foretar utuktig handling med en annen av samme kjønn mellom 18 og 21 år, som står i avhengighetsforhold til ham, eller
2. forleder en annen av samme kjønn mellom 18 og 21 år til utuktig handling med seg, eller
3. fremmer en annens utuktige handling med person av samme kjønn under 21 år.

Har gjerningsmannen trodd at den annen var over den alder, som her er nevnt, men ikke vist tilbørlig aktsomhet i så måte, er straffen fængsel inntil 6 måneder.”

Straffelovsrådet foreslog endvidere som ny bestemmelse (som § 379):

„Med bøter eller fængsel inntil 3 måneder straffes den, som er med på å lede en forening eller annen sammenslutning eller et møte eller en annen sammenkomst, som særlig er beregnet på tilslutning av homoseksuelle personer, uten at det føres forsvarlig kontroll for å hindre, at personer under 21 år får adgang.

Har sammenkomster som nevnt i første ledd ført til, at personer under 21 år har tilhold i eller utenfor lokalet, straffes på samme måte den, som iverksetter, leder eller gir husrom for slige sammenkomster på vedkommende sted, etter at påtalemyndigheten har advart mod, at motevirksomheten blir fortsatt.

På samme måte straffes den, som i blad eller tidsskrift, som selges til andre enn faste abonnenter, kunngjør møte eller annen sammenkomst eller adgang til medlemskap i forening eller annen sammenslutning som nevnt i første ledd, eller som på annen

måte sprer slik kunngjøring blant dem, som ikke på forhånd er medlemmer av sammenlutningen, eller som medvirker hertil."

Straffelovsrådet har ikke funnet grund til at foreslå særskilte straffebestemmelser for homoseksuel prostitution, men bemærker, at bestemmelser i straffeloven om offentlig prostitution efter omstændighederne vil kunne anvendes også på homoseksuel prostitution.

Der har i de vedkommende institutioner været divergerende meninger om forslagene. Der er utdrukt forståelse for, at ungdommen bør værnes; der er på den anden side en følelse af, at kendskabet til homoseksualitetens årsager og væsen endnu er så ufuldkommen, at der må vises varsomhed ved indgreb med ny lovgivning.

Justis- og politidepartementet har imidlertid i udtalelse af 2. april 1954 angående forskellige ændringer i straffeloven med visse modifikationer, jfr. nedenfor, tilrådet fremme af forslaget til § 213. Departementet udtaler, at det er klar over, at det ikke for tiden er muligt at bygge på sikker grund, hverken når det gælder det principielle grundlag for de foreslåede straffebestemmelser eller spørgsmålet om, hvor langt det særlige værn for unge mennesker bør udstrækkes. Det finder dog efter afvejen af de modstående interesser at kunne tiltræde forslaget og henholder sig som begrundelse herfor i alt væsentligt til en udtalelse af professor, dr. med. O. Odegaard, hvori det hedder:

„Fra psykiatrisk synspunkt må det være av væsentlig betydning, at barn og ungdom beskyttes mot homoseksuell påvirkning, ikke ut fra noen sikker overbevisning om, at slik påvirkning er noen hovedårsak til homoseksualitet, men fordi sannsynligheten for slik årsaksammenheng er såvidt stor, at man ikke har rett til å overse den. — — —

Det ligger i homoseksualitetens vesen en viss ekspansjonstrang, slik at de fleste homoseksuelle vil føle tilfredsstillelse ved å vite, at de har tallrike feller. Likedan er det psykologisk lett forklarlig, at den, som selv er homoseksuell, vil føle trang til å gjøre pro-

paganda for det syn, at denne form for seksualitet er biologisk, psykologisk og socialt likeverdig og likeberettiget. I slike tendenser kan det ligge en fare, fordi en ikke ubetydelig del af ungdommen har latente, homoseksuelle tendenser og ofte også en viss angst for det annet kjønn med tendenser mot „manns-samfunnets“ kameratkretser“.

Departementet foreslår i paragraffens 1. stk. som strafbortfaldsgrund at tilføje, „når andre særlige grunner gjør det urimeligt å anvende straff“. I 2. stk., pkt. 1. foreslås indsat, at afhængighedsforholdet skal være udnyttet, skønt hensynet til bevisvanskeligheder kan tale for straffelovrådets affattelse. Endelig foreslår departementet, at sidste stykke i paragraffen i overensstemmelse med andre bestemmelser i straffeloven ændres derhen, at vildfarelsen med hensyn til alderen ikke virker straffriende.

I *Sverige* blev straf for homoseksuelle forhold i almindelighed ophævet ved lov af 14. april 1944.

Der er hjemlet straf for at øve utugt med en person af samme køn under 18 år samt for at øve utugt med en person af samme køn, som er fyldt 18 år, men ikke over 21 år, såfremt der er tale om udnyttelse af uerfarenhed eller et bestående afhængighedsforhold. Der er ikke i svensk ret fastsat straf for at modtage betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn, og der er heller ikke rejst spørgsmål om straf for sådant forhold. Det formodes, at dette i første række skyldes, at inddragelse under børneværnet kan ske indtil det fyldte 21. år.

Der er i Stockholm og Göteborg i de senere år sket en udvikling af homoseksuel prostitution, der ytrer sig på lignende måde som den københavnske, men synes at overgå denne i omfang. I en udtalelse af 23. februar 1951 udtaler socialstyrelsen, at efter dens erfaring er det udenfor al tvivl, at drengeprostitutionen i de senere år har grebet om sig i urovækkende grad. Udviklingen har i Sverige voldt bekymring og givet anledning til omfattende overvejelser. Af resultaterne kan anføres¹⁾: Det er de let tjente

¹⁾ De efterfølgende oplysninger om overvejelse af præventive foranstaltninger og støtte bygger i det væsentlige på promemoria af 6. september 1950 fra Barnavårdsdirektören Otto Wangson og betænkning afgivet den 22. november 1950 af et sagkyndigt arbejdsudvalg under ledelse af överståthållaren i Stockholm.

penge, der lokker de unge, ikke-homoseksuelle mænd til prostitutionen. Den beskyttelse, straffeloven giver de ikke 18-årige mod homoseksuel efterstræbelse, viser sig ikke tilstrækkelig effektiv, således som forholdene og praksis er. Forøvrigt viser erfaringerne, at det i almindelighed eller i hvert fald ligeså ofte er de unge selv, der tager initiativet til homoseksuel kontakt. Man mener, at prostitutionen som sådan ikke er et isoleret problem, men at den i de fleste tilfælde hænger sammen med eller udgør en funktion af asocialitet i almindelighed. Som årsager anføres de vanskeligheder, der møder de unge, og da navnlig de svagt udrustede, der indvander til storbyen, de unge, der frigives efter anstaltsanbringelse, og de unge, der ikke kan finde beskæftigelse. Man anfører de almindelig kendte faktorer som uheldige hjem og milieu m. m. Endelig omtales, at fritiden for mange unge er et virkeligt problem. Ud fra de beskrevne forudsætninger har man navnlig overvejet mulighederne for forebyggende foranstaltninger. Som sådanne foranstaltninger omtales et i 1950 oprettet Ungdomsstyrelsens Kansli, som skal beskæftige sig med indflyttet ungdom, stadsmissionens sociale råd- og hjælpebureau på Stockholms Centralbanegaard, Borneværnsnævnet, der som op-søgende virksomhed fra Nævnets Ungdomsbureau om aftenen eller om natten med godt resultat har foretaget patrouilleringer på træffesteder for omdrivende ungdom, og stadens specielle sociale råd- og oplysningsbureau. Borneværnsnævnets Ungdomsbureau har i højere grad indrettet sig på forebyggende foranstaltninger, hvilket har medført et omsving i de unges indstilling til bureauet, der har fået udtryk i, at de unge i større mængde selv søger bureauet om støtte. Man fremhæver betydningen af, at de forskellige institutioner og politiet virker i kontakt med hverandre og udveksler oplysninger og erfaringer også om personer, der som prostituerede eller kunder må antages at være engageret i homoseksualitet; politiet fører på grundlag heraf register over sådanne personer. Regelmæssige konferencer mellem de vedkommende myndigheder og institutioner bør afholdes. Sådant samarbejde kan gøre bestemmelserne til beskyt-

telse af de unge mere effektive. Den effektive vejledning og støtte, som kræver kontinuitet også om aftenen og overvågning (patrouillering), kræver personaleforøgelse såvel i Borneværnsnævnet som i vedkommende politiafdeling, men dette anbefales, selvom det måske kan virke til, at prostitutionen indretter sig mere skjult.

Som en praktisk foranstaltning tilrådes bedre belysning på steder, hvor homoseksuel trafik antages at forekomme, samt overvejelse af at indrette pissoirer med enkelt- rum i stedet for med fællesrum.

Der er hos de svenske autoriteter delte meninger om, hvorvidt ophævelsen af straf for homoseksuelle forhold i almindelighed har bidraget til den forøgede aktivitet i homoseksuel prostitution. Socialstyrelsen udtaler, at man ikke helt kan frigøre sig fra det indtryk, at denne udvikling er påvirket af den tolerance overfor homoseksuelle gerninger, som kom til udtryk i loven af 1944. Der fremkom i 1950—51 privat forslag om at forhøje aldersgrænsen for den beskyttelse, der i straffeloven er givet de unge ved at hjemle straf for den ældre, der over utugt med dem, fra 18 til 20 eller 21 år. Socialstyrelsen fandt i udtalelsen af 23. februar 1951, at der var føje for forslaget om at forhøje grænsen for ubetinget strafbarhed til 21 år. Första lagutskottet udtalte imidlertid i erklæring af 13. november 1951¹⁾, at gode grunde talte for at blive stående ved de 18 år. Man havde endnu ikke tilstrækkelige erfaringer efter loven af 1944, og den øgede udbredelse var ikke grund nok for lovændringen. Udvalget tiltræder herved socialstyrelsens opfattelse, at det opståede misforhold ikke skyldes savnet af lovbestemmelser, men snarere, at disse ikke er blevet benyttet i fornødent omfang.

De oplysninger, som således foreligger såvel herhjemmefra som udefra, og som her kort er gennemgået for de skandinaviske landes vedkommende, viser, at den mandlige, homoseksuelle prostitution nu giver sig udslag, som man ikke fra samfundets side i det lange løb kan lade upåagtede. Uanset om det erkendes, at homoseksuelle personer må have frihed til at søge seksuelt samkvem med kønsfæller på vilkår, der legalt principielt svarer til, hvad der gælder hetero-

¹⁾ jfr. utskottets utlåtande nr. 35.

seksuelle i forhold til det andet køn, følger heraf ikke, at myndighederne bør indtage en passiv holdning overfor homoseksuelles utugt med unge personer, og det er næsten undtagelsesfrit noget sådant, det drejer sig om. At dette er kernen i det foreliggende problem viser de foreliggende oplysninger med tilstrækkelig sikkerhed. Det er unge, der erfaringsmæssigt virker særlig tiltrækkende på de homoseksuelle utugtskunder, og for svagt befæstet eller vanskeligt stillet ungdom er fortjenesten en stærk fristelse. Selve affären, de homoseksuelle handlinger, præsenterer sig næppe umiddelbart som noget særlig forbryderisk for den unge partner; den er det jo ikke for kunden, når denne respekterer aldersgrænsen 18 år og de andre særlige bestemmelser i straffelovens § 225; der er ingen, der som direkte forurettet kan befrygtes at ville optræde som anmelder, og myndighederne har ikke vist iver efter at iværksætte strafforfølgning efter straffelovens § 230; og sker det endelig, at en sådan iværksættes, har en benægtelse af den kriminaliserende betaling en ikke ringe udsigt til at kunne opretholdes. Straffetruslens generalpræventive funktion har ringe mulighed for virkning under disse omstændigheder; den enkelte resonnerer vel ikke bevidst over sådanne detaljer, men milieuet vil være fortroligt med svagheden ved straffebestemmelsernes effektivitet.

Det stiller sig dernæst således, at efterspørgslen fra de homoseksuelle kunders side er parat ved attenuærgrænsens passage, hvorfra de praktisk taget strafferetligt har frit spil, og at kulminationen i de unges tilgang til prostitutionen ligger omkring de 20 år, men med høj tilgang endnu til det 22. år.

En nøgtern bedømmelse må føre til det resultat, at den gældende lovgivning er særdeles ufyldstgørende som middel til at modstå den udvikling af den homoseksuelle prostitution, som flere grunde i nutiden bidrager til. En afventende holdning overfor det relativt nye problem i nutidens samfundsliv vil ikke kunne motiveres med forventning om, at forholdene vil trække sig i lave uden ændringer i den bestående lovgivning og administration. Det må tværtimod befrygtes, at udviklingen i uheldig retning snarere vil fortsætte, hvis medarbejdelsen holder den hidtidige linie. Selv-

om man må mene, at der bør gås forsigtigt frem med nye indgreb, må på den anden side udviklingen allerede på nuværende trin anses for så alvorlig, at en overvejelse af modvirkende foranstaltninger ikke kan afvises.

Det er, som tidligere omtalt, en erfaring, at den homoseksuelle prostitutions milieu hyppigt fører ind i anden kriminalitet og social dekadence. I bilag IX gøres opmærksom på, at for mange unges vedkommende er den homoseksuelle forbindelse den første form for lovovertrædelse. Selve de homoseksuelle praktiker har utvivlsomt i mange tilfælde en forrænde indflydelse på den ikke homoseksuelle unge. Forekommende retssager om afpresning overfor, tyveri fra, og vold imod kunder viser ofte en hensynsløshed, der tyder på tilfredsstillelse af uvilje mod eller foragt for ofret. Hos disponerede unge kan som tidligere berørt det homoseksuelle samkvem bidrage til en af flere grunde uønskelig stimulering og fiksering af homoseksuel driftsretning. For det modne individ med normale forudsætninger for selvansvar for sine handlinger er risikoen for social eller seksuel afsporing som følge af efterstræbelser fra homoseksuelle personers side i sig selv mindre, hvortil kommer, at de homoseksuelle kunder erfaringsmæssigt har væsentlig mindre interesse for dem, der har passeret ungdomsårene. Det område, der således i særlig grad påkalder opmærksomheden ved overvejelser af spørgsmålet om foranstaltninger mod den homoseksuelle prostitution, er derfor i første række beskyttelse af de unge mod homoseksuelle utugtskunders efterstræbelser.

Specielle, forebyggende foranstaltninger for disse unge har næppe større muligheder, men de almindelige bestræbelser for at vejlede og støtte de unge og for at åbne adgang til god anvendelse af fritiden spiller også — som påpeget i de svenske udrætninger — en rolle her.

Efter de foreliggende oplysninger søges kontakten mellem kunderne og de prostituerede i væsentligt omfang på offentlige steder som gader, i og ved nødtørftsanstalter eller i visse beværtningslokaler. På sådanne steder er der mulighed for en kontrol, som i nogen grad kan virke hemmende på begge parter pågaaenhed. De mere aktive elementer vil hurtigt pådrage sig opmærksom-

hed, og med en passende hjemmel til indskriden må der være mulighed for nogen neddæmpning af uvæsenet. Ud fra det anførte og under hensyn til de svenske betragtninger kan det stærkt anbefales, at politiet og de vedkommende forsorgsmyndigheder normeres med det fornødne personale til et effektivt tilsyn med de offentlige områder, hvor homoseksuelle forbindelser erfaringsmæssigt søges knyttet.

Som allerede antydet vil et tilsyns effektivitet afhænge af, hvilken hjemmel der er til indskriden mod deltagere og medvirkende i homoseksuel prostitution.

Hvad de egentlige partnere, den prostituerede og kunden, angår, er forholdet som ovenfor omtalt, at den prostituerede over kriminel lavalder (15 år), som modtager betaling, ubetinget er strafbar efter straffelovens § 230, medens kunden kun kan straffes, når den prostituerede er under 18 år, straffelovens § 225, stk. 2. Når den prostituerede er over 18 år, kan kunden kun straffes i forbindelse med særlige forhold, straffelovens § 225, stk. 1, og for forførelse til homoseksuelt forhold af personer under 21 år, straffelovens § 225, stk. 3. Det vil altså sige, at kunden, når blot han holder sig fra de helt unge og ikke overtræder de almindelige straffebud til værn for kønsfriheden, har frit spillerum, når han søger partner til et homoseksuelt forhold; hovedmotivet for denne fordeling af strafansvaret er frygten for, at et strafansvar for kunden frister til pengeafpresning. Det er ovenfor nævnt, at de anførte straffebestemmelser kun sjældent anvendes i praksis, skønt det er utvivlsomt, at overtrædelser ingenlunde er sjældent forekommende. Bevisvanskeligheder kan anføres som forklaring, men de kan ikke være den hele forklaring. Der synes at råde en utilbojelighed til eller måske en ubehagfølelse ved at anvende disse straffebud, hvorfor de faktisk kun bliver brugt i særlige tilfælde og derfor kun ufyldstgørende tjener formålet. Det er vanskeligt at påvise grundene til dette forhold, men det vil næppe være uberettiget at formode, at der råder en følelse af, at en kortvarig fængselsstraf til de unge mennesker, det normalt drejer sig om, er et uegnet middel til at retlede dem i dette forhold; en sådan straf vil ofte kun forøge de ydre vanskeligheder og svække den indre modstandskraft. Der

er — som tidligere nævnt — ejheller nogen konkret forurettet at tage hensyn til som „modpart“, der har „krav“ på samfundets reaktion mod retsbryderen. Tværtimod går den, der med sin betaling har foranlediget den unges lovbrud selv fri for ansvar herfor. Dette kan i forekommende tilfælde måske virke så meget stærkere, som erfaringerne viser, at der i kundernes flok er personer, hvis seksuelle aktivitet overfor personer af eget køn, ikke kan forklares som originær homoseksualitet, men snarere som perversivering som følge af overdreven seksuel aktivitet.

En afvejen af de i betragtning kommende hensyn fører til, at den bestående ordning er ufyldstgørende, og at det følgelig er ønskeligt at gennemføre ændringer i den. Selvom man ved ændringers gennemførelse bør gå frem med forsigtighed, fordi der endnu er uafklarede problemer i forholdet, må *flertallet* dog anse det for påkrævet og forsvarligt allerede nu at gennemføre visse lovændringer for at beskytte de unge, som efter de foretagne undersøgelser er særlig efterstræbte til homoseksuel utugt.

Som sådanne ændringer er der efter *flertallets* opfattelse gode grunde for og ingen afgørende betænkeligheder ved følgende:

1) Aldersgrænsen 18 år i straffelovens § 225, stk. 2, foreslås forhøjet.

Efter statistikken i bilag VIII kulminerer tilgangen af homoseksuelle prostituerede i alderen 19—20 år, men den holder sig nær derop ad i alderen 20—22 år for derefter at falde brat og meget langt ned. Efter de faktiske forhold burde beskyttelsen altså udstrækkes til aldersgrænsen 22 år. Der kan ikke i hensynet til de unge findes noget argument herimod, og det ses ikke, at man ved en sådan aldersgrænse går hensynet til kundernes berettigede krav på livsførelse efter egen trang for nær. Samfundet må af hensyn til andres vel på så mange områder begrænse den seksuelle livsudfoldelse og lægge bånd på den enkeltes trang til seksuelle tilfredsstillelsesformer, som krænker eller skader andre, og på det her omhandlede område kan den af kunderne tilstræbte tilfredsstillelse være overordentlig skadelig for den person, der gøres til genstand for en seksuel omgængelse, der som regel er unaturlig for ham. Hensynet til de ældres frihed til livsførelse efter egen trang kan ikke be-

rette den skade, deres adfærd mod de unge gør. Det faktiske forhold anviser som nævnt som aldersgrænse for denne beskyttelse 22 år. Nogen rationel begrundelse for at sætte den lavere ses ikke at foreligge, men ud fra traditionelle betragtninger vil 21 år måske blive foretrukket. At lovændringen vil være egnet til at hemme efterstræbelsen, kan der næppe være tvivl om. Den vender sig mod personer, hvis alder og modenhed må forventes at give dem forudsætninger for at reagere som tilsigtet på straffetruslen, og uden den vil myndighedernes bestræbelser for effektiv bekæmpelse af den homoseksuelle prostitution savne fornødent grundlag. Den svækkelse af straffebestemmelsens effektivitet på grund af bevisnød med hensyn til en sigtet persons kendskab til den unge partners alder, som nu gør sig så stærkt gældende, vil få mindre betydning for beskyttelsen af de yngre aldersklasser, når grænsen sættes til 21 år. Uanset om aldersgrænsen sættes til 21 eller 22 år, vil ændringen berøve § 225, stk. 3, betydning, hvorfor denne bestemmelse foreslås ophævet.

2) Straffelovens § 230 foreslås ændret, således at forsøg på at få betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn gøres straffrit. I stedet skal der, hvis en person under 21 år giver anledning til begrundet mistanke om, at han på offentligt sted i vindingshensigt udbyder sig til kønslig usædelighed med personer af samme køn, og hvis politiet ikke ved de til dets rådighed stående midler skønner at kunne forebygge fortsættelse, kunne iværksættes forsorgsforanstaltninger efter Forsorgsnævnets bestemmelse, jfr. nærmere § 21 i udkast A p. 98.

Rejses den tiltale mod en person under 21 år efter straffelovens § 230, således som den er foreslået ændret, bør retten have adgang til at beslutte at undlade domsafsigelse mod, at tiltalte i nærmere fastsat tid undergives foranstaltninger ved Forsorgsnævnet eller anden betryggende forsorg. Om betydningen af at åbne retten en sådan adgang ved siden af den eksisterende adgang til at iværksætte forsorgsforanstaltninger som vilkår for en betinget dom henvises til bemærkningerne til § 2, p. 101. At tiltalen tillige omfatter anden strafbar handling, bør, for så vidt denne handling

står i forbindelse med det af § 230 omfattede forhold, ikke være til hinder for, at domsafsigelse udsættes mod forsorgsforanstaltninger.

Det følger af, hvad der foran p. 83 er sagt om, fra hvilke aldersklasser den homoseksuelle prostitution rekrutteres, at forsorgsforanstaltningerne ikke bør kunne udstrækkes udover den pågældendes fyldte 23. år.

Der kunne efter *flertallets* opfattelse være anledning til at overveje, om man ikke burde gå det skridt videre helt eller i hvert fald for unge personers vedkommende at ophæve § 230. Efter § 230 — jfr. om gentagelsestilfælde § 62, punkt 3 (arbejdshus) og § 231 (forhøjet straf) — er den kriminelle handling modtagelse af betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn. Betaleren trues — som foran omtalt — ikke af nogen straffebestemmelse, og han kan frimodigt friste med sin betalingsydelse. Det er et nærliggende spørgsmål, om paragraffens strafferetlige ansvarsfordeling er rimelig. Forestillingen om, at den unges „aggressivitet“ skulle spille en særlig rolle som årsag til, at kunden indlader sig på det seksuelle forhold, støttes ikke af de foreliggende oplysninger. Begge parter er — ud fra forskellige motiver — ude efter kontakt; at lægge hovedansvaret for, at den opnås, på den unge savner reel begrundelse i de faktiske forhold. Hvor modtageren er et — ofte vanskeligt stillet — ungt menneske, ligger det i sagens natur, at straffetruslens effektivitet er svag. Rejses der straffesag, vil den ofte strande på bevisvanskeligheder, og den fængselsstraf, der skal idømmes, er ikke noget formålstjenligt middel til at hjælpe unge mennesker over forhåndenværende vanskeligheder. Ved at ophæve § 230 ville tillige opnås, at den homoseksuelle prostitution bliver strafferetligt lige stillet med den heteroseksuelle. Det bør herved erindres, at den svenske lovgivning ikke har nogen til § 230 svarende bestemmelse.

Når *flertallet* dog ikke foreslår at ophæve bestemmelsen, skyldes det i første række, at den formentlig kan have nogen betydning også som baggrund for de her foreslåede nye bestemmelser, hvis gennemførelse på den anden side kan ophæve de væsentligste betenkeligheder ved be-

stemmelsen i forhold til de unge. Det findes i det hele rimeligt at gå frem med forsigtighed ved lovændringer på dette specielle område.

Det stillede forslag tilsigter at muliggøre en indgriben mod de unges homoseksuelle prostitution på et så tidligt tidspunkt, at chancen for retledning er den størst mulige. Man følger her det samme synspunkt, som er fulgt i forslaget vedrørende den heteroseksuelle prostitution. Da det drejer sig om forsorgsforanstaltninger, kan indgriben på det angivne grundlag formentlig ikke være forbundet med betænkeligheder. En vis begrænsning ligger i, at de pågældende skal have gjort sig bemærkede på offentligt sted. Nogen særlig forsorgsinstitution, skole eller anstalt, foreslås ikke. Opgaven vil for en væsentlig del bestå i at holde de unge borte fra de steder, hvor kontaktrafikken foregår, og her må en passende anbringelse og tilsyn som regel kunne slå til.

I det omfang politiet er i stand til at hjælpe den unge til rette, og tiltalegrundlag ikke er til hinder herfor, bør forholdet ordnes ad denne vej. Er dette ikke muligt, må andre institutioner træde til. For unge under 18 år bliver det som hidtil normalt børneværnet. For de 18—21 årige kan der blive tale om særfororgsinstitutioner, men det sædvanlige vil formentlig blive støtte gennem tilsyn, og her må Forsorgsnævnet kunne komme i betragtning og formentlig foretrækkes for institutioner, som tager sig af domfældte personer. Viser personen sig helt uefterrettelig, må et tilhold f. eks. om ikke at indfinde sig angivne steder kunne komme i betragtning; der er jo det særlige ved homoseksuel prostitution, at den stort set kun ytrer sig på begrænsede områder. Opgaven overfor de unge, der er indblandet i homoseksuel prostitution, går i første række ud på at holde dem borte fra visse cirkler i nogle få ungdomsar. Grænsen for foranstaltningernes varighed er derfor sat til det fyldte 23. år.

Den omstændighed, at en person under 21 år har gjort sig skyldig til straf efter § 230 eller for lovbrud, som står i sammenhæng med overtrædelsen af § 230, bør ikke ubetinget udelukke forsorgsforanstaltninger i stedet for straf. På den anden side bør en sådan sammenhæng formentlig fastsættes som betingelse; lovbrøderen skal ikke kunne

„forbedre“ sine chancer ved at føje overtrædelse af § 230 til anden kriminalitet. Det overlades til rettens afgørelse, hvilken løsning der i det konkrete tilfælde bør foretrækkes. I nogle tilfælde vil en betinget dom kunne være naturlig, og en sådan afgørelse står retten åben efter de almindelige regler. Efter lovovertrædelsens særlige karakter vil det dog sikkert i mange tilfælde være at foretrække at undgå domsstemplet og lade sagen bero som støtte for bestræbelserne for rehabilitering og for at hindre gentagelse. Da tilgangen til den mandlige homoseksuelle prostitution praktisk taget ebber ud ved 22 års alderen, mener man ikke, at foranstaltninger, som de her foreslåede, bør opretholdes ud over denne aldersgrænse.

De foreslåede foranstaltninger indskrænker sig til en tilpasning efter den stedfindende udvikling; de kan ikke vække principielle betænkeligheder eller medføre risiko for uheldige følger i anden retning. Bortset fra et eventuelt behov for en beskeden personaleforøgelse i politiet og tilsynsvirkomheden medfører gennemførelsen praktisk taget ingen udgiftsforøgelser.

På den anden side er udviklingen med hensyn til den homoseksuelle prostitution en sådan, at det her foreslåede efter *flertallets* mening må anses for minimum af, hvad der allerede nu bør gennemføres for at imødegå den foruroligende udvikling.

Et *mindretal* (Jersild og Ludvigsen) udtaler følgende:

Bestemmelsen i borgerlig straffelovs § 230 tager direkte sigte på homoseksuel prostitution og rammer kun sådanne forhold. Mindretallet kan tiltræde, at den mandlige homoseksuelle prostitution efter de foreliggende oplysninger er et mere alvorligt samfundsproblem, end man hidtil har haft øje for, og at det må antages, at dets omfang er tiltagende, skønt det er vanskeligt med fuldstændig sikkerhed at udtale sig herom, da politiet i de seneste år har ofret det større opmærksomhed end hidtil. Der er trang til at kunne give de unge overtrædere af den nævnte bestemmelse, og navnlig dem, som er over 18 år og derfor ikke kan inddrages under børneforsorg, en mere individuelt præget, forsorgsmæssig behandling, idet den hidtidige praksis ikke har været tilfredsstillende. Mindretallet kan derfor til-

træde det i lovudkastets §§ 21—23 optagne forslag om adgang til at anvende visse af de i lovudkastet nævnte foranstaltninger overfor disse unge i stedet for straf, og kan ligeledes gå med til, at straffehjemmelen bevares også overfor de under 21-årige, dog at straf for forsøg bortfalder for deres vedkommende. Mindretallet finder imidlertid, at det derudover ville være hensigtsmæssigt at nedsætte den meget strenge strafferamme: fængsel indtil 2 år til hæfte eller fængsel indtil 1 år. Endvidere ville man foreslå, at sager om overtrædelse af denne bestemmelse, der nu er statsadvokatsager, ved indføjeelse af § 230 i opregningen i retsplejelovens § 721 nr. 2 bb, gøres til politisager; disse overtrædelser er, når de foreligger isoleret, særlig egnede til at undergives politisagsbehandling. Adgangen til anholdelse og fængsling m. v. skulle dog være som i statsadvokatsager, således som det er tilfældet i sager angående overtrædelser af pålæg efter § 199; disse sager er også gjort til politisager.

I flertallets bemærkninger om borgerlig straffelovs § 225 og forslaget om ændring af denne bestemmelse kan mindretallet derimod ikke være enig. Bestemmelserne i § 225 og § 226 tager ikke direkte sigte på tilfælde af homoseksuel prostitution; de forbud, de indeholder, gælder også homoseksuelle forhold af en helt anden art, og de for overtrædelse af disse forbud foreskrevne straffe vil ramme forhold og mennesker, der slet ikke hører hjemme i prostitutionsmiljøet. Flertallet overser efter mindretallets opfattelse dette eller sætter sig ud derover, hvilket efter vor opfattelse er uberegtiget. Den foreslåede lovændring vil kunne føre til ulykkelige resultater for en del mennesker, hvis i forvejen vanskelige tilværelse den vil gøre endnu sværere.

Det materiale om den homoseksuelle prostitution, der er forelagt udvalget, viser efter mindretallets opfattelse ikke, at de gældende straffebestemmelser ikke kan yde de unge et tilstrækkeligt værn mod homoseksuelle efterstræbelser, men snarere, at politiet og til en vis grad anklagemyndigheden ikke har håndhævet disse bestemmelser tilstrækkelig effektivt. Af oversigten, bilag X, side 142, fremgår, at frifindelser er meget sjældne, henlæggelser hyppige. Domfældelser efter § 226, jfr. § 225, forekommer

kun yderst sjældent. Tiltale for overtrædelse af § 225, stk. 2 (eventuelt jfr. § 226), forekommer kun i meget få tilfælde i anledning af forhold til 16—17-årige.

Efter mindretallets mening er der grund til at antage, at politiet i for høj grad har været tilbøjeligt til at give op overfor sådanne tilfælde, og at en intensivering af politiets kontrol med sådanne forhold, en effektivere efterforskning og en kraftigere tiltalepraksis vil være egnet til at give de unge bedre beskyttelse overfor homoseksuelle efterstræbelser og til at begrænse den homoseksuelle prostitution. Der bør navnlig altid, når unge menneskers overtrædelser af straffelovens § 230 konstateres, virkelig sættes ind på at få oplyst, hvem de har haft kønsligt forhold til; dyberegående efterforskning heraf synes hidtil ofte at have været forsømt; de ovenfor p. 82 omtalte samtaler med drenge på et opdragelseshjem tyder på, at det ikke vil være helt så vanskeligt, som man har troet, at få oplysninger derom af de unge, navnlig ikke hvis efterforskningen derom fortsættes, når disses egen sag er blevet afgjort. Det synes også berettiget at antage, at man i forbindelse med en mere effektiv efterforskning vil kunne vente gunstige resultater af en tiltalepraksis, som i højere grad henlægger afgørelsen af bevisspørgsmålet også i tvivlsomme sager af denne art til domstolene, i stedet for at sagerne sluttet uden tiltale. Selve den øgede risiko for at blive sat under tiltale vil selv om nogle sager måtte føre til frifindelse — utvivlsomt have præventiv virkning overfor prostitutionskunderne. Det bør i hvert fald ikke ske, at sager om overtrædelse af § 225, hvorunder samme person er sigtet, gentagne gange sluttet uden tiltale på grund af bevisets stilling, fordi den sigtede hver gang hævder at have været uvidende om, at hans partner var under 18 år. Man bør herved have for øje, at forholdet i medfør af § 226 vil kunne straffes, når blot uagtsomhed er udvist. Bliver domstolene gennem forelæggelse af et betydeligt antal sager om overtrædelse af disse bestemmelser hentet fra prostitutionsmiljøet tilstrækkelig kendt med den fremgangsmåde, kunderne benytter, vil de sikkert — med rette — skærpe kravet til agtpagivenhed i sådanne tilfælde, således at den unges angivelse af at være over 18 år, hvis sandfærdighed kunden

i disse forhold altid har grund til at betvivle, ikke vil være tilstrækkelig til at udelukke, at kunden har udvist uagtsomhed, og således at heller ikke henvisninger til partnerens tilsyneladende fysiske udvikling vil være til hinder for, at uagtsomhed statueres, når kontakten er etableret på den forstitutionsmiljøet typiske måde.

Det er foran side 82 oplyst, at de „kunder“, der søger og opnår kontakt med drenge under 18 år, „stort set ikke i særlig grad bekymrer sig om drengenes alder“, hvilket formentlig skyldes, at bestemmelsen i § 225, stk. 2, ikke er blevet håndhævet med tilstrækkelig fasthed. Sættes aldersgrænsen i bestemmelsen højere end 18 år, vil spørgsmålet om, hvor virksom bestemmelsen vil være til at modvirke efterstræbelser af de unge, stadig afhænge af om den håndhæves effektivt; men håndhævelsen vil være vanskeligere, hvis aldersgrænsen sættes op.

Det er i flertallets bemærkninger, side 88 — formentlig med rette — antaget, at en af grundene til at tiltale for overtrædelse af § 225, stk. 2 og stk. 3, så sjældent rejses, er den, at „der synes at råde en utilbøjelighed til eller måske en ubehagsfølelse ved at anvende disse straffebud, hvorfor de faktisk kun bliver brugt i særlige tilfælde.“ Hvis det er rigtigt, at politiet har en sådan indstilling, således som lovreglerne nu er affattet, synes det utvivlsomt, at denne indstilling vil gøre sig gældende i endnu højere grad, hvis aldersgrænsen forhøjes, således at konsligt forhold til personer mellem 18 og 21 år bliver ubetinget strafbart. Ikke blot hos politifolk vil formentlig den opfattelse gøre sig gældende, at forbudet i så fald rammer tilfælde, som det er mindre påkrævet og føles mindre rimeligt at straffe. Dette vil selvsagt svække muligheden for en effektiv håndhævelse af forbudet. I sig selv vil udvidelsen af det strafbares område stille betydelige krav til øget kontrollerende og efterforskningsmæssig virksomhed fra politiets side. At de under-18-årige efter forhøjelse af aldersgrænsen legalt ikke vil være bedre beskyttede mod efterstræbelser end de 18—21 årige, vil under hensyn til det anførte næppe være egnet til at effektivisere den beskyttelse, lovreglerne ved politiets indsats kan give de 16—18 årige unge. Gode grunde synes derfor at tale for at kon-

centrere anstrengelserne om effektivt at beskytte *dem* indenfor den gældende lovgivnings rammer, og med hensyn til de 18—21 årige begrænse sig til beskyttelse mod sådanne misbrug, som kan rammes af § 225, stk. 3.

Det er selvfølgelig rigtigt, hvad flertallet anfører side 89, første spalte, linie 16 ff., at tvivl om sigtedes kendskab til den unges alder vil gøre sig mindre gældende, for så vidt angår dem under 18 år, hvis aldersgrænsen sættes til 21 år. Men dette er efter mindretallets opfattelse ingen holdbar begrundelse for den foreslåede lovændring. Med lige så megen ret kunne man som begrundelse for at forhøje aldersgrænsen 15 år i straffelovens § 222, stk. 1, til 18 år, således at samleje med en person under 18 år blev ubetinget forbudt, anføre, at tvivl med hensyn til sigtedes kendskab til de under-15-åriges alder i så fald ville gøre sig mindre gældende.

Efter mindretallets opfattelse er der mulighed for ad de ovennævnte veje at anvende de gældende lovbestemmelser på en sådan måde, at de yder tilstrækkelig beskyttelse for de unge under 18 år; dette bør forsøges. Skulle det vise sig, at beskyttelsen ikke kan blive tilstrækkelig effektiv, vil man kunne overveje gennemførelse af en lovændring, hvorefter der stilles skærpede krav til agtpågivenhed med hensyn til aldersgrænsen, eventuelt således at det foreskrives, at voldfarelse i så henseende ikke fritager for strafskyld, (hvilket dog rent principielt ville være betænkeligt). Men af hensyn til beskyttelsen af de under-18-årige og de sager, hvori tvivl om kendskab til alderen forekommer, er det efter mindretallets mening ikke berettiget at indføre ubetinget straf for homoseksuelt forhold til personer under 21 år.

Om dette bør ske, må alene afhænge af en afvejelse af på den ene side den trang, der er til at beskytte denne aldersklasse mod homoseksuelle tilnærmelser, mod de hensyn, der taler mod at indføre straf for sådanne forhold, på den anden side. Det må derfor tages i betragtning, at de unge i denne aldersklasse vel hyppigt er let påvirkelige og let forledelige, men at de dog ikke er børn, men voksne unge, som selv træffer bestemmelse om deres personlige forhold, som normalt er konsmodne, ofte

vil have seksuelle erfaringer af heteroseksuel art og i hvert fald normalt vil have lært så meget om kønslige forhold, at de er klar over, hvad de indlader sig på, hvis homoseksuelle gør tilnærmelser til dem, og *at* de ikke er uden beskyttelse mod sådanne tilnærmelser, idet § 225, stk. 3, netop beskytter dem mod forførelse, *at* en ændret efterforsknings- og tiltalepraksis også vil kunne forøge denne bestemmelses beskyttelsesmæssige værdi, *at* faren for, at homoseksuelle erfaringer varigt skal præge unge af denne aldersklasse gennemgående er mindre end for de yngres vedkommende, og endelig *at* det foreslåede ubetingede forbud ikke blot vil gælde forhold, i hvilke der ydes betaling, men ethvert homoseksuelt forhold, i hvilket en part er under 21 år, altså tilfælde, i hvilke de skadevirkninger, forhold som prostitueret kan medføre i retning af tilvæning til parasitær, asocial levevis, kriminalitet m. v., slet ikke gør sig gældende.

Det er uklart, om flertallet principielt har den opfattelse, „at homoseksuelle personer må have frihed til at søge seksuelt samkvem med kønsfæller på vilkår, der legalt principielt svarer til, hvad der gælder heteroseksuelle i forhold til det andet køn“, jfr. udtalelsen i flertallets bemærkninger foran side 86. En sådan principiel ligestilling foreligger ikke efter gældende dansk lovgivning, idet beskyttelsen over for homoseksuelle handlinger er videre end beskyttelsen over for heteroseksuelle handlinger, hvilket viser sig i, at aldersgrænserne for det ubetingede forbud er henholdsvis 18 og 15 år, aldersgrænsen i bestemmelserne om forførelse henholdsvis 21 og 18 år, og i at forførelse, som i heteroseksuelle forhold selv inden for denne lavere aldersgrænse kun straffes, når der foreligger *groft* misbrug af overlegenhed i alder og erfaring, i homoseksuelle forhold kan straffes blot misbrug foreligger (§ 223, stk. 2, cfr. § 225, stk. 3). Mindretallet finder denne principielle forskel velbegrundet, men finder ud fra ovennævnte afvejelse, at man ved, som foreslået, at have aldersgrænsen for kraftigt vil beskære den adgang til seksuelt samkvem, som det skønnes rimeligt at indrømme homoseksuelle mennesker. Særlig vægt lægger mindretallet herved på, at forbudet ikke blot vil gælde homoseksuelles sankvem mod betaling med unge mennesker, hvoraf

en overvejende del ikke er homoseksuelle, men også homoseksuelles indbyrdes samkvem i forhold, der intet har med prostitution at skaffe, og endda ikke blot i forhold, hvor den ene part er væsentlig ældre end den anden, men også hvis de er omtrent jævnaldrende, eventuelt begge mellem 18 og 21 år. Er de omtrent jævnaldrende, vil ganske vist straffen kunne bortfalde; men forholdet vil dog være strafbart. Det må bringes til ophør eller benægtes, hvis de pågældende ikke vil udsætte sig for at blive sat under tiltale. Den foreslåede lovændring vil betegne et skridt tilbage mod det absolutte forbud mod homoseksuelle forhold, som blev afskaffet her i landet i 1930 og i Sverige i 1944, og som man også i Norge har rejst spørgsmål om at erstatte med regler, der svarer til vore. Den vil udelukke eller i hvert fald kraftigt begrænse homoseksuelt indstilledes mulighed for uden risiko for straf at leve — stilfærdigt og uden at vække anstød — i overensstemmelse med deres indstilling i de år, da deres driftsliv må antages at være stærkest.

Skulle aldersgrænsen i § 225, stk. 2, blive hævet til 21 år (eller derover) kan mindretallet tiltræde, at bestemmelsen i § 225, stk. 3, kan bortfalde. Men i konsekvens af mindretallets standpunkt til forhøjelsen af aldersgrænsen må man anse det for rigtig at bevare den sidstnævnte bestemmelse, hvis effektivitet som nævnt må antages at kunne forøges ved en intensivere efterforskning og skærpet tiltalepraksis samt større anvendelse af § 226.

Det er mindretallets standpunkt, at spørgsmålet om ændring af de omhandlede straffelovsbestemmelser, der ikke alene rammer forhold, som kan betegnes som prostitution, må drøftes i videre sammenhæng med andre bestemmelser i straffeloven om forbrydelser mod kønsædeligheden og på et bredere grundlag. Hertil har udvalget efter sin med henblik på en ganske anden opgaves løsning bestemte sammensætning og det begrænsede materiale, der på dette område er tilvejebragt, ikke været i stand.

Flertallet kan ikke tiltræde mindretallets forslag vedrørende ændring af strafferammen og strafart i straffelovens § 230.

Den udvikling, der som ovenfor beskrevet for tiden foregår, og som, hvad der er enig-

hed om, taler imod at ophæve straffebestemmelsen i straffelovens § 230, ses ikke at kunne begrunde nedsættelse af strafferammen i nævnte paragraf, og efter flertallets bedommelse vil hæfte være et uegnet hemningsmiddel overfor personer, som mod betaling indlader sig på kønslig usædelighed med personer af samme køn. Flertallet må fraråde, at sager angående overtrædelse af § 230 gores til politisager og dermed bringes udenfor de sager, hvori domsmænd medvirker, jfr. retsplejelovens § 688. Sammenstillingen af disse sager med sager for overtrædelse af tilhold efter straffelovens § 199 anser flertallet for ubegrundet såvel ud fra strafferetlige som retsplejemæssige hensyn.

Idet flertallet iøvrigt henholder sig til sit foran anførte, finder det til mindretallets argumentation kun anledning til at bemærke, at det må bero på en misforståelse, når mindretallet synes at opfatte det således, at flertallets begrundelse for ændring af § 225, stk. 2, skulle være hensynet til at komme ud over bevisvanskeligheder vedrørende overtrædernes kendskab til den unges alder. Som det formentlig fremgår af flertallets bemærkninger, er begrundelsen for forslaget at give de unge en påkrævet beskyttelse mod homoseksuel efterstræbelse. Den bevismæssige virkning er kun nævnt som en faktisk følge af forslagets gennemførelse.

Udkast til lov om særlig forsorg til bekæmpelse af prostitution.

Afsnit I.

Betingelser for lovens anvendelse.

§ 1.

Dersom en kvinde under 21 år hengiver sig til uordnet og løsagtig levevis ved at

- 1) holde til med tilfældige mandspersoner og af disse modtage penge, traktement eller anden økonomisk fordel, og
- 2) indlade sig i kønsligt forhold til tilfældige mandspersoner,

og er hendes sjælelige eller legemlige sundhed eller*) hendes sociale muligheder som følge heraf udsat for alvorlig fare, skal der ydes hende bistand efter reglerne i denne lov til at komme under ordnede forhold. Beslutning herom træffes af det i § 7 omhandlede Forsorgsnævn.

§ 2.

Er der mod en kvinde under 21 år rejst tiltale for strafbart forhold, og er betingelserne for anvendelse af foranstaltninger efter § 1 til stede, kan retten efter indhentet erklæring fra Forsorgsnævnet ved dommen bestemme, at strafidømmelse udsættes, mod at tiltalte undergives foranstaltninger ved Forsorgsnævnet, og bortfalder, såfremt tiltalte i et i dommen fastsat tidsrum overholder nævnets forskrifter. Overholder tiltalte ikke forskrifterne, kan sagen på Forsorgsnævnets begæring genoptages til afgørelse af, om straf skal idømmes.

§ 3.**)

Rejses der tiltale mod en kvinde, som

er fyldt 21 år, for strafbart forhold, og må det antages, at hendes lovbrud står i forbindelse med uordnet og løsagtig levevis som i § 1 angivet, kan retten efter indhentet erklæring fra Forsorgsnævnet bestemme, at strafidømmelse efter omstændighederne udsættes, mod at tiltalte undergives foranstaltninger ved Forsorgsnævnet, og bortfalder, såfremt tiltalte i et i dommen fastsat tidsrum overholder nævnets forskrifter. Overholder tiltalte ikke forskrifterne, kan sagen på Forsorgsnævnets begæring genoptages til afgørelse af, om straf skal idømmes.

§ 4.***)

Stk. 1. Har en kvinde, overfor hvem det besluttet at anvende denne lovs bestemmelser, en ufuldbyrdet straf, tager Forsorgsnævnet skridt til at få afgjort, om straffen bør fuldbyrdes, eller om den under hensyn til de besluttede foranstaltninger bør bortfalde.

Stk. 2. Gør en kvinde, overfor hvem loven er bragt i anvendelse, sig skyldig i en strafbar handling, kan anklagemyndigheden frafalde tiltale på vilkår, at hun forbliver under Forsorgsnævnets forsorg. Rejses der tiltale, kan retten udsætte strafidømmelsen i overensstemmelse med reglerne i §§ 2 og 3.

Stk. 3. Bringes straffelovens §§ 16 eller 17 til anvendelse i sager mod de i §§ 2 og 3 omhandlede kvinder, kan retten i medfør af straffelovens § 70 bestemme, at tiltalte undergives foranstaltninger ved Forsorgsnævnet.

*) På dette punkt er der et mindretalsforslag, hvorom henvises til bemærkningerne p. 100.

**) Hertil mindretalsforslag, jfr. bemærkningerne p. 101.

***)) " " " " " " p. 102.

Afsnit II.

Politiets virksomhed i forbindelse med loven.

§ 5.

Er der grundet formodning om, at en kvinde opfylder de i § 1 nævnte betingelser, foretager politiet undersøgelse og afhøring, om fornødent ved indbringelse af kvinden. Skønnes det, at der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger i medfør af § 1, tilstiller politiet uden ugrundet ophold Forsorgsnævnet sagen til afgørelse. Politiet kan, hvor det er påkrævet af hensyn til undersøgelsen eller forelæggelsen, pålægge kvinden foreløbig at tage ophold på anvist sted eller om fornødent anbringe hende i lukket anstalt eller anstaltsafdeling, herunder arrest. Hun kan indlægges til undersøgelse på venerologisk hospitalsafdeling og underkastes psykiatrisk undersøgelse.

§ 6.

Politiets bistand kan om fornødent påkalles til fremskaffelse af yderligere oplysninger vedrørende personer, der agtes inddraget under forsorg i henhold til denne lov, samt til iværksættelse af Forsorgsnævnets beslutninger. Den, som modsætter sig anden forsvarlig foreløbig anbringelse, kan af politiet indsættes i lukket anstalt, indtil Forsorgsnævnets beslutning i sagen kan træffes.

Afsnit III.

Forsorgsnævnets sammensætning.

§ 7.

Stk. 1. Forsorgsnævnet består af en dommer som formand, en i psykiatri uddannet læge og en med forsorgsarbejde kendt person. Nævnets medlemmer beskikkes af socialministeren for 5 år ad gangen, og samtidig beskikkes stedfortræder for hvert af medlemmerne.

Stk. 2. I påtrængende tilfælde kan formanden alene træffe afgørelse, der da snarest muligt skal forelægges de øvrige medlemmer til godkendelse eller forkastelse.

Afsnit IV.

Forsorgsnævnets tilvejebringelse af grundlag for dets afgørelser.

§ 8.

Når der overfor Forsorgsnævnet er rejst spørgsmål om at bringe lovens regler til anvendelse, søger nævnet tilvejebragt de yderligere oplysninger, som det finder påkrævet for afgørelsen af spørgsmålet. Det kan lade foretage undersøgelse med det formål at tilvejebringe oplysninger om vedkommende kvindes tidligere og nuværende forhold i hjem, skole og arbejde, legemlige og åndelige tilstand og om andre omstændigheder, som antages at være af betydning for afgørelsen. Kan der blive tale om inddragelse under anden forsorg eller om hospitalsindlæggelse, foranlediger nævnet spørgsmålet herom afgjort.

§ 9.

Forsorgsnævnet kan fordre fremstillet for sig de personer, om hvem bestemmelser skal træffes, og afæske dem forklaring. Nævnet kan derhos med varsel som i straffesager indkalde andre personer til at møde og afgive forklaring for nævnet; udeblivelse uden lovligt forfald straffes med bøde. Retsplejelovens § 192 finder tilsvarende anvendelse. Endvidere kan nævnet foranledige personer afhørt som vidner i retten. Retten foretager indkaldelsen, og afhøringen sker ved dommeren.

Afsnit V.

Forsorgsnævnets foranstaltninger.

§ 10.

Når det er bestemt, at en kvinde skal undergives forsorg i henhold til denne lov, kan Forsorgsnævnet

- a) yde hende råd, vejledning og bistand bl. a. ved anvisning af arbejde, samt meddele hende pålæg, jfr. nærmere §§ 11—12 og
- b) anbringe hende på oplærings- og uddannelsesskole, jfr. §§ 13—16.

§ 11.

I almindelighed beskikker Forsorgsnævnet en forsorgsassistent til i overensstemmelse med de af nævnet givne retningslinier at vejlede og råde den pågældende og bistå ved gennemførelsen af nævnets beslutninger.

§ 12.

Stk. 1. Forsorgsnævnet søger tilknytning til private og offentlige hjem, arbejdspladser og virksomheder, der er egnede til at modtage, beskæftige eller uddanne personer, der er inddraget under forsorg efter denne lov.

Stk. 2. Ved valg af opholdssted og beskæftigelse tages hensyn til den pågældendes tarv og forudsætninger, idet det tilstræbes, at vedkommende vænnes til arbejde og regelmæssig levevis og værnes mod påvirkning af slet selskab.

Stk. 3. Forsorgsnævnet kan meddele personer, der er under forsorg efter denne lov, pålæg om, hvorledes de skal forholde sig, derunder pålæg om eller forbud mod at tage ophold i bestemte dele af landet eller indenfor en bestemt by, pålæg om at påtage sig eller afholde sig fra et bestemt arbejde eller pålæg om at underkaste sig en passende uddannelse i en gerning, hvorved vedkommende har mulighed for at ernære sig i fremtiden.

§ 13.

Må det anses for påkrævet, kan Forsorgsnævnet såvel ved inddragelsen som senere beslutte anbringelse på oplærings- og uddannelsesskole. På sådan skole kan kun optages personer, der er under 21 år ved beslutningen om inddragelse under lovens regler. Anbringelsen kan normalt ikke udstrækkes over 1 år; hvor særlige grunde foreligger, kan den dog opretholdes i indtil 3 år.*)

§ 14.

Skolens oplæringsplan samt ordens- og disciplinærregler fastsættes af socialministeren. I tilfælde af grovere ordensforseelser, derunder flugt fra skolen eller bortgang uden tilladelse, kan den pågældende efter For-

sorgsnævnets bestemmelse hensættes indtil 3 måneder i lukket afdeling i anden institution.

§ 15.

Oplærings- og uddannelsesskolens ledelse indsender mindst hver 3. måned beretning og indstilling til Forsorgsnævnet for hver enkelt elev.

§ 16.

Stk. 1. Udskrivning fra skolen kan, bortset fra udskrivning ved det 25. år eller senere, ske på prøve med tilkendegivelse af, at genanbringelse kan besluttes, hvis fastsatte vilkår ikke overholdes, eller pågældendes forhold iøvrigt måtte begrunde det. Beslutning om genanbringelse kan ikke træffes efter den pågældendes fyldte 25. år.

Stk. 2. I tilfælde af genanbringelse kan opholdet opretholdes i indtil 1 år fra genanbringelsens dato, uanset at det samlede ophold derved udstrækkes ud over de i § 13 angivne tidsrum, og uanset at den genanbragte fylder 25 år.**)

Afsnit VI.

Forsorgsforanstaltningernes varighed og ophør.

§ 17.

Stk. 1. Forsorgsnævnet overvåger, at trufne foranstaltninger forsøgsvis eller endelig lempes eller ophæves, så snart den pågældendes forhold skønnes at gøre det forsvareligt.

Stk. 2. Ingen foranstaltning vedrørende personer, overfor hvem loven er bragt i anvendelse i henhold til dens § 1 eller § 2, kan opretholdes udover vedkommendes fyldte 25. år undtagen i tilfælde af genanbringelse på oplærings- og uddannelsesskole, jfr. § 16, stk. 2.

Stk. 3. Er inddragelse under forsorg sket i henhold til denne lovs § 3, opretholdes forsorgen, indtil den efter indstilling fra Forsorgsnævnet eller efter begæring af den pågældende eller den, der handler på hendes vegne, ophæves af vedkommende ret.

*) På dette punkt er der et mindretalsforslag, hvorom henvises til bemærkningerne p. 103.

**) Hertil mindretalsforslag, jfr. bemærkningerne p. 104.

Afsnit VII.

*Retlig prøvelse af pålæg og beslutninger
i medfør af loven.*

§ 18.

Medfører politiets pålæg i henhold til § 5 eller § 6 frihedsberøvelse, skal det udtrykkeligt tilkendegives kvinden, at hun kan kræve afgørelsen prøvet ved retten i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Anbringes en kvinde foreløbig i lukket anstalt, skal hun snarest muligt og inden 24 timer, efter at hun har fremsat begæring om rettens prøvelse, fremstilles for retten, der ved kendelse afgør, om anbringelsen skal opretholdes. Besluttet dette, fastsætter retten en frist — der kan forlænges — inden hvilken sagen skal tilstilles Forsorgsnævnet. Politiet drager omsorg for udførelsen af rettens beslutninger.

§ 19.

Stk. 1. Ved meddelelse til den pågældende om Forsorgsnævnets beslutninger angående anvendelse af loven eller anbringelse på oplærings- og uddannelsesskole, skal det tilkendegives, at beslutningen kan kræves prøvet af retten. Indbringelsen for retten har ikke opsættende virkning over for givne pålæg eller Forsorgsnævnets beslutninger.

Stk. 2. Rettens prøvelse af nævnets beslutninger om anvendelse af loven og anbringelse på oplærings- og uddannelsesskole sker efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 3. Er en beslutning af nævnet, der medfører frihedsberøvelse, derunder særlig beslutning om anbringelse på skole, stadfæstet ved dom, kan fornyet prøvelse ved retten ikke kræves, før der er forløbet 4 måneder fra dommen, medmindre der i denne er fastsat en kortere frist.

Stk. 4. Nævnets beslutning om at bringe loven i anvendelse kan kun kræves prøvet een gang.

§ 20.

Værneting er i de i §§ 18—19 nævnte tilfælde underretten på det sted, hvor den pågældende bor eller opholder sig, eller hvor den politimyndighed, der har meddelt et pålæg, har sit embedskontor, eller hvor spørgsmålet om at bringe loven i anvendelse er rejst.

Afsnit VIII.

*Lovens anvendelse i anledning af homoseksuel
prostitution.*

§ 21.

Giver en person under 21 år anledning til begrundet mistanke om, at han på offentligt sted i vindingshensigt udbyder sig til kønslig usædelighed med personer af samme køn, foretager politiet undersøgelse og afhøring i overensstemmelse med § 5. Bekræftes mistanken og skønner politiet, at fortsættelse ikke på anden måde kan forebygges, forelægger det sagen for Forsorgsnævnet, der kan træffe bestemmelse om anvendelse af de forsorgsforanstaltninger, som er omtalt i § 10 a, jfr. §§ 11 og 12.

§ 22.

Stk. 1. Tiltale for overtrædelse af borgerlig straffelovs § 230 kan, når bestyrtet tilståelse foreligger, og der efter sagens beskaffenhed findes anledning dertil, frafaldes på betingelse af, at den pågældende undergives foranstaltninger ved Forsorgsnævnet eller anden betryggende forsorg.

Stk. 2. Rejses der tiltale mod en person under 21 år for overtrædelse af borgerlig straffelovs § 230, kan retten beslutte, at strafidømmelse udsættes, mod at tiltalte i nærmere fastsat tid undergives foranstaltninger ved Forsorgsnævnet eller anden betryggende forsorg. Overtræder tiltalte fastsatte vilkår, kan sagen genoptages af retten til afgørelse af, om vilkårene bør ændres eller straf idømmes. At tiltalen tillige omfatter anden strafbar handling, er, for så vidt denne handling står i forbindelse med det af § 230 omfattede forhold, ingen hindring for betinget udsættelse af strafidømmelse.

§ 23.

Stk. 1. I sager, der omfattes af dette afsnit, har Forsorgsnævnet de i afsnit IV og § 6 nævnte beføjelser. § 17, stk. 1, og §§ 18—20 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Foranstaltninger besluttet af Forsorgsnævnet i medfør af § 21 kan ikke opretholdes ud over vedkommendes fyldte 23. år.

Afsnit IX.

Antagelse og beskikkelse af forsorgsassister, oprettelse af oplærings- og uddannelsesskoler og afholdelse af udgifter.

§ 24.

Stk. 1. Socialministeren antager blandt personer, som er særligt uddannet i socialt forsorgsarbejde, det fornødne antal til hvervet som forsorgsassister. Beskikkelsen i det enkelte tilfælde sker ved Forsorgsnævnet blandt de af socialministeren antagne.

Stk. 2. Forsorgsassisterne har for deres virksomhed ret til vederlag, der fastsættes under hensyntagen til arbejdets omfang.

Stk. 3. De nærmere regler om uddannelseskravet, hvervets udførelse og vederlagets størrelse fastsættes af socialministeren.

§ 25.

Socialministeren drager omsorg for oprettelse af oplærings- og uddannelsesskoler, der er egnede til optagelse af personer, om hvis anbringelse på sådan skole Forsorgsnævnet har taget beslutning i henhold til § 13.

§ 26.

De ved denne lov foranledigede udgifter bevilges på de årlige finanslove. Halvdelen af disse udgifter refunderes staten med $\frac{7}{10}$

af den fælleskommunale udligningsfond, medens $\frac{3}{10}$ fordeles på landets kommuner i overensstemmelse med reglerne i § 77 i lov om offentlig forsorg.

Afsnit X.

Straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

§ 27.

Stk. 1. Den, som lægger hindringer i vejen for gennemførelsen af foranstaltninger eller undersøgelser i medfør af denne lov, straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med hæfte i indtil 3 måneder.

Stk. 2. Den, der befrier en i henhold til denne lov tvangsanbragt kvinde, såvel som den, der tilskynder eller hjælper en sådan kvinde til at undvige eller holder den undvegne skjult, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 3. Den, som ulovligt sætter sig i forbindelse med en i medfør af denne lov tvangsanbragt kvinde, straffes med bøde eller under skærpende omstændigheder med hæfte eller fængsel indtil 3 måneder.

§ 28.

Denne lov træder i kraft den

B.

Udkast til ændringer i borgerlig straffelov.

§ 199, stk. 1: „Hengiver nogen sig til . . .“ ændres til: „Hengiver nogen person over 21 år sig til . . .“.

§ 200, stk. 1: „eller § 199“ udgår.

§ 225, stk. 2: „18 år“ ændres til „21 år“.*)

§ 225, stk. 3: udgår.**)

§ 230. Som nyt 2. punktum tilføjes:

Forsøg straffes ikke, når gerningsmanden er under 21 år.

§ 233 ændres til:

Stk. 1. Den, som opfordrer eller indbyder til utugt eller stiller usædelig levevis til skue på en måde, der er egnet til at for-

ulempe omboende eller andre eller vække offentlig forargelse, straffes med hæfte eller med fængsel indtil 1 år eller under formildende omstændigheder med bøde.

Stk. 2. Med samme straf anses den udlejer, som imod politiets advarsel lader forhold, som omfattes af stk. 1, fortsætte fra de af ham udlejede lokaler.**)

Stk. 3. Med samme straf anses den, som

- 1) udlejer værelser i hotel eller gæstgiveri vidende om, at de benyttes til erhvervs-mæssig utugt, eller
- 2) i hotel eller gæstgiveri til ulempe for omgivelserne lader sådanne tilstande bestå, at det er åbenbart, at dets værelser benyttes til utugt.

*) Hertil mindretalsforslag, jfr. kap. IX, p. 90 ff.

**) Hertil mindretalsforslag, jfr. kap. VIII, p. 77.

Bemærkninger til udkast A.

Til § 1.

Over for kvinder under 18 år kan der efter den gældende lovgivning træffes foranstaltninger i medfør af børneforsorgslovgivningen, jfr. herom kapitel IV, p. 22 f. Det samme gælder over for kvinder mellem 18 og 21 år, der er inddraget under børneforsorg, når der for deres fyldte 18. år er truffet bestemmelse om børneforsorgens forlængelse. Kan både børneforsorgslovgivningen og bestemmelserne i lovudkastet bringes i anvendelse, må det bero på en afgørelse af, hvad der i det enkelte tilfælde findes mest hensigtsmæssigt, om foranstaltninger skal iværksættes efter børneforsorgslovgivningen eller efter lovudkastet. Det vil efter udvalgets opfattelse normalt i sådanne tilfælde være mest hensigtsmæssigt, at foranstaltninger iværksættes i medfør af børneforsorgslovgivningen. Medmindre den pågældende kvinde er udskrevet af børneforsorgen som uopdragelig, bør sagerne derfor forelægges børneværnsmyndighederne, og det må bero på disses afgørelse, om det i det enkelte tilfælde findes mindre hensigtsmæssigt at anvende børneværnsforanstaltninger end foranstaltninger efter lovudkastet.

For at foranstaltninger i medfør af § 1 kan iværksættes overfor en ung kvinde under 21 år, skal 2 betingelser være opfyldt. Det skal være godtgjort, at hun hengiver sig til uordnet og løsagtig levevis, og det skal være sandsynliggjort, at hun som følge heraf står i fare for at forkomme, d. v. s. at hendes sjælelige eller legemlige sundhed eller hendes sociale muligheder som følge heraf er udsat for alvorlig fare. Et *mindretal* (Ludvigsen, Møller, Skalts, Trolle og Vestergaard) finder dog, at der kun er grund til at yde bistand såfremt den omhandlede livsførelse medfører alvorlig fare for såvel kvindens legemlige eller sjælelige sundhed som hendes sociale muligheder, jfr. iøvrigt nærmere kapitel VI, p. 50.

„Uordnet og løsagtig levevis“ er ikke udtømmende defineret ved paragraffens punkt 1 og 2. Disse indeholder betingelser, som nødvendigvis må være opfyldt for at en uordnet og løsagtig levevis kan medføre foranstaltninger efter lovudkastet, men deres opfyldelse er ikke tilstrækkelig til, at det kan fastslås, at der foreligger „uordnet“ levevis.

Selvom en ung kvinde indlader sig i kønsligt forhold til tilfældige personer og af disse eller af andre tilfældige personer, med hvem hun holder til, modtager økonomisk fordel, vil hendes levevis dog ikke kunne betegnes som „uordnet“, såfremt hun har regelmæssig, lovlig beskæftigelse med en indtægt, som man kan leve af.

Der lægges imidlertid afgørende vægt på, at der er tale om indtægt af en regelmæssig, lovlig beskæftigelse. At en ung kvinde iøvrigt har lovlige indtægter, som er tilstrækkelige til, at hun kan leve af dem, udelukker ikke, at hendes forhold kan være „uordnede“, ligesom dette heller ikke udelukkes af, at hun på det tidspunkt, da undersøgelsen finder sted, har lovlig beskæftigelse med en tilstrækkelig indtægt, når oplysningerne iøvrigt viser, at hun kun har lejlighedsvis beskæftigelse og fortrinsvis klarer sig ved at modtage penge eller traktement m. v. af tilfældige personer.

Det er efter bestemmelsen ikke en nødvendig forudsætning for, at foranstaltninger kan iværksættes, at det godtgøres, at den unge kvinde har modtaget den økonomiske fordel som vederlag for et kønsligt forhold. Om begrundelsen herfor henvises til kapitel VI, p. 50.

Udtrykket „alvorlig fare for sjælelig eller legemlig sundhed“ er det samme som anvendes i lov om offentlig forsorg § 130, stk. 1, nr. 3, og skal forstås på samme måde. Ved „sociale muligheder“ tænkes navnlig på muligheden for at påtage sig og overkomme lovligt arbejde og for at indgå ægteskab.

Et *mindretal* (Trolle) ville foretrække, at ordene „skal der ydes hende bistand efter reglerne i denne lov til at komme under ordnede forhold“ ændredes til „kan hun inddrages under forsorg efter reglerne i denne lov“. Mindretallets begrundelse herfor er den, at den i lovudkastet foreslåede vending sprogligt synes mindre træffende, da „bistand“ efter almindelig opfattelse er noget, som kan afslås, og ikke noget, som påtvinges, og at den derfor svarer mindre godt til de i udkastet omhandlede påtvungne foranstaltninger, der endog kan være af frihedsberøvende natur. Loven bør efter mindretallets opfattelse ikke om foranstaltningerne benytte udtryk, der kan opfattes som havende en falsk klang.

Flertallet (alle undtagen Trolle) bemærker heroverfor, at det er en realitet, at der i første række netop skal ydes de kvinder, der er tale om, *bistand* til at komme under ordnede forhold, og finder ikke, at det forhold, at der efter omstændighederne kan blive tale om at yde denne bistand mod den pågældendes ønske, kan begrunde, at man ikke i lovens tekst fastholder det nævnte formål. I adskillige tilfælde, hvor der kun bliver tale om at meddele visse pålæg og yde råd, vejledning og tilsyn, vil det derhos efter flertallets opfattelse være misvisende at tale om inddragelse under forsorg.

Til § 2.

Bestemmelsen udvider ikke adgangen til at iværksætte forsorgsforanstaltninger overfor unge løsgangtige kvinder; betingelserne i § 1 skal i alle tilfælde være opfyldt. Det strafbare forhold kan være et tegn på, at den tiltalte kvindes livsførelse udsætter hende for alvorlig fare for at forkomme, men det behøver ikke at være det eller overhovedet at have nogen forbindelse med hendes livsførelse (cfr. derimod § 3).

Bestemmelsen er udtryk for den tanke, at idømmelse eller fuldbyrdelse af straf i visse tilfælde ville nedsætte mulighederne for resocialisering gennem de foreslåede forsorgsforanstaltninger, der jo altid skal iværksættes, når betingelserne i § 1 er opfyldt. Bestemmelsen giver derfor domstolene mulighed for betingelsesvis at udsætte strafidømmelse, således at der alene anvendes forsorgsforanstaltninger. Det er naturligvis en forudsætning herfor, at andre hensyn ikke afgørende taler derimod, hvilket f. eks. vil være tilfældet, hvis den pågældende kvinde har begået en grov forbrydelse.

I stedet for at udsætte strafidømmelse mod forsorgsforanstaltninger, kan retten idømme en betinget straf, således at foranstaltninger ved Forsorgsnævnet gøres til et vilkår. Udkastets bestemmelse har selvstændig betydning, idet den giver retten mulighed for i stedet for at fastsætte en straf, hvis fuldbyrdelse gøres betinget, at udskyde straffens fastsættelse, og den kan anvendes i tilfælde, hvor betinget dom efter straffelovens § 57 er udelukket.

Med hjemmel i retsplejelovens § 723, stk. 3, vil anklagemyndigheden kunne frafalde tiltale mod foranstaltninger ved Forsorgsnævnet.

Til § 3.

Denne bestemmelse og bestemmelsen i § 4, stk. 3, indeholder en selvstændig hjemmel til at iværksætte forsorgsforanstaltninger overfor kvinder over 21 år, jfr. om *flertallets* begrundelse for bestemmelsen kap. VI, p. 52, og om *mindretallets* (Trolles) begrundelse for, at denne bestemmelse bør udelades, kap. VI, p. 53.

Adgangen til at iværksætte foranstaltninger efter § 3 er betinget af, at der foreligger uordnet og løsgangtig levevis af den i § 1 angivne karakter, og at kvinden har begået et strafbart forhold, der må antages at stå i forbindelse hermed. Forsorgsforanstaltninger skal ikke — som efter § 1 — i alle tilfælde iværksættes, når lovens betingelser herfor er til stede, men de bør som regel bringes i anvendelse, hvis der er udsigt til social genrejsning ved Forsorgsnævnets foranstaltninger, medmindre andre hensyn,

særlig grovheden af det begåede strafbare forhold, i det enkelte tilfælde afgørende taler derimod.

Som nævnt p. 53 i betænkningens kap. VI anser det fornævnte *mindretal* (Trolle) det valgte kriterium for anvendelse af foranstaltninger efter udkastet: at strafbart forhold er begået, for mindre egnet og irrationelt, idet han særlig har henvist til, at det, for så vidt det strafbare forhold — som det ved siden af tyveri og overtrædelse af pålæg om at søge lovligt erhverv vil være praktisk — består i ulovlig spiritusudskænkning, er irrationelt, at foranstaltninger kan anvendes overfor en prostitueret kvinde på 30 år, der har udskænket frugtvin for sine kunder, medens en anden lige så gammel prostitueret, der ikke har givet denne tillægsydelse, falder udenfor. *Flertallet* kan imidlertid ikke indse, at det er irrationelt at anvende forsorgsforanstaltninger i stedet for straf, når der er udsigt til derved at opnå et bedre resultat, jfr. nærmere udviklingen i betænkningens kap. VI, side 52 f.

Bestemmelse om foranstaltningers anvendelse træffes af retten eller af anklagemyndigheden. Forsorgsnævnet har ingen hjemmel til at inddrage kvinder over 21 år under forsorgen, men afgør, når inddragelse sker, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes.

Rettens bestemmelser træffes som efter § 2 ved dom, der enten udsætter strafidømmelse mod forsorgsforanstaltninger eller gør forsorgsforanstaltninger til vilkår for udsættelse med straffens fuldbyrdelse. Anklagemyndigheden kan frafalde tiltale mod forsorgsforanstaltninger i medfør af retsplejelovens § 723, stk. 3.

Til § 4.

Stk. 1. Da formålet med fuldbyrdelse af straffen hovedsagelig er det samme som formålet med forsorgen, ville det være inkonsekvent at lade et påbegyndt forsorgsarbejde lide afbræk eller skade ved fuldbyrdelse af en straf. Det er derfor pålagt Forsorgsnævnet at tage skridt til at få afgjort, om straffen bør fuldbyrdes eller bortfalde. Beslutning om straffens bortfald træffes ved benådning.

Stk. 2. Bestemmelsen svarer for så vidt angår 1. punktum til § 150 i lov om offentlig forsorg.

Stk. 3. Selvom der muligt allerede i straffelovens § 70 er hjemmel til at bestemme, at en kvinde skal undergives foranstaltninger som de i udkastet foreslåede, har man fundet det hensigtsmæssigt at medtage en udtrykkelig bestemmelse herom. Foreligger en mere udtalt psykisk lidelse eller abnormtilstand, forudsættes som hidtil bestemmelse truffet om hospitalsanbringelse eller inddragelse under særforsorg.

Et *mindretal* (Trolle) mener, at bestemmelsen i § 4 i sin helhed kan udgå af lovudkastet, da den ikke siger væsentlig andet, end hvad der følger af almindelige regler.

Flertallet (de øvrige medlemmer) har fundet det rettet at medtage bestemmelsen; selv om man vil mene, at man efter almindelige regler vil *kunne* nå til de samme resultater uden udtrykkelig bestemmelse derom, hvilket vistnok kan antages, for så vidt angår stk. 1 og stk. 3, har det efter flertallets opfattelse betydning, at opmærksomheden udtrykkelig henledes på disse situationer og på, at det kan være hensigtsmæssigt henholdsvis at søge en straf eftergivet og at anvende foranstaltninger ved Forsorgsnævnet i medfør af straffelovens § 70. Bestemmelsen i stk. 2 rækker videre, end man kan nå efter gældende bestemmelser, og har desuden samme funktion som stk. 1 og 3: at pege på muligheder, der måske efter det enkelte tilfældes karakter bør benyttes.

Til § 5.

Det påhviler politiet af egen drift at påbegynde en undersøgelse, når der ved politiets egne iagttagelser eller på anden måde er tilvejebragt en grundet formodning om, at betingelserne for at iværksætte forsorgsforanstaltninger i medfør af § 1 er tilstede. Bestemmelsen giver politiet adgang til at afhøre også andre end den pågældende unge kvinde.

Selvom der ikke er tale om kriminel levevis vil en undersøgelse, der er rettet på at få klarlagt, om der foreligger nordnet og losagtig levevis, indebære fare for, at der kan tilføjes den, hvem undersøgelsen angår, skade på omdømmet i omgangskreds og på arbejdsplads. Mere omfattende undersøgelser bør derfor ikke foretages, for Forsorgsnævnet har fået sagen forelagt og skonet over, om der er grundlag for foranstaltninger.

Det forudsættes i det hele, at der består en nær kontakt mellem politiet og Forsorgsnævnet med hensyn til undersøgelsesens tilrettelæggelse og omfang, jfr. herved § 8, idet det bør tilstræbes, at iværksættelse af foranstaltninger ikke forsinkes unødigt.

Politiet vil på egen hånd kunne henlægge sagen, såfremt undersøgelsen efter politiets skøn ikke giver grundlag for at iværksætte forsorgsforanstaltninger over for kvinden. Det betyder, at politiet kan skønne over, om betingelserne for at iværksætte foranstaltninger er til stede, men ikke over om der i tilfælde, hvor betingelserne er opfyldt, er grund til at træffe foranstaltninger. Efter § 1 skal der ydes bistand, når betingelserne er opfyldt.

Politiet bør som hidtil, når oplysningerne indicerer det, foranledige, at det afgøres, om en under-

søgt kvinde bør inddrages under åndssvageforsorg eller anbringes på sindssygehospital.

Efter udvalgets forslag skal straffelovens § 199 fremtidig ikke kunne finde anvendelse på losagtige kvinder under 21 år, og undersøgelsen vil følgelig for disses vedkommende ikke længere være led i en strafferetlig forfølgning med adgang til anholdelse og fængsling i medfør af retsplejelovens regler. Da det imidlertid må forudses, at det også fremtidig undertiden af hensyn til undersøgelsen vil være nødvendigt at indbringe kvinden til en politistation og eventuelt for en tid at afskære hende fra forbindelse med andre, der kan bidrage til sagens oplysning, har man indsat en særlig hjemmel hertil.

Bestemmelsen giver endvidere politiet hjemmel til ved påleg om opholdsstedet at sikre sig mod, at kvinden unddrager sig Forsorgsnævnets afgørelse ved flugt. Ved „lukket anstalt“ har man særlig tænkt på tvangsarbejdsanstalterne. Udtrykket dækker også varetagtsfængsel. Indsættelse i arresthus i medfør af denne bestemmelse forudsættes kun at ske i sådanne undtagelsestilfælde, hvor det på grund af den indbragtes ubeherskede optræden er ugørligt at anbringe hende på anden måde.

Politiet bør tilstræbe en så lempelig fremgangsmåde som muligt. Har den unge kvinde et hjem, bør der gives hende påleg om at tage ophold der, såfremt en sådan ordning findes betryggende; iøvrigt vil — som efter politiets nuværende praksis — navnlig det af foreningen „Unge Kvinders Vel“ drevne hjem i Kroghsgade og tilsvarende institutioner komme i betragtning som midlertidigt anbringelsessted.

Paragraffen hjemler indlæggelse på venerologisk afdeling, hvortil der i vidt omfang allerede findes hjemmel i lov nr. 193 af 4. juni 1947 om bekæmpelse af kønssygdomme. Hun kan under sådan hospitalanbringelse i medfør af bestemmelsen undertages psykiatrisk undersøgelse, men bestemmelsen giver ingen hjemmel til at tvangsindlægge kvinden på psykiatrisk hospital eller hospitalsafdeling til undersøgelse.

Til § 6.

Forsorgsnævnets beslutninger vil som hovedregel kunne iværksættes ved hjælp af nævnets egne medarbejdere. Politiets bistand vil kun være fornøden i få tilfælde. Om forståelsen af udtrykket „lukket anstalt“ henvises til bemærkningerne til § 5.

Til § 7.

Stk. 1. Udvalget forudsætter, at mindst eet af nævnets medlemmer bliver en kvinde. En udtrykke-

lig bestemmelse herom kunne befrygtes at medføre, at der kun blev udpeget eet kvindeligt medlem, og at den beskikkende myndighed som følge deraf i visse tilfælde ville blive for bundet.

Stk. 2. Bestemmelsen er indsat for at forebygge, at udnyttelsen af en særlig ønskelig anbringelsesmåde, f. eks. i forbindelse med udskrivning fra den foreslåede opdragelses- og uddannelsesskole, forskæres ved, at afgørelsen måtte bero på en sammenkaldelse af nævnet.

Til § 8.

Bestemmelsen i første punktum angår kun sager om iværksættelse af foranstaltninger i medfør af § 1. Efter §§ 2 og 3 samt § 4, stk. 3, træffer retten afgørelse af spørgsmålet om at bringe loven til anvendelse.

Inden sagernes forelæggelse for nævnet vil politiet, jfr. § 5, have foretaget undersøgelser i et sådant omfang, at de giver mulighed for at skønne over, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger.

Der henvises til kapitel VII, p. 61, vedrørende forslaget om at oprette et særligt hjem eller en særlig hospitalsafdeling, hvor unge løstagne kvinder, som efter nævnets skøn bør have bistand efter loven, kan anbringes 1—2 måneder og underkastes venerologisk og psykiatrisk undersøgelse samtidig med, at forsorgsmedarbejderen kan få kontakt med dem, således at der bliver tid til at vælge de rette foranstaltninger og tilrettelægge forsorgsarbejdet.

Undersøgelse af de i bestemmelsen omhandlede personlige forhold forudsættes i vidt omfang foretaget af nævnets egne medarbejdere.

Man har ikke ment at burde foreskrive, at der *altid* for afgørelse om foranstaltninger træffes, skal være foretaget en mentalundersøgelse af den pågældende kvinde. Der kan være tilfælde, hvor det er unødvendigt. Nævnet kan altid lade en sådan undersøgelse foretage, og da et af dets medlemmer er en i psykiatri uddannet læge, har man fundet det mest naturligt at overlade det til nævnets skøn, om undersøgelse i det enkelte tilfælde bør iværksættes.

Til § 9.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at nævnet får det bedst mulige grundlag for sine afgørelser. Man har ikke anset det for påkrævet at foreskrive, at den kvinde, om hvis forhold afgørelse skal træffes, altid eller, når hun begerer det, skal fremstilles for nævnet. Anmodning om fremstilling forudsættes dog såvidt muligt imødekommet. Fremstilling bør i det hele ske i de fleste tilfælde, uanset om begæring derom er fremsat. Vidnegodtgørelse og veder-

lag for rejseudgifter skal kunne udbetales de for nævnet mødende vidner efter de for vidner i retssager gældende regler i retsplejelovens § 192.

De indkaldte personer har pligt til at møde, men ikke pligt til at udtale sig. Nægter de at udtale sig, kan nævnet foranledige dem afhørt som vidner i retten. Den, om hvis forhold afgørelse skal træffes, vil ikke kunne forlanges afhørt som vidne.

Til § 10.

Bestemmelsen giver ingen selvstændig adgang til iværksættelse af foranstaltninger, men indeholder alene en oversigt over de foranstaltninger, nævnet efter de følgende bestemmelser kan iværksætte.

Til § 11.

Beskikkelse af forsorgsassistent vil ikke finde sted samtidig med beslutningen om at yde bistand, såfremt den inddragne straks anbringes på oplærings- og uddannelsesskolen, jfr. § 13, men finder i så fald sted ved udskrivning på prøve, jfr. § 16.

Forsorgsassistenternes arbejde overvåges af Forsorgsnævnet, og pålæg eller forbud af væsentlig betydning for den inddragne meddeles af nævnet.

Til § 12.

Der henvises til fremstillingen i kapitel VII, p. 61 f og p. 65 f.

Til § 13.

Der henvises til fremstillingen i kapitel VII, p. 62 f.

Formålet med anbringelsen på skolen er dels at give den anbragte en vis uddannelse, jfr. herom bilag VII, p. 127, dels at åbne mulighed for en intensiv behandling af alvorlige tilpasningsvanskeligheder.

For at undgå, at ældre prostituerede kommer til at dominere og skabe uro om skolens arbejde, har man forbeholdt skolen for de løstagne kvinder, som er inddraget under forsorgen inden det fyldte 21. år, det vil sige i medfør af § 1, § 2 eller § 4, stk. 3. Beslutning om anbringelse på skolen kan for deres vedkommende træffes indtil deres fyldte 25. år, jfr. § 17, men da opholdet under hensyn til formålet hermed gennemgående må forventes at blive i det mindste $\frac{1}{2}$ år, og da udskrivning på prøve med tilsyn af en af skolens medarbejdere vil være et normalt led i behandlingen, vil der formentlig kun udtagesvis blive truffet beslutning om anbringelse på skolen af løstagne unge kvinder over 23 år.

Udskrivning skal normalt ske efter 1 års anbringelse. Når særlige grunde foreligger kan anbringelse dog opretholdes i 3 år; der tænkes herved særlig på

tilfælde af senmodning, jfr. iøvrigt betænkningens kap. VII, p. 64. Som det der er anført og nærmere begrundet, ønsker et *mindretal* (Jersild, Ludvigsen og Trolle), at ordet „normalt“ og sætningen „hvor særlige grunde foreligger indtil 3 år“ skal udgå.

Udskrivning vil som nævnt normalt ske på prøve, jfr. herom § 16, der åbner mulighed herfor, når udskrivning sker inden den pågældendes fyldte 25. år.

Efter bestemmelsen i § 17 skal endelig udskrivning ske senest ved den anbragtes eller prøveudskrevnes fyldte 25. år; hvis bestemmelse om genanbringelse på skolen er truffet inden dette tidspunkt kan tilbageholdelse dog ske i 1 år, det vil sige, at ingen af de på skolen anbragte vil være 26 år eller derover.

Til § 14.

Der henvises til bilag VII, p. 127.

Bestemmelsen om, at anbringelse i lukket afdeling for disciplinær forseelse skal ske i anden institution er begrundet i et ønske om at undgå unødigt uro på skolen.

Beslutningen om disciplinær anbringelse i lukket afdeling indebærer ingen selvstændig frihedsberøvelse og kan derfor ikke særskilt indbringes for retten til prøvelse.

Anbringelsen i lukket afdeling er efter udvalgets opfattelse ikke i strid med den af Det europæiske råd vedtagne og af rigsdagen ratificerede konvention af 4. november 1950 til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, jfr. konventionens artikel 5, stk. 1 e, hvorefter frihedsberøvelse kan iværksættes bl. a. overfor „vagrants“, hvilket udtryk omfatter løsgængere af alle kategorier.

Til § 15.

Bestemmelsens formål er at sikre, dels at eleven under opholdet på skolen får den mest adækvate behandling, dels at opholdet ikke udstrækkes længere end fornuftigt.

Til § 16.

Der henvises til bemærkningerne til § 13.

Det i bemærkningerne til § 13 nævnte *mindretal* (Jersild, Ludvigsen og Trolle) vil i konsekvens af mindretalsforslaget til § 13, hvorefter skoleopholdet ikke skal kunne udstrækkes udover 1 år, foreslå bestemmelsen ændret, således at opholdet på skolen i genanbringelsestilfælde under de angivne omstændigheder ikke kan udstrækkes længere end indtil $\frac{1}{2}$ år fra genanbringelsens dato. Som følge heraf ændres „1 år“ til „ $\frac{1}{2}$ år“ og „de i § 13“ ændres til „det i § 13“.

Til § 17.

Stk. 2. Når nævnet træffer bestemmelse om anvendelse af loven overfor en kvinde under 21 år i henhold til § 1, vil foranstaltningernes varighed ikke på forhånd blive fastsat. Sker inddragelsen under forsorgen ved en betinget dom vil der — efter reglerne i straffelovens § 56 — blive fastsat en frist for forsorgens udstrækning, der højst kan være 5 år. Går dommen ud på, at strafidømmelse udsættes mod forsorgsforanstaltninger, vil der blive fastsat en frist, inden for hvilken der er mulighed for genoptagelse af straffesagen, men foranstaltningerne kan opretholdes udover denne frist.

Stk. 3. Sker inddragelse under forsorg ved betinget dom, vil denne, jfr. bemærkningerne til stk. 2 fastsætte en frist for forsorgens varighed. Sker inddragelsen ved en dom, hvorefter strafidømmelse udsættes mod forsorg, vil dommen indeholde en frist for adgangen til genoptagelse af straffesagen, men ikke nogen frist for forsorgens varighed.

Til § 18.

Man har ikke ment at burde foreskrive, at pålæg efter §§ 5 og 6 altid skal indbringes for retten til prøvelse, idet pålæggene omfatter indgreb, der kun i ringe grad begrænser kvindens handlefrihed (f. eks. pålæg om at tage ophold hos forældrene). Medfører et pålæg frihedsberøvelse, vil den unge kvinde derimod altid kunne kræve dennes lovlighed prøvet i overensstemmelse med de almindelige regler om domstolsprøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse i retsplejelovens kapitel 43 a. Under prøvelsessager beskikkes en sagfører til at varetage hendes tarv, medmindre hun ikke selv ønsker det (retsplejelovens § 470). Har frihedsberøvelsen karakter af en anholdelse, skal fremstilling for retten altid ske, når rettens prøvelse begæres, efter regler der svarer til reglerne om fremstilling af arrestanter i straffesager.

Retten skal prøve, om lovens betingelser for at give pålægget var tilstede, men skal tillige kunne efterprøve politiets skøn også om pålæggets art, ligesom den, hvis den beslutter, at kvinden skal have ophold på anvist sted, gennem fastsættelse af en frist skal påse, at politiet opfylder sin pligt efter § 5 til uden ugrundet ophold at forelægge Forsorgsnævnet sagen.

Til § 19.

Der henvises til kapitel VII, p. 68. Som der nævnt giver udkastet adgang til prøvelse ved retten af nævnets beslutninger om anvendelse af loven, uanset om beslutningerne indebærer frihedsberøvelse.

Medfører beslutningen en frihedsberøvelse, som

beslutning om anbringelse og genanbringelse på skolen, og som det undtagelsesvis kan være tilfældet efter § 12, stk. 3, følger det af grundlovens § 71, stk. 6, at beslutningen på begæring skal forelægges domstolene til prøvelse.

Stk. 1. Man har ikke anset det for fornødent at optage formforskrifter for meddelelser om nævnets beslutninger f. eks. om, at de skal ske ved anbefalet brev eller ved forkyndelse efter de for forkyndelse af straffedomme gældende regler, således som det er foreskrevet i § 95 i lov om offentlig forsorg.

Stk. 2. Reglerne i kapitel 43 a fraviges dog ved den særlige værnetingsregel i § 20.

Stk. 3. Bestemmelsen er nødvendig for at skabe ro om forsorgsarbejdet. Den svarer for så vidt angår 1. punktum til, hvad der er fastsat i lov om offentlig forsorg, jfr. dennes § 52, stk. 4, dog at man her under hensyn til, at det drejer sig om unge personer, hvis forhold hurtigt kan undergå forandringer, har fastsat fristen til 4 måneder i stedet for til 6.

Stk. 4. Bestemmelsen omfatter kun de beslutninger, der ikke medfører frihedsberøvelse. Adgangen til prøvelse ved retten er som nævnt ovenfor ikke nødvendiggjort af bestemmelsen i grundlovens § 71.

Til § 20.

Udvalget har skønnet, at der vil være praktisk behov for fravigelse af værnetingsregelen i retsplejelovens § 469, hvorefter en sag om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse kun kan anlægges på det sted, hvor den, om hvis frihedsberøvelse der er spørgsmål, har bopæl.

Til § 21.

Der henvises til kap. IX, p. 89.

Bestemmelsen, der må ses i sammenhæng med forslaget i udkast B om at gøre overtrædelse af straffelovens § 230 gennem forsøgshandlinger straf-fri, for så vidt angår personer under 21 år, tilstræber at gøre det muligt at gribe ind så tidligt, at der er reel mulighed for retledning.

Viser politiets undersøgelse, at der er tale om et enkeltstående forhold eller dog noget ganske lejlig-hedsvist forekommende, vil sagen kunne afgøres med en af politiet meddelt advarsel. Dog vil der, hvis den pågældende er under 18 år, være grund til at gøre børneværnet bekendt med forholdet, for at det kan afgøre, om der er anledning til at iværksætte forsorg, jfr. om bestemmelserne des-angående kap. IV, p. 22 f.

Om forholdet mellem børneværnets og Forsorgs-nævnets kompetence henvises til bemærkningerne til § 1.

Skønnes en advarsel utilstrækkelig — hvad den

ofte må antages at være, hvis politiets undersøgelser giver grund til at mene, at den pågældende jævn-ligt udbyder sig til kønslig usædelighed — og kan der ikke iværksættes børneforsorgsforanstaltninger over for den pågældende, kan Forsorgsnævnet iværk-sætte forsorg gennem beskikkelse af tilsynsværge og pålæg om bolig, arbejde, anvendelse af fritid m. v. Derimod har man ikke ment, at der for disse unges vedkommende bør oprettes en oplærings- og ud-dannelsesskole.

Om adgangen til at iværksætte forsorgsforan-staltninger ved dom eller som vilkår for tiltalefra-fald henvises til § 22.

Til § 22.

Stk. 1. Afgørelse om tiltalefratild træffes af statsadvokaten, jfr. retsplejelovens § 723, stk. 1, nr. 3, og forudsætter, at der foreligger indenretlig tilståelse, der bestyrkes af oplysningerne iøvrigt. Sagen kan genoptages og tiltale rejses, hvis den på-gældende ikke indordner sig under de forskrifter, forsorgen medfører. Bestemmelsen kan formelt an-vendes på personer over 21 år, cfr derimod stk. 2 og § 21.

Stk. 2. Bestemmelsen svarer til § 2. Om betyd-ningen af denne form for retsafgørelse henvises til bemærkningerne til denne paragraf, p. 101 f. og til kap. IX, p. 89 f.

Til § 23.

Der henvises til bemærkningerne til de i bestem-melsen anførte paragraffer og afsnit.

Om begrundelsen for den særlige aldersgrænse henvises til kap. IX, p. 90.

Til § 24.

Der henvises til fremstillingen foran i kapitel VII p. 61 ff.

Stk. 1. Man har ikke ved loven villet stille be-stemte krav om forsorgsassistenternes teoretiske uddannelse for ikke at udelukke beskikkelse af per-soner, der ikke har særlige skolemæssige forudsæt-ninger, men som gennem praktisk socialt arbejde har vist sig velkvalificerede. Man vil dog ikke undlade at fremhæve betydningen også af en teoretisk ud-dannelse.

Stk. 2. I København forudsættes forsorgsarbejdet at være forsorgsassistenternes eneste eller i hvert fald overvejende beskæftigelse. Udenfor København vil det næppe være muligt at beskæftige forsorgs-assistenterne udelukkende eller overvejende med dette forsorgsarbejde, hvis ikke deres stedlige om-råde skal blive for stort.

De heltidsbeskæftigede forsorgsmedarbejdere tæn-

kes aflønnet med en fast årsløn, de øvrige med et vederlag, for hvis størrelse arbejdets omfang — ikke antallet af personer, for hvem de beskikkes — er afgørende.

Til § 25.

Der henvises til kapitel VII, p. 62 f og bilag VII p. 127.

Til § 26.

Bestemmelsen er i overensstemmelse med principperne i lov om offentlig forsorg for tilsvarende udgifters afholdelse.

Til § 27.

Bestemmelsen svarer såvel i beskrivelsen af de straffbare forhold som i fastsættelsen af sanktionerne til lignende bestemmelser i lov om offentlig forsorg

og straffeloven. Stk. 1 svarer således til § 179, stk. 1, i lov om offentlig forsorg, og stk. 2 til straffelovens § 124, stk. 1. (som i og for sig ville være direkte anvendelig). Stk. 3 svarer til § 179, stk. 2, i lov om offentlig forsorg, men går dog videre end denne ved at ramme ikke blot ulovlige besøg, men enhver ulovlig forbindelse (altså f. eks. også skriftlig). På den anden side er stk. 3 snævrere end § 179, stk. 2, ved kun at angå kvinder, der er „tvangsanbragt“, d. v. s. anbragt på oplærings- og uddannelsesskolen eller på hospital eller afvænningsanstalt eller iøvrigt under forhold, der medfører en vis afsondring og kontrol. Også de foreløbige bestemmelser om tvangs-anbringelse, der træffes af politiet omfattes af stk. 3. Forbindelsen vil være ulovlig, når den etableres i strid med almindelige forskrifter for den tvangs-anbragtes forbindelse med andre eller med et særligt forbud.

Bemærkninger til udkast B.

Til § 199, stk. 1.

Der henvises til fremstillingen foran i kapitel VI, p. 49 ff og kapitel VII, p. 60 ff.

De kvinder under 21 år, som hidtil har været omfattet af straffelovens § 199, vil fremtidig kunne inddrages under forsorg efter lovudkast A.

§ 199 finder i praksis kun anvendelse på kvinder. Den kan ikke forventes fremtidig at få nogen betydning for bekæmpelsen af den mandlige, homoseksuelle prostitution, og man har derfor anset det for ubetænkeligt generelt at gøre bestemmelsen uanvendelig på unge under 21 år.

Om adgangen til at anvende forsorgsforanstaltninger overfor voksne prostituerede kvinder henvises til bemærkningerne til udkast A, § 3, p. 101.

Til § 200, stk. 1.

Der henvises til kapitel IV, p. 26, hvoraf fremgår, at bestemmelsen er uden praktisk betydning, selvom tilhold stadig meddeles. Under hensyn hertil og i betragtning af, at det kan virke psykologisk uheldigt på en kvinde, der ønsker at rette sig, at kun gennem tilholdet bestandig mindes om sin fortid og derigennem føler sig socialt deklasseret, finder udvalget det rettest, at bestemmelsen ophæves, for så vidt angår prostituerede kvinder.

Til § 225, stk. 2:

Om begrundelsen for ændringen henvises til kap. IX, p. 88. Vedrørende mindretalsudtalelsen henvises til samme kap., p. 91.

Til § 225, stk. 3:

Den foreslåede ændring af § 225, stk. 2, overflødigst bestemmelsen.

Til § 230.

Der henvises til kap. IX, p. 89.

De forsøgshandlinger, som foreslås gjort straffri, vil efter udvalgets forslag i udkast A, § 21, kunne give grundlag for iværksættelse af forsorgsforanstaltninger, jfr. bemærkningerne til § 21, p. 105.

Til § 233.

Stk. 1. Der henvises til kapitel VI, p. 53 f.

I forhold til den gældende § 233 indeholder bestemmelsen den ændring, at det ikke kræves, at de i bestemmelsen beskrevne handlinger har krænkede andre eller vakt offentlig forargelse, men blot, at de har været egnede hertil. Ved at lægge vægt på det objektivt egnede muliggør man indskriden uafhængigt af de omboendes indstilling.

Ved at tilføje „eller andre“ efter omboende har man tilsigtet at værne navnlig helt unge kvinder, der må færdes i gader, som er notoriske tilholdssteder for prostituerede, mod utugtige opfordringer og mod at få påtvunget indtrykket af usædelig levvis, idet man ikke har fundet, at politivedtagternes bestemmelser er tilstrækkelige hertil.

Efter denne udvidelse har man anset det for overflødigt at bibeholde som et særligt forhold, „at blufærdigheden krænkede“; er det tilfældet, vil der foreligge en forulempelse af andre eller § 232 være overtrådt.

Som det fremgår af ordene „opfordrer“ og „indbyder“ kan bestemmelsen finde anvendelse både på „kunden“ og den løsagtige kvinde.

Stk. 2. Der henvises til kapitel VIII, p. 76 f.

Bestemmelsen finder anvendelse på ethvert leje-forhold, f. eks. også på kortvarig fremleje af enkelte værelser.

Den udbygger de muligheder, politiet har efter stk. 1, for at forhindre, at løsagtige kvinder kommer til at dominere en ejendom.

Den supplerer endelig mulighederne for at komme prostitutionens bagmænd til livs, idet dens anvendelse ikke — som anvendelsen af § 229, stk. 1, — forudsætter bevis for, at lejemålet indebærer en udnyttelse af kvindernes erhverv ved kønslig usædelighed gennem ublu leje.

Om de af et *mindretal* (Trolle) anførte indvendinger mod denne bestemmelse, som han ikke kan tiltræde, henvises til kap. VIII, p. 77.

Stk. 3. Der henvises til kapitel VIII, p. 75.

Pkt. 1. Det er efter bestemmelsen altid strafbart at udleje værelser, når udlejeren ved, at de benyttes til erhvervsmæssig utugt, uanset om benyttelsen faktisk har været til ulempe for andre eller ej. Ved

benyttelsen af udtrykket „værelser“ har man villet understrege, at udlejningen skal have et vist omfang eller en vis varighed.

Det er uden betydning for forholdets strafbarhed, om udlejningen sker til den prostituerede, hendes kunde eller en trediemand. Det afgørende er, at værelserne benyttes til erhvervsmæssig utugt. Udtrykket „erhvervsmæssig utugt“ omfatter både hel- og halvprostitution.

Punkt 2 angår hotellets forhold til omgivelserne og forudsætter, at omgivelserne er forulempet ved, at det er åbenbart, at hotellets værelser benyttes til — erhvervsmæssig eller ikke-erhvervsmæssig — utugt. Det er ikke nogen nødvendig forudsætning for forholdets strafbarhed, at benyttelsen af værelserne sker på en måde, der er strafbar efter stk. 1. Ved i en vis periode og i et vist omfang, jfr. udtrykkene „lade tilstande bestå“ og „værelser“, at lade værelserne benytte til utugt, således at dette forhold er let erkendeligt for omgivelserne, gør udlejeren sig skyldig i et forhold, som efter udvalgets opfattelse i sine skadelige virkninger må sidestilles med det i stk. 1 omhandlede.

*Lovforslag udarbejdede af det af Dansk Kriminalistforening på årsmødet
den 15/11 1937 nedsatte udvalg:*

A. Forslag til lov om særlige foranstaltninger overfor prostituerede m. fl.

§ 1.

Stk. 1. Under de i denne lov omhandlede foranstaltninger skal retten inddrage kvinder, der enten

a) opfordrer eller indbyder til utugt på sådan måde eller stiller usædelig levevis således til skue, at blufærdigheden krænkes, offentlig forargelse gives, eller omboende forulempes, eller

b) for betaling indlader sig på utugt med tilfældige forbindelser, når det tillige efter det oplyste må antages, at der er fare for, at vedkommende går socialt til grunde ved løsagtig livsførelse.

Stk. 2. Under lovens foranstaltninger kan retten inddrage kvinder, der har gjort sig skyldig til straf efter straffeloven, for så vidt de i første stykke anførte omstændigheder foreligger. I så fald bortfalder den forskyldte straf.

Stk. 3. Såfremt en under loven inddraget kvinde gør sig skyldig i overtrædelse af straffeloven, afgør retten under hensyn til sagens nærmere omstændigheder, hvorvidt straf eller denne lovs bestemmelser vil være at anvende.

Stk. 4. Ved inddragning under denne lov efter paragraffens første stykke afgør retten efter de foreliggende omstændigheder, hvorvidt tidligere idømt, men ikke fuldbyrdet straf skal bortfalde.

§ 2.

Stk. 1. Personer, der inddrages under denne lovs bestemmelser, sættes under opsigt af en særlig beskikket tilsynsværge, hvis bestemmelser om opholdssteder, hospitalsbehandling, arbejde, uddannelse m. v. vil

være at efterkomme. Det kan tillige af retten pålægges dem at tage ophold i et af socialministeren godkendt hjem efter tilsynets nærmere bestemmelse, eller i en af socialministeren godkendt anstalt. Endvidere kan de undergives særforborg i overensstemmelse med de herom gældende regler, i hvilket tilfælde beskikkelse af tilsyn kan undlades.

Stk. 2. Beskikkelse af tilsynsværge må ikke ske for længere tid end 5 år. Anbringelse i hjem eller anstalt må ikke udstrækkes over mere end 2 år, jfr. dog § 6.

§ 3.

Stk. 1. Det påhviler politiet at tilvejebringe de fornødne oplysninger om vedkommendes personlige forhold.

Stk. 2. Der vil endvidere ved politiets foranstaltning være at foretage venerologisk og psykiatrisk undersøgelse af den pågældende.

§ 4.

Stk. 1. Såfremt forholdene gør det påkrævet, kan retten beslutte, at vedkommende under sagens behandling skal anbringes i et hjem, i hospital eller anstalt, hvilken foranstaltning vedvarer, indtil den endelige anbringelse kan finde sted, medmindre retten træffer anden beslutning.

Stk. 2. Beslutning om tilbageholdelse kan derhos træffes af politiet under de i lov om rettens pleje § 771 anførte omstændigheder, i hvilket tilfælde reglerne i nævnte lovs § 774 f. f. vil være at iagttage.

Stk. 3. Kan anbringelse som i første stykke nævnt ikke eller ikke straks, finde sted, kan

retten bestemme, at fængsling skal foretages i overensstemmelse med de herom i lov om rettens pleje foreskrevne regler. Fængsling kan ligeledes finde sted, såfremt den pågældende flygter eller må antages at ville flygte fra de i første stykke nævnte anbringelsessteder.

§ 5.

Stk. 1. Som tilsynsværge må alene beskikkes personer, der er særligt uddannet i socialt forsorgsarbejde.

Stk. 2. De nærmere regler om tilsynsværgens beskikkelse og om tilsynets udøvelse fastsættes af socialministeren.

Stk. 3. Tilsynsværgerne har for deres virksomhed ret til et vederlag, der under hensyntagen til arbejdets omfang ikke må være mindre end, hvad der ydes offentlige tjenestemænd, der er beskæftiget med forsorgsarbejde af tilsvarende betydning.

§ 6.

Stk. 1. Såfremt den inddragne gør sig skyldig i en strafbar handling, bliver det under den i denne anledning rejste sag at afgøre, hvorvidt den pågældende skal straffes eller de i denne lov omhandlede foranstaltninger skal finde anvendelse, jfr. § 1, stk. 2 og 3.

Stk. 2. Såfremt den inddragne ikke retter sig efter de i dommen fastsatte bestemmelser eller viser sig vrangvillig overfor de af tilsynet givne anvisninger, eller hvis den dømtes livs- eller arbejdsforhold bliver utilfredsstillende, eller der iøvrigt bliver spørgsmål om anvendelse af længere varende eller mere indgribende foranstaltninger end oprindeligt af retten fastsat, bliver spørgsmålet herom at forelægge retten af politiet efter foretagen undersøgelse.

Stk. 3. Bliver det spørgsmål om lempelse af de i dommen fastsatte bestemmelser, forelægger politiet sagen for retten enten af egen drift eller på begæring af tilsynsværgerne eller den dømtes forældre eller søskende.

Stk. 4. Fremsættes der påstand om længere varende ophold i hjem eller anstalt end i § 2, stk. 2, anført, skal der indhentes erklæring fra retslægerådet.

Stk. 5. Sag efter stk. 2 og 3 indbringes for den ret, der har påkendt sagen i første instans eller — såfremt dette af politiet skønnes mere praktisk — for retten i den rets-

kreds, hvor den pågældende nu bor eller opholder sig.

§ 7.

Stk. 1. De i medfør af § 2 i hjem eller anstalt anbragte skal udskrives, såsnart tilsynet efter forhandling med vedkommende ledelse skønner det forsvarligt, dog ikke før opholdet har varet mindst 3 måneder.

Stk. 2. Udskrivninger sker på prøve.

Stk. 3. Retter den prøveudskrevne sig ikke efter tilsynsværgens bestemmelser, eller fører den prøveudskrevne et uordentligt eller usædeligt liv, kan den pågældende efter tilsynets bestemmelser indenfor den i dommen fastsatte tilsynstid påny inddrages i hjem eller anstalt af den art, hvorfra udskrivning skete, dog således, at den pågældende kan forlange spørgsmålet om genanbringelsens nødvendighed forelagt retten til afgørelse på samme måde som i § 6 anført.

Stk. 4. Den prøveudskrevne skal udtrykkelig gøres bekendt med denne adgang til at forlange retslig afgørelse.

§ 8.

Socialministeren drager omsorg for, at der i fornødent omfang indrettes offentlige eller godkendes private hjem og anstalter, der er egnede til at optage de personer, om hvis anbringelse der træffes beslutning i medfør af denne lovs § 2 og § 4.

§ 9.

Stk. 1. Når der i medfør af § 1 rejses spørgsmål om anvendelse af denne lovs bestemmelser, bliver der at beskikke en forsvarer for den pågældende. Dette gælder også i de i §§ 6 og 7 omhandlede tilfælde, medmindre den pågældende frafalder krav herom.

Stk. 2. Sager, der i medfør af § 1, stk. 1, §§ 6 og 7 indbringes for retten, behandles som politisager, således at de for disse gældende regler kommer til anvendelse, medmindre andet følger af det foran anførte.

Stk. 3. De ved sagernes behandling foranledigede udgifter afholdes på samme måde som for offentlige straffesager fastsat.

§ 10.

Staten afholder de af denne lov nødvendiggjorte udgifter ved

1) Ophold i de af staten drevne eller anerkendte hjem, derunder rejseomkostninger,

2) Lægetilsyn, sygehusophold, kurophold og anden fornøden pleje, alt for så vidt udgifterne ikke afholdes af en sygekasse,

3) Uddannelse inden for de rammer, der fastsættes af socialministeren.

4) det med de inddragne personer etablerede tilsyn, særlig de hermed forbundne løn- og rejseudgifter.

Stk. 2. Ved anbringelse i arbejdsanstalt afholdes udgifterne dog i overensstemmelse med de i lov nr. 181 af 20. maj 1933 om offentlig forsorg § 71 angivne regler.

§ 11.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft

Stk. 2. Bestemmelserne i denne lov kommer til anvendelse i alle sager, der ikke er endelig pådomt inden lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Straf, idømt for overtrædelse af straffelovens §§ 199, 200 eller 233 bortfalder, for så vidt angår kvinder, i det omfang, hvori afsoning ikke har fundet sted. Hvor straf således bortfalder, stilles vedkom-

mende under tilsyn i overensstemmelse med denne lovs forskrifter. Retter vedkommende sig ikke efter de af tilsynet givne forskrifter, derunder med hensyn til opholdssted, kan der rejses sag efter de i denne lov givne bestemmelser, jfr. navnlig § 6. Såfremt der ikke inden 2 år fra løsladelsen er rejst sag efter bestemmelserne i denne lov, bortfalder tilsynet.

Stk. 4. Med hensyn til straf, der betingelsesvis er idømt for overtrædelse af de i stk. 2 nævnte paragraffer, vedbliver dog de som betingelse for straffens udsættelse fastsatte vilkår at gælde indtil udløbet af den fastsatte prøvetid. Overtrædes vilkårene i prøvetiden kan der rejses sag efter denne lovs bestemmelser.

§ 12.

Med de af forholdenes natur flydende lempelser kan de i denne lov indeholdte bestemmelser ved kongelig anordning udvides til at omfatte mænd.

B. Forslag til lov om ændring af straffeloven.

§ 199:

I 1. stk. ordet: „nogen“ ændres til: „en mandsperson“.

§ 233:

§ 233 ophæves.

Denne lov træder i kraft den

C. Forslag til lov om ændring af lov nr. 181 om offentlig forsorg af 20. maj 1933.

§ 322.

§ 322 ophæves.

Denne lov træder i kraft den

Udkast til lov om tilsyns- og forsorgsforanstaltninger overfor visse kvinder.

(Udarbejdet af professor, dr. jur. Stephan Hurwitz på grundlag af drøftelser i et af Dansk Kriminalistforenings bestyrelse nedsat udvalg.*)

§ 1.

Når en kvinde, der for betaling indlader sig på utugt med tilfældige personer, i forbindelse hermed gør sig skyldig i en strafbar handling, kan retten, såfremt anvendelse af straf findes uhensigtsmæssig, bestemme, at der i stedet for straf skal anvendes tilsyn eller forsorg efter de nedenfor angivne regler. Sådant bestemmelse bør som regel træffes, hvis den pågældende er udsat for at forkomme, og der er udsigt til en social genrejsning gennem anordning af tilsyn eller forsorg.

§ 2.

Når en kvinde, der for betaling indlader sig på utugt med tilfældige personer, er under 21 år eller lider af en væsentlig mental defekt, kan retten anordne tilsyn eller forsorg efter nedenstående regler uafhængigt af, om hun har begået nogen strafbar handling eller ej.

§ 3.

Stk. 1. I alle tilfælde, hvor der er rimelig grund til at antage, at de i §§ 1 eller 2 omhandlede forhold er til stede, kan der ved politiets foranstaltning foretages en veneurologisk og psykiatrisk undersøgelse af den pågældende.

Stk. 2. Nægter den pågældende kvinde at underkaste sig den omtalte lægeundersøgelse, der om fornødent vil være at foretage ved indlæggelse på sygehus eller anden dertil egnet anstalt, indbringes sagen for retten, der afgør spørgsmålet ved kendelse.

§ 4.

Stk. 1. Tilsyn anordnes for en bestemt tid, som ikke må overstige 5 år.

Stk. 2. Tilsyn udøves af tilsynsnævnet gennem en af dette beskikket tilsynsværge, jfr. § 6.

Stk. 3. Tilsynsnævnet kan meddele kvinden pålæg om eller forbud mod at tage fast ophold i bestemte dele af landet eller indenfor en bestemt by, pålæg om at påtage sig et bestemt arbejde eller underkaste sig en passende uddannelse samt iøvrigt pålæg angående hendes personligeandel.

Stk. 4. Tilsynsnævnet kan til enhver tid bestemme, at et anordnet tilsyn skal bortfalde eller lempes.

§ 5.

Stk. 1. Tilsynsnævnet består af en dommer som formand og to med forsorgsarbejde kendte medlemmer, hvoraf i hvert fald den ene skal være en kvinde. I påtrængende tilfælde kan formanden alene træffe foreløbig afgørelse, der da snarest muligt skal forelægges de øvrige medlemmer til godkendelse eller forkastelse.

Stk. 2. Nærmere regler om tilsynsnavnets virksomhed gives ved kgl. anordning.

§ 6.

Stk. 1. Som tilsynsværge må alene beskikkes personer, der er særligt uddannet i socialt forsorgsarbejde.

Stk. 2. De nærmere regler om tilsynsværgens beskikkelse og tilsynets udøvelse fastsættes af socialministeren.

* jfr. kap. VII, p. 58.

Stk. 3. Tilsynsværgerne har for deres virksomhed ret til et vederlag, der under hensyntagen til arbejdets omfang ikke må være mindre end, hvad der ydes tjenestemænd, der er beskæftiget med forsorgsarbejde af tilsvarende betydning.

§ 7.

Stk. 1. Handler kvinden mod de af tilsynet givne forskrifter, eller må det på forhånd antages, at en social tilpasning ikke lader sig gennemføre ved hjælp af de i § 4 omhandlede forholdsregler, kan hun anbringes i et forsorgshjem. Beslutning herom tages af tilsynsnævnet, såfremt tilsyn forud har været anordnet, i modsat fald af retten.

Stk. 2. Anbringelse i et forsorgshjem må ikke udstrækkes udover et tidsrum af 2 år, dog at anbringelsen kan vedvare, indtil kvinden fylder 21 år. Finder genanbringelse sted, efter at kvinden er blevet udskevet på prøve, kan tidsrummet for anbringelsen efter tilsynsnævnets bestemmelse forlænges med 1 år.

Stk. 3. Ved kgl. anordning fastsættes regler om arbejdspligt samt ordens- og disciplinærregler vedrørende forsorgshjem.

Stk. 4. Tilsynsnævnet skal tillade udskrivning på prøve, så snart det efter forhandling med hjemmets ledelse skønnes forsvarligt, dog ikke før opholdet har været 3 måneder.

Stk. 5. I prøvetiden, der ikke kan udstrækkes udover de i stk. 2 angivne tidsgrænser, er kvinden undergivet tilsyn efter de i § 4 givne regler.

Stk. 6. Genanbringelse i hjemmet kan indenfor prøvetiden finde sted efter beslutning af tilsynsnævnet. Før genanbringelse finder sted, skal fornyet psykiatrisk undersøgelse foretages.

§ 8.

Socialministeren drager omsorg for, at der i fornødent omfang indrettes offentlige, eller godkendes private hjem, der er egnede til at optage de personer, om hvis anbringelse, der træffes beslutning i medfør af § 7.

§ 9.

Stk. 1. Tilsynsnævnets afgørelser er som regel endelige. Dog kan nævnets bestemmelse om anbringelse i forsorgshjem indbringes til prøvelse for den ret, der har an-

ordnet tilsynet, eller for underretten i den kreds, i hvilken kvinden har fast ophold. Retten afgør sagen ved kendelse, der er genstand for kære efter de i strafferetsplejen gældende regler.

Stk. 2. Der tilkommer ikke den omhandlede rekurs til retten opsættende virkning. Rekursen omfatter ikke tilsynsnævnets afgørelser om genanbringelse i forsorgshjem.

§ 10.

Såfremt den under tilsyn eller forsorg værende kvinde begår en strafbar handling, finder lov om offentlig forsorg nr. 181, 20. maj 1933 § 150, tilsvarende anvendelse.

§ 11.

Stk. 1. Er der truffet bestemmelse om anbringelse i et forsorgshjem, kan politiets bistand påkaldes til fuldbyrdelse af bestemmelsen.

Stk. 2. Må det anses for påkrævet, at en kvinde, der ikke er fyldt 21 år, midlertidigt anbringes i forsorgshjem, indtil dom er fældet, kan retten træffe bestemmelse herom, og nærværende paragrafs 1ste stykke finder da tilsvarende anvendelse.

§ 12.

Stk. 1. Når sag i henhold til bestemmelserne i denne lov indbringes for retten, skal der beskikkes forsvarer for vedkommende kvinde, medmindre hun frafalder krav herom.

Stk. 2. Sager i medfør af denne lov behandles som politisager.

Stk. 3. Offentlig gengivelse af den pågældende kvindes navn og bopæl er forbudt, også når dom er fældet.

Stk. 4. De ved denne lov foranledigede udgifter afholdes af statskassen.

§ 13.

De i nærværende lov indeholdte regler om tilsyn og forsorg kommer ikke til anvendelse, såfremt vedkommende kvinde undergives foranstaltninger i henhold til lovgivningen vedrørende åndssvage.

§ 14.

Stk. 1. Denne lov træder i kraft

Stk. 2. Bestemmelserne i denne lov kommer til anvendelse i alle sager, der ikke er endelig pådømt inden lovens ikrafttræden.

Konvention om bekæmpelse af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution.

Da prostitution og det dertil knyttede onde, handel med personer i prostitutionsøjemed, er uforenelig med det menneskelige individs værdighed og værd og udsætter den enkelte, familien og samfundet for fare,

da der med hensyn til bekæmpelse af handel med kvinder og børn gælder følgende internationale overenskomster:

1. International overenskomst af 18. maj 1904 om bekæmpelse af hvid slavehandel, som ændret ved den af De Forenede Nationers plenarforsamling den 3. december 1948 godkendte protokol,

2. International konvention af 4. maj 1910 om bekæmpelse af hvid slavehandel, som ændret ved ovennævnte protokol,

3. International konvention af 30. september 1921 om bekæmpelse af handel med kvinder og børn, som ændret ved den af De Forenede Nationers plenarforsamling den 20. oktober 1947 godkendte protokol,

4. International konvention af 11. oktober 1933 om bekæmpelse af handel med voksne kvinder, som ændret ved ovennævnte protokol,

da folkeforbundet i 1937 udarbejdede et konventionsudkast, som udvidede området for de ovennævnte overenskomster, og

da den siden 1937 skete udvikling gør det ønskeligt at afslutte en konvention, der bekræfter de ovennævnte overenskomster og medtager hovedindholdet af konventionsudkastet af 1937 såvel som ønskelige ændringer i dette,

beslutter de kontraherende parter herved at indgå følgende overenskomst:

Art. 1.

Konventionens parter er enige om at

straffe enhver, som for at tilfredsstille andres lidenskab

1) med prostitution for øje skaffer, forleder eller bortleder nogen, selv med dennes samtykke;

2) udnytter en andens prostitution, selv med dennes samtykke.

Art. 2.

Konventionens parter er endvidere enige om at straffe enhver, som

1) driver eller leder eller forsætligt finansierer eller tager del i finansieringen af et bordel;

2) forsætligt udlejer eller lejer en bygning eller andet område eller nogen del deraf med henblik på andres prostitution.

Art. 3.

Inden for de ved national ret fastsatte grænser skal også forsøg på at begå en af de i artiklerne 1 og 2 nævnte forbrydelser samt forberedende handlinger være strafbare.

Art. 4.

Inden for de ved national ret fastsatte grænser skal også forsætlig medvirken til de i artiklerne 1 og 2 nævnte handlinger være strafbare.

Inden for de ved national ret fastsatte grænser skal medvirken bedømmes som selvstændige forbrydelser, såfremt dette er påkrævet for at hindre, at en medvirken forbliver ustraffet.

Art. 5.

I tilfælde, hvor krænkede personer i henhold til national ret er berettigede til at optræde som parter i sager om de i konventionen beskrevne overtrædelser, skal ud-

lændinge nyde denne ret på lige fod med landets egne statsborgere.

Art. 6.

Konventionens parter er enige om at træffe alle nødvendige forholdsregler sigtende til at tilbagekalde eller ophæve enhver gældende lov, anordning eller administrativ forskrift, i medfør af hvilken personer, der har indladt sig på eller mistænkes for at have indladt sig på prostitution, undergives en særlig registreringspligt eller en pligt til at være i besiddelse af et særligt dokument eller en tilsyns- eller meldepligt af ekstraordinær karakter.

Art. 7.

Tidligere domfældelser i udlandet for handlinger, der omfattes af denne konvention, skal inden for de ved national ret fastsatte grænser tages i betragtning, når det gælder

- 1) at fastslå, om gentagen forbrydelse foreligger.
- 2) spørgsmål om at udelukke lovovertræderen fra udøvelsen af borgerlige rettigheder.

Art. 8.

De i konventionens artikler 1 og 2 nævnte handlinger skal kunne begrunde udlevering i henhold til udleveringstraktater, der er indgået eller måtte blive indgået mellem konventionsparter.

De konventionsparter, som ikke gør udlevering betinget af en herom indgået traktat, skal fremtidig i deres indbyrdes forhold anerkende de i konventionens artikler 1 og 2 nævnte handlinger som grundlag for udlevering.

Udlevering skal ske i overensstemmelse med det lands ret, over for hvilket begæring fremsættes.

Art. 9.

I lande, hvor der ikke er hjemmel til udlevering af egne statsborgere, skal statsborgere, som er vendt hjem efter i udlandet at have begået nogen af de i denne konventions artikler 1 og 2 nævnte handlinger, tiltales og straffes ved deres eget lands domstole.

Denne regel finder ikke anvendelse, hvis der i tilfælde, hvor et tilsvarende spørgsmål er opstået mellem konventionsparter, ikke

kan ske udlevering af en fremmed statsborger.

Art. 10.

Reglerne i artikel 9 finder ikke anvendelse, når den, som sigtes for en overtrædelse, har været tiltalt i udlandet og, såfremt han er fundet skyldig, har udstået straf eller fået den eftergivet eller nedsat i overensstemmelse med vedkommende lands ret.

Art. 11.

Ingen bestemmelse i denne konvention skal kunne fortolkes som bindende med hensyn til en konventionsparts stilling til det almindelige spørgsmål om de ved folkeretlige regler begrundede grænser for strafferetlig jurisdiktion.

Art. 12.

Konventionen berører ikke det princip, at de overtrædelser, som den omhandler, i hvert enkelt land beskrives, påtales og straffes i overensstemmelse med landets ret.

Art. 13.

Konventionens parter er forpligtet til i overensstemmelse med national ret og praksis at imødekomme retsanmodninger vedrørende de i konventionen omhandlede overtrædelser.

Fremsendelsen af retsanmodninger skal ske:

1) ved direkte meddelelse mellem de judicielle myndigheder, eller

2) ved direkte meddelelse mellem de to staters justitsministre, eller ved direkte meddelelse fra en anden kompetent myndighed i den stat, der fremsætter anmodningen, til justitsministeren i den stat, til hvilken anmodningen rettes, eller

3) gennem den anmodende stats diplomatiske eller konsulære repræsentant i den stat, til hvilken anmodningen rettes; denne repræsentant skal sende retsanmodningen direkte til den kompetente judicielle myndighed eller til den myndighed, der er udpeget af regeringen i den stat, til hvilken anmodningen rettes, og skal direkte fra en sådan myndighed modtage de dokumenter, der udgør svaret på retsanmodningen.

I tilfældene 1 og 3 skal en genpart af retsanmodningen altid sendes til den overordnede myndighed i den stat, til hvilken henvendelsen rettes.

Medmindre andet vedtages, skal retsanmodninger affattes i den anmodende myndigheds sprog, dog at den stat, til hvilken anmodningen rettes, altid kan forlange en oversættelse til sit eget sprog, bekræftet af den anmodende myndighed.

Enhver konventionspart skal underrette hver af de øvrige parter om den eller de af ovennævnte fremgangsmåder vedrørende fremsendelse af retsanmodninger, som den vil anerkende med hensyn til retsanmodninger fra vedkommende stat.

Indtil en stat har givet sådan underretning, skal dens hidtil anvendte fremgangsmåde med hensyn til retsanmodninger fortsat være anvendelig.

Besvarelsen af retsanmodninger kan ikke begrunde krav på godtgørelse af omkostninger eller udgifter af nogen art, bortset fra udgifter til sagkyndige.

Intet i denne artikel skal kunne fortolkes som en forpligtelse for konventionsparterne til i kriminelle sager at anvende bevisregler, som strider mod national ret.

Art. 14.

Enhver konventionspart skal oprette eller opretholde en organisation, som det påhviler at koordinere og samle resultaterne af al efterforskning vedrørende de i denne konvention omhandlede overtrædelser.

En sådan organisation skal sammenarbejde alle oplysninger, der antages at kunne fremme forebyggelsen og afstraffelsen af de i denne konvention omhandlede overtrædelser, og skal stå i nær kontakt med tilsvarende organisationer i andre stater.

Art. 15.

Inden for de ved national ret fastsatte grænser og i det omfang, hvori de i artikel 14 nævnte myndigheder finder det ønskeligt, skal disse myndigheder meddele følgende oplysninger til de tilsvarende myndigheder i andre stater:

1) enkeltheder om enhver i denne konvention omhandlet overtrædelse eller om ethvert forsøg på at begå en sådan overtrædelse;

2) enkeltheder om enhver eftersøgning, tiltalerejsning, fængsling, domfældelse, indrejsenægtelse eller udvisning vedrørende per-

soner, der er skyldige i en i denne konvention omhandlet overtrædelse, om sådanne personers færden og om ethvert andet forhold af interesse vedrørende sådanne personer.

De således meddelte oplysninger skal omfatte gerningsmændenes signalement, deres fingeraftryk, fotografier, arbejdsmåde, generalieblad hos politiet og tidligere straffedomme.

Art. 16.

Konventionens parter er enige om selv at træffe eller gennem deres officielle og private organer på undervisningens, sundhedsvæsenets, det sociale, økonomiske og beslægtede områder at virke for foranstaltninger, som er egnede til at forebygge prostitution og bevirke, at personer, som er blevet ofre for prostitution eller for de i denne konvention omhandlede overtrædelser, genrejses og tilpasses samfundet.

Art. 17.

Konventionens parter påtager sig i forbindelse med indvandring og udvandring at træffe eller opretholde sådanne forholdsregler, som nødvendiggøres af deres forpligtelser i medfør af denne konvention, med henblik på modarbejdelsen af handel med personer af begge køn i prostitutionsøjemed.

I særdeleshed påtager de sig:

1) at udfærdige de bestemmelser, som er nødvendige til beskyttelse af indvandrere og udvandrere, navnlig kvinder og børn, såvel på ankomst- og afrejsestedet som under rejsen;

2) at sørge for egnede kundgørelser, der advarer offentligheden mod farerne ved den ovennævnte handel;

3) at træffe egnede forholdsregler for at sikre kontrol på banegårde, i lufthavne, havne og på rejsestrækninger samt på andre offentlige steder med henblik på forebyggelsen af international handel med personer i prostitutionsøjemed;

4) at træffe egnede forholdsregler med henblik på underretning til rette myndigheder om sådanne personers ankomst, som efter de foreliggende oplysninger må antages at være hovedmænd eller medvirkende i eller ofre for den nævnte handel.

Art. 18.

Konventionens parter påtager sig, i overensstemmelse med de i national ret fastsatte betingelser, at afkræve udlændinge, som er prostituerede, en erklæring for at fastslå deres indentitet og statsborgerforhold og blive klar over, hvad der har foranlediget dem til at forlade deres hjemland. De fremkomne oplysninger skal tilstilles myndighederne i de pågældende personers hjemland med henblik på en eventuel hjemsendelse.

Art. 19.

Konventionens parter påtager sig, i overensstemmelse med de i national ret fastsatte betingelser og med forbehold af retsforfølgning eller andre skridt i anledning af lovovertrædelser, i videst muligt omfang

1) på passende måde at sørge for, at mennesker, der er kommet i nød som ofre for international handel med personer i prostitutionsojemed, nyder midlertidig pleje og underhold, medens der træffes foranstaltninger til deres hjemsendelse;

2) at hjemsende de i art. 18 nævnte personer, som ønsker at blive hjemsendt, eller som ønskes tilbage af personer, under hvis myndighed de står, eller hvis udvisning er påbudt ved en lovlig afgørelse. Hjemsendelse kan først finde sted, efter at der er opnået enighed med modtagerlandet om identitet og nationalitet samt tid og sted for ankomsten til grænsen. Enhver konventionspart skal medvirke til at gøre sådanne personers rejse gennem dens område lettere.

Såfremt de i det foregående stykke nævnte personer ikke selv kan bekoste udgifterne ved hjemsendelse og ej heller har ægtefælle, pårørende eller værge til at betale for sig, skal udgiften ved rejse til den nærmeste grænse eller havn eller lufthavn på vejen mod hjemlandet bæres af det land, i hvilket de pågældende opholder sig, og udgiften ved den øvrige del af rejsen skal bæres af hjemlandet.

Art. 20.

Konventionens parter skal, hvis de ikke allerede har gjort det, i fornødent omfang sørge for kontrol med engagerings- og arbejdsanvisningskontorer for at hindre, at arbejdssøgende, navnlig kvinder og børn, udsættes for prostitutionens farer.

Art. 21.

Konventionens parter skal underrette De Forenede Nationers generalsekretær om sådanne love og anordninger på det af konventionen omfattede område, som allerede er gældende i deres stater, og derefter hvert år om sådanne nye love og anordninger, som måtte være vedtaget samt om alle trufne forholdsregler vedrørende konventionens anvendelse. De modtagne oplysninger skal regelmæssigt offentliggøres af generalsekretæren og sendes til alle medlemmer af De Forenede Nationer og til de ikke-medlemsstater, for hvilke konventionen er officielt bekendtgjort i overensstemmelse med artikel 23.

Art. 22.

Hvis der mellem konventionens parter opstår nogen tvistighed om konventionens fortolkning eller anvendelse, og hvis en sådan tvistighed ikke kan afgøres på anden måde, skal den på begæring af en af dens parter henvises til den mellemfolkelige domstol.

Art. 23.

Konventionen skal stå åben for underskrift for ethvert medlem af De Forenede Nationer og for enhver anden stat, til hvilken det økonomiske og sociale råd har rettet opfordring om at underskrive.

Konventionen skal ratificeres, og ratifikationsdokumenterne skal deponeres hos De Forenede Nationers generalsekretær.

De i stykke 1 nævnte stater, som ikke har underskrevet konventionen, kan tiltræde den.

Tiltrædelse sker ved deponering af et tiltrædelsesdokument hos De Forenede Nationers generalsekretær.

I denne konvention skal ordet „stat“ omfatte alle kolonier og mandatområder hørende til en stat, der underskriver eller tiltræder konventionen, samt alle territorier, for hvilke en sådan stat er internationalt ansvarlig.

Art. 24.

Konventionen træder i kraft den halvfemsindstyvende dag efter den dag, da det andet ratifikations- eller tiltrædelsesdokument deponeres.

For hvert land, som ratificerer eller tiltræder konventionen, efter at det andet ratifikations- eller tiltrædelsesdokument er

deponeret, skal konventionen træde i kraft halvfems dage efter, at vedkommende land har deponeret sit ratifikations- eller tiltrædelsesdokument.

Art. 25.

Efter fem års forløb fra konventionens ikrafttræden kan enhver af dens parter opsiges den ved en skriftlig meddelelse til De Forenede Nationers generalsekretær.

En sådan opsigelse skal have virkning for den opsigende part et år fra den dag, da den modtages af De Forenede Nationers generalsekretær.

Art. 26.

De Forenede Nationers generalsekretær skal underrette alle De Forenede Nationers medlemmer og de i art. 23 omhandlede ikke-medlemsstater:

a) om underskrifter, ratifikationer og tiltrædelser, der modtages i overensstemmelse med artikel 23;

b) om datoen, på hvilken denne konvention træder i kraft i medfør af artikel 24;

c) om opsigelser, der modtages i overensstemmelse med artikel 24.

Art. 27.

Enhver af konventionens parter påtager sig, i overensstemmelse med sin forfatning, at tage de lovgivningsmæssige skridt og

træffe sådanne foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre konventionens anvendelse.

Art. 28.

Konventionens bestemmelser afløser i forholdet mellem konventionsparterne bestemmelserne i de internationale overenskomster, som er nævnt i preambelns andet stykke, nr. 1, 2, 3 og 4, således at enhver af disse er bragt til ophør, når alle dens parter er blevet parter i denne konvention.

Til bevidnelse heraf har undertegnede, der er behørigt bemyndigede dertil af de respektive regeringer, underskrevet nærværende konvention, som er åbnet for underskrift i Lake Success, New York, den 21. marts 1950, og af hvilken generalsekretæren skal sende en bekræftet afskrift til alle De Forenede Nationers medlemmer og til de i artikel 23 omhandlede ikke-medlemsstater.

Slutprotokol.

Intet i denne konvention skal kunne være til hinder for lovgivning, som, for at gennemføre bestemmelserne om bekæmpelse af handel med personer og om udnyttelse af andre i prostitutionsojemed, opstiller strengere betingelser end de i konventionen fastsatte.

Bestemmelserne i konventionens artikel 23 til 26 skal finde anvendelse på nærværende protokol.

UDVALGET TIL
OVERVEJELSE AF FORSKELLIGE SPØRGSMAÅL
VEDRØRENDE PROSTITUTIONEN

København, den 10. december 1954.

Til justitsministeriet.

I skrivelse af 18. oktober 1954 (6. ktr. j. nr. 1947—1821) har justitsministeriet udbedt sig en udtalelse fra udvalget angående et i ministeriet udarbejdet udkast til forslag til rigsdagsbeslutning om Danmarks tiltrædelse af den af De Forenede Nationers plenarforsamling den 2. december 1949 vedtagne konvention om bekæmpelse af handel med personer og udnyttelse af andres prostitution samt et ligeledes i ministeriet udarbejdet udkast til forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelovs §§ 228 og 229*).

I den anledning skal man meddele, at udvalget, efter at udkastene i forvejen var rundsendt til medlemmerne, har behandlet sagen i et møde, hvori alle medlemmer var til stede med undtagelse af afdelingsleder, frøken Elisabeth Møller, der var forhindret af sygdom.

Udvalgets flertal (alle med undtagelse af højesteretsdommer Trolle) fandt, at man kunne anbefale, at Danmark tiltræder konventionen, og at straffeloven ændres som foreslået, medens mindretallet (højesteretsdommer Trolle) erklærede sig imod ratifikation af konventionen, såfremt den måtte have den foreslåede ændring af straffeloven til følge.

Der vedlægges en af højesteretsdommer Trolle udarbejdet dissens**), til hvilken flertallet skal føje følgende bemærkninger:

En livsforelse som prostitueret indebærer efter flertallets opfattelse en så alvorlig fare for, at den prostituerede går socialt til grunde, at det må være samfundets opgave at tage virksomme forholdsregler til så vidt muligt at forebygge prostitutionen. Straffe-

lovens §§ 228 og 229 må ses som et led heri, og bestemmelserne har herigennem deres selvstændige strafferetlige begrundelse.

Det kan ud fra denne betragtning ikke være afgørende, hvilket motiv der ligger bag forledelse til prostitution. Flertallet kan derfor ganske tiltræde, at man ikke begrænser forledelsens strafbarhed til de tilfælde, i hvilke det kan bevises, at gerningsmanden har handlet for vindings skyld.

Mindretallets argumentation, der bygger på den konstruktion, at der er tale om at straffe medvirken til i sig selv lovlige handlinger, er derfor efter flertallets mening ikke holdbar. Såvel de efter straffeloven gældende bestemmelser som de af hensyn til konventionen udarbejdede ændringsforslag vender sig direkte mod handlinger, det anses for ønskeligt at modvirke på grund af deres egen skadelighed dels for andre enkeltpersoner dels for samfundet. Det er derfor ikke rigtigt ud fra strafferetligt synspunkt at betragte disse handlinger som medvirken til lovlige handlinger. At kvinder bliver prostituerede er til ulykke for dem og til skade for samfundet og der er intetsomhelst irrationelt i ved straf at bekæmpe trediemands bistand til fremme af andres prostitution.

Det af mindretallet anførte eksempel er misvisende. Den, der har etableret eller bistået ved etablering af forbindelse mellem en kvinde og en mand, som „holder“ hende, vil ikke kunne straffes i medfør af bestemmelsen om straf for forledelse til at søge fortjeneste eller at drive erhverv ved kønslig usædelighed med andre. En kvinde, der „holdes“ af en enkelt mand, antages efter praksis ikke at drive erhverv ved kønslig

*) jfr. kap. VIII p. 74.

**) optrykt nedenfor p. 119.

usædelighed med andre. Hun er ikke prostitueret og partneren ikke „kunde“.

I det udkast, udvalget har arbejdet med, til ændringer i den gældende straffelovgivning til iværksættelse af forsorgsforanstaltninger overfor prostituerede, har man foreslået, at adgangen til at anvende foranstaltninger efter straffelovens § 199 overfor personer under 21 år ophæves, og at man overfor unge kvinder af denne aldersgruppe, som ikke kan inddrages under børneværnsforsorg, iværksætter særlige forsorgsforanstaltninger. Man er støttet på oplysninger fra klientelundersøgelser kommet til den opfattelse, at et stort antal af de unge kvinder under 21 år, som bliver prostituerede, er så umodne og uselvstændige, at de har behov for støtteforanstaltninger af samme art som dem, der iværksættes gennem børneværnet overfor unge under 18 år. De er letforledelige og kortsynede, ofte snåt begavede og hyppigt prægede af en voldsom trang til at deltage i forlystelseslivet, hvilket gør dem særlig modtagelige for dårlig indflydelse. Det er derfor flertallets opfattelse, at der er behov

for at beskytte disse unge i samme omfang, som man nu beskytter unge under 18 år mod tilskyndelse til prostitution.

Salg af præservativer har hidtil aldrig været anset for overtrædelse af straffelovens § 228, stk. 2, og en ændring af aldersgrænsen vil ikke kunne gøre nogen forandring heri.

Også den foreslåede ændring i straffelovens § 229, stk. 1, der i det væsentlige har karakter af en bevislettelse, kan flertallet tiltræde ud fra den opfattelse, at ændringen vil muliggøre en mere effektiv bekæmpelse af prostitutionens bagmænd og derigennem bidrage til at begrænse prostitutionen.

Når en hotelportiers bistand til at skaffe hotelgæster forbindelse med prostituerede udarter til en trafik, der kan karakteriseres som vanemæssig, finder flertallet det ubetænkeligt at bringe forholdet ind under det strafbares område, selvom det ikke kan bevises, at der i de enkelte tilfælde er handlet i den hensigt at opnå vinding; portieren vil iøvrigt kunne regne med, at en sådan „service“ vil påvirke indtægten af drikkepenge.

P. U. V.

Jesper Simonsen,
formand.

/Grell,
sekretær.

Højesteretsdommer Trolles mindretalsudtalelse:

Jeg kan ikke med udvalgets flertal være enig i, at det skulle være uden betænkelighed at udvide straffelovens område for det strafbare som sket ved det foreliggende udkast til ændringer i dens §§ 228 og 229.

Når udgangspunktet — og med rette — for en lang række lande, hvoriblandt Danmark, var det, at det bør anerkendes, at prostitution som sådan ikke er en strafbar handling, hverken for den prostituerede selv eller dennes kunde, havde det efter min formening været rigtigt, om man ved affattelsen af konventionen havde fulgt det engelske forslag om til dens art. 1 udtrykke-

lig at tilføje den strafbarhedsbetingelse, at der skulle være handlet med vindingshensigt. Hvis konventionen ikke forstås — eller praktiseres — med denne begrænsning udstrækkes det strafbares område i betænkelig grad, således som det også er tilfældet med de 3 udvidelser, som straffeloven undergår efter forslaget.

1) Efter den nye § 228, stk. 1, skal den prostituerede, som uden nogensomhelst vindingshensigt og mulig blot af misforstået velvilje forleder en anden til prostitution, kunne straffes efter paragraffen — i almindelighed med fængsel i ikke under

30 dage. Hertil er først at bemærke, at når den, der driver erhverv ved kønslig usædelighed ikke kan straffes, er der i sig selv noget irrationelt i at straffe de omgivelser, der forleder hertil, og det så meget mere, som det vel må være meningen med bestemmelsen, at den, der forleder den pågældende til erhvervsmæssig kønslig usædelighed mod betaling med sig selv, ikke kan straffes. Den „holdte“ piges kunde, der har forledt hende til forholdet, er altså straffri, mens hans hjælper, der har bistået med forledelsen, kan straffes. Det må både af praktiske grunde og, for at reglerne i befolkningen kan virke som pædagogiske, fastholdes, at den hovedansvarlige i strafferetsforhold gennemgående må være den, der begår handlingen, og at den der tilskynder hertil kan straffes som meddelagtig. Den meddelagtige bør i reglen kun kunne straffes, når selve gerningen er strafbar; anstiftelse til noget lovligt bør som regel ikke kunne straffes. At gøre de udenforstående strafferetligt ansvarlige, uden at den egentlige gerningsmand er det, er som regel kun rigtigt, *enten* når gerningsmanden selv kan anses som uansvarlig — som det kan være tilfældet med børn eller debile —, *eller* når den udenforstående handler udfra særlige, egne motiver, såsom vindingshensigt. — I sig selv ville det være ejendommeligt, om man, når man ikke kan straffe f. eks. en ældre prostitueret kvinde, fordi hun er prostitueret, dog straffer hende, fordi hun tilfreds med sit erhverv overtaler en veninde til også at drive erhverv ved utugt, og ej heller denne voksne veninde kan straffes herfor. Når den håndgribelige kendsgerning, at der er tilstet og opnået egen økonomisk fordel derved, ikke foreligger, vil en strafforfølgning komme til at dreje sig om noget så ubestemt som beviset for faldne ytringer, disses bestemthed og hyppighed og deres formodede virkning på den omtalte parts handlemåde — og det er ikke ønskeligt.

2) Når det foreslås, at aldersgrænsen i den nuværende § 228, der handler om den, der, uden at forlede, blot tilskynder eller bistår en person under 18 år til erhvervsmæssig utugt, forhøjes til 21 år, gælder det samme. Paragraffen omfatter efter sin ordlyd ikke blot tilskyndelse, men også den blotte bistand, hvilket synes rimeligt og forsvarligt, så længe der kun er tale om børn. —

Men forslaget betyder den væsentlige udvidelse, at enhver bistand — også uden vindingshensigt — til erhvervsmæssig utugt nu er strafbar, når blot personen er under 21 år. Det vil antagelig forekomme i ikke få tilfælde, mens man vel kan regne med, at det har været og vil vedblive at være mere sjældent forekommende, at personer under 18 år driver kønslig usædelighed for betaling. Det må formentlig som før nævnt stadig være meningen, at disse ikke-21 åriges kunder ikke kan straffes; så meget mere irrationelt er det at straffe enhver bistandsydende. Efter bestemmelsens meget vide ord kunne det se ud, som om f. eks. den, der uden anden fortjeneste end den vanlige sælger præservativer til en prostitueret under 21 år eller til den, der er kunde hos en sådan, er strafbar efter bestemmelsen, uanset at hverken den prostituerede eller kunden, hvis handlemåde dog vel snarere er mere dadelværdig, kan straffes. En så vidtgående bestemmelse, der kan siges under straf af fængsel at pålægge borgeren at passe på andre, mens de ikke har nogen pligt til at passe på sig selv, kan næppe bære, da den i de tilfælde, hvor den måtte blive anvendt, let vil støde an mod almindelig retsfølelse og sansen for det rimelige.

3) Den praktiske betydning af den foreslåede udvidelse af § 229 er formentlig den i motiverne påpegede, at man gør det forhold strafbart, at f. eks. en hotelportier eller lignende „vanemæssigt“ — altså gentagne gange, men kriteriet er noget ubestemt — på forespørgsel af en gæst opgiver, hvor denne kan træffe prostituerede, f. eks. deres adresse, selv om han ikke får vederlag herfor og ej heller har nogen økonomisk interesse i de prostitueredes virksomhed eller forbindelse med den iøvrigt.

Herom gælder, hvad ovenfor er sagt, at udvidelsen antagelig går videre, end det kan bæres af almindelig opfattelse — navnlig også når henses til, at hverken hotelgæsten eller kvinden kan straffes — at bestemmelsen er upraktisk at have, idet mulige sager efter denne bestemmelse må afgøres efter højst ubestemte kriterier, samt endelig, at bestemmelsen — ligesom iøvrigt også den foreslåede § 228 — åbner en vis mulighed for pengeafpresning, når den er blevet mere almindelig kendt, fordi den er blevet anvendt i nogle tilfælde.

Efter min opfattelse kan konventionen efter sin hele opstilling meget vel opfattes som dækket af straffelovens nugældende bestemmelser, og den vil antagelig i mange lande blive praktiseret efter tilsvarende linier. Hvis man opfatter den sådan og ikke ændrer straffeloven, er der efter min opfattelse intet til hinder for at ratificere den. Men hvis man skulle mene, at der med en

ratifikation bør følge ændringer i straffeloven som forslagets, finder jeg, at disse er så betænkelige, at man ikke bør ratificere den, idet den omstændighed, at man sætter nye udvidede bestemmelser i straffeloven i stedet for de ældre, trækker forskellen mellem det tidligere gældende og det nye meget hårdt op, og gør det nødvendigt at følge udvidelsen op i praksis.

KØBENHAVNS POLITI

III. politispektorat.

Bilag V.

Den 3. marts 1955.

Angående „Amerikaner- og Nyhavns piger“ i 1954.

I 1954 har sædelighedspolitiet i København anholdt og afhørt 784 kvinder, hvoraf flere dog er gengangere indenfor samme år. 32 pct. af disse sager drejede sig om de såkaldte „Amerikanerpiger“ medens 22 pct. af sagerne drejede sig om „Nyhavns piger“.

I forstnævnte gruppe er foretaget 252

anholdelser og afhøringer, men i realiteten har det kun drejet sig om 157 forskellige kvinder, idet 30 er indbragt 2 gange, 16 er indbragt 3 gange, 7 er indbragt 4 gange og 3 er indbragt 5 gange i 1954.

Iøvrigt kan følgende oplysninger gives om de pågældende:

	Antallet af afhørte kvinder	Samme år indbragt følgende gange:				Født i		Nye pålæg	Konsyge	Idømt fængsel
		2	3	4	5	Kbhvn.	Prov.			
Under 18 år	19	2		1		12	7	1	3	
18 til 21 -	81	21	9	5	2	44	37	33	43	32
21 til 25 -	45	6	6	1	1	18	27	12	22	20
over 25 -	12	1	1			8	4	3	3	2
Ialt	157	30	16	7	3	82	75	49	71	54

Med hensyn til „Amerikanerpigerne“ under 18 år er der sendt genpart af rapporter til Københavns børneværn i 12 tilfælde, medens der i 4 tilfælde er sendt genpart af rapporter til Aarhus børneværn. I 1 tilfælde er sagen afgivet til Københavns politis 2. afdeling med udvisning af landet for øje.

I 6 tilfælde har afdelingen undladt at underrette børneværnet, idet det har drejet sig om piger, der næsten var fyldt 18 år, og hvis forhold ikke gav anledning til påtale.

Af ovenstående skema fremgår det således, at 82 piger eller ca. 53 pct. er født i København. Tidligere har man regnet med, at ca. 70 pct. af de løstagne kvinder kommer fra provinsen, men med disse halvprostituerede „Amerikanerpiger“ forholder det sig imidlertid ikke på samme måde. Det er unge piger — gennemsnitsalderen er kun ca.

20 år — som af forlystelsessyge søger hen til de ofte 3. rangs barer, som særlig søges af udenlandske soldater. Mange af dem har arbejde som kontoristinder, ekspeditricer eller hotelstuepiger og lign., og de kommer gennemgående fra nogenlunde gode hjem. De mister imidlertid hurtigt deres arbejde.

30 pct. af „Amerikanerpigerne“ fik pålæg om at søge lovligt arbejde, og 33 pct. blev idømt fængselsstraf for ikke at have efterkommet sådanne pålæg.

Man har endvidere fra afdelingens side været opmærksom på, at en del af denne kategori af unge piger ofte besøger de amerikanske soldater i Vesttyskland, hvor de, når deres penge er sluppet op, søger beskæftigelse ved huslige pladser, i kantiner og lign. eller ligefrem går ind i prostitutionserhvervet.

Afdelingen har således kendskab til 26 kvinder, som i 1954 har haft ophold hos amerikanske soldater i Tyskland, og om disse kvinder kan følgende oplysninger gives:

Deres gennemsnitsalder ligger mellem 19 og 20 år.

19 af dem er kendt i afdelingens kartotek, og heraf har 14 pålæg i henhold til straffelovens § 199.

12 er født i København.

11 - - i provinsen.

3 - - ?

8 af kvinderne er udvist af Tyskland i 1954 for erhvervsmæssig utugt.

Med hensyn til den anden gruppe — „Nyhavns pigerne“ ligger forholdet noget anderledes. Ialt blev der i 1954 anholdt 117 piger i Nyhavn og 54 om bord i skibe i havnen, ialt 171 piger af denne type, men da 16 er gengangere, drejer det sig kun om 155 forskellige piger.

Gennemsnitsalderen er mellem 20 og 21 år.

71 pct. er født i provinsen, og 29 pct. er født i København.

Kønssygdomsprocenten for disse kvinder er meget høj — ca. 50 pct.

Ca. 60 pct. af dem var uden arbejde.

I modsætning til de foran omtalte „Amerikanerpiger“ er de fleste af „Nyhavns pigerne“ stærkt præget af alkoholmisbrug og flere også af misbrug af euforiserende midler.

Siden april 1953 er der i henhold til beværterlovens § 37 givet 20 af de værste „Nyhavns piger“ forbud mod at indfinde sig i Nyhavns beværtninger, ligesom der i henhold til samme paragraf er givet Nyhavns-beværterne forbud mod at have de omhandlede piger som gæster, logerende, medhjælpere eller lignende, og beværterne fik samtidig udleveret billeder af de pågældende piger.

Denne foranstaltning har virket efter sin hensigt, idet der i den forløbne periode kun har været 6 overtrædelser, nemlig 1 i 1953, 4 i 1954 og 1 i 1955.

Jens Jersild.

Redegørelse for nogle tilsynsforløb.

Af afdelingsleder i Dansk Forsorgsselskab *Elisabeth Møller*.

H., født 1928.

Dom 1947 (19 år gammel): 40 dages fængsel, 3 års prøvetid og 3 års tilsyn. Forseelse: § 199. Datter af arbejdsmand, svagt begavet, har kun haft ganske kortvarige pladser.

Havde ved tilsynets begyndelse syfilis, gonorrhoe og utoj. Blev anbragt på optagelseshjemmet i Kroghsgade, men bortgik omgående og blev efterlyst. Forklarede ved tilbagebringelsen i januar 1948, at hun havde boet hos en svigermøder. I et par måneder gik det nogenlunde, men i april 1948 måtte hun efterlyses, og man fik først forbindelse med hende i juli 1948. Hun havde da arbejde for en markedsrejsende. I september 1948 flyttede hun hjem til forældrene. I februar 1949 viste det sig, at hun var sygemeldt for underlivsbetændelse og skulle gå til ambulansbehandling. Hun fik lov at blive boende sammen med en kæreste på Vesterbro, men unddrog sig i de følgende måneder tilsynet, så hun den 13. april påny måtte efterlyses. 14 dage senere meddelte politiet, at hun var taget hjem til forældrene, men den 5. maj var hun atter i København og blev anholdt af sædelighedspolitiet, der bragte hende til forsorgsselskabet. Forældrene sendte rejsepenge, og hun fik lov at rejse hjem. Siden havde hun forskellige pladser på hjemmegnen, skikkede sig vel og blev forlovet med en pæn og ordentlig mand, med hvem hun blev gift. Efter ægteskabets indgåelse har hun ikke været i konflikt med politiet. Vanskelighederne ved tilsynet ville have været lettere at overvinde, om man havde haft mulighed for kortvarig anbringelse på et behandlingshjem ved tilsynets begyndelse og hjemmel til anbringelse på oplæringsskole.

J., født 1932.

Dom 1950, 18 år gammel: 40 dages fængsel betinget, 3 års prøvetid og 3 års tilsyn. Forseelse: overtrædelse af pålæg efter § 199. Tidligere tyverisag henlagt. Mentalundersøgelse af 1950: Sårbar, nærtagende, stærkt stemningssvingende — mulig psykopat, men endnu umoden og uselvstændig; sikker diagnose kan ikke stilles. Jævnt begavet. Moderen tidligere på sindssygehospital, selv indlagt 2 gange i 1949 efter (ikke alvorlige) selvmordsforsøg. På pigehjem fra 14½ års alderen. Gonorrhoe. Alkoholmisbrug i svær grad (mange bøder for gadeuorden).

Unddrog sig straks tilsynet. Efter påny at være indlagt på Balders hospital blev hun i november 1950 sød, smilende og selverkendende udskrevet. Hun blev ledsaget til Kroghsgade, men havnede dagen efter i Nyhavn, blev anholdt påny og indlagt med gonorrhoe på Balders hospital, hvorfra hun blev udskrevet ca. 1 måned efter. Erklærede straks, at hun hellere ville afsone sin straf, men det lykkedes dog at få hende til at tage ophold på et optagelseshjem. Lærte en stabil ung mand at kende, som gerne ville hjælpe hende på ret køl, fik huslig plads, og passede arbejdet pænt, men bortgik gang på gang til Nyhavn, hvor hun hver gang blev fundet svært beruset. Antabusbehandling forsøgt, men hun snød med tabletterne. Efter en måneds forløb opgav herskabet, da hun påny havde forsomt et par dage. Dagen efter mødte kæresten og meddelte, at hun nu sad på restaurant i Nyhavn; med politiets bistand blev hun hentet og påny anbragt på optagelseshjem, men bortgik 3 timer senere. Et par dage efter havde kæresten igen fundet hende. Man gjorde et nyt forsøg med antabus-

behandling og anbringelse i optagelseshjemmet, men efter få dages forløb gik hun derfra. Nogle dage derpå meddelte kærsten, at hun sad på d'Angleterre midt om formiddagen. Politiet afhentede hende, og da kærsten mente at være blevet smittet af hende med gonorrhoe, blev hun samme dag indlagt på Balders hospital, hvorfra hun blev udskrevet 10 dage efter. Hun blev atter anbragt på optagelseshjemmet i Kroghsgade og søgtes anbragt i privat hjem udenfor København.

Man havde imidlertid stadig vanskeligt ved at få hende regelmæssigt antabusbehandlet under kontrol.

Man fik senere indlagt hende på sindssygehospital, hvorfra hun bortgik gentagne gange.

I september 1952 blev hun idømt 3 måneders fængsel, som hun afsonede og i april 1953 modtog hun forbud i henhold til beværterlovens § 37.

I juni og august 1953 var hun indlagt på Balders hospital og i september 1953 blev hun påny ved politiets foranstaltning indlagt på sindssygehospital, hvorfra hun imidlertid bortgik.

I maj 1954 idømtes hun 40 dages fængsel, i november 1954 60 dages fængsel for overtrædelse af pålæg efter § 199 — begge straffe er afsonet.

For opnåelsen af et bedre resultat af tilsynet ville både mulighed for kortvarig anbringelse på et behandlingshjem og hjemmel til anbringelse på oplæringsskole have været af betydning; det er dog tvivlsomt, om hun derved kunne have været afvænnnet fra sit meget svære alkoholmisbrug.

K. født 1929.

Dom 1950, 40 dages fængsel, 2 års prøvetid med tilsyn af Dansk Forsorgsselskab. Forseelse § 199.

Umiddelbart efter dommen blev klienten midlertidig anbragt i foreningen „Unge Kvinders Vel“ i Kroghsgade. Den 18. maj skaffede hun sig stuepigeplads på hotel. Hun var glad for pladsen og principalen udtalte: Hun er venlig og dygtig, bliver sikkert snart overstuepige. Pladsen var streng, men hun var stadig glad for at være der, tjente 250 kr. pr. måned + drikkepenge. I juni indlagdes hun af politiet på Balders hospital med gonorrhoe. Hun blev udskrevet den

5. juli og anbragt i Kroghsgade. Vi overtalte hende til at rejse til sin moder for at søge plads på landet. Det lykkedes ikke hende selv at skaffe sig en plads, men den 1. august skaffede vi hende en huslig plads på landet. Husmoderen udtalte: Klienten er vældig flink til sit arbejde, villig og sød. Lønnen var kun 100 kr. om måneden (derfor gav vi tilskud til tøj). Snart tog klienten til København, når hun havde fri, blev senere borte et par, 4—5 og helt op til 8 dage. Hun turede rundt i Nyhavn; der var god kontakt med principalen, som venligt tog hende tilbage, hver gang turen var forbi. Antabus forsøgtes før fridagene uden særligt resultat. Den 4. november udeblev hun helt, hvorfor man lod hende efterlyse gennem politiet; da man fandt hende, lod sædelighedspolitiet hende indlægge på Balders hospital. Principalen nægtede nu at modtage hende, da hun var for upålidelig, havde stiftet gæld på egnen m. v. Den 28. november udskreves hun fra Balders hospital til Kroghsgade. Man mente, hun forsøgsvis skulle til Jylland; man skaffede hende plads og arrangerede rejsen, men så forsvandt hun. Hun meddelte senere, at hun havde plads i Københavns omegn til 175 kr. månedlig. Dette undersøgtes, men var usandhed. Den 31. december meddelte opdagelsespolitiet, at klienten var sigtet for tyveri og den 23. januar oplyste sædelighedspolitiet, at hun var gået til afsoning af den betingede dom, men tiltale undlodes for tyverisigtelsen.

Efter afsoning af denne fængselsstraf har hun i 1951 været sigtet for overtrædelse af straffelovens § 199 og i forbindelse hermed været anbragt på Sundholm. I 1952 var hun sigtet for tyveri og i 1953 blev hun udvist af Sverige på grund af erhvervsmæssig utugt. Samme år blev hun for overtrædelse af idømt 5 måneders fængsel, betinget i 3 år og med 2 års tilsyn af Dansk Forsorgsselskab samt vilkår om hospitalsindlæggelse for afvænnning fra narcotica-misbrug og med pålæg om efter hospitalsopholdet at tage ophold og arbejde efter Dansk Forsorgsselskabs bestemmelser.

Tilsynet forløb derefter således: 5 dage efter dommen blev hun indlagt på sindssygehospital, hvorfra hun bortgik 4 måneder efter. Hun måtte efterlyses og blev derpå anbragt 5 måneder på husholdnings-

skole og tog så ophold i provinsen hos forældrene. Herfra bortgik hun få dage senere og måtte påny efterlyses. Hun var derefter indlagt på psykiatrisk afdeling nogle måneder og blev så forsøgt i plads; hun bortgik fra pladsen efter 5 dages forløb og måtte atter efterlyses. 14 dage senere blev hun anbragt på optagelseshjemmet i Kroghsgade og fik tilladelse til selv at skaffe sig arbejde, men det indskærpedes hende, at hvis hun forlod dette arbejde, ville sagen blive søgt genoptaget med strafafsoning for øje.

Hun blev kun 8 dage i arbejdet, hvorefter hun bortgik; 14 dage senere blev hun indlagt på sygehus i hjembyen med blodforgiftning i forbindelse med narcoticamisbrug. Hun indstilledes påny til sindssygehospital, men blev udskrevet til forældrehjemmet

3 dage før, der var skaffet plads på sindssygehospital; hun nægtede da at tage ophold der, og det er nu hensigten at søge sagen genoptaget.

Konklusion.

Hun var knapt 21 år, da hun fik den betingede dom, så efter udvalgets lovudkast kunne hun være anbragt på *oplærings-skole*. Det er dog tvivlsomt, om det var lykkedes at stabilisere hende der. Under ophold på sindssygehospital og husholdningsskole forstod hun for så vidt at indordne sig, men så snart hun kom på fri fod, skejede hun ud. Hendes senere forbindelse med narcomaner har selvfølgelig yderligere ødelagt mulighederne for resocialisering.

UDVALGET TIL
OVERVEJELSE AF FORSKELLIGE SPØRGSMAÅL
VEDRØRENDE PROSTITUTIONEN

Bilag VII.

**Betænkning fra det den 8. december 1952 nedsatte underudvalg angående
oplærings- og uddannelsesskolens indretning m. v.¹⁾**

Belægning.

I 1950 blev der i København givet pålæg i medfør af straffelovens § 199 til 69 kvinder under 21 år. Samme år blev 29 kvinder af den samme alderskategori dømt for overtrædelse af den nævnte bestemmelse. Heraf fik 23 betinget og 6 ubetinget straf. — I 1951 var de tilsvarende tal henholdsvis 75, 39, 20 og 19.

På grundlag af disse tal, som altså alene angår København, kan man anslå, at ca. 100 kvinder i alderen fra ca. 18 til 21 år årligt vil blive inddraget under den foreslåede lovs foranstaltninger. For størstedelen af disse unge kvinder forudsættes de foreslåede tilsynsforanstaltninger m. m. at være tilstrækkelige, og kun en ret ringe del af dem må forventes at måtte anbringes på den foreslåede oplærings- og uddannelsesskole. Det kan skønsmæssigt anslås, at der normalt vil være anbragt ca. 20 elever på skolen. Når der af Forsorgsnævnet træffes beslutning om anbringelse af en ung kvinde på skolen, bør beslutningen straks kunne fuldbyrdes. Det vil af denne grund være nødvendigt at råde over nogle pladser ud over dem, der er påkrævede til at dække den formodede normale belægning. Man foreslår derfor, at der oprettes en skole med 25 pladser. Det er udvalgets opfattelse, at man ikke bør indrette skolen til et større elevtal, da den efter de erfaringer, man har gjort indenfor børneforsorgen, i så fald næppe vil kunne opfylde sin opgave.

Beliggenhed.

Det er næppe i almindelighed heldigt at isolere eleverne for meget, og det er af af-

gørende betydning for et gunstigt resultat af skoleopholdet, at man har adgang til under anbringelsen at få eleverne beskæftiget — i hvert fald delvis — udenfor skolen. Ved valget af sådan beskæftigelse bør man have større muligheder, end en afsides beliggende skole vil kunne give.

Hertil kommer, at man må regne med, at de fleste af eleverne vil komme fra København, hvad enten de er født der eller er søgt ind til storbyen, og at de efter skoleopholdet vil søge tilbage til København.

Skolen bør derfor lægges i nærheden af København. Udvalget kan som egnet sted foreslå Lyngby-Tårnbæk og Søllerød kommuner, der både ligger nær storbyen og har alsidige beskæftigelsesmuligheder for kvinder og dog samtidig har landlige områder.

Indretning.

Det er udvalgets opfattelse, at skolen bør indrettes med eneværelser til alle elever. Denne opfattelse er bestyrket ved udtalelser af samtlige de sagkyndige, som udvalget har søgt råd hos, både herhjemme og i Sverige. Skolen bør være delt i 2 afdelinger med ca. 10—12 elever i hver afdeling. Værelserne bør være således udstyret med hensyn til møblering, belysning og opvarmningsmulighed, at eleverne kan hygge sig der i fritiden. Der bør gives eleverne adgang til at udstyre værelserne med billeder, blomster og lign., og der bør ved valg af vægfarver, møblering o. s. v. lægges vægt på, at værelserne får et individuelt præg. Det er en selvfølge, at der på skolen bør være gode muligheder for personlig hygiejne.

Det er ønskeligt, at der indrettes et par

¹⁾ Underudvalget bestod af Horsten, Møller og Norvig.

gæsteværelser, således at man er i stand til at hjælpe tidligere elever, som er i forbigående vanskeligheder, og således at tidligere elever kan komme på besøg i ferier og på fridage — særlig sådanne elever, som savner eget hjem.

Der bør ikke findes særlige isoleringsrum på skolen, og elevværelserne bør ikke benyttes ved isolering af elever, der viser særlig voldsomme, disciplinære vanskeligheder. Sådanne elever bør af hensyn til roen på skolen midlertidigt anbringes i en egnet anden institution, jfr. lovforslagets § 14.

Der må indrettes et stort fælleslokale, hvor eleverne kan spise sammen ved mindre borde i smågrupper, som de selv sammen sætter. I en del af lokalet bør indrettes en hyggekrog med pejs og radio. Der bør endvidere findes en fælles opholdsstue, hvor elever, der i fritiden ønsker at beskæftige sig med stilfærdige sysler, kan opholde sig uden at blive forstyrret af radioen, højroret samtale og lign. Det vil være ønskeligt, at der desuden indrettes en lille opholdsstue, som helt overlades til eleverne selv, og som de bl. a. kan benytte, når de modtager besøg af slægtninge eller bekendte.

Da det må formodes, at der kan være behov for en vis elementær undervisning i almindelige skolefag, bør der indrettes en skolestue, som tillige må kunne benyttes som faglokale (systue eller lignende) og hobbyrum. Det er næppe nødvendigt at råde over en gymnastiksal. Skolens køkken må indrettes således, at der er mulighed for at give almindelig skolekøkkenundervisning og at give eleverne kendskab til benyttelse af kogeindretninger såvel med gas som med elektricitet.

Til forstanderparret, der ligesom skolens faste personale iøvrigt bør bo på skolen, må der indrettes en bolig bestående af 3 værelser og 1 kammer samt køkken og badeværelse.

Skolen bør ligge på en grund med areal af ca. 2 tønder land, hvoraf en del bør udlægges til have, således at eleverne kan beskæftiges med dyrkning af køkkenurter, frugt og blomster. Endvidere bør der ved hjemmet findes plæner, som kan bruges til leg og boldspil.

Der må lægges vægt på, at haven afskræmes således ved randbeplantning, at eleverne kan opholde sig i haven uden at blive iagttaget udefra.

Et vist husdyrhold er meget ønskeligt; således bør der findes hund og kat på skolen, og eventuelt bør man tillige ved indretning af et lille hønseri give eleverne mulighed for at deltage i omsorgen for dyr.

Personale.

Skolen foreslås ledet af et forstanderpar, således at manden har den pædagogiske ledelse af skolen, medens hustruen varetager en husmoders pligter overfor eleverne. Da det er af afgørende betydning for værdien af skolens arbejde, at skolens leder har særlige, personlige kvalifikationer, kan det tænkes, at man vil foretrække en kvinde for et forstanderpar. Man bør imidlertid ikke på forhånd ved indretningen af for sparsomme lokaler til bolig for lederen begrænse adgangen til frit at kunne vælge den bedst kvalificerede. Når udvalget har ment, at et forstanderpar burde foretrækkes, skyldes det, at man har lagt stor vægt på værdien af hustruens husmoderlige omsorg for eleverne, og at man har antaget, at det ikke kan udelukkes, at en mand i visse situationer bedre end en kvinde vil kunne varetage disciplinære opgaver.

Skolens leder bør have en pædagogisk uddannelse suppleret med praktisk og teoretisk kendskab til socialt arbejde (jfr. herved arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 8. marts 1952 angående særlig uddannelse af ledere og medarbejdere til opdragelseshjem).

Som lederens stedfortræder bør ansættes en førstelærerinde med lignende kvalifikationer.

Endvidere bør der ansættes en kvindelig socialrådgiver, som foruden at bistå eleverne med løsningen af praktiske, sociale vanskeligheder under opholdet kan formidle deres senere ansættelse på en egnet arbejdsplads og i et vist omfang overtage tilsynet med dem under prøveudskrivning. Socialrådgiveren bør tillige kunne deltage i det pædagogiske arbejde med eleverne.

Til skolen bør endelig knyttes en kvindelig køkkenleder og en praktisk medhjælper, som kan forestå havebruget. Som praktisk medhjælper kan antages en mand, der bor udenfor skolen.

Til hjælp ved undervisningen i studiekredse og hobbyfag bør benyttes lærerkræfter udefra. Ved valget af lærere udefra bør

det påses, at også det mandlige element bliver repræsenteret i lærerstaben.

Det forudsættes endvidere, at der tilknyttes skolen et fast psykiatrisk og almindeligt lægetilsyn. Udvalget kan med hensyn til lægetilsynets organisation henholde sig til reglerne i kapitel I og II i arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 10. juli 1952 om læge- og tandlægetilsyn med børn i anerkendte opdragelseshjem m. v.

Med hensyn til lønningerne til personalet kan udvalget henholde sig til det forslag, som er fremsat til aflønning af tilsvarende personale ved statsungdomshjemmene i „Betænkning vedrørende opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjem“ 1952 bilag 3, p. 74 ff.

Størrelsen af det faste personale er fastsat ud fra den forudsætning, at en del af eleverne har beskæftigelse udenfor skolen.

Til sammenligning skal man henvise til, at der ved Vejstrup statsungdomshjem, der er normeret til at modtage 23 særligt vanskelige piger i alderen 16—21 år, er normeret en forstanderinde, en førstelærerinde, en lærerinde og socialrådgiver, en systuelærerinde, en gartnerfaglærerinde, en vaskerilærerinde og en praktisk medhjælper, altså ialt et fast personale på 7.

Beskæftigelse.

Det huslige arbejde på skolen bør udføres af eleverne og tilrettelægges ud fra pædagogiske hensyn. Dog bør eleverne næppe ud over de første ca. 3 måneder beskæftiges overvejende med dette arbejde. Når de i nogen grad har vænnet sig til en regelmæssig livsførelse, og man har fået indtryk af deres evner og erhvervsmuligheder, bør de under socialrådgiverens vejledning søges beskæftiget udenfor skolen.

Det vil efter udvalgets opfattelse være af betydelig opdragende værdi, om der ydes elever, som på skolen udfører erhvervsbetonet arbejde, betaling herfor i forhold til arbejdsydelsen.

Elever, som har indtægter af arbejde på

eller udenfor skolen, bør yde en passende betaling for opholdet.

Det er ønskeligt, at der bliver åbnet adgang til deltagelse i teoretisk undervisning i det omfang, som det kan forenes med elevernes øvrige arbejde.

Der må lægges afgørende vægt på, at eleverne har mulighed for en positiv udnyttelse af fritiden, som ikke bør være for knap.

Udgifterne til skolens etablering og drift.

Såfremt det ikke vil være muligt at overtage en allerede bestående bygning og indrette denne som oplærings- og uddannelsesskole, må der erhverves en passende grund til formålet og opføres nye bygninger.

Efter foretagne undersøgelser regner man med, at en passende grund på ca. 2 tønder land vil kunne erhverves i Lyngby-Tårn eller Søllerød kommuner for ca. 60 000 kr.

Udgifterne til opførelse af skolen er af kgl. bygningsinspektør Havnings på grundlag af dennes erfaring ved udarbejdelse af planer til lignende institutioner anslået til: 450 000 kr. til byggeudgifter (hovedbygningen med udhus samt forstanderbolig), 62 500 kr. til montering og 40 000 kr. til anlæg af have m. m., altså ialt inclusive erhvervelse af grund ca. 612 500 kr. De samlede udgifter kan således anslås til ca. 24 500 kr. pr. elevplads.

Med hensyn til driften af uddannelsesskolen kan man henvise til, at udgifterne til driften af Vejstrup statsungdomshjem ifølge finansloven for finansåret 1955—56, jfr. folketingstidende, tillæg A, spalte 1269—70, for dette finansår er anslået til 7 650 kr. pr. elev.

Dette budgettal vil formentlig kunne være vejledende ved bedømmelsen af skolens almindelige driftsudgifter. Det må dog tages i betragtning, at udgifterne til forrentning og afdrag af den i den nye skole investerede kapital vil blive større end de tilsvarende udgifter vedrørende Vejstrup statsungdomshjem, der er opført i 1905.

Uddrag af

Jens Jersild: Den mandlige prostitution.

Årsager, omfang, følger.

Af kapitel II: Forudsætningen for den mandlige prostitution (bogens p. 25 ff.):

„Spørgsmålet om homoseksualitetens udbredelse har en ikke ringe tilknytning til spørgsmålet om originær contra erhvervet homoseksualitet, og *Helweg* udtaler herom¹⁾, at afgørelsen af spørgsmålet om tilvænnelse eller ikke kan være ret vanskelig; der må lægges en vis vægt på personens forhold i barneårene og i opvæksten. Har vedkommende dreng vist udpræget lyst til pigesysler og ulyst til drengelege, stærk tilbøjelighed til kammeratskab med piger og intet af drenges sædvanlige despekt for „tose“, kan det tale for originær homoseksualitet. Der er dog her ikke uvæsentlige fejkilder. Svagelige, astheniske og sensitive drenge kan, selvom deres seksualitet sidenhen udvikler sig fuldstændig normalt, vise dette pigeagtige væsen i barndommen, særlig hvis miljøforholdene begunstiger det. Originær homoseksualitet kan altså ikke diagnosticeres alene på denne infantile, feminine habitus. Det anføres endvidere, at man må lægge større vægt på driftens ubetingede homoseksuelle retning fra puberteten og fremefter: den absolutte afsky for heteroseksuel forbindelse som noget unaturligt, hvorom blot tanken fremkalder væmmelse. Samtidig kan der ofte påvises tilbøjelighed til kammeratligt, ganske asekstelt forhold til personer af modsat køn. Ligeledes taler det i nogen grad for originær homoseksualitet, når en ganske bestemt, seksuel yndlingstype udvælges som den eneste eftertragtelserværdige. Denne ud-

prægede retningstendens ses ikke blot hos de rent homoseksuelle, men også hos de undertiden forekommende originært biseksuelle. Man ser således biseksuelle, der kan realisere et normalt heteroseksuelt ægteskab og samtidig — undertiden periodevis — kan frembyde en stærk seksuel passion for drenge af en ganske bestemt type og i en bestemt aldersklasse. De til homoseksuelle praktiker tilvønnede har oftest en mere ubestemt driftsretning, forsøger sig med forskellig form for seksuel pirring og bliver først efterhånden hængende i den form, der bedst tilfredsstiller dem eller lettest tilvejebringes. Deres seksualliv får en stærkere karakter af forkvaklethed, uden ubetinget retningsbestemthed.

Helweg fremhæver endvidere, at f. eks. kvindagtigt præg skal vurderes med varmsomhed. Der findes feminint udseende mænd med udpræget heteroseksuel driftsretning, og på den anden side forekommer der blandt homoseksuelle udpræget virile typer.

Egne undersøgelser.

Vanskeligheden ved afgørelsen af, om en person er homoseksuel eller ikke, kan yderligere belyses ved følgende materiale:

Københavns politi har i årene 1951—52 afhørt ialt 589 personer, der har gjort sig skyldig i onani på forskellige nødtørftsanstalter, og da de pågældende alligevel skulle afhøres, har man samtidig hermed søgt at oplyse deres seksuelle indstilling. Forseelsen skulle man jo synes var et tyde-

¹⁾ H. Helweg: Den retslige psykiatri i kort omrids (Kbh. 1949) p. 165.

ligt homoseksuelt kontaktforsøg eller en seksuel opstemning i homoseksuel retning på grund af forholdene. På baggrund af de omstændigheder, hvorunder afhøringerne foregik, skulle der ikke være nogen særlig grund til for de pågældende at søge at bortforklare deres motiv, idet sagerne altid i første omgang henlægges med en advarsel.

En gennemgang af materialet fra 1. februar 1951 til 31. august 1952 har givet følgende resultater:

homoseksuelle.....	152
biseksuelle.....	88
heteroseksuelle.....	208
uden oplysninger.....	141
Ialt...	589

Med hensyn til det overraskende store antal heteroseksuelle kan anføres, at 47 af disse med sikkerhed kan betegnes som prostituerede, der har søgt at få kontakt med homoseksuelle de pågældende steder. Endvidere er der i dette tal en del personer, som på grund af beruselse er blevet seksuelt opstemt og er begyndt at onanere. Dette er med sikkerhed oplyst om 18, men antallet af spirituspåvirkede har formentlig været større. En del hyperseksuelle kan under pludselig erotisk opstemthed — f. eks. på gaden — begive sig ned på et pissoir for at onanere dér — dette er i hvert fald oplyst i 16 tilfælde. Blandt de resterende er et stort antal personer, der er blevet opstemt under vandladningen — navnlig hvis blæren har været overfyldt eller i forbindelse med vandladningsbesværigheder eller spirituspåvirkning.

Det er ikke særlig sandsynligt, at homoseksuelle skulle have udgivet sig for heteroseksuelle, når de antastes af politiet under disse forhold. Derimod kan det snarere tænkes, at mandlige prostituerede udgiver sig for homoseksuelle for at dække over deres erhvervsmæssige utugt, idet de herved mener at kunne give en — efter deres mening — sandsynlig forklaring på deres optræden. Der blev ialt i den ovenfor nævnte periode på pissoirer taget 67, som formentlig var prostituerede.

Ved at anføre denne undersøgelse har jeg villet vise, hvor vanskeligt det kan være at slutte sig til, om personer er homoseksuelle, bi- eller heteroseksuelle. Jeg kan i denne

forbindelse yderligere nævne, at da man for omtrent 20 år siden påbegyndte denne kontrol, var man ikke i tvivl om, at det udelukkende var en kontrol med de homo- eller eventuelt biseksuelles forargelige optræden. I dag må man imidlertid erkende, at ca. halvdelen af materialet består af heteroseksuelle, eventuelt dog med så ringe et biseksuelt islæt, at dette er vanskeligt at erkende.

B. De homoseksuelle betalere.

Som i indledningen til nærværende kapitel anført, er de homoseksuelle en af årsagerne til den mandlige prostitution, men blandt disse homoseksuelle er det utugtskunderne, som er den direkte forudsætning for denne prostitution på ganske tilsvarende måde som de heteroseksuelle utugtskunder er det for de prostituerede kvinders eksistens.

For forståelsens skyld vil det være nyttigt til sammenligning at oplyse følgende vedrørende *den kvindelige prostitution*:

Man sonderer her mellem en halv- og en helprostitution, hvoraf den førstnævnte svinger med efterspørgslen og f. eks. tiltager i unormale eller pengeregelige tider, samt når fremmede tropper eller krigsskibe besøger byen, medens antallet af de sidstnævnte — de hel prostituerede — er nogenlunde konstant, ligesom disse virkelig professionelle kvinder kan fortsætte deres erhverv, selvom de kommer ret højt op i årene.

Ved *den mandlige prostitution* er der derimod som hovedregel kun tale om en af efterspørgslen afhængig prostitution, hvis udøvere kun i forholdsvis kort tid — fra nogle måneder til nogle år — er beskæftiget hermed.

Hvad forstås ved en homoseksuel betaler?

Utugtskunderne er i denne forbindelse de homoseksuelle eller i nogle tilfælde biseksuelle mænd.

Da den mandlige prostitution således er uløseligt knyttet til det homoseksuelle problem, er det rimeligt ganske kort at berøre spørgsmålet om de homoseksuelle forbindelser.

Det bør indledningsvis fastslås, at en stor del af de homoseksuelle lever i mere eller

mindre faste indbyrdes forhold, andre derimod søger deres skiftende forbindelser indenfor deres egen kreds, f. eks. indenfor særlige homoseksuelle sammenslutninger, hvoraf en enkelt har både mødelokaler og medlemsblad. Atter andre søger at dække sig overfor deres bekendtskabskreds ved at leve i et skinægteskab, eller de lever enligt og søger på alle måder at skjule deres særlige indstilling.

Disse grupper af homoseksuelle frembyder kun sjældent problemer af en sådan art, at det er nødvendigt eller ønskeligt, at det offentlige beskæftiger sig dermed. De har tværtimod krav på at leve deres liv i fred, således at de iøvrigt kan udfylde deres pladser i samfundet.

Endelig er der en formentlig ikke særlig stor del af de homoseksuelle, der på gader, pladser og pissoirer eller på de af de homoseksuelle og af mandlige prostituerede særligt søgte bekvæmheder skaffer sig deres forbindelser, og som herved frembyder et samfundsmæssigt problem, fordi deres efterstræbelser navnlig er rettet mod unge ikke homoseksuelle mænd.

Som eksempler på disse homoseksuelle kan anføres følgende tilfælde:

Under behandlingen af en sag mod en 20-årig ung mand, der var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 230 ved at have modtaget betaling for at ove konslig usædelighed samt for røveri og forsøg på manddrab over for en homoseksuel partner, oplyste sidstnævnte, som var i slutningen af tyverne, at han ansa sig selv for at være originært homoseksuel. Lige fra 9 års alderen havde han følt sig konsligt tiltrukket af sit eget køn. Indtil for nogle år siden havde dette forhold været et stort nervepres for ham, idet han havde forsøgt at skjule det over for familie, venner og bekendte. I de senere år havde han derimod ikke lagt skjul på sin indstilling. Han hævdede, at han meget gerne ville have en fast ven, som han kunne bo sammen med, men han indrømmede, at dette ville være vanskeligt, idet han udelukkende føler sig tiltrukket af yngre mænd med normal konsdrift. Han oplyste, at han af hensyn til bestemmelseerne i straffeloven ofte undlod at pleje konslig omgang med unge mænd, som havde været med ham hjemme, hvis han fik mistanke om, at de pågældende var under 18 år. Hans ideal er den unge, friske spejderdreng, og hans største glæde er at se Tivoli-gården trække op. Han hævdede, at han som oftest indfandt sig på Rådhuspladsen blot

for at tale med de forskellige mandlige prostituerede, som han alle er dus med, og han er efter sin egen formening meget populær iblandt dem, fordi han ofte giver en cigaret eller en øl. Det er sjældent, han giver anden betaling end disse traktementer. Af de prostituerede — de såkaldte trækkerdrengene — er mange uden logi, og han har derfor let ved at træffe en, der er villig til at tage med hjem. Han indrømmede dog, at han i flere tilfælde, når den unge mand tog af sted om morgenen, gav ham 5 eller 10 kr., dog ikke som betaling for kønsakten, men nærmest som hjælp til lomme penge eller til en bil hjem. Han oplyste, at han i løbet af de sidste måneder ifølge optegnelser i sin lommebog havde været sammen med 6 unge mænd, hvoraf den ene efter hans formening dog var homoseksuel. Mindst 25 pct. af de unge mennesker, han træffer på gaden, er villige til at indlade sig med ham, blot de bliver trakteret med kaffe og cigaretter o. l.

I anledning af det over for ham begærede røveriske overfald udtalte han, at han aldrig tidligere er blevet overfaldet, men at han engang er blevet frastjålet et ur.

En anden homoseksuel betaler, en mand på omtrent 70 år, forklarede, at han et par gange ugentlig søger at få en trækkerdreng med hjem.

Han plejer at sige til de pågældende, at døren står åben hjemme hos ham. Han ser sig ikke i stand til at betale noget videre for kønsakten, da han kun har sin aldersrente at leve af, og som regel bliver det kun til natlogi og sporvognspenge. Politiet har flere gange observeret, at han har haft trækkerdrengene med sig hjem.

I en række tilfælde er det oplyst, at forskellige prostituerede har holdt til hos og i en del tilfælde stået i forhold til en bestemt mandsperson. Vedkommende var gift og boede sammen med hustruen, men kom en del i bekvæmheder og andre steder, hvor homoseksuelle holder til. Således har bl. a. medlemmerne af den under tilfælde 2 omtalte drengeklube under besøg hos ham truffet sammen med homoseksuelle, ligesom et par 18-årige unge mennesker fra provinsen har opholdt sig hos ham under besøg i København for at tjene penge som prostituerede.

En undersøgelse af den omhandlede ca. 30-årige mands levned gav følgende oplysninger:

Han var opdraget i et godt hjem. Han var velbegavet. 17 år gammel kom han på optagelseshjem

efter stridigheder med faderen, formentlig opstået fordi han på dette tidspunkt blev upålidelig. Han overførtes til ungdomshjem og blev udskrevet som uopdragelig. Han blev udlært i sit fag og fik arbejde ved dette. Han mistede imidlertid arbejdet, og han blev straffet med 1 års fængsel for bedrageri. Han fik senere på grund af sin faglige uddannelse plads som lærer ved et drengeshjem, men afskedigedes, da man fik kendskab til hans fortid. Efter at have begået forskellige kriminelle handlinger, bl. a. medens han var leder af et soldaterhjem, blev han påny straffet for bedrageri med 7 måneders fængsel og derpå 1 års fængsel for tyveri. Han blev dengang mentalundersøgt. Han opgav, at han var homoseksuel. Han blev betegnet som psykopat af den selvhævdende og holdningsløse type.

Året efter blev han sigtet for uterlighed over for 2 unge mænd under 18 år, som han tidligere havde haft som elever, da han var ansat ved drengeshjemmet. Drengene fra det omhandlede hjem skal have været ret påtrængende over for ham og presset ham for penge.

Endvidere kan til belysning af disse homoseksuelles færden nævnes, at en 51-årig mand gennem længere tid havde haft et fast forhold til en betydeligt yngre mand. Forholdet var nu brudt, og den ældre mand var derfor gået ud for at søge andre forbindelser. En aften under en spadseretur fattede en ung prostitueret straks interesse for ham, fordi han gjorde et velklædt og velhavende indtryk. Den prostituerede fulgte efter ham og søgte diskret at henlede opmærksomheden på sig. Den homoseksuelle standsede og bød den unge mand en cigaret. De kom i samtale og havde snart efter aftalt at stå i forhold til hinanden i den homoseksuelles lejlighed. Efter at den prostituerede havde afslået forskellige forslag fra den homoseksuelles side (masochisme), drev de gensidig masturbation.

Foranstående tilfælde refereres bl. a. fordi det giver et indtryk af den udvælgelse, der fra de prostitueredes side finder sted med hensyn til mulighederne for en god betaling.

Under en afhøring vedrørende en velseende kriminel sag fremkom en meddeler med nogle oplysninger om de såkaldte „trækkerdrengene“.

Han oplyste, at han selv var homoseksuel og havde været straffet for uterlighed, og at han lider af en stærk konsdrift og søger udløsning for denne ved omgang med mandlige prostituerede -- og helst

så unge som muligt. Han udsøgte sig en ung mand efter at have taget de forskellige i øjesyn. Efter at have opnået kontakt inviterede han ham med hjem muligvis efter et ringe traktament på en nærliggende bevertning. Han nævner i denne forbindelse forskellige bevertninger, hvor de prostituerede holder til, og hvortil han også søger, såfremt han ikke på gader eller pladser finder nogen partner, som interesserer ham. Han kender af udseende mindst 50 unge drenge, der udelukkende ernærer sig som prostituerede. De pågældende hører sammen i klikker, og overfald på samt roverier og tyverier fra homoseksuelle forekommer ofte. For at prøve meddelerens troværdighed blev der derpå foretaget stikprover blandt de øge- og kaldenavne, som han opgav, ligesom der blev foretaget forskellige undersøgelser med hensyn til dem, som han opgav var straffet for bestemte forbrydelser. Det viste sig herved, at hans opgivelser på disse punkter var i overensstemmelse med de faktiske forhold. Han oplyste endvidere, at han kun meget sjældent har samkvem med andre homoseksuelle. Han har haft samleje med kvinder, men han opnår større tilfredsstillelse ved omgang med mænd, og da som anført helst med heteroseksuelle.

Til slut kan det i denne forbindelse oplyses, at der blandt disse homoseksuelle findes personer med en meget stærk konsdrift. Det er således under en af politiet behandlet sag oplyst, at en sådan person havde haft både 2 og 3 forskellige unge mennesker oppe i sin lejlighed i løbet af en aften, og at han har indladt sig i konsligt forhold til dem alle.

En undersøgelse vedrørende homoseksuelle utugtskunder, som politiet under en større sag har været i forbindelse med, har givet følgende oplysninger, idet materialet omfattede 227 personer, der kan fordeles således:

Underklasse	66
Lavere middelklasse	130
Højere middelklasse	20
Overklasse	5
Ikke klassificerede	6

Af de 227 personer var 35 mindre handlende, 27 beskæftigede i restaurationsbranchen, 18 beskæftigede ved immaterielle erhverv, deraf 9 som aktivt udøvende kunstnere, 6 var aldersrentenydere og 4 akademikere.“

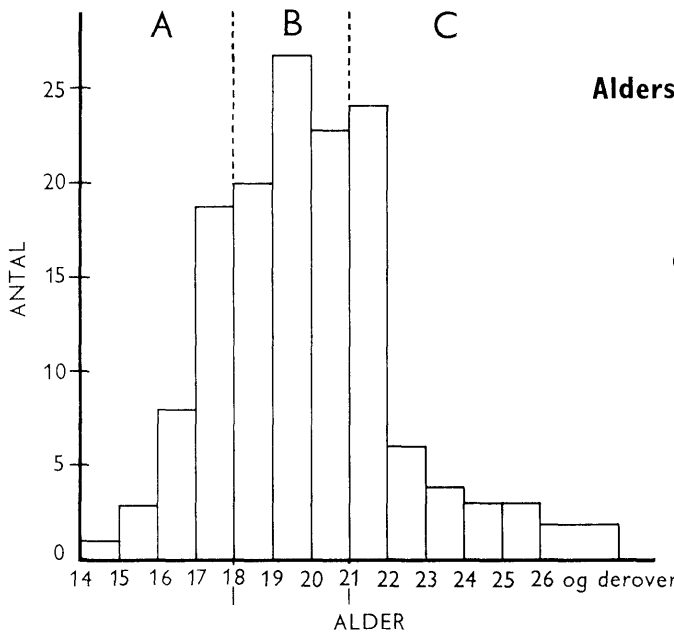
Af kapitel VI: Statistisk opgørelse (bogens p. 74 ff.):

„Eksemplerne i det foregående afsnit er alle uddraget af et materiale omfattende 145 mænd, som i de senere år mod betaling har indladt sig i kønsligt forhold til andre mandspersoner, og som derfor af Københavns sædelighedspoliti er sigtet for overtrædelse af straffelovens § 230, eller som i hvert fald af sædelighedspolitiet er set færdes under sådanne forhold, at det er udenfor tvivl, at de kan betegnes som mandlige prostituerede. Nogle få tilfælde er dog fremkommet i forbindelse med andre sagers behandling, enten hos kriminalpolitiet eller hos politiets overlæge i psykiatri.*)

Ved gennemgangen af de forskellige oplysninger, det er lykkedes at skaffe om de pågældende, vil disse blive inddelt i 3 grupper efter deres alder på det tidspunkt, da de blev prostituerede, nemlig gruppe A: under 18 år, gruppe B: 18 til 21 år og gruppe C: 21 år og derover, idet baggrunden

for disse grupper ofte kan være forskelligartet.

Ved klassifikationen er som anført benyttet den alder, den pågældende havde opnået, da han med nogenlunde sikkerhed kunne betegnes som prostitueret. Dette har jeg gjort ud fra den betragtning, at anholdelsestidspunktet er ret tilfældigt og afhænger af den erfaring og den indsats, der stilles til rådighed for bekæmpelsen. Jeg kan iøvrigt oplyse, at den anvendte klassifikationsmetode ikke har medført særlig store forskydninger i aldersfordelingen. Størst bliver virkningerne heraf selvfølgelig for de ældre klasser, men det drejer sig dog alligevel kun om 7, der ved anholdelsen var over 21 år, som er blevet rubriceret under denne alder. I en række tilfælde har der imidlertid været grund til at formode, at vedkommende var begyndt tidligere, end det af oplysningerne er lykkedes at fastslå, og det må derfor antages, at alderen gennemsnitlig er angivet noget for højt.

Aldersfordelingen for samlet materiale

145 personer

Gruppe A: under 18 år: 31 pers. 22 %
 — B: 18 til 21 år: 70 — 48 %
 — C: over 21 år: 44 — 30 %

Fig. 1. (Jersild p. 75).

*) Ved senere undersøgelser er materialet blevet udvidet til at omfatte 228 unge mænd, uden at dette har medført væsentlige ændringer i den procentvise fordeling med hensyn til alder, herkomst m. v.

Aldersgruppen 26 år og derover omfatter kun 4 personer og er i forhold til det samlede materiale i næsten alle henseender atypisk. Således omfatter den 1 person under åndssvageforsorg, 1 psykopatfange under prøveløsladelse og 1 person, der intelligensmæssigt lå på grænsen til sinkestadiet.

De spørgsmål, som i det følgende vil blive søgt belyst, er:

- 1) Er de pågældende opvokset i København eller i provinsen?
- 2) Har de begået kriminelle handlinger, forinden de er blevet prostituerede?
- 3) Har de været under tilsyn af børneværnet, eller har de været anbragt på hjem, anstalt el. lign.?
- 4) Hvorledes var forholdene i deres barndomshjem?
- 5) Er der oplyst spiritusmisbrug?
- 6) Var de faglærte eller ufaglærte, har de haft mange og forskelligartede pladser og var de arbejdsløse, da de blev prostituerede?
- 7) Hvorledes var de udrustet i intelligensmæssig henseende?
- 8) Hvorledes var deres seksuelle indstilling: a) heteroseksuel, b) biseksuel eller c) homoseksuel?
- 9) Hvad var deres motiv til at blive prostituerede?

1. Opvokset i København eller provinsen.

A. I gruppen under 18 år er som formentlig de fleste opvokset i København, idet tidspunktet for indvandringen af unge mænd formentlig først sker i større antal efter det 18. år.

19 af de 31 er således opvokset i København, og hvad de resterende 12 angår, var 3 af disse 16 år og 9 var 17 år, da de blev prostituerede. Om grunden til deres tilstedeværelse i København kan oplyses:

4 var afmønstrede messedrenge eller jungmænd.

3 var bortgået fra hjem, hvor de havde været anbragt af børneværnet.

2 var begyndt som prostituerede i provinsen og først senere — efter det 18. år — kommet til København, hvor de blev pågrebet.

2 var flyttet hertil efter skoletidens ophør

sammen med henholdsvis deres fader og moder (broken homes).

1 havde fået arbejde i København og boede hos en slægtning.

B. *Fra 18 til 21 år* er fordelingen 36 fra København og 34 fra provinsen.

C. *21 år og derover.* Her er 14 fra København, medens 30 er fra provinsen. Det meget store antal provinsboere blandt de prostituerede i aldersklassen 21 år (19 af 24) må tilskrives, at der blandt disse 19 var 8 personer, der var opvoksede i provinsen og af børneværnet havde været anbragt på hjem og nu efter at være udgået af børneforsorgen havde fået lyst til at prøve deres erfaringer i København, idet de havde hørt, at man som prostitueret altid kunne tjene til livets ophold.

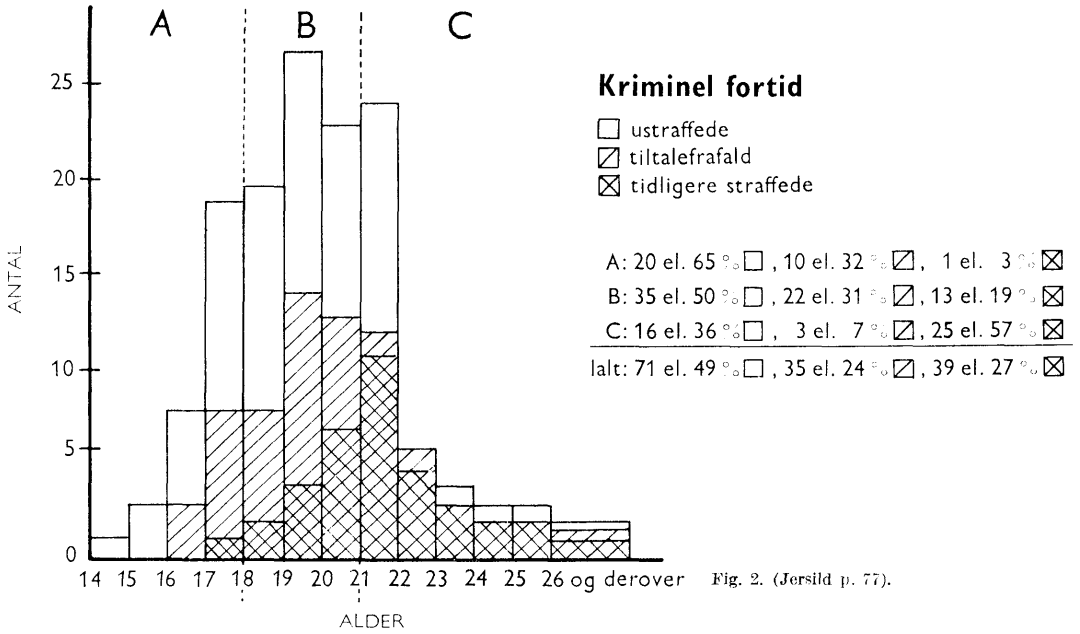
Det samlede resultat bliver herefter, at af de 145 personer, var 69, eller 48 pct., opvokset i København, medens 76, eller 52 pct., var opvokset i provinsen.

Med hensyn til den store gruppe fra provinsen på 19 personer i 21 års alderen kan det oplyses, at de 7 var marinesoldater stationeret i København, og de 8 var som anført opvokset i provinsen på hjem og anstalter og var efter udskrivningen søgt til København.

2. Den kriminelle fortid.

Af hensyn til spørgsmålet om, hvilke foranstaltninger der eventuelt vil kunne træffes overfor disse unge, er det af vigtighed at søge at få oplyst, hvor langt de er kommet ind i de kriminelle forhold, før de går over i de prostitueredes rækker.

Blandt de personer, som har gjort sig skyldige i kriminelle handlinger, er det formentlig rigtigst at sonde imellem dem, der er idømt en fængselsstraf, og dem, overfor hvem man har frafaldet tiltale enten i medfør af anordningen af 1.-12.-1932 eller i henhold til straffelovens § 30 mod børneforsorg, fordi de har været mellem 15 og 18 år. Der må nemlig antages at være større mulighed for en resocialisering af denne gruppe, der har tiltalefrafald, og af de helt ustraffede, og det gælder da også i disse

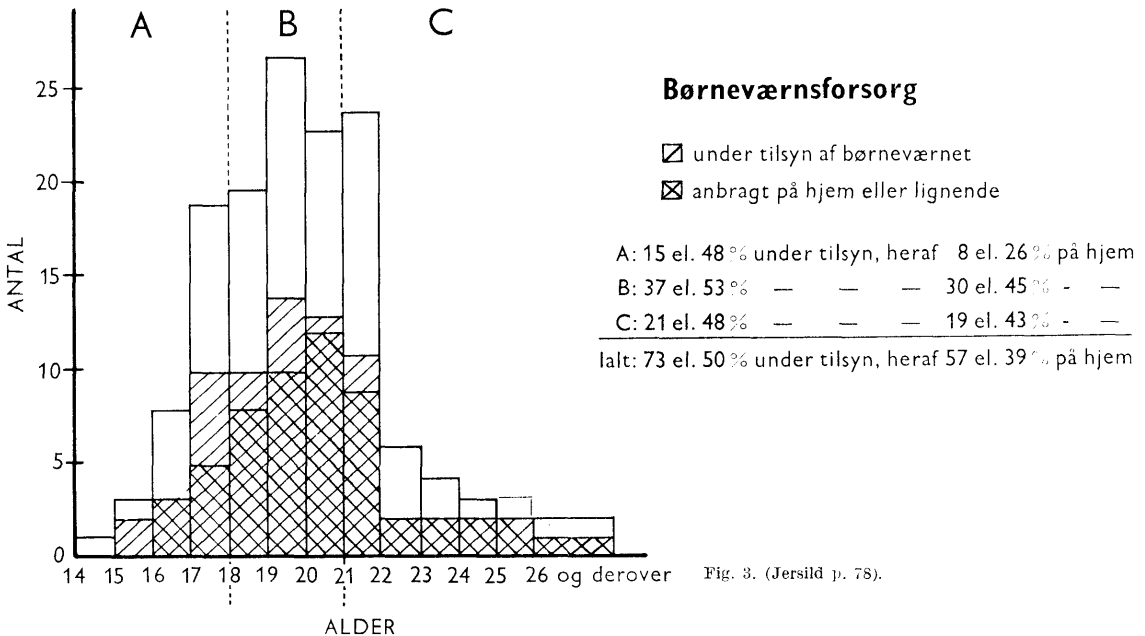
tilfælde i særlig grad om at undgå at få de pågældende straffet.

A. Blandt gruppen *under 18 år* — ialt 31 — er kun 1 straffet, men 10 har tiltalefrafald.

B. I denne gruppe (*18–21 år*) — ialt 70 — er 13 straffet og 22 har tiltalefrafald.

C. I gruppen *21 år og derover* — ialt 44 — er 25 straffet og 3 har tiltalefrafald, således at kun 16 er uden bevislig kriminel fortid, og af disse er *de 13 kun 21 år*.

Ialt er der således 39 straffede og 35 tiltalefrafald og 71 uden bevislig kriminalitet.

3. Under børneværnet.

A. Forsåvidt angår gruppen *under 18 år* har 15 været inddraget under børneværnet. Af de 15 inddragne havde 8 været anbragt på hjem.

B. I gruppen *18—21 år* havde 37 af de 70 været inddraget under tilsyn, og heraf har 30 eller 45 pct. af det samlede antal — på 70 — været anbragt på hjem.

C. I gruppen *21 år og derover* havde 21 af 44 været inddraget, og heraf havde de 19 været anbragt på hjem o. l.

Ialt havde 73 eller 50 pct. været inddraget under børneværnet, og heraf havde 57 eller 39 pct. af hele materialet været anbragt på hjem o. l.

Til sammenligning kan anføres, at en undersøgelse vedrørende 335 fanger i statsfængslet i Vridsløselille viste, at der blandt disse var 37,2 pct., der havde været under børneværns- eller værgerådsforsorg, og ialt havde 22,4 pct. været anbragt på hjem.

4. Forholdene i barndomshjemmet.

Langt de fleste af de personer, undersøgelsen drejer sig om, kommer fra fattige hjem, men da en klassifikation efter hjemmenes økonomiske forhold ikke har megen værdi til bedømmelse af, om det pågældende hjem er i stand til at give de børn, der opvokser i det, en god opdragelse, har jeg søgt at klassificere hjemmene ved at anlægge følgende helhedsbetragtning: Jeg har — hvor dette har kunnet oplyses — udover økonomiske kår bl. a. lagt vægt på, om forældrene har været straffede for alvorlige forbrydelser, om de har været prostituerede eller alfonser eller drikfældige, om de begge havde erhvervsarbejde i en sådan udstrækning, at det må kunne antages, at de ikke har kunnet overkomme opdragelsen af en større børneflokk, samt hvilket indtryk skole og eventuelt andre myndigheder, der har været i forbindelse med hjemmet, har haft af dette. Arbejdet hermed har været ret vanskeligt, idet man kun i begrænset omfang kan bygge på de prostitueredes egne oplysninger om barndomshjemmet, ligesom man af hensyn til de pågældendes resocialisering har undgået at foretage direkte henvendelser.

Når det til trods herfor har været muligt at betegne hjemmene som henholdsvis gode eller dårlige i et relativt stort antal tilfælde, skyldes det ikke mindst velvillig assistance fra forskellige institutioner og enkeltpersoner.

Af det samlede materiale på 145 var 31 opvoksede i gode hjem og 64 i dårlige hjem. I 49 tilfælde forelå der ikke tilstrækkelige oplysninger til med sikkerhed at kunne betegne hjemmet som godt eller dårligt, men det må herved tages i betragtning, at positive oplysninger om et godt barndomshjem ofte vil være til stede blandt en straffesags oplysninger som en omstændighed, der har betydning for sagens afgørelse med hensyn til inddragelse, anbringelse og tilsyn. I 15 af disse 49 hjem var moderen alene med børnene eller barnet, enten fordi disse var født udenfor ægteskab, eller fordi hjemmet var opløst på et tidligt tidspunkt af den pågældendes liv. I det efterfølgende betegnes denne gruppe som: „Moderen alene“.

For de opstillede aldersgrupper var undersøgelsens resultat:

	Gruppe A und. 18 år	Gruppe B 18-21 år	Gruppe C 21 år og derover	Ialt
gode hjem.....	9	12	11	32
uoplyste.....	2	18	14	34
uoplyste, hvor moderen var alene*)..	4	5	5	14
dårlige hjem**)	16	35	14	65
Ialt...	31	70	44	145

*) I 2 tilfælde var faderen alene, men disse har kunnet klassificeres som henholdsvis et godt hjem og et dårligt hjem.

**) I denne gruppe er af klassifikationsmæssige grunde medtaget 2 personer, der aldrig har haft noget hjem og er opvoksede på børnehjem og lignende.

Det vil ses, at grupperne „dårlige hjem“ og „moderen alene“ udgør 79 personer eller ca. 55 pct. af det samlede materiale. Når man yderligere tager i betragtning, at en formentlig stor del af de uoplyste tilfælde burde være klassificeret som dårlige hjem, er det således i et meget betydeligt antal tilfælde, at den prostituerede må siges at være opvokset under dårlige forhold.

5. Spiritusmisbrug.

A. Spiritusmisbrug forekommer i gruppen *under 18 år* kun i 5 tilfælde.

B. I gruppen *18—21 år*: 17 tilfælde og

C. I gruppen *21 år og derover*: 15 tilfælde.

Ialt er der altså i 37 tilfælde eller 26 pct. af det samlede materiale oplyst så grove tilfælde af spiritusmisbrug, at det har givet sig udslag i overtrædelser af politivedtægten, f. eks. ved gadeuorden og indbringelse til politistationer eller i bortvisning fra plads og i arbejdsløshed. Endvidere er det i adskillige tilfælde oplyst, at årsagen til overtrædelserne er ønsket om at skaffe penge, navnlig til restaurationsbesøg. Det drejer sig her særlig om unge, der aftjener deres værnepligt, eller som på anden måde har fast arbejde, men som ikke finder deres lønpenge tilstrækkelige, når de skal betale hjemmene for kost og logi.

6. Arbejdsforhold.

A. I gruppen *under 18 år* (31 personer) er der kun 3 faglærte, hvilket kan skyldes, at disse unge som oftest udskrives fra skolen i 14 års alderen, hvortil kommer, at uddannelsen tager ca. 4 år. Langt de fleste bliver imidlertid straks bude og arbejdsdrenge og har derfor ingen særlig chance for senere at blive lærlinge.

Om 17 af de 31 er det oplyst, at de har haft mange forskellige pladser i løbet af de par år, der er gået efter deres udskrivelse fra skolen.

Da 8 har været anbragt på hjem i disse år, og da yderligere nogle stykker først lige er udskrevet fra skolen, vil det sige, at en meget stor procent af dem, der ikke er, eller som ikke i det meste af deres tilværelse har været under kontrol, er ustabile. 17 var således arbejdsløse, da de blev prostituerede. 9 har været til søs.

B. Af gruppen *18 til 21 år* (70 personer) var kun 5 faglærte. De 44 har haft mange pladser, navnlig som bude, arbejdsmænd og landarbejdere, og alle 44 var arbejdsløse på det tidspunkt, da de blev prostituerede.

Af de resterende var 14 marinesoldater, hvis forhold iøvrigt vil blive gjort til genstand for en nærmere omtale. I alt havde 39 af denne gruppe været til søs.

C. I 3. gruppe — *21 år og derover* (44 personer) — er der 9 faglærte og 31 med mange og skiftende pladser, og heraf var de 26 arbejdsløse. Af de restende var 9 marinesoldater og måske derfor ved den pågældende lejlighed ikke arbejdsløse. 14 af denne gruppe havde været til søs.

Det samlede resultat viser:

Ialt var 17 faglærte (ca. 12 pct.), 92 var ustabile med mange pladser og ialt var der 87 arbejdsløse eller 60 pct.

Se iøvrigt nedenstående oversigt over arbejdsforholdene:

	Ialt	Ufaglærte	Mange pladser	Arbejdsløse
A: under 18 år	31	28	17	17
B: 18 til 21 år	70	65	44	44
C: 21 år og derover	44	35	31	26
Samlet materiale . . .	145	128 = 88%	92 = 63%	87 = 60%

7. Intelligensundersøgelse.

Ved gennemgang af skoleerklæringer, mentalundersøgelser og udtalelser fra børneværnet, værneselskabet og de hjem, som de pågældende har været anbragt på, er det lykkedes at samle så mange oplysninger om deres intelligens, at en grovere inddeling har kunnet foretages.

I gruppe *A* — under 18 år — fandtes 1 velbegavet, 23 normalt begavede, og 7 var intelligensmæssigt placeret i underkanten af det normale.

I gruppe *B* — 18 til 21 år — fandtes 1 velbegavet, 48 normalt begavede, 15 i underkanten af det normale, 4 sinker og 2 åndssvage i lettere grad.

I gruppe *C* — 21 år og derover — fandtes 2 velbegavede, 22 normalt begavede, 13 i underkanten af det normale, 3 sinker og 4 åndssvage i lettere grad.

Indenfor det samlede materiale bliver forholdet således:

4 eller	3 pct. velbegavede,
93 eller	64 pct. normalt begavede,
35 eller	24 pct. i underkanten af det normale,
7 eller	5 pct. sinker og
6 eller	4 pct. åndssvage i lettere grad.

145 eller 100 pct.

8. Seksuelle forhold.

Med hensyn til dette spørgsmål har det været opgaven så vidt muligt at anbringe de pågældende under den af de 3 grupper: heteroseksuelle, biseksuelle eller homoseksuelle, hvor de, når alle oplysninger tages i betragtning, hørte hjemme, da de *startede* som prostituerede.

Ved grupperingen er der lagt vægt både på de til rapporten afgivne forklaringer om disse forhold og på det i akterne oplyste, f. eks. om kærester, om uterlighed o. l. overfor kvinder eller småpiger, om alfonseri og kønssygdomme og på det i mentalobservationserklæringerne anførte.

Med hensyn til de pågældendes egne oplysninger kan det anføres, at man har været opmærksom på, at det kan ske, at prostituerede udgiver sig for homo- eller biseksuelle for dermed at kunne give en forklaring på, hvorfor de har indladt sig med homoseksuelle, når de samtidig søger at nægte at have modtaget økonomisk fordel heraf. Det kan selvfølgelig også ske, at en ung homoseksuel skammer sig over sin indstilling og benægter homoseksualitet. Det er imidlertid sjældent, at man kommer ud herfor, dels fordi de homoseksuelle søger kontakt under andre forhold end de prostituerede, og dels fordi der i disse forhold kun sjældent vil være tale om betaling.

En anden vanskelighed med hensyn til placeringen fremkommer derved, at personer, der oprindeligt har været heteroseksuelle, på grund af deres omgang med homoseksuelle efterhånden må betegnes som biseksuelle, fordi de har fået trang til sådanne forhold. Selv mener de pågældende dog ofte, at de stadig må betegnes som heteroseksuelle.

I gruppe *A* (under 18 år) fandtes 30 at måtte betegnes som heteroseksuelle og 1 som biseksuel.

I gruppe *B* (18—21 år) fandtes 63 heteroseksuelle, 6 biseksuelle og 1 homoseksuel.

I gruppe *C* (21 år og derover) fandtes 32 heteroseksuelle, 11 biseksuelle og 1 homoseksuel.

I de tre grupper tilsammen giver dette ialt

125 (eller ca. 86 pct.) heteroseksuelle (4),
18 biseksuelle og
2 homoseksuelle.

9. Motiv.

Oplysninger om de pågældendes motiv til at øve kønslig usædelighed kan kun gives med tilnærmelsesvis nøjagtighed. Som foran anført var 87 arbejdsløse, da de blev prostituerede, og af disse 87 må 83 antages at have befundet sig i akut pengetrang på grund af deres arbejdsløshed. Ofte har forholdet utvivlsomt været det, at de hverken har haft penge til mad eller logi, for de indlod sig i homoseksuelle forhold, men på den anden side kan det ikke afvises, at en ikke ringe del af de omhandlede kun var arbejdsløse på grund af arbejdsskyhed i forbindelse med deres indtægter som prostituerede. Af de resterende 62, der, selvom en del af dem var arbejdsløse, dog må antages at have handlet af trang til penge til fornøjelse, spiritus m. m. og ikke egentlig af nød, må de 23 marinesoldater udskilles som en særlig gruppe, som der vil blive nærmere redegjort for, idet der gør sig en række særlige forhold gældende for deres vedkommende.

Fordelingen indenfor de opstillede grupper er følgende:

	Pengetrang p. gr. af arbejdslø- shed	Trang til penge til fornøjelser m. m.	Heraf mari- nesoldater (værneplig- tige, mather og math- elever)
Gruppe A: under 18 år	17	14	0
Gruppe B: 18—21 år	41	29	14
Gruppe C: 21 år og derover	25	19	9
Ialt	83 el. 57%	62 el. 43%	23 el. 16%

Af kapitel *X: Straf contra sociale forsorgs-sanktioner* (bogens p. 132):

„I forbindelse med en ophævelse af § 230 ville det dog være påkrævet, om den gamle bestemmelse i politivedtægtens § 9, hvorefter man kan forbyde sådanne omdrivere at færdes på bestemte gadestrækninger, blev ændret således, at man herefter kunne give sådanne personer, det være sig prostituerede eller personer, der er mistænkte herfor, samt utugtskunder, tilhold om ikke at færdes frem og tilbage eller stå stille (5—10 min.) på de relativt få steder i byen, hvor prostitutionen særligt holder til, således at forbudet ikke indskrænkede sig til blot at omfatte det sted, hvor de ved den pågældende lejlighed blev pågrebet.“

Statistisk undersøgelse vedrørende 87 elever, som har været anbragt i opdragelseshjem.

En yngre medarbejder ved et opdragelseshjem har meddelt følgende oplysninger:

Jeg har i de ca. 2½ år, hvor jeg har været ansat i opdragelseshjem, kendt 87 elever.

Eleverne var under opholdet i alderen 14--18 år (kun et par stykker var over 18 år).

For at få klarhed over, i hvor stort omfang unge inden anbringelsen har haft forhold til homoseksuelle, har jeg i tilknytning til nærværende undersøgelse prøvet på at trænge til bunds i spørgsmålet vedrørende disse 87 elever.

Eleverne har gennemsnitlig været anbragt her i ca. 6 måneder, og jeg har derfor fået et ret godt kendskab til dem, specielt på grund af den store fortrolighed med hensyn til personlige spørgsmål, som de under samtaler om mange af livets problemer har vist mig, også vedrørende dette emne.

Jeg har forsøgt at efterprøve en del af oplysningerne om, hvorvidt den enkelte virkelig har haft disse forbindelser. Men på grund af dette arbejdes store omfang er det af forskellige grunde endnu ikke tilendebragt. Ved den indtil nu foretagne kontrol har alle oplysninger vist sig at være rigtige. Men der må selvfølgelig indtil videre regnes med en vis fejlmargen, men den er sikkert ikke stor.

Det kan uden tvivl have sin betydning at se, af hvilken grund de unge er blevet anbragt i opdragelseshjem.

Anbringelsesgrundene er følgende:

Tyveri 42 } ialt	54
Indbrud 12 }	
Underslæb	1
Røveri	4
Vold	4
Uterlighed	3
Forhold i hjemmet	6
Voldtægt	1
Vagabondering	6
Forsøg på manddrab	1
§ 230	7
Ialt	87 elever

Mine undersøgelser har vist, at en meget stor procentdel af de unge har haft forhold til homoseksuelle inden anbringelsen i opdragelseshjem, men af anbringelsesgrundene kan man se, at kun meget få er anbragt på grundlag af overtrædelse af straffelovens § 230. De fleste af de øvrige har sideløbende med anden kriminalitet haft disse forhold. For manges vedkommende er de homoseksuelle forbindelser den første form for lovovertrædelser, de har, men man har blot ikke været klar over dette. Homoseksuelles forhold til unge under 18 år er derfor efter min opfattelse langt mere udbredt, end man tidligere har regnet med.

Forøvrigt kan man igennem denne undersøgelse også se, at kriminalpolitiet, når den unge er grebet i en eller anden kriminell handling, lader spørgsmålet om forhold til homoseksuelle være ret upåagtet. Dette skyldes vel bl. a., at det i den givne situation er ret vanskeligt at få den unge til at fortælle om det. Også de læger, der foretager mentalundersøgelser, mangler alt for ofte

tilstrækkelige oplysninger om dette spørgsmål.

Hvis den unge er grebet for overtrædelse af § 230, viser det sig, at han kun tilstår en 4--5 forhold, til trods for at han måske har haft 30. Jeg er godt klar over, at politiet måske ikke er særlig interesseret i at undersøge mere af hensyn til den unge, men det ville være af uhyre betydning at trænge til bunds i det straks ved pågribelsen, netop for at kunne efterspore den voksne og få rejst sag imod ham.

Materialet vedrører som nævnt 87 elever, og heraf har jeg konstateret, at 50 elever har haft forhold til homoseksuelle inden anbringelse i opdragelseshjem, d. v. s. 57,5 pct., medens det om 11 elever med overvejende

sandsynlighed kan siges, at de har haft sådanne forhold inden anbringelsen.

Hvis man lægger de to tal sammen, drejer det sig om 61 elever, hvilket vil sige 70,1 pct.

Det skal bemærkes, at kun 7 elever, altså 8 pct. har været anbragt på grund af overtrædelse af straffelovens § 230.

Jeg kan endvidere oplyse, at næsten alle, der har været anbragt på grund af vagabondering, har haft forhold til homoseksuelle.

Endvidere har næsten alle de, der har været anbragt på grund af røveri eller voldssager, haft homoseksuelle forhold. Disse forhold har måske været medvirkende til deres forbrydelse.

Vedrørende straffesager for overtrædelse af borgerlig straffelovs § 225, stk. 2.

(Af politiinspektør Jens Jersild)

Til brug for prostitutionsudvalgets overvejelser i spørgsmålet om en forhøjelse af den i straffelovens § 225, stk. 2, fastsatte aldersgrænse på 18 år har jeg gennemgået nogle sager, der har været rejst mod ca. 20 mere eller mindre homoseksuelle mandspersoner.

Jeg har i nedenfor anførte skema anført det udfald, sagerne har fået med hensyn til de sigtedes konslige usædelighed overfor hver enkelt af de implicerede drenge. Ialt drejer det sig om 42 drenge, hvoraf 2 dog var noget over 18 år, og heraf var den ene åndssvag (§ 225, stk. 1), og i det andet tilfælde anvendte man § 232, idet den homoseksuelle havde befølt den unge mand i skridtet, medens denne sov i hans værelse.

Man vil af skemaet kunne se, at der af det foreliggende materiale ikke er gennemført en eneste sag imod disse personer for forhold til drenge over 17 år, idet alle disse sager er henlagte uden at være henvist til retten. Årsagen hertil er, hvad der også fremgår af de efterfølgende referater af sagerne:

1) at man utvivlsomt har været af den opfattelse, at det i alle sådanne tilfælde er

disse ofte meget pågængende drenge, som udfordrer de homoseksuelle, og

2) at man fra politiets og anklagemyndighedens side har været tilbøjelig til at give de sigtede medhold i, at de pågældende drenge meget vel kunne se ud til at være over 18 år.

I denne forbindelse kan det også nævnes, at man i flere tilfælde endog har bedømt 16 årige drenge til at være 18—20 år gamle.

Det bør også bemærkes, at retten i de forelagte tilfælde synes tilbøjelig til at fastslå de homoseksuelles ansvar, men at der tilsyneladende ikke efter de dér afsagte domme er gjort noget forsøg på at skærpe kursen.

Det materiale, jeg foreløbig har gennemgået, er fremkommet dels på grundlag af de fra 3. politiinspektorat rejste sager og dels fra sager, som vedrører homoseksuelle, som har været nævnt i materialet bilag IX.

Der findes endvidere en stor gruppe sager, som opdagelsespolitiet har givet mig oplysninger om, men dette materiale har jeg endnu ikke haft tid til nærmere at gennemgå.

Drengenes alder	Antal sager	Sagernes afgørelse		
		Domfældelse	Henlæggelser	
			alderstvív	andre bevismangler
under 15 år.....	4	4		
15—16 år.....	8	5**)	2	1
16—17 år.....	14	4**)	5	5
17—18 år.....	14		10	4
over 18 år.....	2*)	2		
	42	15	17	10

*) 1 åndssvag, 1 § 232-sag.

**) I een af sagerne var der sket frifindelse i underretten.

Redegørelse for mandlige prostitueredes kriminalitet.

(Af politiinspektør *Jens Jersild*)

Af mine undersøgelser vedrørende den mandlige prostitution fremgik det, at kun ca. 28 pct. var straffet for kriminelle handlinger, før de begyndte deres erhvervsmæssige utugt. Dette tal må selvfølgelig tages med et vist forbehold, da påbegyndelsestidspunktet er ret vanskeligt at fastslå, men det ligger sandsynligvis lavere, end jeg oprindeligt har anslået.

I 1954 foretog jeg en undersøgelse med hensyn til de straffe, som de pågældende havde fået, efter at de havde indladt sig på mandlig prostitution. Mit materiale var på dette tidspunkt blevet udvidet fra 145 til at omfatte 228 unge mænd. Denne udvidelse havde dog ikke i næneværdig grad ændret noget i den procentvise fordeling med hensyn til alder, herkomst, kriminalitet, børneværnsforsorg, arbejdsforhold eller seksuelle indstilling m. v.

Denne undersøgelse vedrørende de efter-

følgende straffe udviste, at 50 pct. af materialet *allerede nu* er straffet med fængsel eller anstaltsanbringelse for andre kriminelle handlinger end overtrædelse af straffelovens § 230 (erhvervsmæssig homoseksuel utugt). „Allerede nu“ vil sige fra 2 mdr. til 5 år efter, at de har begyndt deres prostitutionserhverv.

Blandt de groveste forbrydelser, som de senere har begået, kan foruden forskellige berigelsesforbrydelser nævnes

- 18 tilfælde af roveri,
- 7 voldssager,
- 3 pengeafpresningssager og
- 3 drab.

Observationstiden er således ret kort, og hvis man kun tager de personer, som man har haft en ca. 5-årig observationsperiode på, giver dette efterfølgende straffe for ca. 68 pct.

Litteraturfortegnelse.

A.

Betænkninger m. v.

1. Udkast til Almindelig, borgerlig Straffelov, med Motiver, udarbejdet af den i 1905 nedsatte Kommission. København 1912.
2. Udkast til Lov om almindelige, borgerlige Forbrydelser, med Motiver, udarbejdet af Carl Torp. København 1917.
3. Udkast til almindelig, borgerlig Straffelov, med Motiver, udarbejdet af den i 1917 nedsatte Kommission. København 1923.
4. Folkeforbundets publikationer:
 - a) Prostitutes: Their early lives. 1938.
 - b) Methods of rehabilitation of adult prostitutes: Conclusions and recommendations. 1939.
 - c) Prevention of prostitution: A study of measures adopted or under consideration particularly with regard to minors. 1943.
5. Ungdomskommissionens betænkninger:
 - a) Den tilflyttede ungdoms særlige problemer, 1949.
 - b) Ungdommen og fritiden, 1952.
 - c) Den tilpasningsvanskelige ungdom, 1952.
6. Socialministeriets betænkninger:
 - a) Betænkning afgivet af udvalget angående forsorgen for de i forsorgslovens kapitler XXIV—XXVII omhandlede personer, 1. del, 1952.
 - b) Betænkning vedrørende forsorgen for børn og unge, som har særlige tilpasningsvanskeligheder, 1953.
7. Straffelovskommissionens betænkning om forsorgsdomme og betingede domme, 1953.
8. Betænkning afgivet af det af indenrigsministeriet nedsatte udvalg angående revision af lov nr. 81 af 30. marts 1906 om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte, 1946.
9. Svenske betænkninger m. v.:
 - a) Betänkande med förslag till lag om arbetsfostran m. m. Avgivet af 1937 års lösdriverilagstiftningskomité, Stockholm 1939. (Statens off. utredn. 1939: 25).
 - b) Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. Stockholm 1949. (Statens off. utredningar 1949: 4).
 - c) Betänkande angående psykopatvård m. m. Afgivet av 1947 års psykopatvårdsutredning, Stockholm 1952. (Statens off. utredningar 1952: 46).
 - d) Andra lagutskottets utlåtande nr. 49 (Bilag till riksdagens protokoll 1950. 9. saml. 2. avd.) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen d. 12. juni 1887 (nr. 27) angående lösdrivars behandling.
 - e) Första lagutskottets utlåtande nr. 35 i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 18 kap. 10 § 2 og 3 mom. strafflagen (angående straf for homoseksuelle forhold).
10. Norske betænkninger m. v.:
 - a) Innstilling fra straffelovrådet om forandringer i straffelovens §§ 213 og 379, februar 1953. (Ang. straf for homoseksuelle forhold).
 - b) Odeltingsproposition nr. 41 (1954): Om endringer i den almindelige borgerlige straffelov av 22. mai 1902 m. v. (bl. a. de nævnte §§ 213 og 379).
11. Betænkning fra den ved allerhøjeste Ordre af 17. august 1896 nedsatte Kommission til Prøvelse af de gældende Bestemmelser om Tilsynet med Prostitutionen i Kjøbenhavn. København 1897.

B.

Litteratur iøvrigt.

- 1) Kirsten Auken: Undersøgelser over unge kvinders sexuelle adfærd, København 1953.
- 2) Frederik Christian Bornemann: Samlede Skrifter IV. København 1864.
- 3) Georg Bredmose: Psykiatriske Undersøgelser af prostituerede Kvinder i København, Nord. Med. Tidsskrift 1938, p. 1456.
- 4) Hans Evensen: Den rettspsykiatriske bedømmelse av prostituerte. Den rettsmedicinske kommisjons beretning for året 1938. Oslo 1939.
- 5) Bernhard Getz: Om bekjæmpelse af prostitutionen. I Juridiske afhandlinger. Kristiania 1903.
- 6) Edward Glover: The psycho-pathology of prostitution, udsendt af Institute for the study and treatment of delinquency.
- 7) C. Goos: Forelæsninger over den danske Strafferets specielle Del, København 1887.
- 8) Tyge Haarlov: Administrative opdragelses-sanktioner, København 1952.
- 9) Holger Horsten: Børneforsorgen i Danmark. København 1953.
- 10) Grethe Hartmann: Boliger og bordeller. København 1949.
- 11) Grethe Hartmann: The girls they left behind. København 1946.
- 12) Gunnar Inghe: Socialpsykologiska synpunkter på lösdrivare och prostituerade, bilag 2 til den foran under A, 9, b, nævnte svenske betænkning.
- 13) Jens Jersild: Den mandlige prostitution. Årsager, omfang, følger. København 1953.
- 14) Jens Jersild: Kampen mod forbrydelsen, II (p. 478 ff). København 1951.
- 15) Gustav Jonsson: Soutenören som psykologisk og social type. Festskrift til Olof Kimberg, 1938.
- 16) Tage Kemp: Prostitution. An investigation of its causes especially with regard to hereditary factors. København 1936.
- 17) Kinsey, Pomeroy & Martin: Sexual behavior in the human male. Philadelphia og London 1948.
- 18) Borgerlig Straffelov af 15. april 1930. Udgivet med kommentarer af Oluf H. Krabbe, 4. udgave. København 1947.
- 19) De nordiske kriminalistforeningers årbog 1937 (med oversigt over finsk, norsk og svensk prostitutionslovgivning).
- 20) Hugo Mathiesen: De kagstrogne. Et blad af prostitutionens historie i Danmark. København 1919*).
- 21) Quelques aspects de la prostitution en 1953, Revue abolitionniste no 140 bis, Geneve 1953.
- 22) Sybil Neville Rolfe: Biological aspects of prostitution. London 1937.

*) En supplerende oversigt over den ældre, danske prostitutionslovgivning findes i Rigsdagstidende 1873/74, tillæg A, spalte 1119 ff.

